7/1

[redacted]

65.00

CATALOGI

BIBLIOTHECARVM ANTIQVI

COLLEGIT

GVSTAVVS BECKER
CVSTOS REGIAE BIBLIOTHECAE VNIVERSITATIS BONNENSIS

I. CATALOGI SAECVLO XIII VETVSTIORES
II. CATALOGVS CATALOGORVM POSTERIORIS AETATIS

BONNAE
APVD MAX. COHEN ET FILIVM (FR. COHEN)
A. MDCCCLXXXV.

Catalogos bibliothecarum antiquos enumeraverunt I. A. Schmeller in Serapei volumine II. 242 et R. Förster in Musei Rhenani XXXVII. 486; qui tamen diversissimis locis vulgatos in unum corpus cogeret, nemo adhuc fuit. Itaque in colligendis his catalogis non inutilem operam me collocare putabam, quamvis paucis exceptis neque editos cum manuscriptis conferre neque ineditos expromere possem. Nolui librum magni voluminis parare sed qui modico pretio veniret et quam plurimis ad manum esset. Cum igitur certi fines constitui deberent, in exhibendis catalogis saeculum XII non transgressus sum, nam quod Corbeiensis bibliothecae et duos a Luciano Müller editos catalogos addidi, facile me veniam impetraturum esse confido. Subiunxi autem indicem ceterorum catalogorum, in quo contexendo citra annum 1500 me continui. In illa parte notionem catalogi non anxie curavi sed et ex epistulis tabulisque ea excerpsi, quae in rem esse mihi viderentur, in hac parte epistulas neglexi, ut Aurispae illam ab Henrico Keilio Halis 1870 editam et Poggianas ab Adolfo Michaelis in editione dialogi Tacitei propositas.

In describendis catalogis vestigia priorum editorum ita pressi, ut si qui essent vel legentium codices vel typothetarum errores diligenter reciperem, nam aliter si fecissem, verendum erat ne id, quod aliis verum videretur, ipse improbe mutarem. Singula volumina additis numeris discrevi, opus taedii plenum, quod tamen non suscepisse nunc nollem, cum saepius id quod editores in obscuro reliquerunt distinguere coactus essem. Qua in re si interdum erravi, alii me corrigant. Notae, quibus usus sum, vulgares sunt omnibusque usitatae. Puncta

simplici forma (.....) posita significant ea, quae ab editoribus legi non potuerunt, puncta vero hac forma (* * * * *), quae ipse vel editores consulto omisimus. Praeterea monendum est catalogum 33, quem Hermannus Hagen edidit, fortasse eundem esse atque catalogum 6 monasterii Augiensis. In catalogo 73 quod numeri a 24 usque ad 33 bis positi sunt, aegerrime tuli. Addidi indicem locupletem, qui commentarii loco et falso scripta corrigeret et parum notos scriptores, quantum indagare potui, designaret.

Restat, ut omnibus viris, qui me in hoc opere conficiendo adiuverunt, imprimis eis, qui bibliothecis Berolinensi et Gottingensi et Argentoratensi praesunt, gratias quam maximas agam, Bonnensi bibliothecae quid debeam, paene unaquaeque pagina loquitur.

---

1. Coenobium Fontanellense = S. Vandrille. 742—47.

Gesta Wandonis abbatis coenobii Fontanellensis.

*** Codicum etiam copiam non minimam, quod dinumerari oneri esse videtur. Sed aliquos ob memoriam illius inserere placuit, id est 1. codicem unum Romana litera scriptum, in quo continetur expositio brevis trium evangelistarum, id est Ioannis, Mathaei et Lucae. — 2. Arnobii episcopi et rhetoris sermo de Adam qui perierat. — 3. Ruffini ex historia ecclesiastica de Spiridione episcopo; eiusdem de muliere captiva ex eadem chronica ab eodem translatum, quae Hiberorum gentem ad Christi fidem convertit. — 4. fides Nicaeni concilii. — 5. exhortatio sancti Macharii ad monachos. — 6. item Rufini sermo de ieiunio et oratione. — 7. vita et passio sancti Felicis, Nolanae urbis episcopi. — 8. epistola sancti Leonis episcopi Nolensis ad Marcellum presbyterum eiusdem ecclesiae. — 9. regula sanctorum patrum Serapionis et Macharii et alterius Macharii et Pafnutii. — 10. regula sancti Augustini episcopi. — 11. epistola beati Augustini ad Felicem et Hilarium. — 12. epistola sancti Hieronymi ad Nepotianum. — 14. item epistola eiusdem ad Evangelium presbyterum de Melchisedech. — 15. item eiusdem ad Rusticum presbyterum. — 16. epistola sancti Clementis papae ad beatum Iacobum apostolum fratrem Domini. — 17. item codicem beati Augustini in quo continetur de poenitentia. item historiam Apollonii regis Tyri in codice uno. — 18. historiam Iordani episcopi Ravennatis ecclesiae de origine Getarum. — 19. item codicem, in quo continetur regula sancti Benedicti et sancti Columbani et martyrologium. — 20. item codicem, in quo continentur capitula nonaginta novem de evangeliis Mathaei et Lucae exposita ab Aurelio Augustino. — 22. item sermo eiusdem de incarnatione Domini. item in eodem libro differentiarum spiritualium et carnalium Isidori iunioris, Hispalensis episcopi, in quo sunt capitula qua-

draginta duo. item in eodem definitio dogmatum ecclesiasticorum Gennadii presbyteris Massiliensis. item in eodem expositio fidei catholicae sancti Hieronymi presbyteri. — 33. item sancti Athanasii Alexandrinae urbis episcopi de eadem re. item in eodem libri quattuor evangeliorum expositionem continentes editam a Sedulio viro scholasticissimo ad Macedonium presbyterum. item in eodem capitula tredecim ex libro sententiarum Isidori episcopi. item in ipso homiliae tres beati papae Gregorii super Ezechielem prophetam. item in eodem epistola sancti Leonis papae ad Flavianum Constantinopolitanae urbis episcopum adversus haeresim Eutychetis presbyteri.

Gesta abbatum Fontanellensium in Monum. hist. German. script. tom. II p. 287, 15-41.

2. Epistola Pauli V papae ad Pippinum regem. 752—68.

* * * Dreximus etiam excellentissimae Praecellentiae vestrae et libros, quantos reperire potuimus, id est antiphonale et responsale, insimul artem grammaticam Aristotelis, Dionysii Ariopagitae libros, geometriam, orthographiam, grammaticam, omnes Graeco eloquio scriptores, nec non et horologium nocturnum.

Recueil des historiens des Gaules tom. V p. 513.

3. Alcuini versus de sanctis Euboricensis ecclesiae. v. 1535—1561.

Illic invenies veterum vestigia patrum,
Quidquid habet pro se Latio Romanus in orbe,
Graecia vel quidquid transmisit clara Latinis,
Hebraicus vel quod populus bibit imbre superno,
Africa lucifluo vel quidquid lumine sparsit.
Quod pater Hieronymus, quod sensit Hilarius atque
Ambrosius praesul, simul Augustinus et ipse
Sanctus Athanasius, quod Orosius edit avitus:
Quidquid Gregorius summus docet et Leo papa,
Basilius quidquid, Fulgentius atque coruscant.
Cassiodorus item, Chrysostomus atque Iohannes.
Quidquid et Althelmus docuit, quid Beda magister,

Quae Victorinus scripsere Boetius atque,
Historici veteres, Pompeius, Plinius, ipse
Acer Aristoteles, rhetor quoque Tullius ingens.
Quid quoque Sedulius vel quid canit ipse Iuvencus,
Alcimus et Clemens, Prosper, Paulinus, Arator,
Quid Fortunatus vel quid Lactantius edunt.
Quae Maro Virgilius, Statius, Lucanus et auctor
Artis grammaticae vel quid scripsere magistri;
Quid Probus atque Focas, Donatus Priscianusve,
Servius, Euticius, Pompeius, Comminianus,
Invenies alios perplures, lector, ibidem
Egregios studiis, arte et sermone magistros,
Plurima qui claro scripsere volumina sensu,
Nomina sed quorum praesenti in carmine scribi
Longius est visum, quam plectri postulet usus.

4. Coenobium Fontanellense = S. Vandrille. 787—806.

Gesta Gervoldi abbatis coenobii Fontanellensis.

*** Hic dedit in ecclesia beati Petri ***** De libris vero 1. pentatheucum Moysi codicem unum — 2. minorum prophetarum codicem unum — 3. 4. expositio beati Augustini in evangelium Ioannis codices duos — 5. librum enchiridion sancti Augustini codicem unum — 6. homiliare diversorum auctorum volumen unum. **** Sub huius tempore bonae recordationis presbyter egregius nomine Harduinus florebat, qui *** plurimos arithmeticae artis disciplina alumnos imbuit ac arte scriptoria erudivit, erat enim in hac arte non mediocriter doctus. Unde plurima ecclesiae nostrae proprio sudore conscripta reliquit volumina, id est 7. volumen quatuor evangeliorum Romana litera scriptum, — 8. epistolarum beati Pauli apostoli volumen unum — 9-11. sacramentaria volumina tria — 12. lectionarium volumen unum — 13. item lectionum evangelii volumen unum — 14. homiliarum quadraginta Gregorii papae volumen unum — 15. librum de arithmetica cum epistolis de ratione paschali volumen unum — 16. librum beati Augustini de civitate Dei ab undecimo usque ad decimum octavum volumen unum — 17. librum venerabilis Bedae de naturis rerum ac temporibus volumen unum — 18. psalterium cum canticis ac hymnis Ambrosianis et ter-

minis paschalibus volumen unum — 19. librum vitarum sanctorum Wandregisili, Ansberti et Wulfranni confessorum Christi volumen unum — 20. quaestionum sancti Ansberti ad Siwinum reclausum volumen unum — 21. antiphonarium Romanae ecclesiae volumen unum.

Gesta abbatum Fontanell. in Monum. hist. Germ. script. tom. II p. 292. 11-14. 27-39.

5. Monasterium Staphense = Staffelsee. 812.

Invenimus in insula quae Staphinseie nuncupatur, ecclesiam in honore sancti Michaelis constructam, in qua repperimus ****** De libris: 1. liber eptaticum Moysi et liber Iosuae et libri iudicum et Ruth et libri regum 4 et libri paralippomenon 2 in uno volumine. — 2. liber psalmorum Davit et liber parabule Salomonis et liber ecclesiastes et liber canticum canticorum et liber sapientiae et liber Iesu filii Sirach et liber Iob et liber Tobi et liber Iudith et liber Hester et libri duo Macchabaeorum in uno volumine. — 3. libri 12 prophetarum et libri Hesdrae duo in uno volumine. — 4. liber actuum apostolorum et liber epistolarum Pauli et libri 7 epistolarum canonicarum et liber apocalipsin in uno volumine. — 5. liber lectionarius, tabulas lamminis cuprinis deauratis habens paratas I. — 6. liber omeliarum diversorum auctorum I. — 7. liber beati Gregorii quadraginta omeliarum I. — 8. 9. 10. libri sacramentorum 3. — 11. 12. libri lectionarii 2. — 13. liber canonum excerptus I. — 14. 15. libri antefonarii 2. — 16. liber commentarii Hieronimi in Matheum I. — 17. liber regule sancti Benedicti I.

Monument. Germ. hist. III. Legum I. p. 176.

6. Monasterium Augiense = Reichenau. 822.

Brevis librorum, qui sunt in Coenobio Sindleozes-Auua, facta anno VIII. Hludovici Imperatoris.

De libris Veteris ac N. Testamenti.

1. Bibliotheca I — et 2. alia Erichi. — 4-5. eptatici volumina III. — 6-8. regum et paralipomenon volumina III. — 9-11. prophetarum volumina III. — 12. Iob et Tobiae in codice I. — 13. item Iob in codice I. — 14. item

Iob et Iudith in codice I. — 15-17. Salomon volumina III et in uno sanctorum passiones quatuor coronatorum. — 18. Iudith Hesther et Esdrae in codice I. — 19. item Esther et Edrae in codice I — 20. 21. Machabacorum volumina II. — 22-29. quatuor evangeliorum volumina VIII. — 30-33. epistolarum Pauli apostoli volumina IV. — 34. 35. actus apostolorum et epistolae canonicae et apocalypsis volumina II. — 36. item actus apostolorum volumen I.

De opusculis S. AUGUSTINI.

37. in Ioannem evangelistam sermones XXI in codice I. — 38. item in alio codice sermones XXXIV. — 39. item in tertio codice usque ad finem evangelii. — 40. de sermone Dni in monte libri II et quaestionum in evangelium Mathaei et Lucae libri II in codice I. — 41. de concordia evangelistarum lib. IV in codice I. — 42. in epistolam ad Romanos quarundam propositionum liber I et in epistolam ad Galatas liber I in codice I. — 43. in apocalypsin sermones XVIII in codice I. — 44. in psalmos a tricesimo usque ad XL. item a centesimo primo usque in finem. — 45. in genesin ad literam lib. XII in codice I. — 46. de trinitate libri XV in codice I. — 47. de civitate Dei libri X in codice I. — 48. de doctrina christiana libri IV et epistolae B. Hieronimi duæ ad Paulinum in codice I. — 49. de nuptiis liber I et de adulterinis coniugiis lib. II in cod. I. — 50. retractationum lib. II in cod. I. — 51. de musica lib. VI in cod. I. — 52. quaestionum LXXXIII et contra adversarium legis etc. lib. II in codice I. — 53. contra Maximianum Arrianorum episcopum lib. II et responsionum contra Arrianos lib. I in codice I. — 54. enchiridion volumen I. — 55. de disciplina Christianorum sermo I et de bono patientiæ sermo I et epitaphia pontificum Romanorum in codice I. — 55. de libris confessionum excerptus liber I. — 56. in epistolas Ioannis eva. homeliæ X in codice I. — 57. quæstionum diversarum et de lib. arbit. liber unus et altercatio cum Felice Arrio mant. et de magistro lib. I in codice I. — 58. de hæresibus diversis ad Quoduultdeum lib. I. et Vigilii episcopi contra Eutyhen lib. V in codice I. — 59. de bono virginitatis lib. I et de decem chordis sermo, et alii sermones eius pauci in codice I. — 60. item quæstiones S. Augustini et fides Nicæni concilii nec non et fides Hieronimi, Gregorii, Athanasii, Ambrosii.

Augustini, et decretalia Gelasii in cod. I. — 61. item eiusdem de genesi adversus Manichæos lib. I in codice I.

De opusculis B. Hieronymi.

62. in Esaiam explanationes a capite libri V in codice I. — 63. item in Esaiam lib. VIII in codice I. — 64. in Ieremiam lib. VI in codice I. — 65. in Ezechiel lib. VI in codice I. — 66. in Daniel explanationis volumen I. — 67. in Osee lib. I in codice I. — 68. in Ionam, Nahum, Aggeum et Sophoniam lib. IV in cod. I. — 69. in Ioel, Micheam et Malachiam lib. IV in codice I. — 70. in Abdiam, Zachariam, Malachiam et Habacuc lib. VII in codice I. — 71. in Amos prophetam lib. III in cod. I. — 72. in ecclesiasten commentar. lib. I. — 73. 74. in psalmos quosdam explanat. volum II. — 75. 76. in Mathæi evangelium explan. volum. II. — 77. in epistolam ad Galatas lib. III in cod. I. — 78. in epistolam ad Ephesios, ad Titum et ad Philemonem explanat. lib. V in cod. I. — 79. contra Iovinianum lib. II et apologeticus ad Pamachium in codice I. — 80. epistolæ diversæ et contra Helvidium in codice I. — 81-83. item epistolæ ad diversos in codicibus III. — 84. virorum illustrium Hieronymi presbyteri et Gennadii episcopi Massiliensis in codice I. — 85. de nominibus Hebraicis volumen I. — 86. epistola de his quæ in psalmis corrupta sunt volumen I. — 87. quæstionum Hebraicarum et instructionum Iunilii lib. II et Albini de trinitate lib. III in codice I. — 88. dialogus cum Cretobulo, Pelagio et cosmographia Ethici philosophi in codice I. — 89. chronica Eusebii et Hieronymi in codice I.

De opusculis S. Gregorii papæ.

90-93. in lectiones evangeliorum homeliæ XL. vol. III. — 94. item homeliæ in evang. priores XVII in cod. I. — 95. item homeliæ XX posteriores in cod. I. — 96. in Ezechiel homeliae XXII in codice I. — 97-102. moralia in Iob lib. XXXV in codicibus VI. — 103. item moralia in Iob lib. II in codice I. — 104-6. dialogorum volumina III. — 107. epistolæ ad diversos numero LIII in cod. I. — 108. 109. pastoral. volumina II.

De opusculis S. Leonis papæ.

110. sermones ad populum de diversis festivitatibus seu caeteris rebus numero LV in cod. I.

De opusculis S. CYPRIANI episcopi.

111. ad Donatum et ad Demetrianum de habitu virginum, de patientia, dominica oratione, de zelo et livore, de lapsis, de mortalitate, de opere et eleemosyna ad Fortunatum, de ecclesiæ unitate, de sacramento calicis ad Anbaritanos, de idolis, ad Rogatianum, ad presbyteros et diac. epistolæ III. omnia in codice I. — 112. item eiusdem de bello Iudaico lib. V excerpti de historia Iosephi.

De opusculis EUSEBII episcopi.

113. historiæ ecclesiasticæ lib. IX et Ruffini interpretis eiusdem historiæ lib. I in codice I.

De opusculis S. HILARII episcopi.

114. contra Arrianos de fide lib. XII in cod. I.

De opusculis S. BASILII Episcopi.

115. homelia de primo psalmo. De invidia, de ieiunio quadragesimæ et de cæteris rebus homeliæ in codice I. — 116. 17. regula ad monachos in codicibus II. — 118. libri necessariæ admonitionis S. Basilii episcopi et soliloquia Isidori episcopi et regula S. Macharii in codice I.

De opusculis S. ATHANASII.

119. Athanasii episcopi altercatio cum Arrio, Sabellio et Photino. et altercatio Hieronymi cum Luciferiano in cod I.

De vita patrum.

120. vita S. Antonii monachi in cod. I. — 121. vita Pauli eremitæ, vita Hilarionis monachi et vita Malchi captivi monachi a B. Hieronymo presbytero editæ. vitæ quoque multorum venerabilium patrum in cod. I. — 122-25. item de vita SS. patrum volumina IV. — 126. item vita S. Augustini episcopi. vita S. Arnulphi episcopi et passio S. Pancratii in cod. I. — 127. item vita S. Hilarii episcopi et vita S. Martini in cod. I. — 128. item vita S. Genofevæ in cod. I. — 129. vita S. Hemerammi et passio eius, vita S. Lantberti et passio eius, vita S. Columbani, vita S. Gregorii papae, vita S. Antonii et aliorum sanctorum vitæ et passiones, quorum haec sunt nomina, S. Affræ, S. Magræ, S. Georgii, S. Malchi, S. Eusebii, S. Fileberti abbatis, S. Hilarii, S. Potiti, S. Galli, S. Germani, S. Servatii, S. Donati, S. Fidelis, S. Clementis, S. Laurentii, S. Sylvestri et virorum illustrium liber in co-

dice I. — 130. item vita S. Hilarii episcopi et sermo S. Augustini de bono patientiæ in cod. I. — 131. scintillarum vol. I. — 132. brevis expositio in epistolam ad Galatas, de civitate Dei lib. II et Hieronymi de mansionibus filiorum Israel lib. I in codice I. — 133. de trinitate sententiæ patrum in cod. I. — 134. gesta pontificum Romanorum in cod. I. — 135. ordo Romanus de divinis officiis in cod. I. — 136. Daretis Phrygii de origine Troianorum et de excidio Troiæ volumen I. — 137. Apollonii volumen I. — 138. de architectura volumen I. — 139. Mappæ clavicula de efficiendo auro vol. I.

De libris Iosephi.

140. historiæ antiquitatum Iosephi lib. XI in codice I. — 141. item eiusdem Iudaicæ captivitatis lib. VIII in codice I.

* * *

142. lex Theodosiana, de diversis Romanorum legibus, lex Ribuaria, lex Salica et lex Alamannica et capitula domni Karoli et domni Hludovici Imp. addenda legibus, nec non et alia capitula eius de nutriendis animalibus et laborandi cura in domestica agricultura in cod. I. — 143. item lex Ribuaria et lex Alamannica et capitula domni Karoli Imper. addenda legibus, et inventio S. crucis in cod. I. — 144. item lex Salica et Alamannica et computatio annorum per sex mundi ætates in codice I. — 145. item lex Salica in cod. I. — 146. item lex Alamannica et capitula domni Karoli in cod. I. — 147. item lex Alamannica in cod. I. — 148. item lex Longobardorum in cod. I.

* * *

149. 50. chronica Gregorii Turonensis vol. II. — 151. De carminibus Theodiscæ vol. I. — 152. vita canonicorum vol. I. — 153. 54. mappa mundi in rotul. II. — 155. vita et gesta Karoli Imp. Augusti volum.

* * *

156. de positione et situ membrorum lib. I. Gallieni [*sic*] lib. II Alexandri lib. III. — 157. Vindiciani lib. IV de olei confectionibus in codice I. — 158. Eupate dogmatici lib. in cod. I. — 159. confectionum malagmatum antidotum et emplastrorum et dicta medicinæ in cod. I. — 160. epistolæ Vindiciani et prognostica Democriti et excerptiones de libris medicinalibus in cod. I. — 161. 62. item excerptorum de

lib. medicinalibus lib. volum. II. — 163. Publii Vegetii Renati mulomedicinæ lib. IV in cod. I. — 164. 65. chartarum et indiculorum volum. II.

* * *

166-223. libri sacramentorum LVIII. — 224-35. lectionarii XII. — 236-45. antiphonarii X. — 246-53. officia VIII. — 254-303. psalteria L.

De opusculis S. AMBROSII.

304. de fide lib. IV in cod. I. — 305. de officiis ministrorum lib. III in cod. I. — 306. contra hæreticos lib. I et epistolæ eius duæ ad Valentinianum Impera. in cod. I. — 307. in epistolam ad Romanos vol. I. — 308. exameron vol. I.

De libris S. IOANNIS Constantinop.

309. homeliæ sive sermones numero XXIII in codice I. — 310. item eiusdem homeliæ.

De opusculis OROSII presbyteri.

311. historiæ totius mundi calamitatum et miseriarum in cod. I. — 312. item eiusdem lib. V in cod. I.

De libris CASSIANI presbyteri.

313. de canonico orationum et psalmorum modulo lib. III. institutionum lib. I et de octo vitiis principalibus et eorum remediis lib. VIII in cod. I. — 314. item de iisdem rebus iidem ac totidem libri in codice I. — 315. collationum lib. VII in cod. I. — 316. item collationum lib. VII in cod. I altero. — 317. item collationum lib. VII in cod. III. — 318. item collationum lib. X in codice IV.

De opusculis EUCHERII episcopi.

319. obscurorum capitulorum in S. scriptura exposit. lib. III in cod. I. — 320. item de eadem re, in cod. altero. (332) — 321. glossarum spiritualis intelligentiæ libellus I.

De libris PROSPERI.

322. de vita activa et contemplativa lib. I in codice I. — 323. et epigrammatum eius lib. I. de promissionibus Dei lib. III in cod. I. — 324. item epistola I de gratia et lib. arbitrio, et responsionum contra Manichæos et Coelestianos lib. III et August. ad Dulcitium de octo quæstionibus et Bedæ epistolæ II et Cypriani ad Quirinum lib. II in cod. I.

De opusculis ISIDORI.

325. etymologiarum libri II in cod. I. — 326. explanat. in genesin et regum vol. I. — 327. sententiarum lib. III et notarum [rotarum? *G.B.*] lib. I. et de civitate Dei lib. III Augustini episcopi in cod. I. — 328. item sententiarum lib. III in cod. altero. — 329. item sententiarum vol. I parvum. — 330. liber proëmiorum et de ortu et obitu patrum veteris ac novi testamenti vol. I. — 331. de naturis rerum lib. I et differentiarum lib. I in cod. I. — 332. item notarum [rotarum?] liber et Bedæ de computo lib. et Eucherii lib. III quos supra (320) descripsimus, et metrum Marci Porci Catonis et ænigmata Tullii in codice I.

De libris BEDÆ presbyteri.

333. in lectiones evangel. homeliæ L. in codice I. — 334. in Lucam evang. explanat. lib. VI in codice I. — 335. in Marcum evang. explanat. lib. IV in codice I. — 336. in actus apostolorum lib. I et in apocal. lib. III in codice I. — 337. in proverbia Salomonis lib. III in cod. I. — 338. de temporibus et chronica et dialectica Aristotelis lib. I et dicta Sibyllæ in cod. I. — 339. de ortographia lib. I in cod. I. — 340. de historia ecclesiastica gentis Anglorum lib. III in cod. I. — 341. de metrica ratione lib. I et Alcuini de grammatica lib. in codice I. — 342. de naturis rerum et S. Gregorii de concordia evangel. et epistol. Pauli et synonima in cod. I. — 343. cyclus magnus paschæ et reliqua argumenta de computo in cod. I. — 344. super Tobiæ et Esdræ lib. I. de tabernaculo.

De opusculis CASSIODORI.

345-47. psalmorum omnium explanatio in volum. III.

De opusculis PRIMASII episcopi.

348. in apocalypsin explanat. lib. V et VII epistolas canonicas et apocalypsin in cod. I. — 349. item in apocaly. explanat. lib. V qui supra in codice I.

De opusculis EUGYPII.

350. librorum excerptorum de opusculis S. Augustini in cod. I.

De opusculis PATERII.

351. liber excerptorum de opusculis Gregorii papæ in cod. I.

De opusculis ALDHELMI.

352. metrum de laude virginum in cod. I. — 353. de pedum regulis vol. I. — 354. item de pedum regulis et metrum de ænigmatibus in cod. I.

De opusculis IUSTI episcopi.

355. in cantica canticorum explanat. vol.

De opusculis BOETII.

356. de arithmetica lib. II. de geometria lib. III et de dialectica, et rhetorica Alcuini, Arati de astrologia lib. I. artis medicinæ lib. I nec non et de diversis rebus libri in codice I. — 357. item de arithmetica lib. II et Bedæ de temporibus maior liber in cod. I. — 358. de consolatione philosophiæ lib. V in cod. I.

De opusculis ALCUINI diaconi.

359. in Ioannem evangel. explanat. lib. VIII in vol. I. — 360. in cantica canticorum brevis expositio vol. I. — 361. de arte grammatica lib. I. metrum Iuvenci et Sedulii et Bedæ de metrica ratione lib. I. et Donati de arte grammatica in codice I. — 362. de dialectica et rhetorica in codice I. — 363. epistolæ eius ad diversos numero VI in codice I.

De libris canonum.

364. canon et dogmata ecclesiastica Gennadii episcopi et ænigmata Symphorosi 'in codice I. — 365-71. item canonum volumina VII.

De libris homeliarum.

372-74. homeliarum vel sermonum sanctorum collectarum ad legendum per singulas festivitates in anno volum. III. — 375-77. item collectarum homeliarum part . . . codices III. — 378. brevis explanatio in omnes epistolas Pauli in codice I. — 379. item de eadem re volum. — 380. quæstionum in evangelia excerptus liber de opusculis S. Augustini, Hieron. Grægori. Ambros. Eucherii vol. I.

De regulis.

381. regula S. Benedicti, hymni Ambrosiani in cod. I. — 382. item regula S. Benedicti, regula monachorum Hybernensium, regula S. Augustini, regula Pauli et Stephani, regula S. Columbani et homeliæ S. Cæsarii numero XII et martyrologium in cod. I. — 383. item regula S. Benedicti, regula Hybernensium fratrum et cæterorum sicut supra cum mar-

tyrologio in cod. altero. — 384. item regula S. Benedicti, regula Hybernensium fratrum, regula S. Columbani, S. Augustini ep. SS. Pauli et Stephani, regula Serapionis, Macharii et alterius Macharii in cod. I. — 385. item regula S. Benedicti, regula S. Macharii et S. Cæsarii ep. homeliæ XII in cod. I. — 386. regula S. Pachomii, quam angelo dictante conscripsit. vol. I.

De passionibus sanctorum.

387. passiones apostolorum et passiones et vitæ aliorum sanctorum: Laurentii, Hyppoliti, Nazarii et Celsi, Victoris, Vincentii, Fidelis, Eupte, Reparatæ, Dyonisii, Iusti, Crispini et Crispiniani, Quintini, Eufemiæ, Dorotheæ, Eulaliæ, Agathæ, quatuor coronatorum, Symphoriani, Abraham, Genovefæ, Amandi, Apri, Eugeniæ, Marini, Columbæ, Felicis, Proculi, Cyrilli in cod. I. — 388. item passiones Sebastiani, Cosmæ et Damiani, Chrysogoni et Anastasiæ, in cod. I. — 389. item passiones Longini militis, Luciæ et alterius Luciæ in cod. I. — 390. item passiones Dyonisii, Rustici et Eleutherii et brevis expositio in epistolas VII canonicas in cod. I. — 391. item passio S. Eugeniæ.

De libris glossarum.

392. glossarum ex diversis doctoribus excerptarum codex grandis I. — 393. item glossarum vol. I. — 394. item glossæ in libros divinæ historiæ, et de canone et regula glossæ et versus diversi et notæ Iulii in cod. I. — 395. item glossæ de diversis rebus in cod. I.

De libris PRISCIANI.

396. De litera, de syllaba, et de octo partibus lib. XVI et de constructione lib. V in cod. I. — 397. item Prisciani de litera, de syllaba et de octo partibus lib. XVI et de constructione lib. V et Pompei tractatus in Donatum in cod. I. — 398. 99. item Prisciani de litera, de syllaba, de nomine et verbo lib. X in codic. II. — 400. Donati et Sergii et Isidori de octo partibus in cod. I. — 401. item Donati, Isidori de octo partibus et Sergii de differentiarum . . . . Isidori, et glossæ spirituales Eucherii in cod. I. — 402. item Donati, Isidori de octo partibus, Prisciani de partibus declinabilibus, ars minor, Bedæ de metrica ratione, item eiusdem de schematibus lib. I. orthographia Capri et Agroecii et metrum Muaduuini Itasonis in cod. I. — 403. item Donati et Pompei et

Petri in vol. I. — 404. Excerptio de lib. grammaticæ artis, de litera et de octo partibus. item in eodem codice præfationes Hieronymi in psalterium et quædam pars versuum Iuvenci, et liber Isidori ad Florentiam. — 405. Audacis, Honorati, Asperi, ... F . . . . Pompei, Probi . . . . ni in vol. I. — 406. metrum Iuvenci presb. IV. evangeliorum lib. IV. metrum Sedulii paschalis carminis lib. IV. metrum cento Probæ lib. I. Virgiliaca manuscripta in cod. I. — 407. item metrum Iuvenci presb. IV. evangeliorum lib. IV. metrum Sedulii paschalis carminis lib. III. metrum cento Probæ lib. I. metrum Bedæ presb. de vita S. Gudberti episcopi lib. I. metrum Aldhelmi de laude virginum lib. I in cod. I. — 408. metrum Iuvenci presb. IV. evangeliorum IV. Sedulii operis paschalis lib. III et metrum Prosperi, quod fuit epigramma in cod. I. — 409. item metrum Sedulii et epigrammata Prosperi ac Bedæ de metrica ratione ac schematibus, liber I notarum Isidori in codice I. — 410. metrum Paulini de vita S. Felicis lib. XII. in cod. I. — 411. metrum Aratoris de actibus apostolocis lib. II et metrum Prudentii de diversis rebus in volum. I. — 412. metrum Fortunati lib. VI. item eiusdem de laude lib. I in cod I. — 413. metrum Dracontii de examerон lib. II in volum. I. — 414. metra Virgilii Maronis in vol. I. — 415. item Virgilii georgicorum lib. III et Æneidos lib. VI in cod. I.

Neugart. Episcopatus Constantiensis Alemannicus sub metropoli Moguntina partis I tom. I (1803) p. 536-544. conf. E. G. Vogel in Serapei III, 6.

7. **Fontanellense coenobium.** 823—33.

Gesta Ansgisi abbatis Fontanellensis coenobii.

** De libris autem hanc dedit copiam: 1. bibliothecam optimam continentem vetus et novum testamentum cum praefationibus ac initiis librorum aureis literis decoratis — 2. libros expositionum divi Augustini in genesim ad literam volumen unum — 3. item enchiridion eiusdem volumen unum — 4-6. eiusdem explanationum in omnes psalmos volumina tria — 7. eiusdem contra Iulianum haereticum volumen unum — 8. item librum epistolarum eiusdem ad diversos volumen unum — 9. item eiusdem librum qui dicitur unde malum volumen unum. — 10. item librum eiusdem qui praetitulatur de doc-

trina christiania volumen unum — 11. librum decem chordarum eiusdem; eiusdem super epistolam Ioannis volumen I. — 12. item adversus epistolam fundamenti volumen unum. — 13. homiliare eiusdem volumen unum — 14. expositionem beati Ambrosii in Lucae evangelium volumen unum — 15. epistolarum eiusdem ad diversos volumen unum — 16. item eiusdem librum qui dicitur de bono mortis volumen unum — 17. item eiusdem de Ioseph ac duodecim patriarchis volumen unum — 18. epistolarum beati Hieronymi volumen unum — 19. epistolarum sancti Sixti episcopi volumen unum — 20. historiarum Iosephi volumen unum — 21. Tagii sententiarum volumen unum — 22. excerptionum Paterii de veteri ac novo testamento ex opusculis beati Gregorii papae volumen unum — 23. Evipi ex opusculis beati Augustini similiter volumen unum — 24. Gregorii in parte media Iob volumen unum — 25. librum Fulgentii episcopi Carthaginensis volumen unum — 26. Bedae in genesim expositio volumen unum — 27. eiusdem de computo ac ratione temporum volumen unum — 28. 29. collectaneos duos super anni circulo Pauli diaconi volumina duo — 30. 31. libros glossarum duos volumina duo — 32. librum canonum diversorum conciliorum volumen unum.

* * * * * * * * * * * * * * * * *

In Flaviacensi quoque coenobio quae obtulerit dona, hoc in loco declarandum censuimus * * * * * * Nomina autem librorum, quos ipsi contulit loco, haec sunt: 33. pandectem a beato Hieronymo ex Hebraeo vel Graeco eloquio translatum; eiusdem expositionem in duodecim prophetas et sunt tomi viginti in volumine uno — 34. 35. eiusdem librum epistolarum volumina duo — 36. in proverbiis Salomonis eiusdem volumen unum — 37. in Danielem prophetam eiusdem; in evangelio Mathaei eiusdem, continens in eodem decreta Gelasii papae de libris recipiendis et non recipiendis et excerptio aliqua de libris exameron sancti Ambrosii episcopi codex unus — 38. libros sancti Augustini qui praetitulantur de civitate Dei numero viginti duo in codice uno — 39. eiusdem expositionem in evangelio sancti Ioannis volumen unum — 40. homiliare eiusdem continens sermones 147 volumen unum — 41. libros eiusdem 15 de sancta trinitate volumen unum — 42. concordiam evangeliorum eiusdem codicem unum — 43. eiusdem de doctrina christiana codicem unum — 44. expositionem

symboli eiusdem codicem unum — 45. quaestiones eiusdem octoginta codicem unum — 46. de baptisma parvolorum eiusdem ad Marcellum libros tres, de sermone Domini in monte libros duos, de providentia Dei sermonem unum, de natali proprio sermonem unum, de cruce sermonem unum, ad Flactianum epistolam unam volumen unum — 47. eiusdem academicorum libros tres, soliloquiorum libros duos, de immortalitate librum unum, de quantitate animae librum unum, de magistro librum unum, de ordine libros duos, de videndo Deo librum unum volumen unum — 48. libros confessionis eiusdem codicem unum — 49. librum qui dicitur enchiridion codicem unum — 50. in psalmis expositionem eiusdem codicem unum — 51. expositionem sancti Ambrosii in epistolas Pauli volumen unum — 52. Hisychi presbyteris in leviticum libros septem codicem unum — 53. expositionem sancti Ioannis Constantinopolitani episcopi in Matheum, apocalypsim sancti Ioannis continentem etiam librum sancti Isidori differentiarum codicem unum — 54. sancti Hilarii episcopi contra haereticos codicem unum — 55. homiliarum beati Gregorii papae in novissima parte Ezechielis prophetae in codice uno — 56. epistolarum eiusdem codicem unum — 57. expositionem Bedae presbyteri in actibus apostolorum codicem unum — 58. in septem epistolas canonicas et apocalypsim Ioannis codicem unum — 59. eiusdem in Marci evangelium codicem unum — 60. eiusdem in Lucam evangelistam codicem unum — 61. librum testimoniorum Isidori de Christo et ecclesia codicem unum — 62. eiusdem etymologiarum codicem unum — 63. eiusdem rotarum ad Sisebutum regem codicem unum — 64. Prosperi de vita activa et contemplativa in codice uno — 65. prognosticon futuri saeculi codicem unum —66. disputationem fidei inter Arium haereticum ac Athanasium catholicum in codice uno — 67. epistolarum sancti Cypriani martyris codicem unum — 68. Alcuini de trinitate librum in codice uno — 69. regulam beati Basilii episcopi, regulam beati Benedicti in codice uno — 70. historiam ecclesiasticam Eusebii Caesariensis episcopi in codice uno — 71. chronicam eiusdem in codice uno — 72. historiam item ecclesiasticam trium virorum, id est Zozomeni, Theodoriti et Socratis in codice uno — 73. canones diversorum patrum in codice uno — 74. 75. sacramentoria volumina duo — 76. Cassiodori de arithme-

tica volumen unum — 77. eiusdem in psalmos expositionem volumen unum — 78. 79. homiliarum Origenis in veteri testamento volumina duo — 80. 81. eiusdem in psalmos expositionem volumina duo — 82. vitas beatorum confessorum Hieronymi, Augustini, Gregorii, item passionem beatae Columbae virginis in codice uno — 83. institutio ac collectio cuiusdam de vita canonica volumen unum. — 84. gesta Francorum in codice uno et alios plurimos, quorum nunc nomina non occurrunt memoriae.

Gesta abbatum Fontanellensium in Monument. hist Germaniae script. tom. II 295,47-297,53.

8. **Monasterium Augiense** = **Reichenau.** 823—838.

Isti libri qui subsequuntur scripti sunt in coenobio Sindleotes-Awa postquam Erlebaldo abbati fuit hoc monasterium commendatum.

1. bibliotheca dimidia sub tali scriptura . . . . 2. passionalis incipiens a nativitate Dni usque ad missam S. Petri lib. I. — 3. passionalis incipiens de mense Aprili usque ad adventum Dni. — 4. S. Augustini liber unus, in quo continentur de natura boni et unde malum et de lib. arbitrio et caetera quae sequuntur — 5. S. Augustini locutionum lib. VI in genesin et eiusdem quaestionum lib. — 6. S. Augustini liber unus qui appellatur de gratia et lib. arbitrio et cætera lib. I. — 7. S. Augustini contra Faustum Manichæum lib. in vol. uno. — 8. S. Augustini in epistolas Pauli ad Romanos in vol. uno. — 9. sermo S. Augustini de decem chordis liber unus. — 10. S. Augustini de immortalitate animæ. — 11. S. Augustini a primo psalmo usque ad quinquagesimum lib. I. — 12. S. Augustini de quinquagesimo usque ad centesimum lib. unus, — 13. S. Augustini de centesimo usque in finem lib. I. — 14. S. Augustini de quæstionibus difficilioribus in evang. et epl. apostoli lib. I. Athanasii altercatio cum hæreticis et vita S. Martini in libro uno. — 15. super eptaticum de Hieronymi, Ambrosii, Augustini, Isidori dictis Bedæ conficiente composuit [*sic*] vol. I. — 16. expositio Zmaragdi super lection. vol. I. — 17. homel. S. Ioa. Chrysostomi super Math. evangel. vol. I. — 18. Origenis et Hieronymi super genesin sermones vol. I. — 19. Origenis et Rufini super epis-

tolas Pauli ad Romanos in vol. I. — 20. S. Clementis libri qui appellantur itinerarium S. Petri vol. I. — 21. S. Hieronymi in Esaiam novissima pars vol. I. — 22. S. Hieronymi epistolæ diversæ in vol. uno. In quo imprimis de Seraphin incipit. — 23. S. Hieronymi epl. qui fuit Theotpaldi lib. I. — 24. S. Hieronymi in Ezechielem posterior pars vol. I. — 25. S. Isidori libri XX etymologiarum in vol. I. — 26. item S. Isidori super eptaticum explanatio, quem Drutheri scribi fecit, et Primasium super apocalypsin, quem similiter scribi fecit. — 27. Prisciani de arte grammaticæ lib. I quem Uragrat presbyter dedit. — 28. Alchuini super epistolas Pauli ad Titum et Philemonem et ad Hebr. lib. I. — 29. Alchuini magistri quæstiones super genesin et metrum Alcimi Aviti episcopi vol. I. — 30. item Alchuini magistri quæstiones in genesin libell. I. — 31. S. Vigilii papæ libri contra Euticeten hæreticum vol. — 32. libri prognosticorum futuri sæculi vol. I. — 33. computum et cyclum in uno libello. — 34. in Ezechielem Hieronymi posterior pars praestita est ad Dyonis. — 35. Hieronymi in ecclesiasten explanatio. — 36. Hieronymi in psalmos quosdam lib. I. — 37. Alchuini lib. super epistolas Pauli ad Titum ad Philemonem et ad Hebræos. — 38. istoria Iosephi XIV libri in codice uno — 39. liber lex Alemannica, et pœnitential. et cartul. in codicello I.

De libris abbatis Erlebaldi.

40. liber sacramentorum Gregorii, unum vol. — 41. liber sancti evangelii ad legendum unum. — 42. lectionarium unum similiter ad legendum. — 43. antiphonarium I. — 44. pænitentiale I de canone scapsatum. — 45. missale unum Gregorii in quo publica missa canitur. — 46. antiphonarium unum plenarium.

De libris C.

47. In Bibliotheca dimidia in qua lib. . . . .
48. Boldman presb. attulit lib. quæstionum S. Augustini veteris ac novi testamenti continentem capita . . 49. M . . . presb. dedit nobis psalte . . Hieronymi et 50. 51. duo psalteria. — 52. Machelm presb. dedit . . . . . . et lectionarium. — 53. . . presb. attulit libros . . . XL homil. Gregor. — 54. et psalte. — 55. vitas patrum, — 56. librum sententiarum — 57. et librum homeliarum per circulum anni — 58. et librum Eucherii — 59. et psalterium unum. — 60. Engilpreth presb. attulit unum

missale — 61. et lib. XL homeliarum Gregorii — 62. et librum pastoralem. — 63 Salomon presb. dedit missale — 64. et lectionarium — 65. et antiphonarium. — 66. Scrutolf presb. unum missale — 67. et psalterium attulit. — 68. Perigher presb. attulit missale. — 69. Heimo presb. attulit missale — 70. et lectionar. — 71. Windheri presb. attulit missale — 72. et lectionar. — 73. Engilpreth presb. missale cum lect. psalterio et antiph. attulit. — 74. Eberhart dedit missale — 75. et psalterium. — 76. Witpreth habet missale I. — 77. et attulit psalterium I. — 78. Hartman . . . . 79. Wolfman presb. dimisit missale — 80. antiphonarium. — 81. regulam — 82. et legem Alemannorum. — 83. Otpreth presb. dimisit missale unum cum lection. et regulam et vitas patrum in uno codice. — 84. Keidolf presb. psalterium. — 85. missale I supervenit quem Ratpold habet. — 86. missale I advenit quem Ratfrid tenet. — 87. missale I advenit qui adhuc cum libris. — 88. item Peræthger presb. missale. — 89. Adalgir presb. missale sibi — 90. Woldfregi diacon. missale sibi. — 91. Otfrid presb. missale sibi scribi fecit. — 92. 93. Noterim duo psalteria sibi scribi fecit. — 94. 95. Eto psalteria duo sibi adquisivit. — 96. Ratpold presb. psalterium I adquisivit. — 97. Ruadhelm presb. missale sibi conscripsit. — 98. Wito presb. missale semiscriptum dimisit; quem Ruadhelm perscripsit et donavit. — 99. Eremfrid presb. attulit libros . . . . 100. et I. psalt. — 101. et I. antiph. — 102. Hunzo presb. dedit lib. I similiter — 103. et I lectionar. — 104. et lib. istoriæ Iosephi et cætera in vol. I. — 105. chronica Gregorii episcopi de Turonis gesta pontificum et chronica Bedani presb. in volumine uno. — 106. lib. prophetarum quem Hiltiger de Italia adduxit. — 107. S. Athanasii altercatio cum hæreticis et vita S. Martini in vol. uno. — 108. item altercatio Athanasii cum Arrio et Hieronymi adversus Luciferum vol. I. — 109. Kernentit presb. vendidit missale unum — 110. et psalt. unum. — 111. Ericho vendidit psalt. I qui fuit mone . . . — 112. Tuato antiphonarium valde bonum quem dedit Drudman presb.

Neugart. Episcopatus Constantiensis. I 1 p. 544-46 cf. E. G. Vogel in Serapei III 7.

9. Monasterium Augiense=Reichenau. 838—842.

Isti libri in insula Awa monasterio sanctæ Mariæ scripti sunt, qui subtus notantur sub RUADHELMO ex quo eidem coenobio abba praeficiebatur.

1. liber unus prægrandis in quo continentur passiones et vitæ martyrum confessorumque nonnullorum, in quo inprimis ponitur passio SS. martyrum Processi et Martiniani. — 2. item liber unus super psalmos quem D. Hieronymus de Origine, ut ipse ait, excerpsit. — 3. item liber epistolarum Hieronymi presbyteri, in quo inprimis ponitur epistola Hieronymi ad Pamachium cum cæteris epistolis num. XXXIV. — 4. item liber in quo continentur epistolæ imperatorum Marciani et Leonis ad episcopos pene totius orbis de synodo Chalcedonensi, et liber contra Nestorianorum et Eutychianorum hæreticos, et liber Prosperi contra librum Cassiani presb. et cætera. — 5. item liber Vitruvii magistri de architectura comprehensa X libris — 6. item liber in quo continentur institutionum divinarum et sæcularium literarum Casiodori Senatoris libri duo. — 7. item liber geometriæ artis de compluribus auctoribus confectus, et liber astrologiæ Hygini mirifice commendatus ad Fabium suum dilectum. — 8. item liber expositionis in Hester Hrabani Mauri abbatis et alius liber eiusdem Hrabani in Iudith, uterque ad Iudith Augustam editus. — 9. item liber sancti Augustini episcopi in quo continentur libri . . . id sunt de bono coniugali, de viduitate, de virginitate, de orando Deo et de opere monachorum.

Neugart. Episcopatus Constantiensis Alemannicus. I. 1., 547 cf. E. G. Vogel in Serapei III, 7.

10. Monasterium Augiense = Reichenau. ante 842.

Incipit brevis librorum quos ego Reginbertus indignus monachus atque scriba in insula cœnobii vocabulo Sindleozes Auua sub dominatu WALDONIS, HEITONIS, ERELEBALDI, et RUADHELMI abbatum, eorum permissu de meo gradu scripsi aut scribere feci, vel donatione amicorum suscepi.

1. Inprimis liber I prægrandis, in quo continentur super orationem dominicam nonnullorum catholicorum explanationes. Deinde super symbolum apostolorum quam plurimorum ortho-

doxorum tractationes cum cæteris de fide tractantibus diverso modo explanation. et expositio de missa et de ordine ecclesiastico missæ, et de ordinibus ecclesiasticis, et de ratione sacramenti baptismatis. Deinde diversi canones, id est Græciæ, Africæ, Galliæ, Hispaniæque. Postea decretales epistolæ antistitum Romanorum ac deinceps canones ex veteri et novo testamento composita, postmodum diversi libri pænitentiarum. — 2. In secundo libro continentur computationes regum Romanorum Cæsarum consulumque. Deinde libri grammaticæ artis Donati, et de metrica arte Bedæ presbyteri, et libellus de centum metris. Et liber de ænigmatibus Symphosii. Et liber fabularum Aniani poetæ. Et libri duo Boetii de musica arte [et libri quinque Boetii de musica arte *addit Ziegelb.*]. Et liber astrologiæ Arati. Et libri Boetii geometricorum. Et libri duo Alcuini de rhetorica et dialectica arte. Et liber Iulii Caesaris de mensione universi orbis. Et liber ethicæ [Aethici *Ziegelb.*] Hieronymi de cosmographia, et libri duo de architectura Faventini et liber unus hebraicus [herbarius *Ziegelbauer*] Apulei. — 3. In tertio libro habentur chronica Eusebii Caesariensis episcopi et Hieronymi presbyteri et Prosperi. Et chronica Cassiodori Senatoris, et chronica Iordanis episcopi et chronica Melliti. Et chronica Bedæ presb. et chronica excerpta Isidori episcopi et chronica brevis. Deinde notarum Plinii Secundi lib. I et notarum Isidori ep. lib. I et notarum de naturis rerum Bedæ presb. liber excerptus ex diversis lib. I et epistolæ Victoris et Dionysii de ratione cycli paschalis. Et de cyclis decennovalibus [decennalibus *Zieg.*] cycli XXVIII. Et versus diversi de septem diebus et mensibus et XII signis vocabulis. Et martyrologium per anni circulum. Et in autea [mantea *Ziegelb.*] de diversis numeris et figuris. — 4. In quarto libro sunt libri grammaticæ artis Donati maiores et minores partes orationis. Et de arte medica [metrica *Ziegelb.*] libri Bedæ presb. et de arte grammaticæ Alchuini libri et declinationes. Et metrum Iuvenci et Sedulii super libros IV evangeliorum. Ipsumque librum Wano frater meus mihi dedit, et ego illum præstavi nepoti meo Ratherio. Volo [voto *Ziegelb.*] ut veniat ad alios libros nostros. — 5. In quinto libro continentur libri prægnosticorum [progn. *Ziegelb.*] III et IV liber dialogorum, et liber Fursei de visione eius, et nonnullæ vi-

siones excerptæ de libris gestorum Anglorum Bedæ et de visione Barontii [Barontis *Ziegelb.*] monachi. Et liber visionis Wettini fratris nostri, quam Heito episcopus descripsit, et Walafrid [Wehlafrid *Zieg.*] frater noster metricis versibus subsequens illam [illum *Zieg.*] decoravit. — 6. In sexto libro comprehenduntur diversi versus et nonnullorum hymni sanctorum. et aliquorum [aliorum *Zieg.*] epitaphia sanctorum et martyrologium cum computo et cyclo. et versus de diebus et mensibus et XII signis, et diversæ glossæ super istoriam veteris ac novi testamenti et super alios quam plurimos libros et notæ Iulii Cæsaris et monogrammæ diversæ et liber Plinii Secundi de natura [naturis *Zieg.*] rerum. — 7. In septimo libro constat esse liber de hæresibus et liber fictus sub nomine S. Augustini scriptus de prædestinatione. Et tertius liber sanctorum patrum contra eundem librum hæreticorum defendendo catholice. et libellus de ratione animæ et dogma sancti Gennadii ecclesiastica. — 8. In octavo libro sunt libri V de philosophia consolationis Boetii et admonitiones S. Basilii liber necessarius. Et in capite libri pauca de declinationibus. — 9. In nono libro continentur passiones et vitæ sanctorum id est Haimrani, Lantberti [Luntberti *Zieg.*], Afræ, Magret, Gregorii, Georgii, Malchi, Eusebii, Fileberti, Hilarii, Potiti, Columbani, Galli, Germani, Ambrosii, Servatii et VIII epistolæ Hieronymi et liber Cassiodori Senatoris. — 10. In decimo libro habentur vitæ et passiones sanctorum Hieronymi, Ambrosii, Sixti, Laurentii, Alexandri, Benigni. De obitu Bedæ presbyt. et eius epitaphium, Bonifacii, Vincentiæ. — 11. In undecimo libro constat inesse vitas et passiones sanctorum Bonifacii, Marcialis, Medardi, Sergii, Bacchi, Goaris presb. Quintini martyris. — 12. In duodecimo libello sunt vitæ et passiones sanctorum Felicis, Fortunati, Remedii episcopi, Genesii, Sopasci, Nizephori, Andronici, Chrysanti, Dariæ, Mami, Agnetis, Eugeniæ, Cæciliæ, Theodosiæ [Theodorae *Zieg.*] cum tribus filiis suis, Perpetuæ et Felicitatis, Christianæ [Christinae *Ziegelb.*] virginis. — 13. In tertio decimo libello continentur vitæ et passiones sanctorum Christophori, Clementis, Cyriaci, Largi, Smaragdi, Crescentiani, Memmiæ, Iulianæ, de miraculis Genesii, Modesti, Viti, Crescentiæ, conversio Fustinæ [Iustinae *Zieg.*], Leodearii, inventio corporis S. Stephani. —

14. In quarto decimo libello habentur vitæ et passiones Faustini et Iovitæ, Theonistæ [Theoctistae *Zieg.*], Tabræ [Tubrae *Zieg.*] et Tabrachum, Marciani [Mariani *Zieg.*] secundi, Iunocentis [-tii *Zieg.*], Gertrudis virg. et Pelagiarum duarum. — 15. In quinto decimo libello sunt libri duo de vita et virtutibus S. Galli confessoris. et vita S. Longelli sacerdotis, et Agnafledæ [-tae *Zieg.*] virginis. — 16. In sexto decimo libello est explanatio brevis super VII epistolas canonicas, et passio sanctorum Dyonisii, Rustici et Eleutherii martyrum et homelia pertinens ad solemnitatem eorum. — 17. In septimo decimo libro continentur leges diversæ, id est lex Alemannorum, lex Ripuaria, lex Salica, lex Theodosiana et diversi capitular. Pippini, Karoli et Hludovici regum. Et ordo ecclesiasticus Romanæ ecclesiæ et qualiter missa celebretur, et de officiis divinis in noctibus a cæna Domini usque in pascha et qualiter in sancta Romana ecclesia reliquiæ conduntur, et quomodo in sancta Romana ecclesia ordinationes fiant. Et capitula in omnibus laborandi cura. — 18. In octavo decimo libello continentur lex Ripuaria et lex Alemannorum et capitularia Karoli regis addenda legibus, et de sex ætatibus mundi. Et de inventionibus sanctæ crucis, quem Engilram mihi dedit, et capitular. tres in quibus continentur capitularia Hludovici imperatoris. — 19. In nono decimo libello habetur lex Longobardorum et passio Servuli, quem emi [emi *om. Zieg.*] VIII denariis. — 20. in vigesimo libello est regula S. Benedicti abbatis. Et hymni Ambrosiani, et epistola ad regem Karolum de monasterio S. Benedicti directa et capitulares . . . de statu regulæ. Et martyrologium per anni circulum, quem Tatto et Crimolt mihi condonaverunt. — 21. In XX primo libello continentur XII carmina Theodiscæ linguæ formata. — 22. In XX secundo libello habentur diversi pænitentiarum libri a diversis doctoribus editi et carmina diversa ad docendum Theodiscam linguam, et de iuventione corporis S. Benedicti et cætera. — 23. In XX tertio libello est antiphonarius gradualis [Ceradalis *Zieg.*], antiphonæ de litaniis vel de quacumque tribulatione, et de institutione stationum. Et de observatione divini officii erga psalmos, et de ordine librorum quomodo per anni circulum poni possint, quem Tatto et Crimolt mihi dederunt. — 24. In XXIV libello continetur cantus gradualis et nocturnalis. — 25. In XXV

libello habentur duo libri . . . . . . — 26. In XX sexto libello continetur . . . . diversos per anni circulum. — 27. In XX septimo libello habetur . . . . et hymni ad divers. . . . . tam dominicis quam privatis diebus et hymni festis diebus per circulum anni, et lectiones memoriter recitandæ. — 28. In XX octavo libello continentur orationes sufficientes ad sepulturam fratrum et orationes per singulas officinas monasterii et lectiones vel tractatus ad vigilias defunctorum recitandas. — 29. [In 29. libello . . . . . *addit. Zieg. om. Neugart in fine paginae*]. — 30. In XXX libello habentur libri tres quos Artulphus episcopus Adamramo [Adamanno *Zieg.*] excipiente de locis sanctis ultramarinis designavit conscribend. et quartus liber de eadem notatione est adiunctus, quis ante fecerit [autem fuerit *Zieg.*] ignoramus, quem mihi Walafrid frater noster me supplicante donavit. — 31. In XXX primo libello de arte medicinæ, metris, versibus Iacobus nomine ad Karolum regem scribebat comprehendens capitul. LXII quem mihi frater Colduinus detulit et donavit. — 32. In XXXII libello libri duo Isidori de officiis divinis et diversis clericorum ordinibus et de ratione baptismi diverso modo cum epistola Karoli imperatoris ad Odilbertum archiepiscopum. — 33. In XXX tertio libello habentur epistola Hieronymi ad Ctesiphontem et tres libri eiusdem contra dogma Cretoboli Pelagiani. Et liber S. Augustini ad Consentium contra mendacium et epistola eiusdem ad Bonifacium. Et eiusdem de vita christiana ad quamdam viduam et altercatio ecclesiæ et synagogæ duarum matronarum. Et duo libelli Alchuini ad Uttonem, et eiusdem nonnullæ epistolæ. — 34. In XXXIV libro in quo continentur libri quinque historiarum gentis . . uuinilorum qui et . . . . et liber in quo habetur excidium Troiæ civitatis. — 35. In XXXV libello habentur passiones sanctorum martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii, postmodum homeliæ festis martyrum congruentes. Deinde eorum gesta etc. Et deinceps libri IV de miraculis post transitum. — 36. In XXXVI libro continentur sex a mundi principio ætates usque hactenus. postea Karoli maioris domus Francorum, Pippini senioris ac filii eius Karoli, et Pippini et Karle filiorum Karoli, deinde postquam Pippinus ad regem elevatus

est. postea Karoli regis, deinceps gesta Hludovici regis ac imp. ad extremum quædam decreta adversantia. — 37. In XXXVII libro habentur excerptiones de corpore psalmorum factæ cum hymnis et lectionibus, responsoriis, versibus per anni circulum, letania ac diversis orationibus. — 38. In XXXVIII libro continentur liber psalmorum cum circumquaque expositionibus [in eo continentibus *add. Zieg.*], quem Vadalrichus [Udalricus *Zieg.*] quondam episcopus post finem vitæ suæ mihi habendum concessit. — 39. In XXXIX libro habetur liber psalmorum cum diversis praefationibus ac capitulis. Et in fine eiusdem hymni diversi per diversas festivitates ac privatis diebus, et nonnulla carmina. — 40. In XL libello continentur regula S. Pachomii abbatis quam dictante angelo . . . . . . quamque Hieronymus in latinum vertit eloquium et regulas [regula S. *Zieg.*] Isidori episcopi cæterorumque sanctorum patrum. — 41. In XLI libello habentur expositiones diversæ super missam ac ordo Romanus qualiter missa celebratur ac Walafridi libellus qualiter ordo ecclesiasticus . . . . . . et quomodo per temporum augmentationes sit multiplicatus in diversis. — 42. In XLII continentur de natura rerum Bedæ presbyteri etc.

Neugart episcopatus Constantiensis Alemannicus partis I tom. I, 547-52. Ziegelbauer, Histor. rei lit. ord. Benedict. I, 569-72. cf. E. G. Vogel in Serapei III, 7.

11. Ecclesia Centulensis sive S. Richarii = St. Riquier. 831.

Gesta ecclèsiae Centulensis sive S. Richarii lib. III cap. III.

Hludovicus Imperator promulgata praeceptione super possessionibus monasterii vocavit ad se monachos rogans ut omnia quaecumque haberi poterant, tam in thesauro ecclesiae quam in bonis forensibus scriberentur sibique monstrarentur. Anno igitur incarnationis domini DCCCXXXI indictione IX facta est descriptio de abbatia sancti Richarii rogante serenissimo Augusto anno imperii sui XVIII.

De libris. libri canonici. 1. Bibliotheca integra, ubi continentur libri LXXII in uno volumine. — 2. bibliotheca dispersa in voluminibus quatuordecim. — De libris S. Hieronymi. 3. super Isaiam — 4. item in Isaiam. — 5. super psalmos. — 6. expositio

levitici. — 7. opuscula eius super Ieremiam. — 8. In XII prophetas, in ecclesiastem, in cantica canticorum, in Ezechiel. — 9. liber episcopalis. — 10. commentarius in Matthaeum. — 11. expositio in Marcum. illustrium virorum. super totum psalterium. in epistolis duabus sancti Pauli, hoc est ad Galatas et ad Ephesios, in epistolis ad Titum et Philemonem. — 12. liber plenarius epistolarum eius. — 13. psalterium hebraice veritatis. — 14. contra Iovinianum haereticum et apologeticus ad Pammachium. — 15. quaestiones genesis et liber locorum. — 16. liber qui dicitur antiomenon. — 17. de septem vindictis Cain. — 18. de egressione filiorum Israel ex Aegypto. — 19. de Isaac, de Osanna, de Seraphim et calculo. — 20. de morte Oziæ regis. — 21. de filio prodigo, de natura rerum. de rhetorica. omnia haec in uno volumine. — 22. evangelium in Graeco et Latino scriptum. qui sunt libri numero XXII.

De libris S. Augustini — 23. exameron eius contra Manicheos et alios haereticos — 24. decadåe psalmorum. — 25. epistolae eiusdem. — 26. expositio plenaria super evangelium Ioannis. — 27. alia expositio Augustini iunioris. — 28. de sermone Domini in monte, de X plagis, de X praeceptis in uno volumine — 29. in epistola Ioannis apostoli. — 30. concordia evangeliorum. — 31. De civitate domini. — 32. enchiridion. — 33. de natura et origine animae. — 34. de doctrina christiana. — 35. speculum Augustini. — 36. confessiones. — 37. hypomneosticon. — 38. De X chordis et bono coniugali. — 39. de arte musica. — 40. de virginitate servanda et sermones eius de XII abusibus et interrogationes Horosii et responsiones Augustini in uno volumine. — 41. contra haereticos. — 42. de agone christiano — 43. de blasphemia spiritus. explanatio Rufini. de XII benedictionibus patriarcharum in uno volumine — 44. de trinitate — 45. de videndo deo — 46. de plasmatione primi hominis. — 47. de definitionibus dogmatum ecclesiasticorum et epistolae S. Fulgentii in uno volumine. — 48. de magistro. — 49. de sancta virginitate et academicorum in uno volumine. — 50. opuscula et epistolae Augustini ad Pelagium et Valentinum et responsiones Prosperi in I. vol. — 51. explanatio Augustini et Iuliani et Pauli de partibus orationis in I vol. qui sunt libri numero XXIX.

De libris S. Gregorii: 52-54. expositio in Iezechel vol. III. — 55-59. moralia vol. V. — 60. 61. homiliae XL vol. II. —

62. pastorale. — 63. dialogus. — 64. registrum — 65. ordo ecclesiasticus — 66. liber Parterii de dictis eiusdem, qui sunt libri numero XV.

De libris Isidori: 67. etymologias. — 68. rotarum. — 69. prooemiorum et rotarum et officiorum. — 70. item prooemiorum. — 71. item rotarum. — 72. tractatus in pentateuchon, in regum, in Ruth, in Ezra in I volum. — 73. 74. sententiae II vol. — 75. synonima. qui sunt libri numero IX [XV *Edwards*].

De libris Origenis: 76. in genesi — 77. 78. homilias XVI. II vol. — 79. in cantica canticorum, qui sunt libri IV.

Hilarii autem: 80. de fide sanctae trinitatis. — 81. quaestiones Hilarii Cypriani Alcimi Aviti Hieronymi Augustini super pentateuchum in I vol. qui sunt libri duo.

Ioannis Chrysostomi: 82. in epistola ad Hebraeos — 83. homiliae XXXIII de compunctione cordis contra Novatianos. — 84. de ieiunio et sermones eius LXII et vita sancti Ambrosii uno volum. qui sunt libri VII [?].

Cassiodori: 85. super totum psalterium.

Fulgentii 86. libri XIV qui per singulos libros unam litteram detrahit.

Bedae: 87. de templo Salomonis — 88. triginta quaestiones eius in regum cum expositione Iusti in cantica canticorum in I volum. — 89. in proverbiis Salomonis et in libro Tobiae. — 90. in Marco, in Luca et in actibus apostolorum. — 91. super epistolas canonicas. — 92. super V libros Moysi — 93. in apocalypsi. — 94. in Abacuc. — 95. cum glossis Pentateuc. — 96. de natura rerum — 97. de temporibus. qui sunt libri numero XVI.

Diversorum autem: 98. Iulii de auctoritate divinae legis. — 99. Eugipii excerptum de libris sancti Augustini — 100. Paschasii de spiritu sancto — 101. Primasii in apocalypsi. — 102. Timothei libri IV et tractatus Peregrini contra haereticos et epistolae Theophili ad episcopos totius Aegypti in I. vol. — 103. expositio Arnobii super totum psalterium. — 104. Gregorii Nazianzeni libri VIII et homiliae Augustini de laetitia et gratia in I. vol. — 105. Athanasii in levitico: qui sunt libri numero VIII.

De canonibus: 106. canones apostolorum et Nicaeni concilii et XII concilia et decretalia apostolorum I vol. — 107.

108. canones collecti de diversis conciliis volum. II. — 109. Caecilii Cypriani de canonibus et institutionibus ecclesiasticorum LXXXVII. I vol. — 110. Gelasii papae de libris recipiendis et non recipiendis. epistolae diversorum numero LV. [LVI *Edwards.*] I vol. — 111. homiliarius sanctorum patrum anni circuli, Hieronymi, Augustini, Gregorii, Origenis, Leonis Ioannis, Fulgentii, Bedae in I. vol. — 112-114. item homiliae SS. patrum super anni circulum in III. volum. — 115. Homiliae S. Agnetis — 116. Boetii de consolatione philosophiae. — 117. Gregorii episcopi Turonensis de generatione Adae et de gestis Francorum. — 118-20 expositio Philippi super Iob. glossæ SS. patrum super psalmos III vol. — 121. Cassiani de incarnatione domini — 122. expositio Iusti in cantica canticorum et liber Eucherii episcopi de defectu solis et lunae — 123-40. vitae vel passiones SS. apostolorum, martyrum, confessorum, virginum et collationes diversorum patrum in vol. XVIII. — 141. 42. expositio Iuliani Pomerii et prognosticon in II vol. — 143. expositio Pelagii super XIII epistolas Pauli. — 144. expositio cuiusdam in epistolam ad Romanos. — 145-47. glossae ex dictis patrum in III vol. — 148-50. item glossae patrum vol. III. — 151. liber Martini papae. — 152-57. regula S. Benedicti sexies. — 158. Regula S. Augustini, Fructuosi et Isidori I vol. — 159. homiliae Caesarii episcopi Arelatensis. — 160. expositio fidei catholicae S. Hieronymi. — 161. dicta Isidori de haeresibus Iudaeorum et Christianorum et de philosophis, poetis et epistolae Cyrilli, Leonis, Dionysi et aliorum de ratione paschali et cycli in I vol. — 162. altercatio legis inter Simonem Iudaeum et Theophilum Christianum. — 163. Ephrem de die iudicii. — 164. Albini ad Karolum de fide trinitatis et de incarnatione domini. — 165. epistola Caroli ad imperatorem Graecorum. — 166-72. psalteria VII. — 173. quaestiones septem artium. — 174. collectarium cuiusdam in Matthaeo. — 175. collectarium scotaicum, ubi primus est de caritate, ultimus ita incipit: Curre ne parcas. — 176. liber scintillarum, qui sunt libri numero LXX.

Omnes codices librorum claustralium de divinitate sunt CXCV.

De libris grammaticorum: 177. Donatus, Pompeius, de pedibus et syllabis. — 178. Priscianus. — 179. Comminianus. Servius. Victorinus martyr [*in marg.*: Marius Victorinus. *Edw.*]

Diomedes. Verus Longinus [*in marg.*: Velius Longus. *Edw.*] Taduinus [*in marg.*: Alcuinus *Edw.*] — 180. Tullius Cicero rhetoricorum libri II omnia in IV vol. — 181. Prosper, Aratus [*in marg.*: Arator *Edw.*] Sedulius, Iuvencus — 182. epigrammata Prosperi, versus Probae et medietas Fortunati I. vol. — 183. Quintus Serenus de medicamentis [medicina *Edwards.*] — 184. fabulae Avieni. — 185. Virgilius. — 186. eclogae eiusdem glossatae — 187. Althelmus. metrum cuiusdam de veteri et novo testamento cum vita Cosmae et Damiani metrica in I vol. qui sunt libri XXVI.

De libris antiquorum qui de gestis regum vel situ terrarum scripserunt: 188. Iosephus plenarius. — 189. Plinius Secundus de moribus et vita imperatorum. — 190. epitoma Pompeii. — 191. Aethicus de mundi descriptione. — 192. historia Homeri, ubi dicit [Dictys *corr. Baluzius.*] et Dares Phrygius. — 193. historia Socratis Sozomeni et Theodoriti. 194. libri Philonis Iudaei I vol. — 195. ecclesiastica historia Eusebii. — 196-97. chronica Hieronymi II vol. — 198. historia Iordanis. — 199. de summa temporum et de origine actibusque Romanorum I vol. — 200. lex Romana. — 201. pactum Salicae legis. qui sunt libri numero XV.

202. Item volumen, ubi sermones habentur de natali domini, Stephani, Innocentum. — 203. Bodanicum [*in marg.*: Bedae *Edw.*] partes Donati glossatae. — 204. liber logon id est sermonum Graeeorum vel Latinorum. — 205. genealogia bibliothecae. — 206. passio domini in Theodisco. — 207. et in Latino. qui sunt libri VI.

De libris sacrarii, qui ministerio altaris deserviunt. — 208-10. missales Gregoriani tres. — 211. missalis Gregorianus et Gelasianus modernis temporibus ab Albino ordinatus I. — 212-16. lectionarii epistolarum et evangeliorum mixtim et ordinate compositi V. — 217-35. missales Gelasiani XIX. — 236. textus evangelii IV. aureis litteris scriptus totus I. — 237. lectionarius plenarius a supradicto Albino ordinatus. — 238-43. antiphonarii sex. qui sunt libri num. XXXV.

Omnes igitur codices in commune faciunt numerum CCL & VI ita videlicet ut non numerentur libri sigillatim, sed codices, quia in uno codice diversi libri multoties, ut supra notatum est, habentur; quos si numeraremus quingentorum copiam superarent.

Chronici Centulensis sive S. Richarii lib. III cap. III apud d'Achery spicil. II (1727) p. 310-11. [IV 482-86. Paris. 1661.] et Edwards. Memoirs of libraries. I 297-301.

12. Everardus comes Foroiuliensis = Friaul. 837.

Ego Everardus Comes cum coniuge mea Gisla decrevi qualiter nostri infantes quandoque post obitum nostrum praedium nostrum inter se absque aliquo impedimento vel animositatis iurgio a nobis divisum rationabili executione particulatim cum mancipiis ceterisque mobilibus, quae ad nos pertinere videntur, potestate habita deinceps obtinere debeant * * * * * De libris etiam capellae nostrae divisionem inter eos facere volumus. In primis volumus, ut Unroch habeat 1. psalterium nostrum duplum, & 2. bibliothecam nostram & 3. librum S. Augustini de verbis Domini & 4. librum de lege Francorum & Ripuariorum & Langobardorum & Alamanorum & Bavariorum & 5. librum rei militaris & 6. librum de diversis sermonibus, qui incipit de Elia & Achab, & 7. librum de utilitate poenitentiae & 8. librum de constitutionibus principum & edictis Imperatorum & 9. synonima Isidori & 10. librum de quattuor virtutibus & 11. evangelium & 12. librum bestiarum & 13. cosmographiam Ethici philosophi.

Berengarius 14. aliud psalterium volumus ut habeat cum auro scriptum & 15. librum de civitate Dei S. Augustini & 16. de verbis Domini & 17. gesta pontificum Romanorum & 18. gesta Francorum & 19. librum Isidori, Fulgentii, Martini episcoporum & 20. librum Ephrem, 21. synonima Isidori & 22. librum glossarum & explanationis & dierum.

Adalardus 23. tertium psalterium volumus ut habeat, quod ad nostrum opus habuimus, & 24. expositionem super epistolas Pauli & 25. librum S. Augustini de verbis Domini & 26. super Ezechielem prophetam & 27. lectionarium de epistolis & evangeliis cum auro scriptum & 28. vitam S. Martini & 29. librum Aniani & 30. volumen septem librorum Magni Orozii Pauli & 31. librum S. Augustini, Hieronymi presbyteri de hoc quod Iacobus ait: Qui totam legem servavit & in uno offenderit, factus est omnium reus.

Rodulphus volumus ut habeat 32. psalterium cum sua expositione, quem Gisla ad suum usum habuit & 33. Sma-

ragdum & 34. collectaneum & 35. Fulgentium & 36. missale cottidianum, quod semper in nostra capella habuimus, & 37. vitam S. Martini & 38. physiognomiam Lopi [Loxi *Petit-Radel recherches sur les bibliothèques p. 101*] medici & 39. ordinem priorum principum.

Primogenita etiam filia mea ENGELTRUD volumus ut habeat 40. librum qui vocatur vitas patrum & 41. librum qui appellatur liber de doctrina S. Basilidis & 42. Apollonium & 43. synonima Isidori.

IUDITH volumus ut habeat 44. missale unum & 45. librum unum, qui incipit a sermone S. Augustini de ebrietate & 46. legem Langobardorum & 47. librum Alquini ad Widonem Comitem.

HELLWICH volumus ut habeat 48. missale unum & 49. passionalem & 50. librum orationum cum psalmis & 51. libellum de orationibus.

GISLA volumus ut habeat 52. librum de quattuor virtutibus & 53. enchiridium S. Augustini. * * * * * * * * * * * * * *
ACTUM in comitatu Tarvisiano in corte nostra Musiestro imperante domino Ludovico Augusto anno regni eius Christo propitio visesimo quarto.

A. Miraei opera diplom. et histor. I[2] (Brux. 1723) p. 19-22.

13. **Fulda**. saec. IX.

1. . . . .
XII regula monasterii Tarnatensis. XIII regula orientalis. XIV regula cuiusdam patris. XV regula magistri. — 2. item diversorum sanctorum regulae numero X in uno codice. I regula beati Augustini. II regula S. Athanasii. III regula S. Fructuosi. IV regula S. Isidori. V. regula S. Caesarei episcopi ad virgines. VI regula Aureliani episcopi. VII regula a Donato collecta. VIII regula cuiusdam ad virgines. IX regula S. Columbani. X regula eiusdem. — 3-5. item regula S. P. Benedicti in III cod. — 6. regula virginum in I cod. — 7. 8. liber de vita patrum in II cod. — 9. regula monachorum Aegypti, quam scripsit Eucherius. — 10. regula abbatis Columbi-cellae. — 11. regula abbatis Congelli. — 12. excerptio Theodori de canonibus SS. patrum. — 13. de vita sanctorum Germani abbatis. — 14. Iohannis Metropol. de peccatis proximorum abscondendis.

Opuscula Alcuini.

15. expositionis in evangelium secundum Iohannem libri VII in I cod. — 16. eiusdem in prophetas XII. eiusdem in epist. Pauli ad Ephesios, eiusdem in proverbia Salomonis. eiusdem in ecclesiasten in I cod. — 17. item eiusdem omeliae in I cod. — 18. expositio Ioseph in Isaiam in I cod. — 19. de sancta trinitate ad Carolum imperatorem libri III in cod. — 20. eiusdem Alcuini dialectica ad Carol. Imp. et altercatio Athanasii cum Arrio Probo iudice. eiusdem de rhetorica lib. I. eiusdem de musica lib. I. metrum eiusdem in cantica canticorum et versus illios ad diversos in cod. I. — 21. eiusdem quaestiones in genesim. eiusdem de formulis arithmeticae artis. eiusdem de grammatica in I. vol.

Opuscula Magnentii HRabani Mauri.

22. expositio in evang. secundum Matthaeum lib. VIII in I cod. — 23. eiusdem in genesim lib. IIII in I cod. — 24. in exodum lib. IIII in I cod. — 25. in leviticum lib. VII in I cod. — 26. in numerum lib. IIII in I cod. — 27. in deuteronom. lib. IIII in I cod. — 28. in Iesu Nave, iudicum et Ruth lib. VI in I. cod. — 29 in regum lib. IIII in I cod. — 30. eiusdem de institutione clericorum lib. IIII in I cod. — 31. de laude sanctae crucis lib. II in I cod. — 32. de computo lib. I. eiusdem omeliae LXX in uno cod. — 33. ante natale Domini II de ieiunio decimi mensis. de natali Domini II in octabis Domini. . . . .

Schannat historia Fuldensis (Francof. 1729). 64. 65. Ziegelbauer hist. rei lit. ord. S. Benedicti I 485-86. Secundum Wiss in Verh. der 6. Philologenversammlung zu Cassel 1843 p. 69. hoc fragmentum periit.

14. **Fulda.** saec. IX vel X.

fragmentum catalogi.

Tercius ordo superioris numeri.

1. lib. officiorum. — 2. epistole Ieronimi ad Augus. et rescriptum Aug. ad Ieronimum. — 3. lib. compoti. — 4. expositio Rabana in lib. regum. — 5. epistl. Pauli. — 6. eclesiastica istoria. — 7. regula sci Basilii. — 8. expositio in

cantica canticorum. — 9. vita beati Augustini. — 10. lib. Esopi de natura animalium. — 11. expositio Bede in apocalipsin. — 12. lib. de vita confessorum.

Dronke, Traditiones et antiquitates Fuldenses (1844) 184. Anzeiger f. Bibliographie 1855, 225. Verhandl. der 6. Philologen-Versammlung in Cassel 1843, 69. Schannat historia Fuldensis (1729) 63. Ziegelbauer hist. rei lit. ordinis S. Benedicti. I.

15. Sangallum = St. Gallen. saec. IX.

Hec est summa librorum qui hic habentur. — 1-9. Hieronimus in esaiam uolumina VIIII. — 10-12. In hieremiam volumina. III. — 13-17. In ezechielem V. — 18-19. In eclesiasten. II. — 20-22. In danielem. III. — 23. Item quoddam breuiarium. — 24-32. In ceteros prophetas. VIIII uolumina. — 33-35. Questionum hebraicarum volumina. III — 36-41. Epistolarum uolumina. VI. — 42-50. Super psalmos. VIIII. — 51-52. Item cuiusdam super psalmos uolumina. II. — 53. 54. Hieronimus super matheum. II. — 55. Item super IIII. evangelia — 56. 57. In epistolas pauli uolumina. II. — 58-60. Augustinus super psalmos uolumina. III. — 61. Super cantica graduum I. — 62. 63. Eiusdem in iohannem evangelistam II. — 64. De consensu. IIII. Euangelistarum. I. — 65-67. De ciuitate dei uolumina. III. — 68. Contra luciferianum. I. in quo altercatio athanasii cum arrio sabellio et fotino hereticis. — 69. De eodem liber I. — 70. 71. In genesim volumina. II. — 72. Contra faustum. I. — 73. de sancta trinitate. I. — 74. Retractationum. I. — 75. 76. eiusdem uolumina. II. speculum dicta. — 77-78. Enchiridion. II. — 79. De X cordis I. — 80. In cantica canticorum I. — 81. 82. De baptismo II. — 83. 84. De libero arbitrio II. — 85-87. confessionum III. — 88. 89. In epistolas iohannis euangeliste II. — 90. De predestinatione I. — 91. De genesi contra manicheos I. — 92. In eptaticum I. — 93. De doctrina christiana I. — 94. Aliud de disciplina christiana. — 95. De bono . . . . — 96. De anima. I in quo alia multa. — 97. De natura boni I. — 98. De sermone domini in monte habito I. — 99. De questionibus diuersis I. — 100. De bono pacientie I. — 101. De symbolo contra iudeos I. — 102. Contra V hereses I. — 103. Contra maximum episcopum arrianorum I. — 104. De fide et

gracia I in quo disputatio basilii de principio celi et terre et exameron ambrosii — 105. Item liber dequo supra – 106. De bono coniugali et de uirginitate et de uiduitate et orando deo et de opere monachorum uolumen I. — 107. De fide catholica ad petrum I in quo et gennadius de ecclesiasticis dogmatibus. — 108. Sermones de euangelicis et apostolicis dictis. Item quoddam breuiarium de eodem. De uita christiana et altercatio eclesiae et synagoge et alia plura in uolumine I. — 109. De pudicicia coniugali et contra iulianum I. — 110. Contra cresconium I. — 111. Questiones de nouo et ueteri testamento I uolumen. — 112. Eugippus de libris sancti augustini uolumen I. — 113. Ambrosus [*sic*] de isaac et anima de bono mortis de fuga secli de iacob de beata uita de ceco sanato de excessu fratris uolumen I. — 114. De historia nabuthae I in quo et uegecius de re militari et questiones albini in genesim et gesta alexandri magni — 115. Super epistolas pauli ad romanos et corinthios I. — 116. Aliud in epistolam ad galattas in quo et hieronimus de mansionibus filiorum israhel. — 117. De salomone et gedeone et apologia dauid I. — 118-20. Exameron III. — 121. Item de bono mortis. I in quo et soliloquium augustini et eiusdem de quantitate anime. — 122. Contra hereticos I inquo et augustinus contra arrium. — 123. De patriarchis et benedictionibus patriarcharum I. — 124. Super lucam. I. — 125. de officiis. I. — 126-31. Gregorius cuius moralia in VI corporibus. — 132. Item II pastes [partes?] in uol. I. — 133-35. Pastoralis cure. uolumina III. — 136-38. Quadragintę III. — 139-43. Dialogorum volumina V. — 144-46. In ezechielem III. — 147. epistolarum vol. I. — 148. 49. Excerptionum de moralibus uolumina II. — 150. Iathecen [*sic*] I. — 151. Paterii aliud. — 152. Ratoldi liber I. uersificatus super moralia iob. — 153-58. Beda super apostolorum uolumina VI. — 159. Super thobiam et esram I. — 160. De templo salomonis. De tabernaculo et uasis eius I. — 161-64. in prouerbia salomonis IIII. — 165. In VII. canonicas epistolas I. — 166. De gratia dei et in cantica canticorum I. — 167. Super genesim I. — 168-73. De temporibus uolumina VI. — 174-76. In lucam III. — 177-79. In matheum III. 180-83. In marcum IIII. — 184. In genesim I in quo et hieronimus super matheum. — 185. Questionum uolumen I. — 186. augustinus et hieronimus in IIII euangelia. — 187. Ex-

positiones super iohannem I. Sine titulo auctoris. — 188. Textus VII epistolarum pauli. — 189-91. Origenis uolumina III in epistolas pauli — 192. In genesim exodum et leuiticum I. — 193. Periarchon I. — 194-96. Iohannes chrysostimus in euangelium uolumina III. — 197. De reparatione lapsi et diuersis sentencis uolumen I. — 198. In epistolam ad hebreos I. — 199. Paulinus magister in tres epistolas pauli ad hebreos titum et philemonem uolumen I. — 200. In VII psalmos libellus I. — 201. In epistolas pauli quorundam sine titulo uoł. — 202-5. Item in epistolas p̄ heimonis ut putatur uolumina IIII. — 206. In epistolam ad galathas uolumen I. — 207. Canonicarum epistolarum textus I. — 208. 9. Isydorus synonima II. — 210. 11. Expositio in uetus testamentum II. uolumina — 212. Postera pars ethimologiarum isydori — 213. Expositio I super euangelium. — 214. 15. Rotarum II. — 216. De ortu et obitu patrum I. — 217. Deflorata isydori uolumen I in quo prouerbia euagrii dicta eucherii glossa iunilii et uisio uuettini et mulieris cuiusdam. — 218. Ethimologiarum isydori pars II. — 219. Explanatio in genesim I. — 220-22. Rabanus in genesim uolumina. III. — 223. In hieremiam I. — 224. In palyppemenon [*sic*] I. — 225. 26. In librum sapientie II. — 227. 28. In machabeorum librum uolumina II. — 229. In iudith. uolumen. I. — 230. In iħm naue. iudit et iudicum I. — 231. 32. In regum uolumina II. — 233. 34. Ethimologiarum II. — 235. 36. Uualfredus inpsalterium. uolumina II. — 237-39. In genesim III. — 240. In regum I. — 241. In euangelia I. — 242-44. Iulianus progrosticorum [*sic*] III tercium in quo diuerse uisiones. — 245. Naturalium rerum uolumen I sine titulo auctoris. — 246-49. Cassiodorus in psalterium IIII uolumina. — 250-53. Iosephus uolumina IIII. — 254. 55. Recognitionum clementis uolumina II. — 256. Sancti uigilii episcopi contra hereticos uolumen I. — 257. Hilarii episcopi de fide uolumen I. — 258. Sanctus cyprianus de hystoria iosephi uolumen. — 259. Item cyprianus epistolarum uolumen I. — 260. 61. Prosper de uita contemplatiua uolumina II. — 262. De promissionibus dei I. — 263. De gratia dei et libero arbitrio I. — 264. In psalmos I. — 265. historia romanorum I. — 266. Frecholfi chronica I cum expositione super genesim — 267. Historia langobardarum I. — 268. Gesta anglorum uolumen I. — 269. Solinus I. — 270. 71. Andibertus

uolumina. II in apocalipsin — 272. 73. Item primasii II. — 274. Uegecius volumen I. — 275 Gennadius. I de illustribus uiris — 276. Item alter de illustribus uiris. — 277. 78. Libri generationum. II. — 279. Eclesiastice historie I. — 280. 81. Tripertite II. — 282. Excerptio amali contra iudeos. — 283. Admonitio ione episcopi ad pippinum. — 284-86. Scintillarum uolumina III. — 287-91. Collationum cassiani uolumina V. — 292. De uita pauli heremite I. — 293.-308. et aliorum patrum uolumina XVI. — 309. Gregorii nazanzeni uolumen. I. — 310-13. Marciani IIII. — 314. Persii et iuuenalis I. — 315. Ouidius de amatoria arte. I. — 316. Item ouidii metamorfoseon Sili et stacii uolumen I. — 317. Cassiodorus de VII liberalibus artibus. I. — 318. Item de VII liberalibus artibus I sine titulo — 319. Macrobii liber I saturnalium conuiuiorum. Fortunati metrum in uolumine I. — 320. Kalchidius in thymeum platonis I. — 321. Libellus epistolarum senece et pauli. eiusdem ad lucilium uolumen I. — 322. Ygini volumen I. — 323. Categoriarum aristotelis uolumen I. — 324. Salustius catelinarum I. — 325-30. Augustinus de musica VI. — 331. Claudianus de proserpina I. — 332. Excerpta pompeii I. — 333. Senece naturalium questionum I. — 334. Uictorinus de rethorica I. — 335. Historiarum pompei trogi I. — 336. Dialectica augustini et boecii geometria — 337. Aristotelis uolumen I de VII liberalibus artibus — 338-41. Sacramentorum libri XXII insuper II in IIII uoluminibus. — 342-51. Lectionarii X. — 352-62. undecim uolumina plenarii. (356 uolum.)

Catalogus bibliothecae Constantiensis, ut putat possessor Iosephus de Lassberg, Sangallensis, ut suspicatur Ildephonsus de Arx, e fine saeculi IX in Sacramentario Gregorii Magni, vulgavit Gust Haenel in Serapei I 81-84 cf. Barack. Katalog der Handschriften der Hofbibliothek zu Donaueschingen et Freiburger Diöcesanarchiv IV 268 et Orelli in editione Ciceronis Oratoris (Turici 1830) p. XX.

16. Colonia Agrippina = Cöln. saec. IX.

Habet Ermbaldus ad suum ministerium 1. evangelium cum argento scri|ptum, auro et lapidibus paratum. | 2. alium similiter plane scriptum, et auro et lapidibus ornatum. | 3. sacramentorum Gregorii cum auro scriptum. 4. lectionarium I. | 5.

librum S. Augustini in quo iacebant petulae [petalae? *Jaffé*] aureae. | De libris Samuelis: 6. psalterium I. 7. antiphonarium I. 8. homiliam | unam. De libris Langolfi 9. librum Comiti I. 10. sacramentorum | volumen I.

Dominus Episcopus in sua capella: 11. evangelium I. 12. lectionarium I. | 13. . . parabolas Salamonis. | Hilduin Abba 14. lectionarium I. | Item Ermbaldus 15. evangelium I. 16. lectionarium I. | Dedit Episcopus sorori suae 17. librum sacramentorum cum lectionario. | 18. antiphonarium I. | Filio sororis suae 19. psalterium I. | Habet Engilophus Comes 20. lectionarium I. 21. Omilias Gregorii 7. | [*Numerum hunc a recentioris aevi homine indocto additum esse ipsa eius numeri forma proditur. J.-W.*] Habet ipse 22. sacramentorum cum lectionario I qui fuit Emundi. | Voso 23. lectionarium I. | Baldericus Episcopus 24. missale cum lectionario Volumen I. | Hildiswint 25. Parabolam Salomonis. | Baldrih 26. librum Prosperi de activa et contemplativa. | Osman 27. missale cum lectionario et vita patrum. | Snebrat 28. lectionarium cum evangeliis. | Rathlei 29. librum Pompeii. | Wadolf 30. apologeticum Gregorii Nazianzeni | Thitmar 31. expositionem Gregorii in Iob primam partem. | Helmbald frater Episcopi 32. lectionarium I. 33. antiphonarium. | Folcari 34. missalem cum lectionario I. | Rodolff 35. missalem I. | Engilhelm 36. Regum. | Uxor Werinbaldi 37. lectionarium. | Gundolf 38. homil. | Hartger 39. sacramentorum.

Jaffé-Wattenbach. Ecclesiae metropolitanae Coloniensis codices manuscripti p. V et VI e Gelenii Pretiosa Hierotheca 1633 p. 42, qui locum protulit ut ipse ait e Metropolitanae Coloniensis bibliothecae vetustistimo codice, in quo contexitur Catalogus ‚librorum qui (ut loquitur codex) anno Incarnationis Dominicae DCCCXXXII Wenilone Episcopo Laudunensi iubente ad opus Domini Hildebaldi archiepiscopi et sacri palatii capellani descripti sunt ex illis quos Roma Apostolicus Dominus Leo misit Carolo Imperatori‘. De tempore vide Jaffé-Wattenbach p. IV: a. 833 Hildebaldus dudum obierat, quod recte Gelenius animadvertit, qui pro tertio C substituit L, anno vero 783 Leo III papa pontificatu nondum fungebatur.

17. **Weissenburg.** saec. IX.

fol. 113[b]: Sigihel habet 1. regulam feminarum prestitam ad monaster. Andelaha. cingulam I. | Lantfried 2. missale I et 3. lectionarium I. 4. antiphonarium I. 5. . . . 6. . . ls. I. 7-9. psalteria III. | Vuolbbrant 10. antiphonarium. I. 11. gradalem I. 12. psalterium I. 13. libellum I carpsah. | Ferding . . . . 14. antiphonarium I. 15. psalterium I. | Rihbert 16. antiphonarium I. 17. missale I. 18. psalterium I. | Reginber 19. psalterium I. . . . . 20. lectionarium I. | Otokar . . . . . . 21. 22. gradales. II. 23. 24. psalteria II. | Eginber 25. gradalem I. | Reginbert 26. librum I. | Y . . . s . . 27 antiphonarium I libellum. | Thiotbald 28. 29. psalteria II. 30. lectionarium. I. | Geilo 31. missalem. I. 32. gradalem. I. 33. grammaticam I. 34. casulam I. cingulam I. | 35. missale. I. 36. librum Sedulii I. | Ercamber 37. missale et 38. lectionarium. I. | Liudrih 39. missale. I. 40. psalterium. I. casulas. II. sagum. plum. I. | Otakar iunior 41. antiphonarium. I et 42. gradalem. I Otfr. . . . . 43. tractatulum I. . . . . l . . . . | Fr . . . ng . s eps. habet 44. evangelium theodiscum | D . . . . g . . b . . . tiu . . . . u.

fol. 114[a]: Ad monasterium Clingon est 45. liber G . . ragdi 46. regula in Iob. | Anno habet 47. decreta pontificum romanorum. Anno eps. 48. librum. I. | Gebehart abbas habet 49. carpsah. I. missas . . . . . . | Ratberi presbiter 50. 51. psalteria. II. 52. missale. I. Nanzo presbyter 53. antiphonarium I. | Drudo presbyter 54. missale. I. 55. psalterium I. 56. gradalem. I. alter Drudo habet 57. libellum . . . . ndrici. | Hildini presbyter habet 58. librum comitis. Liudolf presbiter 59. antiphonarium. I. . . . . . et 60. missam can. | Adalbero presbiter 61. psalterium I. . . . . . | vidua Gerolti 62. psalterium I. Irm. uxor Reginboldi 63. psalterium I. 64. gradalem. I. | Vuizo presbiter habet 65. psalterium. I. Benzo presbiter habet 66. quintum sermonem sp. . . . . . th . . . . . | Steuan 67. psalterium. I. 68. lectionarium. I. | Domna Liutgart 69. psalterium I altera Liutgart 70. I. Emicho presbyter 71. librum I. Rabani cum martyrologia.

E codice Weissenburgensi bibliothecae Wolfenbuttelanae nro. 34, qui Hilarii tractatum in Matthaeum continet, fol. 113[b] et

114ª edidit J. Kelle. Otfrids Evangelienbuch p. II praef. XVI sq. antea iam ediderant Schannat Vind. lit. coll. I p. 9. et A. Knittel Ulfilas p. 246. scripta sunt diversis manibus ab anno 893.

18. Herbipolis = Würzburg, Salvatorstift. saec. IX.

. . . 1. Isidori. apollogia ad gregorii . . . 2. de sacramentis . . . 3. Cassiodori liber histor. . . . 4. liber maxcentii 5. Beda de temporibus . . . . 6. liber archelfi de . . . . 7. Hraban . . . . 8. Augustini de consolatione mortuorum liber 9. Item eiusdem de edendo cinere . . . . 10. protectione iustitiae. 11. Scī Iheronimi contra . . . . 12. Eiusdem ad algasium de . . . discessio uenerit. 13. Augustini de eo quod in foribus mortui uiuentibus apparere putantur. Eiusdem si martyres in beneficiis humanis rebus credendi sunt intercedere. Si oblatio qui fit pro mortuis eis prosit. Si in aduentu domini statim credendum sit futurum esse iudicium. Quod paulus apostolus . . . . de resurrectione mortuorum. De gog magog. De aduentu heliae. Sermo eiusdem de consolatione mortuorum. Scī ambrosii de salamone . . . . divinis mysteriis. Eiusdem de gedeon. Hoc omne in uno uolumine. — 14. . . . . de sancta trinitate libri XV — 15. . . . . vera de catholica fide . . . . . . 16. Eiusdem sermonum X — 17. libri confessionum eiusdem . . . . 18. De saltationibus respuendis. De . . . . De trinitate. De agone christi . . . . sanctorum. Haec in uno uolumine. — 19. Liber in . . . . 20. Sermo eiusdem de trinitate . . . . 21. Liber laurentii de duobus temporibus. 22. Epistola scī Iohannis de . . . quinquagesimo. 23. Eiusdem de . . . . 24. Libri II augustini ad pollentium. de coniugiis adulterinis. 25. Eiusdem ad eas . . . . . de tempore sabbati . . . . libri 26. s. ambrosii III de officiis. 27. Eiusdem V libri ad gratianum imperatorem de catholica . . . . 28. libri III de spiritu sancto . . . . . contra apollonaristas. 29. Liber augustini de quantitate animae. . . . 30. Iheronimi de statu animi. 31. Augustini et iheronimi de inquisitione animae . 32. Rescriptum . . . . ad eundem. 33. Augustinus ad marcellum de quaestione animae. 34. Epistolae eiusdem . . . . et origine animae. Eiusdem II epistolae ad petrum et abraham de eadem re. Eiusdem ad renatum de eadem re . . . . . Cyprianus de . . . . a necessariis rebus in uno uolumine. — 35. Liber fulgentii de fide. Eius-

dem . . . . mysterio . . . . Eiusdem ad probam famulam dei. Dialogus attici et critogoll . . . . . 36. Omeliae s. Cypriani. 37. Liber scintillarum. 38. Liber eucherii de regulis sacrae scripturae. 39. Liber synonimorum Isidori . . . . . 40. De fide catholica Isidori. 41. Ecberti archiepiscopi liber de poenitentia. 42. Liber phisiologi. 43. Augustini de X cordis et de vitandum mendacium iuramentum et . . . . . resurrectione domini . . . . . de doctrina christiana. Eiusdem . . . . De . . . . coniugali. De orando deo et de agone christiano. De opere monachorum. Eiusdem epistola ad bonifacium episcopum. Eiusdem ad armamentarium. Eiusdem ad marcellum . . . . ad italica . . . . et ad marcellinum. 44. Decretum gelasii papae. 45. Augustinus contra arrianos. Eiusdem liber de baptismate Liber de IIII virtutibus in quo . . . . . sermones continentur de diversis sanctis. In eodem vita scī augustini . . . . Eiusdem de sermone in monte. 46. Augustinus de . . . . de ordine . . . . Epistola augustini contra valerium . . . . . ad alippum . . . . . Epistolae ad marcianum. Eiusdem ad ipponenses romanis . . . ' Epistola . . . . Augustini . . . . Epistolaris . . . . Eiusdem . . . . contra manicheos. Eiusdem epistola . . . . sermones eiusdem de . . . . De XII . . . . 47. Iheronimi contra iouinianum hereticum . . . . 48. Liber candidi arriani. Responsio mar . . . . uictor ad candidum arrianum. 49. Ilarii de . . . . spiritu sancto . . . . exameron in uno uolumine — 50. XII libri ad . . . . eiusdem contra manicheos — 51. II libri de . . . . 52. in genesim Ambrosii. Augustini. Hieronimi. Origenis. 53. omeliae XV Isidori. 54. Isidori . . . . exameron. 55 Exodum 56. Bedae de tabernaculo et uasis et uestibus et Isidori et Rabani. leuiticum. 57. Isicii. Isidori. Rabani. librum numeri. 58. Rabani. Isidori. Origenis. deuteronomium. 59. Isidori. Iosuae. 60. Isidori. liber iudicum. 61. Hrabani. 62. eiusdem in ruht. Isidori. liber Ruht. 63. libri Samuelis duo. Regum II Rabani. 64. Isaiam. Hieronimi I. II. III. et octauum IX. X. XI. XII. XIII. XIIII. XV. XVI. XVII. XVIII. 65. Hieremiam. Hieronimi VI lib. Hezechielem. 66. Hieronimus usque VI lib. et Gregorii omeliae XII. 67. Danielem. Hieronimi. 68. Oseae Hieronimi III. 69. lib. Ioel. Hieronimi. 70. Amos. Hieronimi III lib. 71. Abdiam. Hieronimi. 72. Ionam. Hieronimi 73. Micheam. Hieronimi II. lib. 74. Naum. Hieronimi 75. Abbacuc. Sophoniam. Hieronimi. 76. Aggeum. Hieronimi. 77. Za-

chariam. Hieronimi III libri. 78. Malachiam. Hieronimi 79-83. Iob. Gregorii XXX libri in quinque voluminibus. 84. Philippi presbiteri super eundem.

85. Liber psalmorum. super totum spalterium [*sic R.*] 86. LXX psalm. et L psalm. Augustini. Hieronimi. Cassiodori. Ambrosii. 87. Arnobii in totum psalterium. 88. Grecum psalterium. 89. Item moralia in uno volumine. — 90. Liber proverbiorum salamonis Bedae. 91. Eclesiasten. Hieronimi. 92. Canticum canticorum. Origenis. 93. Liber sapientiae. Eclesiasticum. Paralipomenon. Liber estre. Liber hester. Liber Thobiae. Liber Iudith. Liber Machabeorum. 94. Passiones Machabeorum. 95. In Mathaeum. Rabani liber. 96. Hieronimi. In Marcum. 97. Bedae IIII libri. Lucam. 98. Bedae III libri. 99. Iohannem. Augustinus. 100. Actus apostolorum Bedae. 101. Epistolas canonicas Bedae presbyteri. 102. Augustini. Epistolae Pauli ad romanos. 103. Ambrosii. Heimonis. Hieronimi. Augustini. Epistolae ad Corinthios. prima. 104. Ambrosii Heimonis. secundae. 105. Heimonis. Epistolae ad galatas. 106. Augustini Ambrosii. Epistolae ad ephesios. Epistolae ad phylipenses. Epistolae ad thesalonicenses. 107. Hieronimus. Epistolae ad colosenses. Epistolae ad timotheum. 108. Heimonis. Epistola ad laodicenses . . . . . 109. ad tithum hieronimi. 110. Epistolae ad filemonem. Heimonis. 111. Epistolae ad ebreos. Heimonis. 112. Iohannis episcopi et presbyteri. Apocalipsis. Augustini . . . . . 113. Octo libri epistolarum Pauli apostoli. 114-21. VIII volumina regum. 122. Paralipomenon I. . . . . . 123-25. liber isaiae prophetae III. . . . . 126-28. III salomonis. . . . 129-31. III volumina genesis. 132-33. II machabeorum. — 134-36. III volumina Iob. — 137. I leuiticus et 138. 39. II iudicum. — 140-57. XVIII regularium canonicorum et monachorum. — 158-68 XI libri quatuor euangeliorum — 169-78. X volumina quadraginta omeliarum. — 179-82. III pastorales curae. — 183-90. VIII uolumina uitae patrum. — 191-96. VI volumina omeliarum. — 197. Ecclesiasticae hystoriae Hieronimi libri XI. . . . . . 198. 99. ecclesiasticae hystoriae de greco in latinum a cassiodoro translatae. Cronica hieronimi. II uolumina . . . . . 200. registrum gregorii . . . . 201. XX libri canonum. 202. . . . . coniugali. 203. Liber de sancta uirginitate. 204. 5. Augustini de ciuitate . . . . II 206. libri . . . . . . Eiusdem liber de professione uiduitatis. Ad . . . .

de orando. Liber de agone. Liber de operibus monachorum Ista VI in uno uolumine continentur. 207. Encredion scī Augustini. Eiusdem ad eubodium episcopum de inferno. et de christi anima. Epistola marcellini ad ipsum. rescriptum ad marcellinum. Quaestio . . . . deo gratum. Liber de XII abusiuis saeculi. — 208. Libri IIII de doctrina christiana. Libri III de officiis scī. ambrosii. Haec in uno uolumine continentur. — 209. Iohannis Crisostomi super euangelia . . . . . .

Reuss in Serapei volumine VI 180-182 e foliis primo et ultimo codicis Augustini retractationum litteris paene euanidis.

19. **Frisinga = Freising.** saec. IX.

Nomina librorum: 1. Priscianus. — 2. Pompeius. — 3. Euticius. — 4. Albinus. — 5. 6. Erchanpertus maior & minor. 7. Priscianus minor. — 8. 9. Donatus maior et minor. — Item metrici: 10. Virgilius. — 11. Prudentius. — 12. Poetius. — 13. Omerus. — 14. Sedulius. — 15. Iuvencus. — 16. Prosper. — 17. Arator. — 18. Cato — 19. et liber metricae artis, quos omnes habemus et colimus. Istos vero non habemus: 20. Freholfum. — 21. Iosiephum — 22. . . . . quinum. — 23. Marcianum. — 24. Terentium. XIIII kl. iun. migravit Albinus levita christi.

Schmeller in Serapei II 248-9. e cod Fris. 199 [Mon. 6399] fol. 32^b^.

20. **Bibliotheca quaedam regni Francogallici.** saec. IX.

1. M̄. annei lucani. belli ciuilis. libri quinque sic | Incipit. Bella per eamithios plus quam ciuilia campos | Iusque datum sceleri canimus populumque potentem | In sua uictrici conuersum uiscera dextra. | — 2. Libri papini statii thebaidos. libri duodecim | 3. Terentii andria. libri multi | Incipit eunuchus. sic incipit thais meretrix | parmeno seruus. pamphilus aduliscens. sostra|ta mulier. pamphilus aduliscens. bachimeretrix | antichila mulier. clinia aduliscens. sirus seruus. — 4. Iuni Iuuenalis saturarum lib. I DE INCOM|modis meritorum. lib. II feliciter. sic Incipit | credo pudicitiam. saturno rege moratam. In terris uisamque | diu cum frigida paruas pręberit spelunca domus ignem|que laremque. Diui Iuuenalis saturarum lib. II explicit | Incipit lib. III de sterelitate studiorum

— 5. Albi Tibulli lib. II — 6. Horatii Flacchi ars poetica explicit. INCIPIT | glaudiani deraptu proserpinae lib. III sic Incipit In|ferni raptoris equos adflataque curru | Ad rufinum lib. II | Claudii In eutropium lib. III | Debello Gothico| Debello gildonico | 7. Valeri martialis epigrammatum libri VIIII | ad lucanum et tullum | 8. Incipit uictoris artis rhetoricae partis | Seruius aquilino | 9. In catelena ciceronis libri. VII. | Deiotaro rege | INCIPIT uerrem actio M. tulli. ciceronis| INCIPIT uerrem libri VIII | 10. INCIPIT Sallustii crispsi orationis ex catilena | Sententia catonis Insenatu | Sententia ex iugurtha et historia V | 11. Libri alchimi sic incipit Inadulescentiam | qui Inpublico patre cadente risisset. et lan guenti puellae amatorium dedit | Decontrouersia fullonis uel calui| . . . . . 12. Incipit messi oratoris de elocutionibus | olybrio et probino messius.

M. Haupt in Hermae III, 221-22 (opusc. III 425) e cod. bibliothecae reg. Berolinensis Santeniano 66, quem descripsit H. Keilius grammat. IV p. XXXII., repetitum in Neuer Anzeiger für Bibliographie 1871, 255-56.

abp. of Bourges 866-76.

21. Bibliotheca Francogallica. saec. IX.

1. biblia Vulfadi — 2. historia Iosephi — 3. historia AEgesippi. — 4. historia tripartita — 5. liber Paterii. — 6. Sancti Dyonisii ariopagitae. — 7. litterae eiusdem. — 8. epistolae Gregorii ex registro. — 9. Augustini de confessione et de trinitate — 10. Origenis in epistola Pauli ad Romanos. — 11. litteræ in genesi, in exodo, in levitico, in Lucam, in Iesum filium Nave — 12. Excerptum in Iob ex dictis beati Gregorii. — 13. sermones Cypriani prima. — 14. litteræ ad diversos pars II. — 15. omeliæ Iohannis Chrisostomi in Matt. XXV. — 16. acta synodalia — 17. 18. libri Perifiseon II. — 19. Ambrosii de officiis — 20. Ambrosii de psalmis CXVIII. — 21. epistolarum Ambrosii. — 22. Pastoralis de littera et spiritu. — 23. canones. — 24. interpretatio Hieronimi nominum Hebraicarum [*sic*]. — 25. Ambrosii de Ioseph. — 26. explanatio Hieronimi in Danielem — 27. omeliæ Ioannis diversæ. — 28. Ambrosii de superbia carnis — 29. Petronii. — 30. epistolæ Ioannis ad Gregoriam [*sic*] in palatio — 31. Scoliarum Maximi.

Petit-Radel. Recherches sur les bibliothèques p. 95. 96 ex

codice Mazarinaeo n. 130, qui Sancti Maximi scholia ad S. Gregorium continet. (cf. p. 102).

22. **Coenobium S. Galli = S. Gallen.** saec. IX.

[pag. 4] LIBRI SCOTTICE SCRIPTI.

1. Metrum iuvenci In vol. I. 2. Eple pauli in vol I. | 3. Act' aplor in vol. I. 4. Eple canonice VII in vol. I. | 5. Tractat' bede in ꝑverbia salom̄. in vol. I. 6. Ezechel ꝑp̄. in vol. I. | 7*. Evanḡ. scdm̄ ioh in vol. I. 8. Enchiridion auḡ. in vol. I. | 9. Itē iuvenci metrū In vol. I. 10. Apocalypsis in vol. I. | 11. Itē apocalypsis in vol. I. 12. Metrū sedulii in vol. I. | 13. De gradib; eclesiasticis. in vol. I. 14. Arithmetica Boetii vol. I. | 15. Missalis in vol. I. 16. Vita Scī hilarii in codicillo I. | 17. Passio s. martyrū Marcellini et petri. | 18. Metrū virg. in vol. I. 19. Eius glosa in altero. | 20. Q^{a}tnio I de inventione corporis scī stephani. | 21. Quat. I. De relatione translationis scī Galli in novā eclam. | 22. Bede de arte met. inq^{a}t. | 23. Instructio ecclesiastici ordinis. In codicillo I. | 24. Lb. I. genesis in q^{a}tnionib; | 25. Act' aplor et apocalypsis in vol. I veteri. | 26. Quatnio I in natl. iunocentū legend | 27. Orationes et sententie varie in vol. I. | 28. Orationes in q^{a}to non̄. | 29. Expositio in cantica cant. in q^{a}tern̄. II. 30. Itē in regū q^{a}t I.

[pag. 5.] BREVIARĪV LIBRORVM. DE COENOBIO SCĪ GALLI CON̄F̄. XPI. DE LIBRIS VETERIS TESTAMENTI.

31.* Bibliotheca una. 32-35. Eptalici IIII. uno ex his Iob et tobias [*pertinent ad proximum versum*] | 36-40. Regum volumina V. 41-46*. Salomonis volum̄. VI et in | et in alio esdras et nēnū. | 47. 48. Libri omniū ꝑphetarum in duobus voluminib; | 49*. Item esaie et hieremiae in uno volumine. | 50*. Ezechihelis et Danihelis et XII ꝑphetar. In uno vol. | 51*. Paralippom̄. Iudiht [*sic*] Hester. esdrae. Machabe|orum. In uno volumine [*in marg* ad scolā]. 52. Itē paralippom̄. Tobias. Iudith hester | In vol. I. veteri. I. | 53. 54*. Item machabeorū volumina duo. | 55. Itē iob. tobias. iudith. hester. ezras nee-

*) Asterisco ii libri notati sunt, qui in bibliotheca Sangallensi hodie extant. Similiter in proximis paragraphis ea nota utar, ut codices adhuc in bibliothecis servatos significem.

mias In vol. I. 56. Itē iob. tobias. hester in vol. I. | 57. Itē iob. tobias. iud. hester in vol. I. 58. Itē iob. in vol. I. [*in marg.* ad rorbach.] | 59. Tobias iudith. hester in codice I. [*55-59. additamenta sunt iunioris manus eiusdem saeculi.*]

ITEM DE LIBRIS NOVI TESTAMENTI.

60-63. Evangeliorum volumina IIII ex his duo non inveni. s; I [tantum secundum Iohannem *verba crasa addit Weidmann.*] | et tria vetera. | 64-69*. Epistolae pauli et VII epistolae canonicae et act' [*in marg.* It act' aplor. et apocal. in vol. I.] | apostolorū atq. apocalipsis ioh. apost. Vol. V. | 70. 71. Item evangelia II. scdm̄ ioh. scottice scripta.

[pag. 6.] DE LIBRIS BEATI GREGORII PAPAE.

72-75*.In lectiones evangelicas. homeliar. XL vol. IIII [*in marg.* Unū ex his datū ē domno karolo regi.] | 76-78. Item eiusdē lib. pastoral. volumina II [*sic cod. 267.* III *Weidmann e cod. 728.*] et in uno eorum eplē hieronimi. | 79-85*. Moraliar in iob. libri XXXV in voluminib; VII | et in uno exeis vita pauli et Antonii | 86. 87. Dialogorum volumina II. 88*. Itē unus [vetus *Weidmann.*] I [*in marg.* ad rorbach.] | 89. In ezechihel primā partem homil. XII in volum̄. I. [*in marg.* habet domna rickart.] | 90* In ultimā partē ei'dē ꝓph. homil. X. in volum. I. | 91*. Eedem homilie XXII. In volumine uno [*in marg.* Reddite s̄. ad augiā et patrate s̄. nove.] | 92*. Item libri XXXV excerpti ab eisdē moraliar. libris in Codice uno. | 93. Epistolarum gregorii vol. I. pusillum. | 94-96. Regulae pastoralis Gregorii vol. III. [*hunc versum in autographo deletum om. cod. 267 et Haenel*] | 97-102. VI. partes in iob singula in singulis voluminibus optimis [*97-102. additamentum.*]

DE LIBRIS HIERONIMI PRBĪ.

103*. Liber quaestionū hebraicarū in genesim et expositio nescio|cui' in ꝓverbia Solomonis et [e *Weidmann.*] hieronimi de trib; impossi|bilib; et quarto incognito atq; instructionū iunilii | libri II et lib. locor. hoc totū in volum̄. I. | 104*. Iusti epī in cantica canticorū et hieronimi in eclesiasten | in vol. I. | 105-7*. Itē hieronimi in esaiā libri XVIII in voluminib; trib. | 108*. Itē eiusdē in hieremiā a capite libri V. in vol. I. [*in marg.*: et rabanus usq. in finē.] | 109-10*. In ezechiel ꝓphetā libri duodecī in voluminib; duob; | 111*. Eiusdē suꝑ totū danihelē comm̄tariorū vol. I. | 112*. In osee ꝓphetā libri III in vol. I. | 113*. In abdiā liber I. in zachariā libri III. in malachiā||

[pag. 7.] liber I. in abacuc libri II hoc totū in vol I. | 114*. In amos libri III in volum. I. | 115*. Itē in iohel et micheā libri III in vol. I. | 116*. In ionā. Nav. Sophoniā et aggeū libri IIII in vol. I. [*in marg.*: habet rickart.] | 117-18*. Eiusdē expositio in om̄es psalmos vol. magna II. [*in marg.*: non sunt ei' sed inutiles.] | 119-20. Itē expositio sup psalmos vol. II [*in marg.*: inutilia.] | 121*. Eiusdē commentariū in math. libri IIII et in marcū lib. ex|cerptus volu I. [*in marg.*: mendaciū] | 122-24. Itē excerptio in mattheū de comm̄tariis hieron̄ volumina tria [*in marg.*: ad nihil utilia.] | 125*. Liber locorū et liber hebraicorū nominū et chosmographiae [*in marg.*: pittaciolū inutile.] | 126*. Liber primus aethici philosophi et perfectio antonini martiris. in vol. I. | 127-30*. Epistolarū hieronimi ad diversos. volum̄ IIII [*in marg.*: duo liutuuardus habet.] | 131*. Liber inlustriū virorū hieronimi et gennadii. volum. I. | 132*. In epistolas Pauli id ad ephesios. et ad Titū et philimo|nem libri V in vol. I. | 133*. Itē in epistolā ad galatas thomi tres in vol. I. | 134*. Contra iovinianū hereticū libri. II in vol. I. | 135-38*. Itē dialogus heron̄. [Iheron. *Weidmann.*] cum crettobolo volum̄. 4. [*sic Haenel*, 2 *Weidmann* [*in marg.*: et in uno eorū S. aug̃. de vita xp̄iar et altercatio syna|gogae et ecle.] | 139*. Altercatio athnasii cū arrio sabellio et fotino| hereticis et Hieronī cū luciferiano. in vol. I. | 140. Itē nescio cui' tractatoris eglogae in psalteriū in [*super* nescio *scriptum est:* nūquā vidi.] | quaternionib; 141*. Chronica eusebii et hieronimi vol. I. | 142. Epistola hieronimi ad eustochiū in q^a^ternionib. veterrimis et falsatis. [*141. 42 additamenta.*]

[pag. 8.] DE LIBRIS SCĪ AVGVSTINI EPĪ.

143-45. Augustini sup evangelm iohannis volumina tria. | 146*. De sermone dn̄i in monte habito libri duo et questionū | in evanglm mathei et luce et iohan̄ libri III in vol. I. | 147*. Omelie X in eplam iohan̄. in vol. I. | 148*. De consensu evangelistarū libri IIII in vol. I. | 149*. De doctrina xp̄iana libri IIII in vol. I. | 150*. De scā trinitate libri XV. in vol. I. | 151. 52*. De civitate dī libri XXII in voluminib. duob | 153-58*. Decades scī augustini sup om̄es psalmos in voluminibus sex | 159*. De difinitionib; ecclesiasticor dogmatū et ad petrū. | diaconū de fide volum. I. | 160*. In apolipsim [*sic*] omeliae XVIIII in vol. I. | 161*. Contra manicheos in genesim libri II in volum. I. | 162*. Soliloquiorū libri II in vol. I. | 163*. Ambrosii

contra hereticos et augustini contra arrianos | et eple due ambrosii ad valentinū imprem. In vol. I. | 164*. Quaestiones diverse scī augustini epī. numero LXXXII. | 165. 66. Itē excerpta de decad. s. aūg. in II vol. | 167*. Itē libri eugippii volum̄. I magnū. | 168*. Lib. retractationū scī augustini epī. | 169*. Augustini in genesim ad litteram XII lib. || [pag. 9] 170*. Questionū in heptatheucū libri VII. | 171*. Item lib. confessionum scī. augustini. | 172*. Augustini contra faustum manicheum. | 173*. Item lib. de baptismo scī augustini epī. | 174*. It aug. de bono credulitatis et bono natura [sic] et sc | olia cyrilli in vol. I. [*164-74 additamenta.*]

DE LIBRIS SC̄Ī AMBROSII EP̄Ī.

175*. Ambrosii in evangeliū luce vol. I. | 176-79*. Itē tractatus scī ambrosii in eplas pauli volum̄. IIII. | 180*. Exameron Scī ambrosii. | 181*. (Ambrosii et Augustini contra hereticos libri II in vol. I *in marg:* R. *Weidmann, in autographo deletum, om. cod. 268 et Haenel*). | 182*. Itē ambrosii de bono mortis. Et eiusdē sermo qui dr̄ | pastoralis. Et hieronimi ad anatholiū in apocalipsin ioh. vol. I. | 183*. Itē s. ambrosii lib. III de officiis. In vol. I. | 184*. Amb. de fide lib. III. | 185*. item de spū scō et incarnat dn̄i. in singul. vol. [*183-85 additamenta*].

DE LIBRIS PROSPERI EP̄Ī.

186*. Liber ꝓsperi ꝓmissionū et predictorū dī. vol. I [*in marg.*: vetus et falsat'] | 187*. Itē de gratia et libero arbitrio ad rufinū et responsio | nes ꝑ LV capitula et augustini de octo questionib. ad | dulcitiū et ypognosticon eiusdē de p̄distinatione atq: | enchiridion hoc totū in codice I. | 188*. Itē de activa et c̄templativa vita libri III in cod. I. | 189. 90*. Itē eiusdē epigramata in voluminib. duob. [*in marg.*: unū fuit scotticum pusillum. r.].

DE LIBRIS BEDAE P̄RB̄Ī.

191*. Expositiones in evangeliū luce libri VI in volum̄. I. || [pag. 10] 192*. Omeliae in lectiones evangelicas. L. codice I. | 193*. In marcū evangelistā libri IIII in volu. I. | 194*. In actus apostolorū liber. I et in apocalipsim Iohañ. libri III in cod. I. | 195*. In septē epistolas canonicas expos̄ volum̄. I. | 196*. De cōputo et temporib' volum. I. | 197*. De exameron. lib. I. Itē lib. ysidori ad florentinū datus et hieronimi de mansionib; filiorū isrl. in vol. I. | 198*. Itē in ꝓverbia salomonis. libri III

in vol. I. | 199*. Itē liber allegorice expos̄ de tēplo salomon. vol. I. | 200*. Itē tractat' in historiā tobie, esdre et neemie libri IIII in vol. I. | 201*. Eiusdē martyrologiū in vol. I. [*in marg.*: ad sacrariū]. | 202*. In canticū abacuc. volum. I. [*in marg.*: pusillulū iuxta translationē antiquā]. | 203*. Gesta anglorū. (volum. I.) | 204*. Itē de miraculis Gudpti epī et althelmi de laude virginū. lib. I et note iuris itēq. versus alii in vol. I. | 205*. In cantica canticorū libri V et un' gregorii. in volumine uno. [*204 et 205 additamenta*].

DE LIBRIS YSIDORI EPĪ.

206*. Aethimologiarū libri XX et ratio horologii et glosa | grecorū verbor. in vol. I. | 207. 8*. Itē de libris Ysidori aetymologiarū vol. II. corrupta. | 209*. Itē de libris [expositio *Weidmann*] Ysidori in eptaticū et regū vol. I. | 210*. Eiusdē de dō liber I. et de officiis lib. I differentiarū | eucherii et de questiunculis scī. august. et de floratib; | diversis et alia multa de scōrū patrū opusculis excerpta | in vol. I. [*in marg.*: vetustissimo]. | [pag. 11] 211*. Itē liber differentiarū ysidori et alia nonnulla. In vol. I. [*super* diff. ysid.: totum mendacium et inutile.] | 212*. Itē de dō libri III in vol. I. [*in marg.*: hoc auditū et n̄ visū]. | 213*. Sententiar' libri III in vol. I. [*in marg.*: et alt. defect' et disiect'.] | 214*. Rotarū lib. et glosarū in vol. I. [*in marg.*: et hoc inutile.] | 215*. Itē synonima Ysid. de cōplanctu hominis et ratione ei [*in marg.*: hoc legi n̄ potest.] reddita libell. I volū. I. | 216*. Item isidori volum̄. I hinc inde collectū cuius prcipiū descriptionibus [de scriptoribus *Weidmann*] | est ecclesiasticis [*in marg.*: Vuolfkeri ē], | 217*. TRACTAT' originis in genesī. exodū et leviticū in vl. I. | 218*. EXPOSITIO pelagii sup om̄es ep̄ias pauli in vol. I. | 219*. Item tractatus orignis sup eplam ad romanos. volum̄ optimū. [*216-219 additamenta*].

DE LIBRIS CASSIODORI.

220*. Cassiodori senatoris ecclesiastice historie | de trib; auctorib. sumpte. id est, sozomeni theo|doriti atq. Socratis libri XII in Codice I. | 221-23. Itē eiusdem sup omnes psalmos. in voluminib. trib.

DE LIBRIS EVSEBII.

224*. Eusebii hystorie ecclesiastice libri VIIII et rufini interpretis eiusdem libri II in volum̄. I. | 225*. Gesta ponti-

ficū romanorū. vol. I. | 226*. Egesippi libri V excerpta de istoria ioseppi. vol. I.

[pag. 12] DE LIBRIS DIVERSORV̄ AVCTORVM.

227. Gregorii turonici liber miraculorū I. In gloria mar|tyris iuliani. lib. I. de virtutib; scī martini epī. libri | IIII. de vita patrū lib. I. In glā confessorū lib. I. hoc|totū in volumine uno. | 228*. Chronice diversorū temporū libri V et gesta fran|corū. | Itē chronica eusebii et hieronimi in vol. I. [*in marg.*: int. libros hieronimi descript. ē.] | 229*. Expositio Scī colūbani sup oīns psalmos. vol. I. [*in marg.*: Ruodinū uidi R. habere qui dix̄. suū eē] | 230*. Itē eiusdē instructio de fide et alia n̄nulla in vol. I. [*in marg.*: R. hoc n̄ vidi.] | 231*. Libri effrem diaconi VI de diversis causis. vol. I. | 232*. Iunilii instructionū lib. II. itē de caritate dī⁹ et di|lectione pximi; Itē de m̄sib; et annis In vol. I. | 233*. Ferrandi diaconi qualis esse debeat dux religiosus in militarib; actib; volum̄. I |234*. Eucherii questionū in vetus et novū testamentū et ysidori| lib. differentiarū in vol. I. [*in marg.*: inutile.] 235. 36*. Iuliani epī pgnosticor. futuri seculi. libri IIII. in vol. II. | 237-39*. Collectarii magni III homeliarū seu sermonū. | scōrū patrū p singulas festivitates in anno. | 240*. Collectio eadbt̄i de diversis opusculis scōrū patrū. volum. I. | 241*. Itē collectio de verb. augustini [*in marg.*: inutile.] | hieronimi. Gregorii seu ceterorū scōrū patrū. vol. I. | 242*. Expositio tichonii donatistae in apocalipsim vol. I vetus. | 243*. Expos̄. primasii in apocalipsim libri. V. et glosule gregorii in apocalipsī sp̄italis intelligentie in volumine I. [*in marg.*: corupt'.]

[pag 13.] DE LIBRIS ALCHUUNI.

244*. Alchuuini in evangeliū Iohannis libri VII in vol. I.| 245*. Itē eiusdē in genesim questiones et metrum quorundam sapientiū in vol. I. [*in marg.*: R.] | 246*. Itē de fide et spe et caritate [*in marg.*: non vidi.] | 247*. Itē septē psalmos penitentie et in centesimū octo|vum decimū psalmū et in psalmos XV graduū expos. | et eiusdē epistolae de confessione peccatorū in vol. I.

DE REGVLIS SC̄ORV̄ PATRV̄.

248-50*. Regule scī benedicti cū martyrologiis in vol. III. | 251-59*. Itē alie regule veteres cū ymnariis et martyrologiis volumina VIIII. | 260*. Itē regulae scōrū patrū. I. s. [*sic Weidmann,* 5 *Haenel*] basilii. Regula coe|nobialis patrū. Regula

[Rugula *et hic et antea Haenel*] colūbiani. Regula augustini | Regula pauli et Stephani. Itē august. de opere | manuū, proverbia scī evagrii. Regula macha|rii. pinufii et Serapionis et alterius macharii in volu. I. | 261. It. idem novus in quatnionib; [*261 additamentum*] | 262. Vita canonicorum vol. I. 263. 64. et veteres. II. 265-67. antiphonarii III.

[pag. 14]. 268-71. Coll. patrum volumina IIII. [*additam.*]

DE VITA SCORVM PATRVM.

272. Vite patrū maiores volum̄. I. | 273. 74. vite patrū minores volum. II. [*in marg.*: unū habet liutuuart] | 275*. Vita sc̄ōrum patrū. id. pauli antonii et ilarionis atq. malchi et homelie cesarii XII et de inventione basiliae [basilica *Weidmann.*] | scī michaelis et dicta Martini ep̄ī ad polemiū ep̄m. in vol. I. | 276. Itē pauli et antonii valde vetus vol. I. [*in marg.*: inutile] | 277. 78. Itē omelie cesarii epi. vol. II. [parva. unū aliqd. alt' nihil] | 279*. Vita scī silvestri et scī gregorii, hilarii epī et eiusdē | epla ad filiā suā abram et lucii confessoris | atq. lonochilidis epī et goaris in vol. I. | 280. Itē vita scī silvestri et passio scorū viti, modesti, crescentie | atq. goaris confes̄ et passio scī cp̄ofori martī | et cōmemoratio de miracol. scī genesii mar. in vol. I. [mendacissima et inutilia] | 281. 82*. Vita scōrum patrū colūbani et galli, in voluminib. II. [antiq. dictata.] | 283. Itē vita scōrū galli et martini atq; otmari abbatis in vol. I. | 284*. Vita scī columbe. in codice I. | 285. Vita scī marcelli valde vet'. in vol. I. Nihil est. | 286. Vita arredii abbatis valde vet' in cod. I. [legi n̄. potē.] | [pag. 15.] 287*. Vita scōrū patru id hieronimi. ambrosii bonifacii | et passiones scōrū abdon et senes [Sennes *Weidmamn*] Xisti laurentii | ippoliti. in codice I. | 288*. Itē vita scī galli et otmari nobiliter scripta. | 289*. Vita scī silvestri. Recens et bene c̄scripta | 290*. Vita scī martini optime scripta. [*288-90. additamenta.*]

291. 92. DE VIRTVTIB. SEV PASSIONIB. SC̄OR̄. APOSTOLOR. VEL MARTIRV̄. Vol. magna duo.

293. Miracola seu passiones apostolorū in vol. I. | 294. Itē passion̄. omniū apostoloru nec non et quorun | dā martyrū. id. Gervasii. ꝓtasii. Victoris. Xisti. | laurentii. ippoliti. alexandri. Viti. modesti. eusebii. | pelagii mar̄. benigni. prbi. mauricii et socior. ei' et alia n̄nulla in vol. I [antiqssimo]. | 295. Itē lib. passionū. id sc̄ī sebastiani libri duo. mamme. nazari et celsii. saprici et nicefori. vincentii | cosme et damiani. reme-

dii epī. Genesii. tharaci an|dronici prbi. Agne virgiñ. Crisanti et dārie. eugenie | pti et iacinti et aliorū. Ceoclie [Ceciliae *Weidmann*] virḡ. eufemie virḡ. | Crisogoni mar. tendote cū trib. filiis ppetue et feli|citatis. pelagie. Christine vir̄. Dorothee. hec om̄a in codice I [antiquo] | 296. Itē lib. passionū crispini et crispiniani | et quintini in vol. I modico et inutili.|297. Itē libellus passionū dionisii Rustici. eleutherii.| et homelia de nat̄ eorundē. in cod. I modico [et inutili] | 298*. Itē passiones scarū virg. et aliorū martyrum. || [pag. 16] Vincentie et margarite. domitille. scripta Nerei et achill|ei ad marcellū. Rescriptū marcelli de obitu petro nelle | et passione felicule passio nerei et achillei. Eufrosine|Theodore. Sulpicii ac Serviliani sponsarū ipsarū. | de conversatione Iustine virginis. Passio longini militis | et leudegarii epī. Vita apri epī. Passio iusti martiris | agathe virgū. Lucie virg. Itē luceīe. haec omnia in vol.I [pittaciolū ē]. |299*. Historia frecholfi in vol. I grandi. | 300*. Concilia principalia XII et decretales et eple pontificū romanorū vol. I. 301*. Itē excerptū de canonib. vol. I. [*in marg.*: ad scolā] | 302. Itē expositio misse romane. 303. itē ordo baptizandi. | 304. Alchuuini ad vitonē com. capitula XXXV. | 305. Passio scī pantaleonis. Et homilie augūs. et passio | scī andree apli et de transitu scī martini epī. [nihil ē]. | Et benedictio fontis. hec omnia in vol. uno parvo. | 306*. Liber canonū ecclesiasticorū sive statutorū synodi nicene et capitula Gregorii pape que transmisit | ad augustinū ep̄m in saxonia et homilie scī augustini. | Et bede prbi de remediis peccatorū hoc totū in vol. I modico. | 307. Itē lib. ymnorū et penitential in vol. uno parvo.

[pag. 17] DE LEGIBVS.

308*. LEX theodosiana. LEX ermogeniana. LEX Papiani. | LEX francorū. LEX alamannorū in volumine I.|309. Capitula ludovici imperatoris in cod. I. | 310. CAPITVLA CAROLI Imperatoris et glose in genesī | et exodū et leviticū et numerū et in deuteronomiū | et iesue et iudicū et ruht et regū mediū librū, in vol. I. | 311. Item Capitula que legib. addenda sunt. volu. I. | 312. Itē institutiones imperatorū romanorū vol. I. | 313. Capitula hluduvici Impera de regula scī benedicti in quaternī. | 314*. Rabani in lamentationes hieremiae. | 315-22. LIBRI GLOSARIVM [glosarum *Weidmann*]

volumina VIII. | 323*. Itē uualafridi glosa in leviticū et numerū in vol. I. | 324*. Itē eiusdē glosa in septē eplas canonicas et hie|ronimi ad marcellā de conexionib; litterarū. | Item eiusdem ad marcellā de hebraicis nominib; | Itē eglogae tractatorū in psalteriū in I. volum̄. || [pag. 18] 325*. Omelie Maximi epī per totū annū de diversis | festivitab; volum̄ vetus valde. | 326. Expositio ilarii epī sup matheū evaglam volu. I. | 327. Victorini de scā trinitate vol. I. | 328. Liber scī clementis et eiusdem epistola ad iacobū aplm. | 329*. Sci. cipriani de XII avusivis scli et de oratione dominica | et de patientia. et de opere elemosinis. Dicta Gregorii | nazanzeni epī, de hieremia ppheta et alia n̄nulla in vol. I. | 330*. Expositū sup lectiones comitis pleniter per totū anni cir|culū legendū. Itē in lectiones homelie p singulas | festivitates a nāle dnī usq; in ascensionē dnī. vol. I. | 331*. Itē ab ascensione dnī usq; in vigilia natlis dnī. vol. I. | 332*. Sermones iohannis chrisostomi de diversis reb. in I. vol. | 333. 34. Duo volumina nova sermonū et omeliarū ab adven|tu dnī usq. in pascha. | 335. Tertiū a pascha. in oct pentecost. | 336. Quar. usq. de adventu dnī [335. 36. *additamenta*]. | 337. ORDO Roman' in duob. quaternionib. | 338. Item aliud in quatnionib. [338 *additanentum*]. | 339*. LIBER astrologie. Et cōpot' rabani et alius cōpot' in volumine I. | 340*. ORTHOgraphia capri Acroetii et bede in vol. I. | 341. Libri pastoris vol. I. [*Relicua omnia iuniore manu addita sunt*]. | 342. Glosa in ioh. evangelistā. | 343. De remediis peccatorū et alia collecticia in vol. I. | 344. Libri ethimologiarū isidori in sceda I tam̄ boni. | 345. Vita scī silvestri. et sermones. in vol. valde vetusto | [pag. 19]. 346. De custodia monachorū et canonicorū in scedula I vet. | 347. De nativitate sce marie in scedula. | 348. Passio martyrū Sergii et bachi in scedula I. | 349. Passio pelagii in scedula parva. | 350*. Passio desiderii et aliorū mart. in vol. I. | 351. Vite patrū. in vol. vetustissimo. | 352. 53. Duo libelluli epistolarū albini et alius de [de *erasum Weidmann, om. Haenel*] fide et virtutib; | 354-69. Psalteria XVI plena et 370-74. V excerpta. | 375*. Itē bede de arte metrica. | 376. Passio cyriaci et aliorū in libellulo I. | 377. Expos. in passionē dnī secd. ioh. in scedula I. | 378. Sermones in volumine scottico veteri. | DE METRIS. | 379-82*. Metrū iuventi prbi et sedulii epī vo|lumina IIII [*in marg.*:

R. I.] I. 383*. Metrū aurelii prudentii libri VII in vol. I. | 384. 85. Metrū aratoris in act' apostolor. volumina II. | 386*. Metrū alcimi aviti epī libri VII in vol. I. | 387-89*. Epigramata prosperi vol. III in quaterniob; [*in marg.* R. I.] | 390. Metrū de vita scī Galli in quaternionib; vol. I. | 391. Althelmi de metris et enigmatib; ac pedū regulis vol. I. | 392*. Itē althelmi de laude virginū vol. I. | 393. Itē althelmi de enigmatib; et bede de metrica arte et metrū simphosii et alia n̄nolla scorū opuscula in vol. I parvo. | 394. Sermo de epiph. et alius cypriani | et alia quē in libellulo valde vetusto | 395*. epa scī aug̃. et eiusdem sermo de die iudicii. In vol. I parvo. || [pag. 20.] 396. In volumine I Iosepi historiarū antiquitatis iudaice | libri XII. 397*. In alio volumine eiusdē historiographi de bello iudaico libri VII. | 398*. Item in tertio lib. IIII | 399. Glosa in evangelium et alia diversa in volumine I. | 400. Excerpta in psalmos. Glosa in eplas pauli et iob | et regū in codice I. | 401*. Liber ꝓhemiorū isidori et ei'dem de vita ł obitu scō | rū patrū utriusq. testamti. de ratione dierū ac msiū | de natura rerū. de officiis ecclesiasticis. De dieb, festis et ieiuniis | et ordinibus ecclesiasticis in vol. I.

DE LIBRIS GRĀMATICE ARTIS

402*. LIBRI PRISCIANI DE OCTO PARTIB. XVI itē eiusdē de constructione partiū orationū libri II, itē ad simachū de figuris numerorū liber I hec omnia in vol. I. | 403. Itē partes donati minores atq. maiores et onorati de finalib; | literis. Et declinationes. et commtariū sergii in partes | donati. et ysidori liber. Et liber capri de orthographia. Et Bede de metrica arte. hec oma in vol. I. | 404. Itē partes donati minores atq; maiores et bede | de metrica arte et alchuuini de octo partib; Item ysi | dori de octo partib; et alia nonnulla in vol I. | 405. Itē metrū iuvenci et sedulii. Metrū Catonis libri IIII. | Partes asporii. Itē partes donati grāmmatici. Itē ars | honorati grammatici, Diomedis de metro Itē bede | prbi de metrica arte Itē partes donati minores ma | ioresq. Itē tractat' pompegii in donatū et alia | multa. hec omnia in vol. I. || [pag. 21.] 406. Itē priscian' minor Et donati pars maior et V declina | Coniugation̄. Et bede de metrica arte. Isidori ars | et cetera vol. I. | 407. 8. Alchuuini de octo partib; orationū vol. II. | 409. Itē partes donati minores maioresq. et declination. | nominū in vol. I. | 410. Itē partes donati minores maioresq; et alchuuini | in octo partes Donati

in vol. I. | 411. Commemoratio abbatū qui in augia fueř in I rodulo. | 412. Partes donati maiores et minores grammatica albini. Bede | de arte metrica et tropis atq. scematib; in codice uno. | 413. Grammatica adalodi [adaloldi *Weidmann.*] in qua partes donati et expositio erchanberti sup ipsas. | 414. Ymnorū volūm I. 415. Itē in quaternionib. alius ymnar. | 416. Itē diversorū ymnorū vol. vetus I. | 417. Itē grammatica sine auctore | 418. Versus undecumq. collecti et glose in oms libros divine | auctoritatis in scedula una | 419*. Solini polihistor. 420. Mappa mundi I. 421. Descriptio octo principaliū vitiorū. | 422. Volumen I alexandri macedonis. | 423-25. lib. medicinal. artis. volumina II et I parvus [*in marg.*: v. I] | 426. Itē libri III medicinalis artis in quaternionibus. | 427*. Expositio Servii in virgiliū. Volum. I [*in marg.*: perditū est. R.] | 428*. Excerptū iustini de pompeio hystoriographo. in vol. I lib. XLIIII.

G. Haenel in Serapei II p. 8-22 e cod. 728 bibliothecae Sangallensis, item Weidmann, Gesch. der Bibliothek von St. Gallen. 1841. p. 364-96. Extat apographum in cod. 267 eiusdem bibliothecae initio saec. X conscriptum. vide paragraphum 23.

23. Coenobium S. Galli = S. Gallen. 841-72.

Istos autem libros domnus grimaldus de suo dedit ad scm̄ Gallum.

1. 2. Missales duos. | 3. lectiones Evangelii ad missam. | 4. lectionarium optimum, quem petenti imperatori Karolo dedit domnus hartmotus et pro eo alterum reposuit. | 5. XL. Omelias ad Cappellam. | 6. antiphonarium eodem. | 7. Psalterium optimum glossatum, quod ipse grimaldus Notingo brixiensi ep̄o primum, post vero Engelbirgae regine dedit, et per richbertum magistrum aliud restituit. | 8. Psalterium bonum Marco hibernensi dedit, quod est positum in ecclesia. | 9. aliud Outoni [ditoni *Weidmann, qui ipse* Vitoni *conicit.*] quod habet adhuc Hartmotus. | 10. Tres libros Prosperi de activa et contemplativa vita. | 11. Item eiusdem Epigrām̄ata et Ambrosii de bono mortis. Et capitula plurima de Canonibus in Vol. I. | 12*. Epistolas Pauli et actus aplorum, VII eplas canonicas, apokalypsin Ioh. in Vol. I optimo. | 13*. Vita scī Martini in Vol. I. | 14. Vegetii renati de re militari. in Vol. I. | 15*. Excerpta

de libris scī Aug̃. in Vol. I. | 16*. Boethii Consolationis philosophiae lib. V in Vol. I. | 17. Martyrologium Rhabani in Vol. I. | 18*. Albini dialecticam et rhetoricam in Vol. I. | 19. de regibus mervingorum et epla alexandri de situ indiae, et eplae senecae ad paulum et reliqua. in sceda. | 20. Passio scī Sebastiani et aliae V in una sceda. | 21*. de sex aetatibus mundi, et chronica iulii caesaris, Ebonis epi de octo principalibus vitiis, et Cypriani de XII abusivis saeculi et passio hemmerammi mar in vol. I. | 22. Medicinalis [-les *Weidmann*] liber I in quat. | 23*. Ebonis de VIII principalibus vitiis et scī Cypriani de XII. abusivis saeculi in I vol. | 24. Passiones scōrum sergii et Bachi. in una scedula. | 25*. Hystoriam dictis et daretis. in I sced. | 26. Sermones in festivitate omnium Scōrum in I Sched. | 27*. Rhabani de ordinibus ecclesiasticis in I sced. | 28. Sententia Rothadi ep. | 29. librum differentiarum fulgentii in I Sced. | 30*. Passionem scōrum felicis et regulae in I quaternulo. | 31. de bonitate hludouuici imp. in quaternulis. | 32. astrologiam in I sced. | 33. librum Valerii cimelensis epi. et de vita Karoli Imp. Et admonitiones sci. basilii in una sced. | 34. Albini ad Karolum de fide lib. III et eiusdem ad fridogisum de scā trinitate. | 35. Volumen Virgilii poetae.

G. Haenel in Serapei II p. 22-23. e codice Sangallensi 267. Weidmann Gesch. der Bibliothek von S. Gallen. p. 396-400.

24. Coenobium S. Galli = S. Gallen. 854-72.

Librorum etiam non parvam copiam sub eodem abbate [Grimaldo] Hartmotus composuit, quorum nomina haec esse scias.

1*. Quinque libros Moysi, Iosue, iudicumque in volumine I. — 2. Regum libros 3. [4 *Meyer*] in volumine uno. — 3*. Tres libros Salomonis et librum sapientiae vel Iesu, Iob et Tobiam in volumine uno. — 4*. Paralipomenon, Iudith, Hester et Hesdram Machabeorumque libros 2 in volumine I. — 5*. Omnes

---

*) Indicem Ratpertus ex cod. ms. n. 267 mutuatus est, ubi hunc titulum praefert: Hos libros patravit Grimoldus abba in monasterio S. Galli in diebus Hludowici regis Germanie cum adiutorio Hartmoti praepositi sui per annos 30 et unum. Codices * notati adhuc in bibl. extant.

prophetas in volumine I. — 6*. Epistolas Pauli, actus apostolorum, 7 epistolas canonicas et apocalypsin Iohannis in volumine I. — 7. 8*. Sancti Augustini super Iohannem partem 2 et 3. — 9. 10*. 22 libros de civitate Dei in duobus voluminibus. — 11*. Augustini de civitate Dei libros 15 in volumine I. — 12*. Çontra Faustum Manicheum libros duos in volumine I. — 13*. 82 quaestiones et contra adversarium legis et prophetarum in volumine I [in voluminibus duobus *Codex* 267] — 14-19*. Augustini super psalmos 6 volumina. — 20. 21*. Item de eisdem libris in voluminibus duobus excerpta valde necessaria. — 22*. Libros 12 confessionum sancti Augustini. — 23*. Eiusdem libros 7 de baptismo. — 24*. In genesim ad litteram libros 12. — 25. Sancti Ambrosii contra Arrianos liber I et epistola eius et sancti Augustini contra eosdem in volumine I pusillo. — 26*. De doctrina christiana libri 4 in volumine I. — 27. Recapitulationes sancti Augustini. — 28. Lectionarium ad basilicam [sine evangeliis *addit cod.* 614 *iuniore manu.*] — 29. 30*. Duo volumina epistolarum sancti Hieronimi. — 31*. Omelias Iohannis Crysostomi et de compunctione cordis ac reparatione lapsi in volumine I. — 32. Sancti Hilarii super Mattheum volumen I. — 33. 34*. Collectarios duos in singulis voluminibus de adventu Domini usque in pascha. — 35*. Sancti Ambrosii episcopi in euangelium secundum Lucam in volumine I. — 36. 37*. Eiusdem in epistolas Pauli volumina 2. — 38. Eiusdem de`bono mortis et Hieronimi in apocalypsin Iohannis in volumine I. — 39. Victorini de sancta trinitate. — 40. Librum sancti Clementis. — 41. 42. Passionales duos in duobus voluminibus — 43-45*. Cassiodori super omnes psalmos in tribus voluminibus — 46. Bedae super cantica canticorum. — 47. 48. Collationum patrum tertiam et quartam partem. — 49*. Regulam sancti Benedicti et reliquorum patrum in volumine I. — 50. Explanationem super lectiones in volumine I. — 51. Libros aethimologiarum Isidori in volum. I. — 52. Iosephi de antiquitate iudaica libri [libros *Meyer*] 12 in volum. I. — 53*. Item libros 4 in volum. I. — 54*. Item eiusdem de bello iudaico libri [libros *Mayer*] 7 in volum. I. — 55. Excerpta de Pompeio in volum. I. — 56. Gesta Alexandri in volum. I. — 57. Librum ymnorum optimum. — 58*. Grammaticam Prisciani in volum. I. — 59*. Librum canonum. — 60. Passionalem apo-

stolorum. — 61. Passionem sanctorum Sergii et Bachi. — 62. [Vitas patrum quas dicunt maiores *cod. 267. erasum in cod. 614*]. — 63. Chronicam Eusebii et Hieronimi. — 64*. Tractatum Origenis in epistolam Pauli ad Romanos. — 65* Rhabani episcopi in posteriorem partem Hieremiae prophetae volumen I. — 66*. Item epistolas Pauli apostoli et 7 epistolas canonicas in volumine uno. [*om. cod. 267.*] — 67. Actus apostolorum et apokalipsin in volum. I. — 68*. Vitam sancti Columbae in volum. I. — 69*. Item Iob, Tobiam, Iudith et Hester in volum. I. — 70*. Visiones Wettini et Baronti.

Ratperti casus S. Galli ed. Ildephonsus ab Arx in Mon. Germ. hist. script II 70; G. Meyer von Knonau in Mitth. z. vaterl. Gesch. XIII. St. Gallen 1872 p. 47. 48.

25. Servati Lupi abbatis Ferrariensis epistolae. 842-62.

1. epistola I ad Einhardum ed. Baluz. (Paris 1664) p. 4.

* * * Sed semel pudoris transgressus limitem, etiam hoc postulo, ut quosdam librorum vestrorum mihi hic posito[s] commodetis. quamquam multo sit minus libros quam amictiam flagitare. Sunt autem hi. Tulli de rhetorica liber, quem quidem habeo sed in plerisque mendosum. Quare cum codice istic reperto illum contuli et quem certiorem putabam, mendosiorem iuveni. item eiusdem auctoris de rhetorica tres libri in disputatione ac dialogo de oratore. Quos vos habere arbitror propterea quod in brevi voluminum vestrorum post commemorationem libri ad Herennium interpositis quibusdam aliis scriptum reperi: Ciceronis de rhetorica. item explanatio in libros Ciceronis, praeterea A. Gellii noctium Atticarum, sed et alii plures in praedicto brevi, quos si Deus apud vos mihi gratiam dederit, istis remissis accipiens describendos mihi, dum hic sum, avidissime curare cupio. * * * * *

2. epistola V ad Einhardum p. 23.

* * * Praeterea scriptor regius Bertcandus dicitur antiquarum litterarum, dumtaxat earum quae maximae sunt et unciales a quibusdam vocari existimantur, habere mensuram descriptam. Itaque si penes vos est, mittite mihi eam per hunc quaeso pictorem, cum redierit, scedula tamen diligentissime sigillo munita. A. Gellium misissem, nisi rursus illum abbas retinuisset questus necdum sibi eum esse descriptum. * * *

3. epistola VII ad Adalgardum p. 27.

* * * Habeo vero tibi plurimas gratias, quod in Macrobio corrigendo fraternum adhibuisti laborem, quamquam librum, cuius mihi ex eadem folium direxisti, praeoptarem videre. est revera venerabilis et exactissimae diligentiae. Nec minus tibi gratulor pro commento Boetii, nescio tamen adhuc an totum id contineatur aut si tuum sit aut si cum alio id contuleris * * * Siquidem neque utrum liber Tusculanarum nobis esset scriptus neque quid Agio ageret neque quos libros inveneris neque, quod me satis sollicitat, utrum hoc secessu emolumentum sis aliquod assecutus expressisti.* * *

4. epistola X ad Marcvvardum p. 29.

* * * Quid super Suetonio Tranquillo et Iosepho a vobis fieri optem demonstrabit Eigil, nostrarum rerum fidus interpres. * * *

5. epistola XVI ad Osmarum metropol. Turonum p. 35.

* * * Interim, quod iam didicimus quantum de vobis praesumere debeamus, impendio supplicamus ut commentarios Boetii in topica Ciceronis, quos in chartacio codice sive, ut emendatius aliis dicendum videtur, chartinacio Amalricus in armario sancti Martini habet, obtentos ab eo nobis per hunc, quem ob hoc direximus, nuntium dirigatis monemusque ut cum quilibet quaesierit, cuinam praefatum codicem commodaturi sitis, nostra nomina supprimentes, quod quibusdam propinquis vestris id magnopere flagitantibus velitis eum mittere respondeatis. * * *

6. epistola XXXVII ad Heriboldum episcopum p. 76.

* * * Ceterum codicem annotationum beati Hieronymi in prophetas necdum a me lectum vobis morem gerens dirigo, quem vestra diligentia cito aut exscribendum aut legendum procuret nobisque restitui iubeat. * * * Caius Iulius Caesar historiographus Romanorum nullus est. Commentarii belli Gallici, quorum ad vos manavit opinio, tantum extant, nec quantum ad historiam, quod compertum habeam, quicquam aliud. Nam ceterarum eius rerum gestarum, postquam idem Iulius totius pene orbis causarum molibus est oppressus, Hirtius eius notarius in commentarios seriem referendam suscepit. Eiusdem itaque Iulii commentarios ut primum habere potuero, vobis dirigendos curabo.

7. epistola XLI ad Immonem p. 80.

* * * Cur autem vobis significari petieritis quos libros in Germania vel scripserim vel legerim, demiratus sum nec sa-

tis causam comprehendere potui, nisi forte mei experimentum argute capere voluistis propositis duabus rebus, quarum altera, si cessissem, videri poterat ostentationis, altera imprudentiae puerilis. Itaque simpliciter vobis aperio principem operam me illic destinasse lectioni et ad oblivionis remedium et eruditionis augmentum libros pauculos paravisse nec Germanicae lingue captum amore, ut ineptissime quidam iactaverunt, sarcinam subiisse tanti tamque diuturni laboris. * * *

8. epistola LX ad Marcvvardum abbatem p. 102.

* * * Abbas monasterii, quod Germanice Saligstat appellatur, cui nomen est Ratlegio, partem quandam cuiusdam libri faciet mihi describi eamque vestro mihi reddendam nuntio se traditurum promittit atque obsecrat, ut tabulas quas Hilpericus pictor beatis vovit martyribus, hebdomada secunda post pascha ipsi dirigere dignemini. * * *

9. epistola LXII ad Altsig. abbatem. p. 104.

* * * Atque ut quod polliceor, vos exequamini priores, obnixe flagito, ut quaestiones beati Hieronymi, quas teste Cassiodoro in vetus et novum testamentum elaboravit, Bedae quoque vestri similiter quaestiones in utrumque testamentum itemque memorati Hieronymi libros explanationum in Hieremiam praeter sex primos, qui apud nos reperiuntur, ceteros qui sequuntur, praeterea Quintiliani iustitutionum oratoriarum libros XII per certissimos nuntios mihi ad cellam sancti Iudoci * * dirigatis tradendos Lantramno, qui bene vobis notus est, ibique exscribendos vobisque quam poterit fieri celerius remittendos. * * *

10. epistola LXIX ad Ansbaldum. p. 112.

* * * Tullianas epistolas, quas misisti, cum nostris conferri faciam, ut ex utrisque, si possit fieri, veritas exculpatur. Tu autem huic nostro cursori Tullium in Arato trade, ut ex eo, quem me impetraturum credo, quae deesse illi Egil noster aperuit, suppleantur. * * *

11. epistola LXXIV ad Guenilonem. p. 117.

* * * T. Livium per hunc . . . . . agite, quia illo non mediocriter indigemus. * * *

12. epistola LXXVI ad Hincmarum. p. 118.

* * * Collectaneum Bedae in apostolum ex operibus Augustini veritus sum dirigere, propterea quod tantus liber est, ut nec sinu celari nec pera posset satis commode contineri. quam-

quam si alterutrum fieret, formidanda esset obvia improborum rapacitas, quam profecto pulchritudo ipsius codicis accendisset, et ita forsitan et mihi et vobis perisset. * * *

13. epistola XCI ad Marcvvardum abbatem. p. 147.

* * * Quaeso praeterea ut ad sanctum Bonifacium solertem aliquem monachum dirigatis, qui ex vestra parte Hattonem abbatem deposcat, ut vobis Suetonium Tranquillum de vita Caesarum, qui apud eos in duos nec magnos codices divisus est, ad exscribendum dirigat mihique eum aut ipsi, quod nimium opto, afferatis aut si haec felicitas nostris differetur peccatis, per certissimum nuntium mittendum curetis. Namque in hac regione nusquam invenitur. * * *

14. epistola CIII ad domnum apostolicum. p. 155.

* * * commentarios beati Hieronymi in Hieremiam post sextum librum usque in finem praedicti prophetae per eosdem fratres nobis mitti deposcimus in codice reverendae veritatis vestrae sanctitati, si id obtinuerimus, postquam celeriter exscriptus fuerit, sine dubio remittendos. Nam in nostris regionibus nusquam ullus post sextum commentarium potuit inveniri et optamus in vobis recuperare quicquid parvitati nostrae deesse sentimus. Petimus etiam Tullium de oratore et XII libros institutionum oratoriarum Quintiliani, qui uno nec ingenti volumine continentur, quorum utriusque auctorum partes habemus, verum plenitudinem per vos desideramus obtinere. Pari intentione Donati commentum in Terentium flagitamus. Quae auctorum opera si vestra liberalitas nobis largita fuerit, Deo annuente cum memorato sancti Hieronymi codice fideliter omnino restituenda curabimus. * * *

15. epistola CIV ad Reginb. p. 156.

* * * Catilinarium et Iugurthinum Sallustii librosque Verrinarum et si aliquos alios vel corruptos nos habere vel penitus non habere cognoscitis, nobis afferre dignemini, ut vestro beneficio et vitiosi corrigantur et non habiti numquamque nisi per vos habendi hoc gratius quo insperatius adquirantur.

26. Ecclesia Ovetensis = Oviedo. 882.

In nomine Domini. Hoc est inventarium librorum adnotatum Deo annuente sub era DCCCCXX.

[fol. 95] 1. Bibliotheca veteris ac novi testamenti. | 2. Expositum Danielis et apocalipsin et canticum canticorum. in

uno corpore. | 3. Expositum Ezecielis. | 4. lbrs. Orosii. 5. lb. psalterium. | 6. lbs. storię ęglesiasticę. | 7. lbs. beati Agustini de civitate Dei. | 8. lbs. Apringi ępiscopi et Iunilli. in uno corpore. | 9. lb. omeliarum beati Gregorii. | 10. lb. conlationum. | 11. lbs. virorum illustrium. | 12. lb. prognosticon. apud Vigilanem diaconum. | 13. lb. cronicorum beati Isidori. | 14. lb. domni Agustini ad Probum. [*sic*] | 15. lb. antiphonarium [*in rasura*] maiore. | 16. lb. pastoralinm. | 17. lb. ordinum. | 18. lb. antiphonarium ex cotidianis. | 19. lb. sanctę ęglesiasticę. [*in rasura*] apud An . . . | 20. lb. martirologium Romense. apud . . . | 21. lb. cenam nubtiarum beati Cipriani. | 22. lb. Elipandi. | 23. lb. de predestinatione et libertate arbitrii domni Iheronimi. | 24. lb. glossomatum. | 25. lb. geumetricę artis. | 26. lb. canonum. | 27. lb. nature rerum qui et in manus est. | [*28. 29. alia manu scripta sunt.*] | 28. lb. ex diversis opusculis beati Eugenii. apud Iohannem ass. ħeri. | 29. libros beati Prosperi ad Iulianum. || [fol. 95^{v}] Item ex opusculis poetarum. | 30. Iuvenci presbiteri lbs. IIII corpore uno. | 31. Alchimi ępiscopi lbs. VI corpore uno. | 32. Adelhelmi ępiscopi lb. I. | 33. Sedulii presbiteri lb. V. | 34. Catonis lb. IIII. | 35. In laude Iustini minoris lb. | 36. In laude Anastasii lb. | 37. Dracontii . . . . . . lb. | 38. Vita Vergilii, Ovidii Nasonis, in libris Eneidarum et quędam sententie filosoforum. corpore uno. | [*34-38 alia manu in septem artis versibus scripta sunt.*] | 39. Virgilii poete lbs. XII Enedas. corpore uno. | 40. Iuvenalis lbs. V corpore uno. | 41. Prudentii lbs. II corpore uno. | 42. lb. conlationum artis grammaticę.

P. Ewald in N. Archiv der Gesellschaft für ält. deutsche Geschichtskunde VI (1881) 278-79 e cod. Ovetensi saec. VII-VIII. fol. 95. cf. Tailhan in Nouveaux mélanges d'archéologie 1877 p. 301 sq.

27. **Monasterium Cisoniense.** saec. IX.

Idcirco ego in Dei nomine Walgarius indignus sacerdos * * * trado atque transfundo ad monasterium quod dicitur Cisonium * * * in pago Tornacensi situm * * * * * * * libros etiam infra scriptos videlicet 1. bibliothecam I. — 2. homelias per annum. — 3. missale. — 4. moralia Iob. — 5. sacramentorum librum. — 6. passionalem. — 7. de vita ho-

nesta libros XVIII. — 8. vitas patrum. — 9. Bedam super apocalypsim. — 10. et super VII epistolas canonicas. — 11. librum officiorum. — 12. glosarium I. — 13. de diversis sententiis et praecipuis festivitatibus legendis librum I. — 14. et 15. antiphonarios duos. — 16. homelias Gregorii in Ezechiel prophetam.

Historia monasterii Cisoniensis in d'Achery spicilegii tom. II. (Paris 1723) p. 879.

28. Ecclesia Pataviensis = Passau. 903.

Burcardi Pataviensis autistitis et Chorepiscopi Madalwini complacitatio de pretioso suppellectili ecclesiastico gravibusque libris nec non de pluribus bonis in Oriente, ultra montem Comagenum, in Panonia et in pagis Rotagau, Quinzingau, Schweinachgau et Traungau. Patavie 8. Sept. 903. * * * * * * * * Quapropter notum esse volumus omnibus sancte dei ecclesie presentibus scilicet et futuris, qualiter ego Burchardus Patauiensis ecclesie presul et Madalwinus chori episcopus eiusdem sedis * * * quandam conplacitationem inter nos fecimus et perpetualiter confirmauimus. Tradidit namque prefatus Madalwinus in manum nostram et in manus aduocatorum nostrorum Ratolfi et Alperici totum apparatum suum. * * * * * * 1-4. plenarium [plenurium *Horm.*] III ewangeliorum. 5. epistolare I [L *Horm.*]. 6. Librum sacramentorum, in quo continentur benedictiones [Indictiones *Horm.*] ecclesie. et benedictiones [bene *Horm.*] sacrorum ordinum et cetera omnia que ad ipsum ministerlum episcopi pertinent. 7. Gra[u]ale [Graduale *Horm.*] et 8. nocturale [nocturne *Horm.*] bene notati. 9. predicationes per anni curiculum. 10. Collectarium ab initio. XLe usque in pascha super omnia cottidiana euuangelia. 11. Tractatum Albini super IIII ewangelia. 12. canones de diuersis conciliis et de capitularibus karoli. ceterorumque Regum. 13. epistolas pauli. et VII epistolas canonicas. bene glossatas. 14. passionale de Natale domini usque ad missam sancti Iohannis. 15. Aliud passionale. de missa sancti Michahelis. usque in pascha. 16. vitam sancti Martini. et Dyalogus seueri de miraculis que fecit. 17. Comp[u]tus cum Cyclo. pleno. 18. Vitam sancti Seuerini confessoris et explanatio in regum. 19. Liber penitentialis et 20 lex bawa-

riorum et francorum et alemannorum in uno corpore. 21. De Arte Gramatica. 22. Donatum minorem. et 23. maiorem et 24. opus Albini in Donatum. 25. Gramatica augustini. vid. infra [vid. infra *om. Hom.*] igitur vel Ieronimi quod fecit deodato filio augustini. 26. Opus Bede presbiteri de metrica ratione. 27. Opus Malii teodori de ipsa arte. 28. Opus orosii de ratione anime. 29. Opus Cassiodori oratoris de disputatione anime. 30. opus boetii de consolatione philosophie bene glosatum. et 31. opus ipsius de diuiduitate. 32. idem apoteosis. 33. Libros martiani minnei. [minei *Horm.*] felicis capelle. pleniter. in VII liberales artes. 34. Carmen paschale sedulii. in uetus et nouum testamentum. cum prosa ipsius. 35. Carmen artoris subdiaconi in actus apostolorum. et libri Catonis IIII et fabule auieni. et plauti aularia et formatas epistolas. et martyrologium. metro compositum et opus Wan Dyaconi in ministerium celebrationis misse. et explanatio in Genesis in uno corpore. 36. Epigrammata prosperi. et psichomachia prudentii. 37. Enigmata simphosii. et Althelmi et Ioseppi. et libros bestiarum ysiodori. in uno corpore. 38. decem egloge. et georicon Virgilii. 39. Liber seruii plenissimus in totum virgilium. 40. liber officiorum et martirologium uersibus conpositum et expositio in genesis. Summa vero omnium librorum est L et VI libros [quinquaginta et sex libri *Horm.*] * * * * * * * * * * * * * * * * * * * Acta est hec confirmatio conplacitationis in Vrbe Patauia VI Idus Sertembris [Sept. *Horm.*] anno ab incarnatione domini DCCCC. IIII. Indictione Secunda anno Tercio Hludouuici Regis.

Lang. Monum. Boica XXVIII 2, 200-203. Hormayr in Jahrbücher der Literatur. Wien 1827. vol. 40. Anzeige-Blatt p. 8-10, uterque, ut uidetur, parum accurate.

29. Bibliotheca incognita. saec. X.

Auctores huius monasterii. 1. Virgilius. [*superscr. Servius*] 2. boetius. 3. sichemachia. 4. Terentius. 5. Sedulius. 6. Alcimus. 7. Arator. 8. Terentius. 9-12. tres [IIII] auiani. 13. Catonem. 14. Prosperum. 15. Auianum. 16. Waltarium. 17. Esopum. 18. Albinum. 19. hamaraedum. 20. lib. pronosticorum. 21. Prudentium sichemachie. 22. Dialogum gregorii. 23. lib. paralipomenonis. 24-26. Ysidori tres. 27. Passio sancte felicitatis. 28. 29. Pas-

sionarii duo. 30. expositiones duo super genesin. 31. Expositiones super V libros moysi. 32. Augustinum de sancta trinitate. 33. Expositio super apocalipsin. 34. Augustinus de deo concordis. 35. Expositio super cantica canticorum. 36. Alquinum. lib. pronosticorum. 37. Vita patrum. 38. Regula clericorum. 39. Epistole ieronimi ad eustochium. 40. Epistole de gradibus sacerdotalibus. 41. ysodori super leuiticos. 42. Quadraginta omelia gregorii. 43. Pastoralis cura. 44. lib. pastoralis regule. 45. lib. quid significent uestimenta ecclesiae. 46. lib. de regibus. 47. fisiologus. 48. uita sancti medardi. 49. lib. sanctorum patrum de fide. 50. 51. II Expositiones super spalitrium. 52. Omelie super euuangelia. 53-55. Tria historia super genesi. 56. Passio sancti quintini. 57. Expositiones super euuangelia. 58. Epistole magni alexandri regis. 59. De reuelatione capiti sancti iohannis. 60. Oratio sancti augustini. 61. Liber proseri [Prosperi] de contemplatiua uita. 62. Liber yeronimi super duodecim explanitiones prophetarum. 63. Passio sancti lantberti. 64. commentorium ieronimi presbyteri. 65. Liber calcalatorie artis. 66. Sermones sanctorum patrum. 67. lib. de decem cordis. 68. lib. de sancta trinitate. 69-71. Missales libri tres.

Manu paulo iuniore addita: 72. expositio super epistolas pauli. 73. Decreta affricani concilii. 74. Romanus ordo. 75. De lege ribuaria. 76. Augustinus super epistolas iohannis. 77. Dialogus Seueri. 78. Epistolae iacobi. 79. Augustinus super matheum. 80. Aug. ad thimasium. 81. expositio raboni [*sic*]. 82. Beda de temporibus. 83-85. Collectarii tres. 86. Beda de sanctis locis. 87-91. gradalia V. 92-95. antiphonarii IIII. 96-99. psalteria IIII. 100-3. plenaria IIII.

H. Hagen, Jahrb. f. Philologie 99, 511. e cod. Bernensi III^{b}, qui partem alteram sacrae scripturae Hieronymi continet, saec. VIII vel VIIII in pagina vacua relicta manu saeculi X.

30. Bibl. Benedictoburana = Benedictbeuern.

Descriptio librorum, quos ad ecclesiam S. Michaelis archangeli ad Quochalun tradidit Kisyla monialis regali Francorum progenie edita pro sui commemoratione. liber I genesis. — II regum. — III Salomon. — IV Iob infra al. — V prophetiae. — VI actus apostolorum. — VII liber episto-

larum Pauli. — VIII omeliae beati Gregorii papae, in quo titulus iste habetur idest XL omeliae. — IX maior collect. — X sermonarium. — XI liber synonima. — 12. 13. antiphonaria II. — 14. 15. et II gradalia. — 16. 17. et II missalia. — 18. 19. et II lectionarii cum evangel. — 20. unum psalterium, quos per suos capellanos fecit scribi Eugilhardam, Chadoldum, Tracholsum, Frisingensis ecclesiae episcopum, Rudpertum, Racholfum.

Ziegelbauer hist. rei lit. ord. S. Benedicti I 542.

31. Gunzo ad Augienses fratres. 960.

Adveniens deferebam pene centum librorum volumina * * * inter quae erat Martiani in VII liberalibus disciplinis succincta veritas * * * Deportabatur quoque Platonis in Timeo vix intellecta profunditas, Aristotelis in libro peri ermenias aut nostris vix temporibus tentata aut non perspecta obscuritas, Ciceronis Aristotelisque non contemnenda topicorum dignitas.

Epistola Gunzonis ad Augienses fratres apud Martene et Durand veterum scriptorum amplissima collectio I (Paris 1724) 304.

32. Coenobium Bobiense = Bobbio. saec. X.

. . . .

1. Librum I ad Pascen . . . 2. mirabilibus gemmarum . . . . 3. breuiter excerptus 4. lib. I de Adam . . . . 5. De sancta virginitate & de bono . . . . nis coniugiis. lib. I. 6. quaestio . . . . . lib. II 7. de octo quaestionibus 8. . . . . . . rum episcopum libellum parvulum I . . . . . . 9. epistolae Pauli ad Rom . . . . 10. Hieronymi in epistola Pauli ad Galatas. 11. . . . . rum ad Prosperum lib. I de . . . . sto, in quo continetur de humilibus . . . . 12. lib. I de doctrina Christiana. 13. lib. I contra Marcionem. 14. lib. I de aedificatione templi, in quo continentur homiliae. 15. Augustini librum retractationum. 16. librum I de letaniis. 17. libellus unus de decem chordis, in quo Hieron . . . . . ad Ydiviam . . 18. lib. I de epistolis canonicis ad Evodium. 19. de ammonitionibus ad reges & potentes & de poenis infernorum & beatitudine iustorum . .

20. et de quaestionibus sancti Augustini in Matthaeum. 21. librum I quaestionum in Matthaeum & Lucam: in quo habentur libri III quos composuit Adamnianus de situ Hierusalem & terra repromissionis & urbe Constantinopolitana.

22. Item de lib...... in minoribus prophetis. 23. 24. expositiones II in epistola ad Galatas. 25. in...... ad Ephes... ad Philemonem. ad Corinthios. 26. et commentarium epistolae. seu ...... 27. & glos. super Virgil. 28-31. in Esaia expos. IIII. 32. expositionem I in Zacharia & Malachia. 33. expositionem I in Abdia & Iona. 34. in alio volumine expositionis eiusdem in Abdia librum I. 35. in Iona. I. 36. in Naum. I. 37. in Hieremia libros III. 38-46 expositiones IX in Hieremia. 47. in Ezechiel libros IV. 48. in Abbacuc expositionem I. 49. librum I de mansionibus Israelitici populi; in quo habetur dialogus Attici & Critoboli. 50. tractatum in ecclesiasten. 51. librum I de cronica apostolorum. 52. 53. libros II de illustribus viris. 54-56. commentarios III in Matthaenm. 57. librum super psalmos. 58. 59. libros questionum II. 60. librum generalium sententiarum I. 61. de opusculis eiusdem. 62. librum I de infantia Salvatoris. 63. librum I ad Pammachium & Marcellum. 64. librum in canticis canticorum. 65. librum I contra Iovinianium. 66. librum I in quo sunt prologi in libros regum, in eptatico, in paralipomenon, & Esdra: & de mansionibus Israhelitici populi. 67. librum I in Iohel & Amos & Micheae. 68. in genesi librum I in quo continentur ars cuiusdam de grammatica & sinonima & cronica apostolorum. 69. librum I de opusculis Hieronymi & Augustini. 70. librum I in Salomone & in Iob. 71-73. libros III dogmatum. 74-80. libros VII de epistolis Hieronymi. 81. in Oseae & Iohel lib. 82. tractatus in apostol. ...... librum I. 83. commentarium in evangelio Matthaei & Lucae. et quaestiones diversae librum I.

Item de Eusebii libris. 84-86. libros cronicarum III. 87-89. libros de istoria ecclesiastica III. 90-93. excerptos de chronica Eusebii libellos IV.

Item de Hilarii. 94. In epistola ad Romanos librum I. 95-97. De fide catholica libros III.

Item de beati Gregorii papae. 98. 99 libros homeliares plenarios II. & 100. 101. non plenarios II. 102-7. in Ezechiel libros VI & et in uno ex his habetur epistola sancti Augustini

de caritate. 108-14. moralium in Iob libros VII. 115. 16. libros regulae pastoralis II. 117-19. dialogorum libros III. 120. librum Patern. I. 121. librum Philippi presbiteri in Iob I.

Item de beati Ambrosii libris. 122. Ad Gratianum Imperatorem libellum fidei I. 123. officiorum librum I. 124. de divite avaro librum I. 125. 26. In Luca libros II. 127. de ieiuniis librum I. 128. de singulis capitulis veteris testamenti librum I. 129. de lapsu virginum & de virginitate librum I in quo est passio sanctae Eulaliae. 130. de apologia David. et de sacramentis. seu & de immortalitate librum I. 131. librum I in quo habetur fides sancti Hilarii, confessio sancti Ambrosii, fides Hier. sermo de trinitate. epistola Gratiani Imperatoris ad sanctum Ambrosium. 132-35. libros IV. eiusdem & sermo de castitate & pudicitia. 136. librum de virginitate I. 137. expositionem I in psalmo centesimo decimo octavo. 138. 39. lectionarios II. 140. libellus parvus de lapsu virginum I.

Item de Origenis libris. 141. 42. In genesi expositiones II. 143. In exodo expositionem I. 144. In levitico expositionem I. 145. In uno volumine homeliae continentur eiusdem in Ihesu Nave XXVI. in libro iudicum VIII. in primo libro regum homelias VI. de epiphania homelias II. 146. 47. In canticis canticorum libros II. 148. In Luca librum homeliarum I.

De libris Cipriani. 149. 50. item Cipriani ad Demetrianum libros II. 151. de diligendo Deo lib. I. 152. 53. ad Quirinum libros II. 154. de diversis opusculis librum I.

Item de Ysidori libris. 155. expositum in genesi I. 156. 57. de diebus & septimanis temporibus & signis libros II. 158-62. officiorum libros V. et in uno ex his continentur epistolae diversorum & sinonima Ciceronis & gloss. 163-65. libros differentiarum III. 166. 67. libros proëmiorum II. 168-71. libros &homologiarum [ethim.] IV. 172-74. libros sententiarum III. 175. librum de ordine creaturarum I. 176. chronica Ysidori librum . . . .

Item de canonibus. 177-91. Inter maiores & minores habentur libri canonum XV & 192. 93. libri epistolarum papae Leonis II. 194. item librum canonum I in quo habetur Ysidori de ordine rerum.

Item de libris diversorum auctorum. 195. librum Atha-

nasii contra Apollinarem, in quo & alia continentur opuscula. 196. 97. libros Gregorii Nazozeni apollogeticos II. 198. librum eiusdem de grandinibus I. 199. 200. libros II Iohannis Constantinopolitani in epistola ad Hebraeos. 201. et de psalmo quinquagesimo librum I. 202. et alius tractatus I. 203-6. libros Pauli Orosii IV. 207. item Iohannis Os aurei de cordis compunctione & reparatione & alia opuscula. 208-11. libros Eucherii de formulis specialibus IV. 212-14. libros Cassiani de institutione monachorum III. 215. et de collationibus patrum librum I. 216. 17. libros sancti Columbani in psalmos II. 218. 19. libros Primasii in apocalipsin II. 220. 21. libros II. Celii Firmiani Lactantii de opificio Dei 222. & unum de falsa religione, in quo habentur dicta Sibyllae. 223. librum sancti Severiani I. 224. librum decretale Gelasii I in quo habetur libellus Augustini de haeresibus. 225. librum de vitiis. 226. 27. libros iustitutionis divinae legis Tunilli ad Primasium II. 228. librum Rufini in Osee, Iohel & Amos I. 229. librum I. Vindicii Verecundi pri . . . . prophetarum. 230. librum Effrem diaconi. 231. 32. libros Optati episcopi contra Donatistas II. et in uno ex his habetur expositio autorum in apocalipsin & ordo omnium festivitatum. 233. librum instructionis Nicetae episcopi I. 234. librum Metodii episcopi de regno gentium & novissimis temporibus I. 235. librum Effrem I in quo habentur epistolae Fulgentii & Hieronymi. 236. librum Victorini unum in apocalipsin & in epistolis Pauli. 237. librum Fausti episcopi de praedestinatione Dei unum. 238. librum Caesarii I. 239. 40. libros homeliarum Maximi episcopi II. 241. librum Tertulliani I. 242-44. Plinii Secundi naturalis historiae libros III. 245. De institutis antiquorum regum I & 246. 47. Iustiniani II. 248. 49. libros Egesippi II. 250. libros cuiusdam de gestis Gothorum I. 251-53. libros Smaragdi III. 254. libellum Cassiodori in psalmis parvulum I. 255. librum expositionis Claudii episcopi Taurinensis in epistola ad Corinthios. 256. formula vitae honestae cuiusdam Martini, in qua & alia habentur opuscula. 257-63. libros Hier . . . . . Scotti exceptos VII. 264. librum Laurentii unum de duobus temporibus.

Item de libris incertis. 265-72. libros glossarum & expositionum quorundam super Matheum VIII. 273. librum pandectarum I in quo est expositio cuiusdam in Matheum.

274-82. In epistolis Pauli expositionum libros IX. 283-88. libros breviter expositos in psalmis VI. 289. librum I quaestionum cuiusdam in veteri & novo testamento, in quo habetur epistola Hieronymi ad Edibiam & ascecticon, idest instituta sancti Basilii. 290. librum I cuiusdam de remediis peccatorum; in quo habentur libri VI Alchimii metrice conte . . . . . . 291-94. libros IV in quo habentur homeliae quorundam de singulis festivitatibus. 295. librum I cuiusdam ad quendam Iudeum & alia opuscula.

Item de vita & passionibus sanctorum. . . 296. libros de vita patrum . . . . . ex his habetur vita Gutbercti. 297. in alio collationes patrum. 298. vita Pauli, Antonii, Hilarionis. et de captivitate Malchi monachi librum I. et in uno ex eis vita sancti Martini. 299. librum de vita sancti Martini. 300. librum de vita Hilarionis & sancti Germani. 301. librum I de vita sancti Cipriani martyris. 302. librum I de vita sancti Ambrosii. 303. librum de vita sancta Eustasii & Ambrosii. 304-7. libros de actu sancti Silverii quatuor. 308-11. libros de inventione corporis sancti Stephani quatuor. 312. librum I de vita sancti Simeonis: in quo habentur Arnulfi de situ Hierusalem libri II. 313. de vita sancti Columbani. 314. 15. de vita sancti Galli libros II. 316. librum de vita sanctae Ceciliae & Iuliani martyris unum. 317. libellum unum de vita sancti Marcelli. 318. librum de vita sancti Medardi unum. 319. libros de passione apostolorum Petri & Pauli I. . . . . 320. 21. libros passionum complurium sanctorum II. 322. librum regulae sancti Columbani. 323. 24. libros regulae Basilii duos. 325. librum unum, in quo habentur lectiones natalis Domini & de epiphania & lamentationes Ieremiae. 326. 27. libros legis Langobardorum duos. 328. librum unum Dionisii de computo. 329. Anatolii Theophili I. 330-34. Victorini V. 335-40. & alios libros de computo VI. 341-47. libros glossarum VII. 348. 49. libros psalmorum II. 350-54. libros euangeliorum plenarios & non plenarios V. 355. librum collectaneum I in quo diversa habentur opuscula de fratre Dominico quem ipsi prestitimus.

356. 57. libros Sergii de grammatica duos & in uno horum Adamantii liber habetur. 358-61. libros Virgilii numero quatuor. 362-65. Lucani libros IV. 366. 67. Iuvenalis duo, & in uno ex his habetur Martialis & Persius. 368. In uno

volumine habemus Persium Flaccum & Iuvenalem. 369-72. libros Claudiani poetae quatuor & in uno ex his Sedulii quaedam pars in capite & alia opuscula. 373. 74. libros Ovidii Nasonis duos. 375. librum Lucretii I. 376. librum Dracontii I. 377. librum Emnodii episcopi unum, in quo & alia continentur opuscula. 378-80. libros Donati tres, & in uno ex his habentur sinonima Ciceronis. 381-83. libros Valerii Probi III. 384-86 libros Boetii III de aritmetica. 387. & alterum de astronomia. 388. librum Marii Victoris de rethorica. 389. 90. libros Terentii II. 391. librum Honorati I. 392. 93. libros Porphyrii II. . . . . 394. & alterum de isagogis. 395. librum Isidori de vitiis I. 396. commentarium Hieronymi super Donatum. 397. librum Prudentii I. 398. librum I. Paulini in laude sancti Felicis. 399. librum I Demosthenis. 400. librum I versuum Licentii ad sanctum Augustinum, in quo sunt versus Sybillae de die iudicii. 401-3. libros Pompeii III sed non plenarios. 404. librum I de versibus apostolorum. 405-8. libros IV categoriarum Aristotelis. 409. librum I in veteri testamento conscriptum metrice, in quo continentur libri Alchimi & Catonis. 410. 11. libros II Capri & Acroetii de ortographia. 412. 13. libros Ouricis duos. 414. librum I. Dosithei de grammatica. 415. librum Iuvencii I. 416. librum Ausonii poetae I in quo habentur Plinii libri III. 417. librum Consentii I. 418-21. libros Sedulii IV. 422. 23. libros Symphosii II. 424. librum Papirii de analogia I. 425. librum I Flaviani de consensu nominum et verborum. 426. 27. libros Prisciani minoris II. 428. 29. libros Marii grammatici de centum metris II et in uno ex his habentur Sergii de litera libri II. Asterii grammatici, Honorati de ratione metrorum & expositio cuiusdam super Donatum. expositio quoque sancti Augustini super totas partes orationis. Phocae etiam de grammatica libri IIII. 430. exercitaminum Prisciani sophistae librum unum. 431. 32. libros Prisciani II unum de figuris numerorum, alterum de litera. 433. librum I de sententiis philosophorum, in quo sunt libri Catonis & Theophrasti de nuptiis. 434. librum Sosipatris I. in quo continetur liber differentiarum Plinii. 435. librum Donati super Virgilium unum. 436-44. libros glossarum super Virgilium IX. 445. librum mictologiarum Fulgentii I. 446-65. libros diversorum de grammatica XX. 466. 67. libros Septimi

Sereni duos, unum de ruralibus, alterum de historia Troiana, in quo & habetur historia Daretis. 468. librum I Daretis de vastatione Troiae. 469. librum I de epistolis Alexandri & Dindimi. 470. librum I de situ Indiae Alexandri ad Aristotilem magistrum. 471. librum I cosmographiae. 472. de historia Alexandri Magni Macedonis librum unum. 473. de diversis generibus monstrorum librum I. 474. librum I Ciceronis, in quo sunt topica & partitiones. 475. contra Catilinam librum I. 476. generalium sententiarum librum I in quo Lucii Annaei Senecae. 477. Valerii Flacci liber I. 478. Aratoris subdiaconi de actibus apostolorum liber metricus I. 479. Phocae de grammatica librum unum.

Item de libris, quos Dungalus praecipuus Scottorum obtulit beatissimo Columbano. 480. Inprimis librum Origenis in genesi I. 481. in canticis canticorum eiusdem librum I in quo habetur expositio Bedae in Esdra & quaestiones Hieronymi in genesi & de locis terrae repromissionis & de Hebraicis nominibus, expositio quoque in ecclesiasten, in Danihelem & in Hieremiam. 482. librum Origenis in epistola ad Romanos unum, in quo habetur expositio Iohannis Constantinopolitani in epistola ad Hebraeos. 483. librum I sancti Ambrosii in Luca, in quo est expositio Bedae in eodem. 484. librum homeliarum Gregorii in Ezechiel I in quo habetur expositio Hieronymi in eodem. 485. librum cuiusdam in epistolis Pauli, in quo continetur expositio Hieronymi in epistola ad Ephesios, ad Titum, ad Philimonem, ad Galathas & expositio cuiusdam in septem epistolis canonicis. 486. librum I. Augustini super Iohannem. 487. librum I Augustini de trinitate. 488. eiusdem de civitate Dei librum unum. 489. librum I Hieronymi in Esaia. 490. eiusdem in minoribus prophetis librum unum. 491. epistolarum Hieronymi librum unum. 492. librum I Eugeppii, in quo continetur liber Cassiodori institutionum divinarum lectionum & Hieronymi illustrium virorum & soliloquiorum Augustini & expositio Albini in genesim. 493. librum Bedae in genesim unum, in quo est Albini super Iohannem. 494. expositio I Bedae in septem epistolis canonicis. 495. librum etymologiarum Isidori unum. 496. expositum cuiusdam breve in Iohanne & Salomone. 497. librum Prudentii. 498. librum Fortunati unum, in quo est Paulinus, Arator, Iuvencus & Cato. 499. librum Pompei I. 500. librum

Ioseppi historiographi unum. 501. euangelium plenarium 502. librum enchiridion. 503. 04. sancti Hier . . . . II. 505. psalterium I. 506. librum quendam Latine Scotaicae linguae. 507. librum Duugali contra perversas Claudii sententias unum. 508. librum sancti Augustini de musica.

In primis 509. lib. . . . . Sedulii ortograph . . . . 510. librum psichomachiae Prudentii . . . . . . 511. quo continetur Consentii lib . . . . . 512. Priscianus minor lib . . . . 513. super Donati lib. in . . . . . cuiusdam super . . . . 514. de consolatione . . . . . . 515. lib. de iniuria . . . . . . 516. regula . . . . . . 517. pro peccatis . . . . lib. . . . . 518. praefaction . . . . lib. . . . . . . 519. glosis . . . . 520. librum quaestionum in genesi. 521. librum Bedae de . . . .

De libris Benedicti presbyteri. brevis recordationis de libris venerabilis Benedicti . . . . . primis. 522. librum Prisciani maiorem. 523. librum Virgilii unum. 524. Sergii super eundem Virgilium . . . . . 525. Priscianus minor. Beda de metris & alia habentur opuscula . . . . 526. librum I in quo versus apostolorum, Donatus, Beda & Alchoin habentur . . . . 527. librum Donati in quo & tractatus habetur super eundem Donatum . . . . 528. . . . in quo psichomachia Prudentii & sancti Augustini habetur de . . . . 529. Iuvenci unum. 530. librum I Iunilii de divina lege. 531. librum de concordia evvangelior. unum. 532. 33. libros super Matheum II. 534. super Marcum I. 535. super Lucam I. 536. 37. super Iohannem libros II. 538. canonum Alithgarii episcopi librum I. 539. de regula sancti Benedicti. 540. missale plenarium. 541. librum officiorum Isidori unum. 542. librum epistolarum Pauli unum. 543. & librum prognostico-Iuliani. 544. Rufini de vita patrum librum I. 545. 46. missales parvos II. 547. Victoris librum computi. 548. librum omeliarum Iohannis Krisostomi de evangeliis. 549. librum ymnorum I in quo computum & alius habetur. 550. librum I collectaneorum. 551. Hieronymus cum aliis diversis operibus. 552. psalterium. 553. Einhardi librum.

De fratre Adalberto. 554. psalterium unum. 555. antiphonarium plenarium unum. 556. canones, quos excerpsit Alitgarius episcopus. 557. infantia Salvatoris.

Breve de libris Theodori presbyteri. 558-61. missales IV.

562. psalterium glosatum I. 563. homeliarum Gregorii & Bedae liber I. 564-66. sinodorum libri III. 567. Iohannis Crisostomi de raparatione lapsorum & aliis sententiis liber I. 568. super Daniel & in apocalipsin & epistola de Melchisedech & prognostica Iuliani Pomeri liber. 569. Albini de trinitate liber I. 570. chronica Isidori lib. I. 571. de vita sancti Columbani liber. 572. de vita sancti Gutberti liber. 573. diurnum sancti Gregorii liber. 574. de predicationibus liber I. 575. regula canonica liber I. 576. de decimis & expositione missae liber. 577. liber Cassiani unus. de collatione abbatis Cheremonis. 578. regula sancti Benedicti unus. 579. martyrologium Bedae I. 580. martyrologium Hieronymi. et de arithmetica Macrobii, Dionisii, Anatolii, Victorii, Bedae, Colmani & epistolae aliorum sapientum liber I. 581. Eucherii de quaestionibus veteris & novi testamenti & de situ Hierusalem & glosis liber I. 582. Boetii de consolatione philosophiae & Catonis liber. 583. Prisciani maior liber I. 584. liber Donati de maioribus & minoribus partibus & de glosis super ipsum & Consentii unus. 585. liber I Ysidori, Servii, Maximi Victoris & Prisciani minoris, Bedae, Clementis, Euticis & alia opuscula. liber item I. 586. Sedulii, Iuvencii & Prosperi ac Prudentii & aliorum versificatorum liber unus. 587. de rethorica Karoli & Albini magistri unus. 588. de dialectica Martiani. Augustini, Apulei & Isidori liber I. 589. liber de ordine ecclesiae unus. Omnes libri volumina XXXII.

Item de libris Petri presbyteri. 590-92. expositum Cassiodori Senatoris in psalmis libros III. 593. regula canonica librum I. 594. 95. libellos canonum II. 596. missalem I. 597. antiphonarium I. 598. 99. psalteria II. 600. libellus Einardi de psalmis, in quo habentur orationes, quae specialiter dicuntur, enchiridion Augustini. 601. missale collectarium I. 602. librum Pomerii, in quo & alia habentur opuscula. 603. librum sancti Augustini I de magistro, in quo habentur eiusdem de ordine & de achademica & vera religione. 604. librum canonum I. 605. librum Rabani in genesin I. 606. librum prognosticorum I. 607. librum Donati de partibus minoribus & maioribus, in quo & alia habentur opuscula. 608. librum Martiani de nuptiis philologiae & Mercurii. 609. librum Euticis I. 610. librum Ausonii I in quo mictologia Fulgentii. rethorica Caroli & Albini & periermeniarum Apulei

& alia quaedam. 611. librum Prisciani minoris, in quo Caper & Agroecius & Alchoin habentur. 612. librum Prudentii plenarium I. 613. librum I Bedae in titulis psalmorum. 614. librum Ciceronis de senectute I in quo habetur dialectica Augustini. 615. expositio in somnio Scipionis & Boetii de musica . . . . . quas non reperimus . . . . 616. Ezechiel & Daniel librum I. 617. epistolas Pauli & acta apostolorum, apocalipsis & epistolae canonicae librum. 618. Amphosii librum I. 619. De diversis generibus monstrorum liber I. 620. Deca . . . . . librum I & alios libros. 621. de psalmis lib. I. 622. de mirabilibus gemmarum librum I. 623. de septem quaestionibus ad Dulcitium librum. 624. admonitionum ad reges & potentes librum I. 625. expositionem in Lucham librum I. 626. expositionem Ezechielis librum I. 627. de psalmis librum I. 628. prologus regum. 629. In paralipomenon, in eptateucho librum I. 630. librum quaestionum I. 631. librum I sancti Hieronymi de opusculis ipsius. 632. librum epistolarum I. 633. cuiusdam de gestis Gothorum librum I. 634. librum super Matheum unum. 635. de inventione corporis Stephani librum I. 636. epistolarum exposition. librum I. 637. de expositione psalmorum librum I. 638-40. homeliarum tres.

De libris Boniprandi. 641. infantiae Salvatoris librum I & 642. librum computi & 643. regulam sancti Benedicti.

Ad speluncam. 644. missalem I. 645. lectionarium I. 646. antiphonarium I. 647. regula sancti Benedicti una. 648. vita patrum I. 649. homeliarum XXXX. beati Gregorii unum. 650. homeliarum collectarum I. 651. expositionum super Iohannem unum. 652. psalterium I.

Item de libris fratris Smaragdi. 653. liber Prisciani maior I. 654. liber Augustini de musica. 655. eiusdem de vera religione. 656. liber Bedae de metris. 657. quaedam pars de arithmetica Boetii. 658. liber Augustini de magistro. 659. euangelium plenarium. 660. soliloquiorum Augustini unum.

Item de libris Fulgentii. 661. unum librum Prisciani maioris de partibus orationis. 662. librum Boetii de musica. 663. librum de ordine I. 664. librum de academia I. 665. librum mictologiarum Fulgentii. 666. librum Martiani de nuptiis philologiae & Mercurii & glosula in ipsum.

Muratori Antiquitat. Italicarum tom. III. 817-24.

33. **Incognita bibliotheca.** saec. X.

[pag. I col. 1.] DE FISTVLA

DE LIBRIS BEATI AUGUSTINI EPĪ.

1. D[e verbis]*) evangel sermoñ XXI — 2. [de verbis. apostoli I] codice sermones XXXIIII. — 3. . . . . eiusd euuangel. — 4. de sermone . . . . nte librorum et questionum in evangel mathei et lucę lib. II. — 5. de concordia . . . . lib. III. — 6. in epistol. [ad Romanos] quarundam propositionum lib. I. — 7. in epistolas [evangelicas? apostolicas?] lib. I. — 8. in apocalypsin sermones XVIII. — 9. in psalmos a tricesimo usque XLmū. — 10. item a XL simo usque in finem. — 11. de [trini]tate lib. XV. — 12. de civitate dei lib. XII. — 13. de doctrina Xp̄iana lib. IIII. — 14. epistolę hieronimi due ad paulinum. — 15. de nuptiis lib. I et de adulteris coniugiis lib. II. — 16. retractationum lib. II. — 17. questionum LXXIII [*immo* LXXXIII] et contra adversarium [legis] et prophetarum lib. [II]. — 18. contra Maximianum Arrianorum epm̄ lib. II et responsionum contra Arrianos lib. I. — 19. de disciplina Xp̄ianorum sermo I et de bono patientiae sermo I et epytaphia pontificum Romanorum. — 20. de libris confessionum excerptus lib. — 21. in epistolā Iohañ omel. III [VII?]. — 22. questionum diversarum et de libero arbitrio lib. I et altercatio cum Felice Arriomanit' et de magistro lib. I. — 23. de diversis heresibus ad quod vult deum lib. I et . . . . gil . . . . contra Euticen lib. I [II?] — 24. [de]. bono virginitatis lib. . . et de decem [chordis *GB*] sermo et alii sermones eius pauci in cod. I. — 25. [conf]essionum scī August. et [fidei] Niceni concilii nec non et fid . . . . Ieronimi Gregorii nec non Athanasii Ambrosii Augustini . . . . decretal. Gelasii in codice I.

DE LIBRIS BEATI HIERONIMI.

26. in Esaiam explañ a capite lib. V. — 27. item in Esaiam lib. VIII. — 28. in Hieremiam lib. VI. — 29. in Ezechiel lib. VI. — 30. in Daniel expl. II . . . vol. — [pag. I col. 2.] 31. in ecclesiasten comment[arii]. — 32. in psalmos quosdam . . . . 33. in epistolas . . . . — 34. in epistolas ad . . . . . . Philemonem explañ. lib. . . . . — 35. contra Adanna-

*) Supplementa Hageni uncinis inclusa sunt.

num [?] lib. II. . . . . . . zetium [?] ad Pamachium. — 36. virorum inlustrium Hieronimi et Gennadii epī Massiliensis epī. Albini de trinitate lib. III.

de [libris] scī HILARII epī

37. contra Arrianos de fide lib. . . . .

38. de libris Basili epī omi . . . . . . de . . . . . . dia de ieiunio . . . . . . lib. necessarie ammo . . . . onis . . . . loquia. — 39. scintillarum vol. I. — 40. de trinitate sententię patrum vol. I. — *secunda manu eiusdem saec. X.*: 41. 42. chronica Gregorii Turonensis vol. II. — 43. de carminibus theodiscae vol. I. — 44. vita canonicorum vol I. — 45. mappa mundi in rotul I. — 46. vita et gesta Karoli vol. I.

DE LIB. MEDICINAE ARTIS.

47. perisfegmonis de positione et statu membrorum lib. . . . Galieni lib. II. Alexandri lib. III Vindiciani lib. III. — 48. de olei confectione . . . . in cod. [I?] — 49. herbarius Apulei Platonici lib. in cod. I. — 50. E . . . . . docmatici lib. in cod. I. — 51. . . . . confectione malagmarum . . . . . d . . rum et emplastorum et dict . . . medicinae in cod. I. — 52. epistl Vindiciani et . . . . . Democriti et excerptiones de medicinalibus . . . . I. — 53-55. . . . . excerptorum de . . . . [pag. 2. col. 1.] . . . . . . vol. III. — 56. Publii Vegati Renati mulomedicinae. — de lib. scī Ambrosii epī. 57. de fide lib. IIII in cod. I. — 58. de officiis ministrorum lib. in cod. I. — 59. contra hereticos llb. I et epistol eius duae ad Valentinianum imp. in cod. I. — 60. in epistol ad Romanus [*sic*] vl. I. — 61. exameron vl. I. — de libris Cassiani PRm. 62. de canonico orationum atque psalmorum modo lib. III. institutionum lib. I et de octo vitiis principalibus et eorum remediis lib. VIII in cod. I. — 63. item de eiusdem rebus idem ac totidem li-(bri) . . in codice altero — 64. De temporibus et chonica [*sic*] et de dialectica Aristotelis lib. I et dicta Sybillę in cod I. — 65. de ortographia lib. I in vol. I. — 66. de . . . . . . stica ge . . . . liber . . . . in codice I. . . . . — 67. metrica rationen lib. I et Alcuini de gramatica lib. in cod. I. — 68. de naturis rerum et scī Gregorii de concordia evangl. et epistl Pauli et sinonima in cod. I. — 69-71. de lib sive opusli Cassiodori psalmorum . . . . . . explanat in vol. III. — 72. de opuscol. Primasii. in apocalypsin explañ. lib. V . . . . supra in cod. I. — 73. de opuscol . . . . . . cipii . . . . . opuscul

scī Gregorii papę in cod . . . . . [pag. II col. 2.] . . . . 74. CANON et dogmal Gennadii epī et enigmat. Simfosii in cod. I. — 75-81. canonum vol. VII. — 82-85. omel vl sermonū scorum collect[ae] ad [sin]gulas festivit[ates] volumina IIII. — . . . . 86. . . . . ex diversis log . . . divinae . . . . in cod. I. — 87. [de diver]sis rebus . . . . — De lib. ARTIS GRAMATIC . . . . 88. Prisciani libri . . . . . sillab ex diversis auctoribus lib. X . . . et . . . . lib. in cod. I. — 89. item Prisciani de littera et syll. et de octo partibus orationis et de constructione lib. . . . Pompei. tractatus . . . in . . . . . 90. item . . . . [pag. III col. 1]. . . . . 91. . . . Isidor . . . . in cod. . . . 92. . . . . . de octo par . . . . et differentiarum . . . . . spirital Eucherii in cod. . . . 93. item Donati et Isidori de octo partibus p . . . . indeclinabilibus ars m . . . . . Petri . . . . Donati et glosae in cod. I. — 94. item . . . . um de naturis . . . . Prisciani de partibus . . . . ars me . . or . . Bedae [de ratione m]etror . . . . . . — 95. item eiusdem de scem[atibus] . . . . Ortografia . . . . et . . . . — 96. item . . . . et Pompeii et Petri in vol. I. — 97. . . . . lib. gramatice artis de lit. et de . . . . atem in odem [*sic*] cod. . . [prae]fationes . . . psalterium . . . . par . . . . . enci et lib. . . . . [pag. III col. 2] . . . . 98. . . . . lib. III metr. . . . . . metrum Bedae prbi de sci . . . . dber . . . . epī lib. I. metrum Adhelmi de laude virgiñ lib. I. in cod. I. — 99. item metrum Iuvenci pribi . . . . iamb. . . . . — 100. Sedulii operis paschal. lib. I. . . . . — 101. Prosper . . . quoque . . . . . 102. item . . . . . . et ex . . . . ac b. . . . . . cod. . . — 103. . . . . lib. . . . . um . . . . . — 104. metrum Pauli . . . . . levita . . . . . in Felicis lib. . . . in cod. I. — 105. metrum Aratoris de actibus apostolicis lib. II et metrum Prudentii de diversis rebus in ul . . . . 106. . . . . . . lib. . . . eiusdem . . . . . . 107. . . . . . lib. . . . . d. . . . . 108. Item Virgilii georgicorum lib. III et Eneid. lib. VI in cod. I. — *manu tertia saeculi X vel XI*: 109. item Virgilii georgicorum lib. II. . . . — 110. item Virgilii.

H. Hagen in Jahrbücher für Philologie 115 (1877) 865-71. e tribus ultimis foliis codicis Genev. 21 saec. VIII. Scriptus est

hic catalogus duabus manibus saec. X, cui manus saec. X vel XI parvum additamentum adiecit. Falso Senebierum (Catalogue raisonné des manuscrits de Genève. 1779.) p. 77-78 hunc catalogum ad monasterium Morbacense referre recte monet Hagenus.

34. Friedericus archiepiscopus Salisburgensis = Salzburg. 958-90.

Itta regis filia hec contulit. Ista sunt nomina librorum qui post obitum Perhtarii domino Fridarico archiepiscopo praesentabantur et ille iussit servare 1. glosarius I. 2. passionarium. 3. liber Ysidori. 4. liber legis. 5. glosarium super Sedulium egloga. 6. ordo romani concilii. 7. ordo de katezizindis rudibus. 8. epistola Pauli. 9. liber partium sapientiae. 10. liber Catonis. 11. liber Albini. 12. Peda de metrica arte. 13. epistole Alexandri Magni ad Aristo[te]lem. 14. liber regum Amalheri.

Büdinger, Oesterreich. Gesch. I. 288 ann. 3. Endlicher catal. codd. mss. latt. p. 197.

35. Gerbertus = papa Silvester II. ante 999.

1. epistola VII. Gerbertus quondam scholasticus Airardo suo salutem. Petitionibus tuis annuimus, nostra ut exsequaris negotia velut propria monemus. Plinius emendetur, Eugraphius recipiatur: qui Orbacis et apud sanctum Basolum sunt, prescribantur. Fac quod oramus, ut faciamus quod oras.

2. epistola VIII. Ad Adalberonem Remorum archiepiscopum. * * * Historiam Iulii Caesariis a domino Azone abbate Dervensi ad rescribendum nobis acquirite, ut vos penes quos nos habemus habeatis et quod reperimus speretis, id est octo volumina Boetii de astrologia, praeclarissima quoque figurarum geometriae aliaque non minus admiranda.

3. epistola IX. Ad Gisilbertum abbatem. * * * De morbis ac remediis oculorum Demosthenes philosophus librum edidit, qui inscribitur ophthalmicus, eius principium si habetis habemus simulque finem Ciceronis pro rege Deiotaro. Valete.

4. epistola XVII. Ad Geraldum abbatem Auriliacensem. * * * De multiplicatione et divisione numerorum libellum a Ioseph Hispano editum abbas Guarnerius penes vos reliquit, eius exemplar in commune rogamus.

5. epistola XXIV. Ad Lupitum Barchinonensem. * * * Itaque librum de astrologia translatum a te mihi petenti dirige et si quid mei voles in recompensationem indubitate reposce.

6. epistola XXV. Ad Boni filiam Gerundensem episcopum. * * * De multiplicatione et divisione numerorum Ioseph sapiens sententias quasdam edidit, eas pater meus Adalbero Remorum archiepiscopus vestro studio habere cupit.

7. epistola XL. Ad Stephanum Romanae ecclesiae diaconum * * * Mihi quidem ac nostro A. archiepiscopo Suetonios Tranquillos Quintosque Aurelios cum ceteris quos nosti per Guidonem Suessonicum comitem discrete ac sine lite, quis cuius sit, remittes et quae nomini tuo convenientia paremus edisces.

8. epistola XLIV. Ad Ecbertum abbatem Turonensem. * * * Nam et apposite dicere ad persuadendum et animos furentium suavi oratione ab impetu retinere summa utilitas. Cui rei praeparandae bibliothecam assidue comparo et sicut Romae dudum ac in aliis partibus Italiae in Germania quoque et Belgica scriptores auctorumque exemplaria multitudine nummorum redemi adiutus benevolentia ac studio amicorum comprovincialium. Sic identidem apud vos per vos fieri sinite ut exorem. Quos scribi velimus, in fine epistolae designabimus. Scribenti membranam sumptusque necessarios ad vestrum imperium dirigemus.* * *

9. epistola LXXXVII. Ad Constantinum scolasticum Floriacensem. * * * Comitentur iter tuum Tulliana opuscula et de repub. et in Verrem et quae pro defensione multorum plurima Romanae eloquentiae parens conscripsit.

10. epistola XCII. Ad Bernandum monachum. * * * Quorum ob amorem et in exacto auctumno quandam figuram edidi artis rhetoricae depositam in sex et viginti membranis sibi invicem connexis et concatenatis in modum ante longioris numeri, qui fit ex his tredecim. Opus sane expertibus mirabile, studiosis utile, ad res rhetorum fugaces et caliginosissimas comprehendendas atque in animo collocandas.* * *

11. epistola XCVI. Ad fratres Blandiniacenses. * * * Libros nostros festinantius remittite et si is qui per Claudianum rescribi debuit, insuper mittetur, erit res dignissima vobis ac vestra caritate.

12. epistola CXXIII. Ad Thietmarum Moguntinum archiepiscopum. * * * Ad praesens autem rescribite tantum quod

deest nobis in primo volumine secundae editionis Boetii in libro perihermenias, hoc est ab eo loco ubi scriptum est: 'Non currit vero et non laborat. Non verbum dico cum significat quidem tempus' usque ad eum locum ubi dicitur: 'ipsa quidem secundum se dicta verba nomina sunt et significant aliquid hic praeceptis' idem parte deficientis commentarii beneficii vestri non erimus immemores.* * *

13. epistola CXXX. Rainando monacho. * * * Nosti quanto studio librorum exemplaria undique conquiram, nosti quot scriptores in urbibus aut in agris Italiae passim habeantur. Age ergo et te solo conscio ex tuis sumptibus fac ut mihi scribantur M. Manilius de astrologia, Victorinus de rhetorica, Demosthenes opthalmicus.* * *

14. epistola CXXXII. * * * Bene valete ac nostrum codicem, si placet, per fidum nuntium resignate.

15. epistola CXXXIV. ad Remigium monachum Trevirensem. * * * Sphaeram tibi nullam misimus nec ad praesens ullam habemus nec est res parvi laboris tam occupatis in civilibus causis. Si ergo te cura tantarum detinet rerum, volumen Achilleidos Statii diligenter compositum nobis dirige, ut sphaeram, quam gratis propter difficultatem sui non poteritis habere, tuo munere valeas extorquere.

16. epistola CXLVIII. ad Remigium monachum Trevirensem. * * * Praegravat affectus tuus, amantissime frater, opus Achilleidos, quod bene quidem incoepisti, sed defecisti dum exemplar defecit. Itaque et nos beneficii non immemores difficillimi operis incoepimus sphaeram, quae et torno iam sit expolita et artificiose equino corio obvoluta. Sed si nimia cura fatigaris habendi simplici fuco interstinctam, circa Martias kal. eam exspecta, nisi forte cum horizonte ac diversorum colorum pulchritudine insignitam praestoleris, annuum perhorrescas laborem.* * *

Patrologiae Latinae cursus completus. series II tom. 139. Historiae Francorum scriptores tom. II p. 789-841.

36. Ecclesia S. Mariae maioris Cremonae. 984

Ego Odelricus divino nutu Cremonensis episcopus, thesaurarium eiusdem ingressus ecclesie, malorum manibus cartas

et libros multos fraudatos inveni. Quapropter ne forte meis successoribus, sicut et michi de meis antecessoribus, qui hec non scripserunt, evenit, quantum ad memoriam ducere potui, hic subter notare decrevi.

Anno dominice incarnationis DCCCC. LXXX. V. indicione XII. In primis inveni : 1. tractatus super quattuor evangelia Marci, Matthei, Luce. — 2. 3. in Iohanne vero duo volumina. — 4. tractatus plenari evangeliorum volumen unum. — 5. super epistolas Pauli Agustini volumen egregium. — 6. 7. item super ipsas epistolas duo alia volumina. — 8-15. missalia VIII. — 16. item evangeliorum volumina in usu duo. — 17. 18. lectionares cum eo qui in capella erat veteris bibliothecae, duo magna volumina. — 19. Augustini confessionum unum. — 20. martirologium volumen unum. — 21. in epistola beati Iacobi apostoli, Petri et Iohannis Bede presbiteri dicti, et beati Augustini de sermone Domini in monte volumen unum. — 22. item Augustini de agone christiano volumen unum. — 23. exameron Augustini volumen unum. — 24. Origeni in genesi et in levitico et numeri volumen unum. — 25. 26. de vita et moribus clericorum volumina duo. — 27-29. passionares tres. — 30. libri homiliarum Bede volumen unum. 31. 32. in quadraginta homeliis beati Gregorii volumina duo. — 33. decretorum pontificum habens in capite prefationem beati Isidori volumen unum. — 34. istoriae ecclesiastice sancti Eusebii volumen unum. — 35. 36. item istoriae tripartite volumina duo. — 37. 38. canonum volumina duo. — 39-41. ordinum volumina tria. — 42. Hieronimi in quinque prophetis volumen unum. — 43. Cassiodori super psalmos volumen unum. — 44. in evangelista Matheo commentari volumen unum. — 45. Augustini contra Faustum manicheum volumen unum. — 46. tercie partis moralie Iob volumen unum. — 47. item eiusdem moralie librorum XVI alterum volumen. — 48. explanationum Hieronimi in Esaia volumen unum. — 49. item genesi, exodi, numeri, levitici et deuteronomii volumen unum. — 50. dyalogorum volumen unum. — 51. homeliarum Augustini, Hieronimi, quod collectarium vocant, volumen unum. — 52. Smaragdi volumen unum. — 53. concordiarum canonum volumen unum. — 54. tractatus 'beati immaculati' volumen unum. — 55. pastoralis volumen unum. — 56. testus parabole Salomonis et beati Iob volumen unum. — 57. Beati

Gregorii et Prosperi de remedio penitencie volumen unum. — 58. Aviani volumen unum. — 59. Marciani Felicis Capelle volumen unum. — 60. Aratoris et Prosperis Prudentii, qui et sichomachie, et Sedulii volumen unum. — 61. partis Agimonis super evangelia, idest a prima dominica adventus Domini usque octava pasche volumen unum. — 62. Bede in compotum volumen unum. — 63. antiphonarii volumen unum. — 64. plenarium evangeliorum volumen unum.

Post vero quos eidem ecclesie ex mei parte dedi, sub his quoque adnexui. In primis dedi — 65. 66. missalia duo. — 67. evangeliorum testus aurei volumen unum. — 68. item aliae partis Agimonis volumen unum. — 69. 70. psalteriorum volumina duo. — 71. tractatus super parabola Salomonis volumen unum. — 72. glosarium volumen unum. — 73. Istorie ecclesiastice tripartite volumen unum. — 74. Boetii consolationis volumen unum. — 75. Augustini de verbis Domini volumen unum. — 76. Pronosticon Iuliani volumen unum. — 77. Virgilii volumen unum. — 88. Prisciani volumen unum. — 79. in Donato comenti Remigii volumen unum. — 80. sequentiarum libelli volumen unum. — 81. Porphirii librum et eius maius comentum cum argumentis dialecticae artis Alcuini in uno volumine. — 82. Bede libri de generibus metrorum volumen unum. — 83. Fulgentii libri volumen unum. — 84. defunctorum ordinis volumen unum. — 85-87. himnorum libelli volumina tria. — 88. episcopalium benedictionum libelli auro inscripti volumen unum. — 89. item psalterii volumen unum. — 90. collectarium ad canonicas horas circuli anni volumen unum. — 91. libelli ex dictis beatorum Augustini, Isidori, Gregorii seu Leonis papae ad audientium aedificationem collecti volumen unum. — 92. adbreviationis secretae orationis volumen unum. — 93. libri officiorum Amesarii volumen unum. — 94. scintillarum libelli volumen unum. — 95. antiphonarii nocturni volumen unum.

Historiae patriae monum. t. XIII (August. Taur. 1873.) col. 1442-44 ex autographo in arch. episc. Cremonae.

37. **Monasterium S. Nazarii Laureshamense = Lorsch.** saec. X.

BREVIARIUM CODICUM MONASTERII S. NAZARII IN LAURISSA SEU LAURESHAMENSIS AD RHENUM.

I 1. Evangelium scriptum cum auro pictum habens tabulas
Mai. eburneas. — 2. item quattuor evangelia in alio codice. — 3. item in tertio similiter. — 4. item in quinto. [?]. — 5. item evangelium excerptum. — 6. lectionarium unum cum tabulis eburneis. — 7. lectionarium in alio codice. — 8. item in tertio. — 9. lectionarium et evangelium simul in uno codice. — 10. item in alio similiter. — 11. item in tertio similiter. — 12. 13. duo libri missales in altario iacentes. — 14. item liber missalis decani Theotmari, Heimrichi, Otberti decani, Erkanfridi, Adalnoti, Ruodhardi, Selimanni, Isangari. — 15. item missales qui fuerunt Runzolai, Samuhelis, Baboni, Randulfi, Alarici. — 16. 17. item missales duo Gelasiani. In totum numero XVII. — 18-20. collectarii tres.

II 21-24. Homiliae sanctorum patrum de diebus dominicis et diversis festivitatibus. Prima pars ab adventu Domini usque in septuagesimam. secunda pars a septuagesima usque in pascha. tertia pars a pascha usque ad festivitatem sancti Petri. quarta pars a festivitate sancti Petri usque in adventum Domini. — 25-27. item homiliae sanctorum patrum in tribus codicibus divisae. — 28. item homiliae sancti Leonis in uno codice. — 29. item homiliae de resurrectione Domini et ceteris festivitatibus. — 30-35. sex regulae sancti Benedicti. — 36. item regula sancti Benedicti et coadunatio eiusdem regulae in uno codice. — 37. item coadunatio regulae. — 38. item regula sancti Benedicti et vita sancti Chutberti et hymni et amnales [*sic*] in uno codice. — 39. antiphonarium integrum unum. — 40. graduale unum. — 41. 42 antiphonaria duo de cantu nocturnali. — 43-46. passiones sanctorum martyrum per totum anni circulum in codicibus quattuor divisae. — 47. 48. psalteria duo.

III 49. liber expositionum lectionum evangelii et ceterarum lectionum per totum annum. — 50. liber expositionum super regum Hrabani Mauri. — 51. lib. de institutione clericorum Hrabani Mauri. — 52. lib. computandi item Hrabani. — 53. homil.

sancti Gregorii de pascha. — 54. item eiusdem de pascha. — 55. item eiusdem de adventu Domini. — 56. item alius liber de adventu Domini. — 57. item tertius. — 58. collectiones Samuhelis [*cf. 15.*] de opusculis sancti Gregorii. — 59. explanatio sex dierum sumpta ex opusculis sancti Augustini et sancti Ambrosii et ceterorum. — 60-62. [1-3] tria volumina de medicina. — 63. [4] liber Felicis Capellae.

64. lib. genesis, exodus, leviticus, numeri, deuteronomium, IV
iudicum, Ruth in uno codice. — 65. item ipse liber et regum et paralipomenon in uno codice. — 66. septem epistolae Pauli et actus apostolorum in uno codice. — 67. lib. omnium prophetarum in uno codice. — 68. item in alio codice. — 69. proverbia Salomonis, ecclesiastes, cantica canticorum, Iob, Tobias, Iudith, Hester, Esdras, Machabaeorum, lib. omnium prophetarum in uno codice. — 70. item proverbia Salomonis et sapientia et ecclesiasticus in uno codice. — 71. liber Iob in uno codice. — 72. item ipse liber in alio codice. — 73. lib. Tobiae, Iudith, Hester et Esdras in uno codice. — 74. actus apostolorum et VII epistolae canonicae et apocalypsis in uno codice. — 75. omnes epistolae Pauli et actus apostolorum et apocalypsis in uno codice. — 76. item omnes epistolae Pauli in alio codice. — 77. item in tertio codice. — 78. item epistolae Pauli in quarto codice.

79. [5] historia ecclesiastica Eusebii lib. XI in uno co- V
dice. — 80. [6] historia Iosephi lib. XI in uno codice. — 81. [7] Iosippi lib. V de eodem historiographo. — 82. [8] historia Orosii lib. VII in uno codice. — 83. [9] chronica Eusebii, Hieronymi et Bedae in uno codice. — 84. [10] tripertita historia lib. XII Socratis, Sozomeni, Theodoriti in uno codice. — 85. [11] gesta pontificum Romanorum in uno codice. — 86. [12] libri Clementis decem in uno codice. — 87. [13] gesta Francorum Gregorii Turonensis lib. V in uno codice. — 88. [14] historia Iordanis de summa temporum seu origine Romanorum liber I. — 89. Pompeii Trogi epitoma XLIIII in uno codice. — 90. [15] Favii Claudii Gordiani de aetate mundi et hominis reservatis singulis litteris per singulos libros ab A usque Z. sed desunt nobis libri XI. in uno codice.

91. [16] excidium Troiae lib. I et historia Daretis Phrygii VI
de exitu Romanorum in uno codice. — 92. [17] liber Aethici cosmographi in uno codice. — 93. [18] Annaei Flori epitoma

Livii Romanae historiae in libris CXLII in uno codice. — 94. [19] libellus Quinti Iulii Hilarionis de origine mundi usque ad resurrectionem Christi. item in eodem libello Hieronymi chronica excerpta inde Idacii ab anno primo Theodosii Augusti usque ad Iustinianum in uno codice. — 95. [20] Solini polyhistor de situ orbis terrarum et mirabilibus in uno codice. — 96. [21] item libri antiquitatum Iosephi historiographi a duodecimo usque ad nonum decimum in uno codice.

De opusculis sancti Augustini.

VII 97. tractatus sancti Augustini in Iohannem XII in uno codice. — 98. in alio LII. — 99. in tertio LXX. — 100-2. eiusdem de civitate Dei contra paganos libri XXII id est in uno volumine X, in alio VII, in tertio V. — 103. de concordia evangelistarum lib. IIII in uno codice. — 104. contra Faustum Manichaeum lib. II in uno codice. — 105. de sancta trinitate libri XV in uno volumine. — 106. de arte musica libri VI in uno codice. — 107. libri XIII confessionum in uno codice. — 108. liber qui appellatur speculum in uno codice. — 109. item ipse liber in alio codice. — 110. libri duo retractationum in uno codice. — 111. item ipsi libri in alio codice. — 112. interrogationes Orosii et responsiones sancti Augustini. — 113. responsiones contra capitula obiectionum Vincentianarum praefatione praemissa. — 114. item sententiae excerptae ex libris sancti Augustini adversus Manichaeos. — 115. lib. sancti Augustini contra Iudaeos, qui sic incipit: beatus apostolus Paulus. — 116. responsiones Prosperi contra impugnationes haereticorum, quas contra lib. Augustini de praedestinatis opposuerunt. — 117. item quaestiones ex lib. sancti Augustini excerptae, id est ad Marcellinum de perfectione iustitiae et ex libro de spiritu et littera nec non ex libro de quantitate animae et ex lib. ad Dardanum et ex eo quod Dominus dixit ad latronem: hodie mecum eris in paradiso. hi omnes in uno codice.

VIII 118. excerptio Eugypii ex libris sancti Ambrosii pars prima a primo capitulo usque ad CLXVIII in uno codice. — 119. item a CLXVIII capitulo usque in finem in alio codice. — 120. sancti Augustini de doctrina Christiana lib. IIII in uno codice. — 121. de genesi ad litteram lib. XII in uno codice. — 122-31. super psalmos in X voluminibus. — 132. de sermone Domini in monte. — 133. item ipse in alio codice. — 134. de spiritu blasphemiae et liber sancti Fulgentii de prae-

destinationes [*sic GB.*] Dei. soliloquiorum libri duo in uno codice. — 135. item ipse liber in alio codice. — 136. de immortalitate animae. — 137. interrogationes Orosii et responsiones sancti Augustini et cetera ex opusculis sancti Augustini excerptum in uno codice. — 138. de genesi contra Manichaeos lib. II. — 139. contra epistolam fundamenti Manichaeorum lib. I. — 140. academicorum lib. III. — 141. de ordine lib. II in uno codice. — 142. ad Dulcitium de octo quaestionibus et cetera quae in prima pagina huius libri adnotata sunt in uno codice. — 143. quaestiones in Matthaeum, in Lucam, in Iohannem in uno codice. — 144. in epistolam Pauli ad Galatas.

145. defloratae sententiae sancti Augustini et epistola IX
Bedae presbyteri de mansionibus filiorum Israhel. item de eo quod ait Esaias: et claudentur ibi in carcerem et post dies multos visitabuntur. in uno codice. — 146. enchiridon et collatio beati Augustini de trinitate a se ipso ad semetipsum. et altercatio legis inter quendam Theophilum Christianum et Simonem Iudaeum. in uno codice. — 147. sermo sancti Augustini de patientissimo Iob. et de virtutibus Domini. et tractatus symboli. et de divinatione daemonum. in uno codice. — 148. de catechizandis rudibus. — 149. altercatio sancti Augustini et Feliciani Arriomanitae. — 150. explanatio in epistolam Pauli ad Romanos. — 151. Aurelii Augustini libri numero XII in symbolum. et de quattuor virtutibus caritatis I. de cantico novo I. de IIII feria unus. de cataclysmo unus. de tempore barbarico unus. contra Felicianum Arrianum unus. de fide catholica sancti Ambrosii lib. unus. in uno codice.

152. expositio symboli sancti Augustini et sancti Hiero- X
nymi contra haereticos in uno codice. — 153. item eiusdem de disciplina Christianorum. — 154. relatio de haeresibus et epistola sancti Ambrosii ad Augustinum episcopum de haeresibus. adnotatio interogationum Caelestii Pelagiani et responsionum sancti Augustini pari numero digestarum in uno codice. — 155. homiliae sancti Augustini super epistolam Iohannis numero X in uno codice. — 156. item in alio codice. — 157. ad Valerium de nuptiis et concupiscentia in uno codice. — 158. de trinitate a XIII libro usque in finem in uno codice. — 159. liber de abusivis. interrogationes sancti Augustini de quaestionibus fidei. exemplar fidei sancti Hieronymi presbyteri.

et symbolum quod composuit Theodorus archiepiscopus Britanniae insulae. et liber Gregorii Nazianzeni. in uno codice.

XI 160. Augustini ad episcopum Eutropium et Paulum de perfectione iustitiae hominis. — 161. adversus quinque haereses. — 162. de libero arbitrio voluntatis et de vera religione in uno codice. — 163. libri tres de utilitate credendi ad Honoratum. et ad eundem de gratia novi testamenti et de natura boni in uno codice. — 164. de beata vita et de immortalitate animae in uno codice. — 165. excerptio Prosperi ex libris de trinitate sancti Augustini. — 166. libri VIII sancti Augustini in uno codice. — 167. eiusdem de pastoribus. — 168. in librum geneseos contra Manichaeos. — 169. de libero arbitrio libri duo. de vera religione lib. I. in uno codice. — 170. sermo sancti Augustini in epistolam ad Romanos. — 171. eiusdem ad Consentium lib. I et eiusdem de mendacio lib. I. in uno codice. — 172. de agone Christiano et ad Aurelium de opere monachorum in uno codice.

XII 173. liber quaestionum veteris ac novi testamenti centum viginti septem in uno volumine. (*Omittimus heic scribere singularum quaestionum titulos, sunt enim illae quae extant in Maurina editione t. III ad appendicem reiectae. Mai.*) — 174. liber de LXXXIII quaestionibus. (*Harum item omittimus singulos titulos. Mai.*) — 175. quaestiones in Matthaeum numero LI. (*Omittimus pariter titulos singulos. Mai.*) — 176. quaestiones in evangelium Lucae. (*Harum quoque omittimus titulos. Mai.*) — 177. eiusdem in Iohannem. *1.* de Samaritana. *2.* de resurrectione Lazari. *3.* ad id quod scriptum est quod baptizabat Iesus plures quam Iohannes, quamquam ipse non baptizaret sed discipuli eius. *4.* de annis quadraginta sex aedificationis templi. *5.* de centum quinquaginta piscibus.

XIII 178. eiusdem de diversis causis maxime de apostoli epistolis capitula exposita: *1.* de eo quod scriptum est: mihi autem adhaerere Deo bonum est. *2.* de eo quod scriptum est: LX sunt reginae et LXXX concubinae. *3.* de eo quod in apostolo scriptum est: an ignoratis fratres? scientibus enim loquor. *4.* de eo quod scriptum est in apostolo: existimo enim quod non sunt condignae passiones huius temporis. *5.* de eo quod idem dicit: o homo tu qui es, qui respondeas Deo? *6.* ad id quod scriptum est: tunc et ipse filius subiectus erit, qui illi subiecit omnia. *7.* de eo quod apostolus dicit: absorpta est mors

in victoria. *8.* de eo quod scriptum est: invicem onera vestra portate. *9.* de eo quod scriptum est: et habitu inventus ut homo. *10.* de eo quod scriptum est: in quo habemus redemptionem peccatorum in remissione, imago invisibilis Dei. *11.* de temporibus aeternis. *12.* de hereditate Dei. *13.* de eo quod Iacobus apostolus dicit: quoniam fides sine operibus mortua est. *14.* de eo quod scriptum et: quem enim diligit Dominus corripit. *15.* eiusdem de III quaestionibus. *1.* eum qui ut vult vivit beatum esse. *2.* de aequalitate filii. *3.* de pascha. omnia in uno codice.

179. sermones sancti Augustini diversi. *1.* de libertate XIV arbitrii ad Valentinum. *2.* admonitio quantum sermo Dei valeat ad correctionem. *3.* quotiens anima peccaverit, totiens vulneratur. *4.* de versu: sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores. *5.* de novacula acuta. *6.* de adulescente in evangelio, cui dixit Dominus: si vis venire ad vitam, serva mandata. *7.* de non inebriando ad festivitates martyrum. *8.* de martyribus. *9.* de hominibus habentibus aurum. *10.* de baptizatis et fidelibus. *11.* de psalmo: Deus ultionem. *12.* de thesauris congregatis. *13.* de eo quod scriptum est: iugum meum suave est et onus meum leve. *14.* de lectione apostoli ubi dicit: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. *15.* de laude pacis. *16.* de evangelio: qui vos spernit, me spernit. *17.* instructio ad fideles. *18.* de eleomosynis. *19.* de eo quod scriptum est: si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te et ipsum. et in Salomone innuens oculis cum dolo, congregat hominibus maestitiam, qui autem arguit palam, pacem facit. *20.* de timore. *21.* item de timore dei. *22.* de sensu animae. *23.* de paenitentiae fructibus. *24.* de misericordia. *25.* de paenitentia agenda. *26.* item de paenitentia. *27.* de pace. *28.* de decimis. *29.* de castitate vel alia diversa. *30.* de eodem. *31.* item de eodem. *32.* item de eodem. *33.* item de eodem. *34.* item de eodem. *35.* proverbia de voracitate gulae. *36.* ad divitem eremitam. *37.* de virginitate. *38.* ad virginem. *39.* de libertate arbitrii. *40.* eiusdem de martyrio. in uno codice.

180. item sermones sancti Augustini. *1.* de unico filio et XV de puero centurionis. *2.* de linguae molestia. *3.* de eo qui incidit in latrones. *4.* de muliere in adulterio deprehensa. *5.* de Lazaro suscitato. *6.* de vite vera. *7.* de latrone cum Christo crucifixo. *8.* de iudicio Salomonis. *9.* de Abessalon. *10.* de He-

lisaeo. *11.* de Ioseph. *12.* de muliere quae perfudit super caput Iesu. *13.* de exodo. *14.* ubi introivit Iesus ianuis clausis. *15.* de nativitate Iohannis. *16.* de Petro et Paulo. *17.* de martyribus. *18.* de Iona. *19.* de epiphania. *20.* de duobus caecis. *21.* de profluvio mulieris. *22.* de martyribus. *23.* de resurrectione Domini. *24.* de exodo. *25.* de resurrectione Domini. *26.* de die octavarum. *27.* de eo cui ager uberes fructus adferret. *28.* de nativitate Domini. *29.* de natali sancti Stephani. *30.* de caeco nato. *31.* de pentecoste. *32.* item de pentecoste. *33.* de Iob. *34.* de natali sancti Cypriani. *35.* de resurrectione Domini. *36.* rursus de resurrectione Domini. *37.* de sacramento altaris. *38.* de secunda die paschae. *39.* de latrone qui cum Domino pependit. *40.* de vite vera et palmite. *41.* de tertio die paschae. *42.* de quarto die paschae. *43.* de quinto die paschae. *44.* de sexto die paschae. *45.* de Golia. *46.* de Helia et Helisaeo. *47.* de tribus pueris. *48.* de solemnitate sanctorum Machabaeorum. *49.* item de natali sanctorum Machabaeorum. *50.* de Iob et beata Perpetua. *51.* de sancto Petro ubi dicitur: pasce oves meas. *52.* de ianuis clausis. *53.* de lavandis pedibus. *54.* alius unde supra. *55.* de resurrectione, ubi Mariae in horto apparuit. *56.* de pentecoste. *57.* de nativitate beati Iohannis. *58.* de sancto Laurentio. *59.* de quadragesima, quod est ascensio Domini. *60.* de unico filio. *61.* de Paulo alius. *62.* de paralytico. *63.* de filiis Zebedaei. *64.* de die paschae alius. *65.* de lavandis pedibus alius. *66.* de ascensione Domini alius. *67.* de iudicio Salomonis alius. *68.* de Helisaeo, ubi mulieri viduae oleum multiplicat. *69.* de profluvio sanguinis. *70.* item de exodo. *71.* item de beato Stephano. *72.* ad competentes post traditum symbolum. *73.* item de nativitate sancti Iohannis. *74.* sermo omni tempore dicendus. *75.* de unico baptismo. *76.* praefationes numero XIII. *77.* de sancto Vincentio. *78.* item sermo de decollatione sancti Iohannis baptistae. *79.* de consolatione in adsumptione episcopi. *80.* de Abraham. omnia in uno codice.

XVI 181. item sermones sancti Augustini diversi: *1.* de Helia et Achab. *2.* de evangelio, ubi dicit ad alterum: sequere me. *3.* de evangelio, ubi dicit: vulpes foveas habent. *4.* de psalmo centesimo et quinto. *5.* de Iona. *6.* item de Iona. *7.* de massa ficorum. *8.* de psalmo sexagesimo sexto. *9.* de psalmo vicesimo nono. *10.* de psalmo nonagesimo secundo. *11.* de natatoria Siloe.

12. de eadem iterum. *13.* de evangelio: trans fretum discipulis. *14.* de eodem iterum. *15.* de quinque panibus et duobus piscibus. *16.* de saturatione in deserto. *17.* de Abraham. *18.* de Helia. *19.* de luctatione Iacob cum Deo. *20.* de nuptiis in Galilaea. *21.* de diluvio. *22.* de psalmo quadragesimo secundo. *23.* de psalmo nonagesimo primo. *24.* de psalmo quadragesimo. *25.* de cultura idolorum. *26.* de evangelio Matthaei. *27.* de partu Sarrae. *28.* de Vezecha [*sic*]. *29.* de Iesu Nave. *30.* de Helisaeo et Sunamite muliere. *31.* de exodo ubi eduxit Moyses filios Israhel. *32.* de Abraham vitulum angelis ad refectionem adponente. *33.* de Helisaeo et vidua. *34* de psalmo quadragesimo sexto. *35.* de Esau et Iacob. *36.* de psalmo centesimo trigesimo secundo. *37.* de epistola Petri prima. *38.* de Iuda et Petro. *39.* de eo quod dicit: dominus Deus tuus Deus unus est. *40.* de eo quod dicunt Iudaei Christo: nos de fornicatione nati non sumus. *41.* de diapsalma. *42.* de natali martyrum. *43.* de nataliciis martyrum. *44.* de martyribus. *45.* de psalmo centesimo decimo octavo. *46.* de Iohanne quando ait: tu es qui venturus es an alium expectamus? *47.* de: multum me lava. *48.* de Salomone. *49.* de eo quod dicitur: sapientia huius mundi stultitia est apud Deum. *50.* de eo quod credidit Abraham Deo. *51.* de apostolo Paulo quid vel ad Christum quid luceat. *52.* de Salomone: sapientia aedificavit sibi domum. *53.* de initio evangelii Iohannis. *54.* de eo quod supra. *55.* de Rachab et Iesu Nave: stet sol in Gabao et luna in Phalanga. *56.* de membris ecclesiae. *57.* de misericordia. *58.* de viduis. *59.* de sanctimonialibus. *60.* item alter tractatus. in uno codice.

182. epistolae sancti Augustini numero XIIII. *1.* epistola XVII
sancti Hilarii ad sanctum Augustinum. *2.* item sancti Augustini ad eum data. *3.* eiusdem epistola ad Paulinum episcopum. *4.* item eiusdem adversus epistolam Iuliani Pelagiani ad Bonifacium papam Urbis. *5.* epistola Alypii et Augustini ad Maximum medicum civem Tenitanum. *6.* eiusdem ad Sixtum presbyterum urbis Romae. *7.* eiusdem ad eumdem presbyterum. *8.* item sancti Augustini ad Valentinum monachum Adrumetinum. *9.* alia ad eundem monachum de Dei gratia. *10* ad eundem de correptione et gratia adversus Pelagianum. *11.* epistola sancti Evodii episcopi Uzilensis ad abbatem Valentinum. *12.* epistola papae Caelestini urbis Romae ad episcopos Gallos pro gratia Dei. *13.* eiusdem papae Caelestini de praevarica-

tione Adae et originali peccato et gratia Dei. *14.* commonitorium sancti Augustini quomodo sit agendum cum Manichaeis. in uno codice.

XVIII 183. epistolae numero XXI. *1.* ad Volusianum. *2.* rescriptum Volusiani ad sanctum Augustinum. *3.* epistola sancti Augustini ad Volusianum. *4.* eiusdem ad Bonifacium episcopum, ut non noceat parvulis baptizatis iniquitas parentum, cui nulla voluntate consentiunt. *5.* ad Armentarium et Paulinum de votis reddendis. *6.* ad Marcellinum de sacrificiis veteris et novi testamenti. *7.* ad Laetum de tolerantia passionum. *8.* ad Italicam de fide. *9.* ad Marcellinum de magis Pharaonis. *10.* ad Paulinam de videndo Deo. *11.* epistola Maximi grammatici Madaurensis ad Augustinum. *12.* epistola Augustini ad Maximum. *13.* item Augustini ad Valentinum de Pelagiano errore videndo. *14.* item Augustini de solutione quaestionum I. de resurrectione. II. de tempore Christianae religionis. III. de sacrificorum distinctione. IV. de eo quod scriptum est: in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. V. de filio Dei secundum Salomonem. VI. de Iona propheta. *15.* epistola Macedonii ad sanctum Augustinum. *16.* epistola sancti Augustini ad Macedonium. *17.* ad Paulinum episcopum de psalterio. *18.* ad Probam viduam de modo orandi. *19.* constitutio sancti Augustini quid observare debeant in monasterio constituti. *20.* sermo sancti Augustini de vita et moribus clericorum. *21.* item sermo ad ipsos ad quos supra. in uno volumine.

XIX 184. epistolae sancti Augustini XL. prima ad Valerium episcopum Hipponiensem. *2.* de vitandis conviviis. *3.* ad eundem Aurelium Augustini et Alypii, ut presbyteri praesentibus episcopis in ecclesia sermonem non faciant. *4.* de monachis. *5.* ad senem Alypium de conversione Dioscori. *6.* ad abbatem Eudoxium. *7.* ad abbatem Sebastianum. *8.* ad Laetum consolatoria pro temptationibus quas patiebatur. *9.* ad Marianum exhortans eum ad fidem. *10.* ad Calestinum diaconum de caritate. *11.* ad Restitutum diaconum de sufferentia malorum in ecclesia. *12.* ad Hipponienses pro malis in ecclesia tolerandis. *13.* ad Largum admonitio bonorum. *14.* ad Bonifacium de exhortatione vitae aeternae. *15.* ad Chrisimum. *16.* ad Peregrinum episcopum. *17.* Alypii et Augustini ad Maximum medicum. *18.* ad Hesychium episcopum de fine saeculi. *19.* item rescriptum Hesychii episcopi ad Augustinum. *20.* item beati

Augustini ad eundem Hesychium de fine saeculi. *21.* quaestio de resurrectione Christi et Lazari descripta ex libro quaestionum sancti Augustini contra paganos ex principio. *22.* ad episcopum Theuterium pro Victorino Manichaeo. *23.* ad Optatum episcopum de origine animae. *24.* ad Victorianum presbyterum de pressuris bellorum. *25.* ad Macrobium episcopum Donatistam pro diacono quodam ne eum rebaptizaret. *26.* ad Marcellinum pro Donatistis reis ne occiderentur. *27.* ad Caecilianum adversus Donatistas. *28.* gesta a beato Augustino confecta quando sibi successorem elegit. *29.* item epistola Aviti papae Calcanio. *30.* Augustini ad episcopum Quintilianum pro Galla et Simplicida. *31.* ad Felicitatem et Rusticum de correptione. *32.* ad Ecdiciam cur nesciente viro suo bona sua distribuerit. *33.* ad Seleucianam inquirentem utrum Petrus apostolus baptizatus sit. *34.* ad Italicam de corpore mediatoris, si corporeis oculis videat substantiam Dei. *35.* item epistola sancti Evodii ad beatum Augustinum de ratione etc. *36.* item alia de virginitate beatae Mariae et de corpore filii Dei. *37.* item alia de quaestionibus supra scriptis et de quaestione epistolae Petri apostoli. *38.* item beati Augustini ad eundem de visionibus somniorum. *39.* item alia de ratione ac Deo, de corpore Domini et de visionibus somniorum. *40.* ad Augustinum Macedonius, si sapiens in hoc saeculo beatus est. *41.* Augustini ad praedictum Macedonium. in uno codice.

185. homiliae sancti Augustini quinquaginta. *1.* de versu XX
psalmi: quis est homo qui vult vitam et cupit videre dies bonos? *2.* item de detractoribus de versu psalmi: sedens adversus fratrem tuum detrahebas. *3.* de verbis apostoli ubi dicit: quae sit latitudo altitudo longitudo et profundum. *4.* hic instruit, quomodo nobis facere possumus amicos de iniquo mammona. *5.* de vitando odio et fratre diligendo et quis sit adversarius noster in via. *6.* de diligendis inimicis et bene illis faciendo, ut qui inimici erant convertantur et amici fiant. *7.* admonitio de divitibus ut cupiditatem devitent et facile tribuant pauperibus bona sua. *8.* de eo quod dicitur: beatus qui post aurum non abiit. *9.* de verbis apostoli: redimentes tempus quoniam dies mali sunt. *10.* de versu psalmi: expecta Dominum et viriliter age. et de eo quod dicit: ne tardes converti ad Dominum. *11.* de confessione peccatorum et cetera. *12.* de eo quod scriptum est: ne tardes converti ad Dominum.

13. de periculo sacerdotis et de divite cuius ager uberes fructus attulit. *14.* de martyribus et gratia Dei. *15.* excerpta de libris sancti Augustini qualiter vera et perfecta dilectio debeat custodiri. *16.* ut non solum lingua sed et moribus laudetur Deus, quia quale est quod cogitatur in corde, tale est quod procedit in opere. *17.* de gratia Dei. *18.* de sancto Helia et de patientia Iob. *19.* ubi dicit in evangelio de elemosynis faciendis. *20.* de die octavarum infantum. *21.* de capitulo quinquagesimi psalmi et de peccato David. *22.* de evangelio ubi dicit: esto consentiens adversario tuo. *23.* de remissione peccatorum. *24.* de natali sancti Augustini. *25.* de natali suo. *26.* admonitio ut silentium in ecclesia praebeatur. *27.* de tribus modis paenitentiae. *28.* de arbore ficulneae quia per triennium fructum non dederat. *29.* de psalmo quadragesimo nono ubi dicit: Deus manifeste veniet. *30.* de evangelio ubi dicit: remittite et remittetur vobis. *31.* de verbis Domini ubi dicit per prophetam: meum est aurum et meum est argentum. *32.* de David et Golia. *33* homilia presbyteri Heraclii, ubi Petrus ambulabat super aquas. *34.* sancti Augustini de eo quod Christianorum tempora praedicta sint et ut reges terrae converterentur ad Dominum et de serpente. *35.* de eo quod scriptum est de domino Salvatore: ascendit sicut virgultum et sicut radix de terra sitienti. *36.* de eo quod scriptum est: cor meum et caro mea exultaverunt. *37.* de eo quod scriptum est: ego sum veritas et via et de vera caritate. *38.* de eo quod scriptum est: qui amat animam suam perdet eam. *39.* admonitio sancti Augustini, ubi ostendit multos esse gradus in caritate. *40.* homilia de misericordia. *41.* de quadragesima et remittendo fratri. *42.* de paenitentia. *43.* de oratione dominica. *44.* de eo quod ait Salvator: ego veni ut faciam voluntatem eius qui misit me. *45.* de Iohanne baptista. *46.* de visione beati Petri apostoli et de Cornelio centurione: *47.* de principio psalmi centesimi septimi decimi: confitemini Domino. *48.* de elemosynis. *49.* de divite foeneratore. *50.* de muliere curva. in uno codice.

XXI 186. item homiliae sancti Augustini XXIIII. *1.* de quatuor virtutibus caritatis. *2.* de paenitentia. *3.* de ieiunio et oratione. *4.* admonitio ad populum. *5.* de morte. *6.* increpatio contra dolosum et iracundum. *7.* de quadragesimae abstinentia. *8.* de cogitationibus. *9.* increpatio contra eum qui diu iram pectore tenet. *10.* de decimis. *11.* de futura vita cogitandum.

12. de oratione dominica. *13.* de divite. *14.* de pace. *15.* de flagello Dei. *16.* de nativitate Domini secundum carnem. *17.* liber eiusdem de virginibus. *18.* de carne superba. *19.* de quinta feria in passione. *20.* de sexta feria. *21.* de latrone. *22.* de duobus latronibus. *23.* de cruce et latrone. *24.* de pace. *25.* et in eodem codice vita sancti Augustini et indicium omnium librorum eius. *26.* sancti Iohannis Constantinopolitani de compunctione. *27.* et doctrina sancti Severini episcopi. *28.* et altercatio sancti Ambrosii contra eos qui animam non confitentur esse facturam. in uno codice.

187. *1.* Aurelii Augustini de natura et origine animae ad Romanos lib. I. *2.* item ad Petrum presbyterum de eadem re lib. I. *3.* item ad Vincentium de eadem re lib. II. *4.* sermo Arrianorum ubi numeri propterea sunt locis singulis adnotati. *5.* Aurelii Augustini respondentis contra istam non fidem sed Arrianorum perfidiam. *6.* item eiusdem epistola ad Casulanum presbyterum de ieiunio sabbati. *7.* item eiusdem contra adversarium legis et prophetarum lib. II. in uno codice. XXII

188. tractatus sancti Augustini. *1.* de quadraginta duabus generationibus, quas enumerat Matthaeus evangelista ab Abraham descendens usque ad Christum et inveniuntur XLI et de septuaginta septem generationibus, quas Lucas evangelista a baptismo Domini ascendens per Abraham usque ad Deum perveniens enumerat. et de Ioseph et Maria. *2.* tractatus kal. Ian. contra paganos. *3.* de falso mediatore diabolo et vero mediatore Christo. *4.* de resurrectione. *5.* qualis erit in resurrectione futura vita iustorum. *6.* in psalmum LXXXI quod dicitur: Deus stetit in synagoga deorum. *7.* de testimoniis scripturarum contra Donatistas et contra paganos. *8.* habitus Boseth cum pagani ingrederentur. *9.* habitus Tignicae de apostolo: o altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei. *10.* et de psalmo quinquagesimo nono: Deus reppulisti nos. *11.* et de psalmo centesimo decimo octavo: bonum est mihi quod humiliasti me, ut discam iustificationem. *12.* ex eo quod dictum est: ego sum via, veritas et vita et cetera. hic subiungitur de sepultura catechumenorum. *13.* tractatus per epiphanios de praedicatione prophetica testamenti novi sublato veteri et de abolitione sacrificiorum veterum et de institutione novorum. *14.* de capitulo evangelii ubi nuntiatur adventus Domini in novissimo die. *15.* tractatus contra avari- XXIII

tiam et luxuriam. *16.* de trium mortuorum significatione, quos secundum evangelium Dominus suscitavit. *17.* de die nativitatis Iohannis baptistae. *18.* item de natali sancti Iohannis et de voce et verbo. *19.* sermo habitus de die natalicia apostolorum Petri et Pauli. *20.* de natali sancti Iohannis. *21.* sermo habitus de decem chordis Chusa. *22.* sermo de caritate. *23.* tractatus de obedientia Christiania. *24.* de his qui se ad unitatem catholicam cogi queruntur contra Donatistas. *25.* contra Arrianos. *26.* de sancta trinitate. *27.* de eo quod scriptum est in evangelio: non potest filius a se facere quicquam, nisi quod viderit patrem facientem. *28.* de psalmo vigesimo primo et quomodo tribus modis Christus dicatur in scripturis secundum divinitatem et secundum susceptum hominum. *29.* sermo de utilitate ieiunii. *30.* tractatus de utilitate agendae paenitentiae et de psalmo quinquagesimo: miserere mei Deus. *31.* tractatus de urbis excidio. in uno codice.

XXIV 189. sancti Augustini locutionum libri numero VII et quaestionum libri numero VII. in uno codice. — 190. liber eiusdem sancti Augustini unde malum. — 191. Aurelii Augustini de natura et origine animae ad Renatum. ad Petrum presbyterum de eadem re. item ad Vincentium epistola. — 192. ad Casulanum presbyterum de ieiunio sabbati. — 193. contra adversarium legis et prophetarum. — 194. contra Felicianum Arrianum.

De opusculis sancti Hieronymi.

XXV 195. libri sancti Hieronymi super prophetas minores V, id est Iohel, Ionam, Naum, Michaeam, Abbacuc in uno codice. — 196. eiusdem super prophetas tres, id est Osee, Amos, Abdiam in uno codice. — 197. eiusdem super prophetas quattuor Sophoniam, Aggaeum, Zachariam et Malachiam in uno codice. — 198. eiusdem super Danielem prophetam lib. I. eiusdem super Ezechielem prophetam lib. XIIII. in uno codice. — 199. eiusdem liber quaestionum Hebraicarum nominum sive locorum interpretatio in uno codice. — 200. sententiae generales ex opusculis sancti Hieronymi et monita sancti Paphnutii et proverbia Evagrii in uno codice. — 201. sancti Hieronymi super psalterium a primo psalmo usque in LXXV ex Origine sumptum in uno codice. — 202. eiusdem a LXXVI usque in finem in uno codice. — 203. Hieronymi in epistolas Pauli idest ad Ephesios lib. III. ad Titum lib. I. ad Philemonem

lib. I. in uno codice. — 204. eiusdem super ecclesiasten lib. I.

205. eiusdem super cantica canticorum lib. I. contra Io- XXVI
vinianum lib. III. et apologeticum eiusdem ad Pammachium in uno codice. — 206. epistola ad Ctesiphontem et altercatio Attici orthodoxi et Critobuli haeretici in tribus libris dialogorum divisa. in uno codice. — 207. eiusdem ad Suniam et Fridulam de psalterio, quae de LXX translatione interpretum corrupta sunt in uno codice. — 208. item expositio psalmorum paenitentialium in uno codice. — 209. Hieronymi commentarium in Matthaeum lib. IIII. in uno codice. — 210. eiusdem de inlustribus viris et Gennadii et liber institutionum divinarum scripturarum Cassiodori et de historiis Christianis in uno codice. — 211. liber Hieronymi super totum Esaiam prophetam in uno codice. — 212. tractatus super Hieremiam prophetam lib. VI. in uno codice. — 213. expositio Hieronymi in epistolas Pauli ad Galatas in uno codice. — 214. psalterium de Hebraica veritate translatum a Hieronymo presbytero in uno codice. — 215. item eiusdem de captivo monacho et vita sancti Hilarionis et vitae patrum et vita Pauli eremitae in uno codice. — 216. epistola una Hieronymi et alia Mansueti episcopi et Augustini de secreto incarnationis Christi. in uno codice. — 217. item eiusdem expositio psalmorum a primo usque ad novissimum. — 218. glossae secundum Hebraicam veritatem translatae a supradicto Hieronymo in uno codice. — 219. expositio Iusti episcopi in cantica canticorum et in eodem libro epistolae Hieronymi XXX. in eodem libro epistolae Hieronymi XXXI XXVII
[*sic*] *1.* ad Marcellam de ephot. *2.* ad eandem secedendum ex urbe. *3.* ad eandem de eo quod dicitur in evangelio: quicumque dixerit verbum contra filium. *4.* de eo quod in psalmis dicitur: vanum est vobis ante lucem surgere. *5.* epitaphium sanctae Marcellae. *6.* ad Paulam interpretatio alphabeti. *7.* ad Damasum papam quod progeniae id est filii Israhel reversuri essent de Aegypto. *8.* ad Exsuperantium. *9.* ad Rusticum exhortatoria super paenitentiam. *10.* ad Desiderium. *11.* Hieronymi parvula adbreviatio in capitulis paucis in Esaiam. *12.* ad Pammachium et Marcellam. *13.* ad sanctum Augustinum. *14.* ad sanctum Alypium et Augustinum. *15.* ad Eustochium de muneribus. *16.* ad Geruciam. [Ageruchiam] de monogamia. *17.* ad Pammachium. *18.* ad Marcellam. *19.* ad Marcellam de

alleluia, amen, maranatha. *20.* item ad Marcellam. *21.* item ad Marcellam. *22.* liber sancti Evagrii ad virgines. *23.* fides sancti Hieronymi. *24.* Hieronymi ad Damasum de Ozia et seraphim. *25.* ad Tranquillinum quomodo Origenem legere debeat. *26.* ad Marcellinum et Anapsychium [anapsychia] de anima. *27.* Hieronymi de tribus virtutibus. *28.* eiusdem ad Dardanum de terra repromissionis. *29.* eiusdem ad Lucinum haereticum. *30.* ad Castricianum. in uno codice.

XXVIII 220. item epistolae Hieronymi numero LXXVII. *1.* ad Marcellam de diapsalma. *2.* adversus Helvidium de sanctae Mariae virginitate perpetua. *3.* ad virgines Aemonenses. *4.* ad Theodoram Hispanam. *5.* ad Demetriadem virginem. *6.* ad Laetam. *7.* ad Theodosium vel ceteros anachoritas. *8.* ad Damasum papam de osanna. *9.* ad Damasum de fide, cui in Antiochia communicare deberet. *10.* ad eundem papam. *11.* ad eundem de Cain. *12.* ad eundem de filio prodigo. *13.* ad Heliodorum exhortatoria. *14.* ad Nepotianum presbyterum de institutione clericatus. *15.* ad Paulinum presbyterum de institutione clericorum vel monachorum et diversis divinae historiae expositionibus. [*16 et 22. 23. 24. 25. Maius omisit.*] *17.* ad Amandum presbyterum de diversis quaestionibus. *18.* item epistolaris responsio ad quem supra. *19.* ad Heliodorum episcopum. *20.* epitaphium Nepotiani presbyteri. *21.* sanctus Augustinus episcopus ad Hieronymum. *26.* item sanctus Augustinus ad Hieronymum. *27.* sanctus Hieronymus ad Augustinum. *28.* sanctus Augustinus ad Hieronymum. *29.* sanctus Hieronymus ad Augustinum. *30.* idem ad eundem. *31.* Hieronymus ad Magnum oratorem. *32.* ad Iulianum diaconum Aquileiae. *33.* ad Nicetam hypodiaconum Aquileiae. *34.* ad Chysogonum monachum Aquileiae. *35.* ad Antonium monachum Aemoneae. *36.* ad Evangelum presbyterum de Melchisedech. *37.* ad Rusticum monachum. *38.* ad Paulum senem monachum Concordiae. *39.* ad Comasium, Iovianum et Eusebium. *40.* ad Tyrasium consolatoria de morte filiae eius. *41.* ad Iulianum exhortatoria. *42.* adversus Vigilantium presbyterum. in quo eius blasphemias arguit. *43.* ad Riparium et Desiderium presbyteros adversus Vigilantium. *44.* ad Oceanum de vita clericorum. *45.* ad eundem de unius uxoris viro. *46.* ad Riparium presbyterum. *47.* ad Castorinam materteram. *48.* ad Furiam. *49.* ad Saldinam [*sic*]. *50.* ad

Pammachium de optimo genere interpretandi. *51.* ad Marcellam. *52.* ad Paulam consolatoria de dormitione Blesillae. *53.* ad Marcellam de exitu Leae. *54.* ad quam supra de vita Asellae. *55.* ad Fabiolam de veste sacerdotali. *56.* ad Marcellam de detractatoribus suis. *57.* ad Marcellam de onaso. *58.* ad Asellam de fictis amicis qui sibi detrahunt. *59.* ad Florentium de ortu amicitiae. *60.* ad eundem qui supra. *61.* ad Marcum presbyterum Calcediae. *62.* ad Avitum in quo ea quae in libris περὶ ἀρχῶν contra fidem catholicam sunt pandit. *63.* ad Oceanum de morte Fabiolae. *64.* ad Marcellam de decem nominibus quibus apud Hebraeos Deus vocatur. *65.* ad Avigavium Spanum. *66.* epitaphium sanctae Paulae ab Hieronymo editum. *67.* ad Eustochium. *68.* ad matrem et filiam in Gallia commanentes. *69.* ad Marcellam de muneribus. *70.* Pammachius et Oceanus Hieronymo. *71.* ad Vitalem presbyterum de Achab. *72.* ad Pammachium de dormitione Paulinae. *73.* ad Marcellam. *74.* ad Rufinum de iudicio Salomonis. *75.* ad Algasiam de quaestionibus undecim. *76.* ad Ecdiciam liber quaestionum duodecim. *77.* ad Marcellam de quaestionibus quinque. in uno codice.

221. tractatus sancti Hieronymi post Origenem in can- XXIX
tica canticorum et epistola sancti Augustini ad Hieronymum de origine animae. item epistola sancti Augustini ad sanctum Hieronymum. rescriptum Hieronymi ad sanctum Augustinum. item epistola sancti Augustini ad Optatum episcopum de origine animae. rursus epistola Hieronymi ad Avitum, in qua ea quae in libris περὶ ἀρχῶν contra fidem catholicam sunt, pandit. de fidei symbolo apud Nicaeam expositio. epistola Epiphanii Cypri ad Iohannem Constantinopolitanum translata. epistola sancti Hieronymi missa ad Minervum et Alexandrum monachos. et eiusdem ad Marcellam de blasphemia in spiritum sanctum. in uno codice. — 222-28. opuscula sancti Gregorii papae. Pars prima continet libros quinque, secunda libros quinque, tertia libros sex, quarta libros sex, quinta libros quinque, sexta libros quattuor, septima et ultima continet libros quattuor. — 229. 30. explanatio in Ezechiel prophetam, pars prima in uno codice, pars ultima in alio codice. — 231. homiliae eiusdem a pascha numero viginti in uno codice. — 232. item ipsae in alio codice. — 233. liber pastoralis in uno codice. — 234. item liber pastoralis et liber Prosperi de ac-

tiva et contemplativa vita in alio codice. — 235. 36. epistolae eiusdem in duobus libellis. — 237. liber dialogorum in uno codice. — 238. item ipse in alio codice. — 239. liber Tagii ex opusculis sancti Gregorii adunatus in uno codice. — 240. Paterii de opusculis sancti Gregorii super psalmos. — 241. item Paterii collectio ex opusculis sancti Gregorii. — 242. homiliae Gregorii papae diversae in quaternionibus.

Rursus opuscula sancti Hieronymi.

XXX 243. epistola Hieronymi ad Damasum, quae incipit: Origenes cum in ceteris omnes vicerit. *2.* item homilia secunda ab eo loco quo scriptum est: nardus mea dedit odorem suum usque ad eum locum in quo ait: quia vox tua gravis et forma tua suavis. *3.* Hieronymus Innocentio de septies percussa. *4.* ad Cyprianum epistola quae sic incipit: frater carissime Cypriane scito praenoscens. *5.* item alia nescio cuius, quae sic incipit: litterae tuae et amorem sonant pariter et querelam. *6.* epistola Epiphanii Cypri episcopi ad Iohannem Constantinopolitanum abs Hieronymo translata, quae sic incipit: oportebat nos dilectissime clericatus honore non abuti in superbiam. *7.* item epistola Hieronymi nescio ad quem, quae sic incipit: parentum meritis subiugans filios omnipotens Deus. *8.* Hieronymus Sabiniano diacono lapso quae sic incipit: Samuhel quondam lugebat Saulem. *9.* eiusdem epistola ad Minervum et Alexandrum monachos, quae sic incipit: in ipso iam profectionis articulo sancti fratris nostri Sisinnii. — 244. eiusdem expositio in Esaiam lib. XVIII.

Rursus sancti Augustini opuscula
inmixtis aliquot aliorum.

XXXI 245. adnotationes sancti Augustini super quaedam capitula in epistola Pauli ad Romanos. eiusdem homiliae de homine qui descendebat ab Hierusalem. et de eo qui media nocte ab amico suo petit panes. et de pane et pisce et ovo. et de vilico quem dominus eiecit de vilicatu. et de iudice quem vidua interpellabat. et de septiformi spiritu. et de octo beatitudinibus septemque petitionibus. et quem admodum catechizandus sit qui vult fieri Christianus. haec omnia ex libris diversis sancti Augustini excerpta sunt. — 246. excerptio eiusdem de explanatione in apocalypsin. — 247. interrogationes eiusdem et responsiones de fide. — 248. symbolum XII apo-

stolorum et in idem symbolum tractatus cuiusdam. — 249. exemplar fidei sancti Isidori et scriptum papae Damasi ad Paulinum Antiochenum de Nicaeno concilio. — 250. sermo sancti Augustini de fide, Gregorii Nazianzeni apologeticum et de indumentis pontificum et sacerdotum. — 251. deflorata sancti Augustini et confessio peccatorum et orationes diversae et de mansionibus filiorum Israhel. — 252. eiusdem liber unde malum. — 253. sancti Augustini de octo quaestionibus ex veteri testamento, quae sic incipiunt: 'generalem iustitiam' et sic finiunt: 'sed iam arietes in grege' in uno volumine. — 254. eiusdem prologus ex libro I retractationum. de gratia novi testamenti lib. I. et de natura boni lib. I. eiusdem sermo de evangelica lectione id est de spiritu blasphemiae. item eiusdem de eodem sermo contra Iudaeos. item sermo de bono viduitatis in uno volumine. — 255. eiusdem tractatus contra Arrianos de: 'in principio erat verbum et verbum erat apud Deum et Deus erat verbum'. — 256. editae ab Evagrio altercationes Theophili Christiani et Simonis Iudaei. — 257. expositiones symboli sancti Augustini et sancti Ambrosii nec non et sancti Hieronymi de fide contra haereticos in uno codice. — 258. collecta quae collexit [*sic*] Wicbodo ex opusculis sancti Augustini, Ambrosii, Hieronymi et ceterorum patrum in quinque libros Moysi in uno codice. — 259. epistola sancti Fulgentii episcopi de fide. et excerptio ex libris sancti Augustini contra Fulgentium Donatistam. et eiusdem de symbolo et deitate. et homilia de omnipotentia patris et de domino nostro Iesu Christo, quod absque initio sit cum patre secundum deitatem, qui secundum hominem nobis a certo initio natus ex virgine est. et eiusdem expositio symboli contra Iudaeos, paganos et Arrianos. in uno codice. — 260. item sancti Augustini de proverbiis Salomonis ab eo loco ubi dicit: 'mulierem fortem quis inveniet?' — 261. epistola Hilarii ad sanctum Augustinum. rescriptum sancti Augustini ad Hilarium in uno codice. — 262. de vera religione lib. I. — 263. de sermone in monte lib. II. — 264. eiusdem sermo de infantibus, qui ab Herode sunt pro Domino interfecti. et de evangelii verbis allegoricis. — 265. eiusdem Augustini sermo de virtutibus Domini. eiusdem de generali iustitia. — 266. eiusdem locutionum lib. VII et quaestionum lib. VII in uno codice. — 267. commonitio Orosii ad Augustinum de errore

Priscillanistarum. item Augustini ad Orosium contra Priscillanistas.

XXXII Bedae presbyteri: 268. historia Anglorum libri V in uno codice. — 269. homiliae de adventu usque in natalem Domini in uno codice. — 270. eiusdem de aedificatione templi libri II in uno codice. — 271. eiusdem de tabernaculo et vasis eius ac vestibus sacerdotalibus libri III et super Tobiam liber unus in uno codice. — 272. super cantica canticorum libri V et ex dictis Gregorii ab eodem Beda collecti libri VI in uno codice. — 273. expositio in pentateuchum in uno codice. — 274. super Lucam libri V in uno codice. — 275. super Marcum libri III in uno volumine. — 276. super actus apostolorum liber unus. super apocalypsin libri III. in uno codice. — 277. super VII epistolas apostolorum libri singuli per singulas epistolas. et annotationes in regum XXX quaestionum. in uno codice. — 278. [22] de temporibus et computo libri II et chronica eiusdem et circuli Dionysii in uno codice. — 279. [23] orthographia Bedae in uno codice. — 280. [24] vita sancti Cuthberti. et regula sancti Benedicti. et annalis. in uno codice. — 281. [25] de ratione metrorum. et metrum Althelmi. et Themistii de arte dialectica. et decretum Gelasii papae. in uno codice. — 282. [26] in actus apostolorum tractatus nescio cuius. item de temporibus et computum libri II et chronica eiusdem et circuli Dionysii in alio codice. — 283. quaestionum in regum numero XX et liber Apponii in cantica canticorum. et quaestiones Eucherii novi ac veteris testamenti. in uno codice.

XXXIII Sancti Ambrosii: 284. tractatus sancti Ambrosii in epistolas Pauli ad Romanos. et excerptio cuiusdam sapientis ad Hebraeos in uno codice. — 285. expositio sancti Ambrosii in epistolas Pauli, id est ad Philippenses I, ad Colossenses I, ad Timotheum II, ad Philemonem I. in uno codice. — 286. eiusdem in epistolas Pauli ad Corinthios primam et secundam in uno codice. — 287. eiusdem in epistolas Pauli ad Galatas et ad Ephesios in uno codice. — 288. libri VIII epistolarum sancti Ambrosii ad diversos in uno codice. — 289. expositio sancti Ambrosii in psalmum centesimum decimum octavum. de officiis libri tres. in uno codice. — 290. eiusdem hexaemeron in uno codice. — 291. item expositio beati Ambrosii ad Romanos in uno codice. — 292.

eiusdem apologia de propheta David liber I. de patriarchis libri II. de paenitentia libri II. de excessu Satyri fratris sui libri II. et sermones quattuor de apostolica electione. in uno volumine. — 293. eiusdem sermo ad consolaudam viduam.

Ex opusculis Origenis.

294. Origenis commentarii sive homiliae in Hieremiam XIIII (*Harum nec non sequentium titulos singulos omittimus*). — 295. in librum geneseos homiliae XVII translatae a Rufino presbytero. — 296. in exodum homiliae XIII. — 297. in leviticum homiliae XVI. — 298. in librum numerorum homiliae XXVIII. — 299. in libros regum, Esaiae, Hieremiae, Hiezechielis homiliae XVIIII. — 300. homilia de eo quod scriptum est: 'omnis uter implebitur vino' usque ad eum locum in quo ait: 'et deducent oculi vestri lacrimas'. — 301. homiliae X ea quae ad Hierusalem cum ingenti comminatione dicuntur intellegere ita se habentia. — 302. Adamantii catholici libri V quos cum haereticis disputavit translati Rufino et missi Paulo. — 303. Origenis oratiunculae XXVI in Iesum Nave translatae a Rufino presbytero a Graeco in Latinum. — 304. in librum iudicum homiliae VIII. — 305. eiusdem in Lucam homiliae XXXVIIII translatae ab Hieronymo presbytero. — 306. in epistolam Pauli ad Romanos tractatus seu homiliae X translatae a Rufino presbytero. — 307. libri IIII περὶ ἀρχῶν emendati, translati a Rufino presbytero et Macario missi. in uno volumine. — 308. apologeticum Pamphili martyris in Origenem in uno codice. XXXIV

309. tractatus Origenis de libris sanctarum scripturarum comprobatus ab Hieronymo, id est de genesi, exodo, levitico, libro numerorum, libro iudicum, libro regum quarto, Esaia propheta, Ezechiele, Danihele, Zacharia, libro actuum apostolorum. capitula de libro genesis: I. de expositione et figmento hominis. II. de eo quod apparuit Deus Abrahae sub ilice Mambre. III. de eo quod vidit Sarra filium Agar cum filio suo Isaac ludentem. IV. de eo quod dixit Deus ad Abraham: tu autem testamentum meum servabis. V. quomodo Ioseph in Aegyptum descendit. VI. de duodecim benedictionibus filiorum Israhel. capitula de libro exodi: I. de eo quod scriptum est: exsurrexit autem rex in Aegypto. II. de sabbato. III. de eo quod scriptum est: locutus est Dominus ad Moysen dicens: loquere filiis Israhel et dices ad eos, mensis hic vobis sit XXXV

initium mensuum primus in mensibus anni. de libro levitici. Locutus est Dominus ad Moysen dicens: loquere ad Aaron et dices ad eum: homo qui offert etc. de libro numerorum: mitte viros et considerent terram. de libro Iesu Nave: et misit Iesus filius Nave ex Acten duos exploratores absconse. de libro iudicum: erat inquit vir ex Saraa ex tribu Dan clarissimus et nomen illi Manue. item: et dixit Dominus ad Gedeon: cum trecentis viris, quos aquam lambere vidisti etc. de libro regnorum quarto: dixit Helisaeus ad populum qui erat in Hiericho etc. de libro Esaiae prophetae: visio quam vidit Esaias etc. de libro Ezechielis: in diebus illis facta est super me manus Domini etc. de libro Danihelis: in diebus illis anno octavo decimo Nabuchodonosor etc. de libro Zachariae: sileat omnis a facie Domini etc. item: et ostendit mihi Dominus Iesum sacerdotem etc. de libro actuum apostolorum: in temporibus illis cum complerentur dies pentecostes etc.

XXXVI 310. libri Prosperi III qui continentur in uno volumine: de contemplativa vita. de actuali vita. quantum distat inter contemplativam vitam et actualem. in uno codice. — 311. eiusdem contra Collatorem lib. I. — 312. eiusdem de vocatione gentium.

XXXVII 313. Excerptio Prosperi ex libris de trinitate sancti Augustini. *1.* de unitate patris et filii et spiritus sancti, qui sunt unus et solus ac verus Deus. *2.* quod unigenitus Dei filius propter formam servi minor patri dicatur, qui in forma Dei aequalis est patri. *3.* de regno quod patri filius dicitur traditurus. *4.* quomodo traditurus sit regnum filius patri. *5.* quod discretione intellegendus sit nunc aequalis patri filius nunc minor. *6.* de unitate personae filii Dei et filii hominis sive in gloria sive in humilitate. *7.* de his scripturae locis, de quibus dubium est an propter assumptam creaturam minorem patre indicent filium, an vero hoc tantum quod de patre sit doceant. *8.* de his qui spiritum sanctum non minorem patre indicant sed tantum quod de patre sit. *9.* quod clarificatio quae fit inter patrem et filium et spiritum sanctum nullam differentiam in trinitate significet. *10.* quomodo intellegenda sit missio sive filii sive spiritus sancti. *11.* quid sit quod nusqum legitur pater maior spiritu sancto aut spiritus sanctus minor patre. *12.* de visione Danihelis in qua ei

et patris et filii persona apparuit specie corporali. *13.* de providentia Dei qua universitas regitur. *14.* de opere Dei quo omnis creatura administratur, quo et multa ordini consuetudinis inserviunt [*codex bis* inservitur]. *15.* essentiam trinitatis numquam oculis apparuisse mortalium sed per subiectam sibi creaturam significasse quae voluit. *16.* de finibus scientiae Christianae, quae quia de caritate oritnr, non inflatur. *17.* de gratia Dei quae sibi humanum genus reconciliat ut salvetur quod perierat. *18.* de simplo Salvatoris, quod ad duplum nostrum concurrit et congruit. *19.* de signis et praefigurationibus quae adventum Domini praecesserunt. *20.* de filio Dei, qui et in forma Dei et in forma servi una persona est. *21.* de unitate ecclesiae in Deo per geminam dilectionem, cui formam praebet unitas patris et filii et spiritus sancti. *22.* mortem Christi non fuisse necessitatis nostrae, sed voluntatis suae ac potestatis. *23.* de sacrificio perfecto ac vero, quod ipse pro nobis Salvator effectus est. *24.* de his qui sibi purgationem de virtute propria pollicentur. *25.* sapientes mundi nec resurrectionis veritatem cognoscere nec futurorum ordinem scire potuisse quamvis habere videantur. *26.* unde apud impios possint quaedam futura praesciri. *27.* de fide qua credimus temporaliter gesta et veritate quae reddit aeterna. *28.* non esse contra aequalitatem patris et filii, si etiam secundum coaeternam patri divinitatem intellegatur filius missus. *29.* quam modeste ac sobrie debeat homo cui etiam suae mentis natura inexplicabilis est, de Dei substantia cogitare. *30.* de incommutabili essentia, quod Deus solus est. *31.* quod in trinitate deitatis quicquid ad se dicit quaeque persona, omnibus indifferens atque communis et unam significet eandemque substantiam. *32.* qua necessitate tres personae in trinitate dicantur. *33.* de vera magnitudine, cuius participatione magna sunt quaecumque sunt magna. *34.* relative non substantialiter dici, quicquid vult pater aut filius aut spiritus sanctus proprie nominatur. *35.* de relativis quae referri ad invicem nequeunt cum tamen relativa sint. *36.* trinitatem Deum non tria principia sed unum esse principium, quia pater et filius et spiritus sanctus unus creator est sicut unus Deus. *37.* quomodo in trinitate et pater ad filium principium sit et pater et filius ad spiritum sanctum. *38.* quomodo in spiritu sancto etiam ante quam daretur possit

doni nomen intellegi, ut ei semper non aliud fuerit donum esse quam ipsum esse. *39.* de appellationibus relativis, quae non ad Deum sed ad creaturam referendae sunt, quoniam Deo nihil accidit. *40.* pares in quacumque virtute non posse in ceteris esse dissimiles ac si haec aequalitas in animis repperiatur humanis, multo incomparabilius eam manere in incommutabili aeternaque substantia, quod est Deus trinitas. *41.* de spiritus sancti unitate cum patre ac filio. *42.* de natura corporea et creatura spiritali, quod simplices non sint quia nec incommutabiles. *43.* de simplici et incommutabili essentia Dei, quamvis multipliciter secundum substantiam nominetur. *44.* trinitatem deitatis nullo modo triplicem esse dicendam, quia nec tria ibi plus sunt quam unum nec unum minus quam tria. *45.* de solo patre et filio et spiritu sancto. *46.* de sapientia a Deo genita vel creata. *47.* de vero et summo et uno bono. *48.* de Deo semper quaerendo. *49.* quibus progressibus mens corporalium rerum usu et imagine delectata ab aeternorum contemplatione deficiat. *50.* quam perniciose relicto communi bono privata quaerantur. *51.* quae sit humana temptatio et quod peccatum habeatur extra corpus. *52.* quibus deminutionibus homo ad imaginem Dei creatus in similitudinem pecoris delabatur. *53.* quam conparabilis sit priorum hominum praevaricationi mens quae ad amorem temporalium sensu est tracta corporeo. *54.* in quae officia proprie sapientia et scientia dividantur. *55.* de beatitudine quam omnes una voluntate expetunt, sed non eadem omnes definitione. *56.* an omnes beati qui vivunt ut volunt. *57.* propiorem esse beatitudini rectam voluntatem etiam non adeptam quae cupit quam pravam etiamsi quod concupivit obtinuit. *58.* ad veram beatitudinem viam esse per fidem rectam, sine qua nulla cuiquam possit fortitudo prodesse. *59.* perfectam beatitudinem nisi in aeterna vita esse non posse. *60.* an aeternitatis capax sit humana natura. *61.* an alio modo omnipotens Deus hominem aeternitati debuerit reformare, quam ut sibi Dei filius Deus naturam uniret humanam. *62.* qua ratione in sanguine Iesu Christi iustificentur credentes et quomodo in hoc sacramento totius sit trinitatis operatio. *63.* quo merito homo diabolicae sit traditus potestati. *64.* de consilio Dei, quo ei placuit ut potestas diaboli non potentia sed iustitia vinceretur. *65.* de omnium debito

a nihil debente Christo soluto. *66.* in quo sit diabolus victus a Christo. *67.* ad quam utilitatem fidelium renatorum mala, quae per originale peccatum sunt contracta, conversa sint. *68.* de his quae per incarnationem domini nostri Iesu Christi sunt collata credentibus. *69.* de nativitate Domini ex Maria virgine et spiritu sancto. *70.* quod verbum caro factum, quod est Christus Iesus, et sapientae thesauros in se habeat et scientiae. *71.* neminem posse sine fide Christiana ad veram beatitudinem pervenire. *72.* qua facultate mens rationalis obtineat, ut in ea Dei imago resplendeat. *73.* de mutabilitate mentis humanae, qua fit ut sicut misera facta est ex beata, ita beata esse possit ex misera. *74.* de reformatione mentis ad imaginem Dei. *75.* quid intersit inter regenerationem baptismi et renovationem qua proficitur de die in diem in agnitione Dei. *76.* posse hominem etiam corpore imaginem Dei accipi secundum quod verbum caro factum est, cuius inmortalitati omnes sancti conformabuntur. *77.* qua sui parte homo ad imaginem et similitudinem Dei factus sit, ad quam proficiendo renovatur. *78.* de summo bono quod semper inveniendum quaeritur et quaerendum invenitur. *79.* in quarum rerum contemplatione summa trinitas inquirenda sit. *80.* omnia quae de Deo digne dici videntur, posse in pauciora conferri et nihil minus dictum intellegitur. *81.* de similitudine et aequalitate patris Dei et unigeniti eius Dei consubstantialis et coaeterni. *82.* de sancto spiritu qui patri ac filio aequalis accipitur et utriusque spiritus dicitur et caritatis nomine intellegitur, cum quaelibet persona in trinitate sit caritas. *83.* quod donum Dei dicatur spiritus sanctus. *84.* oratio qua totius dispensationis summa concluditur.

314. libri sancti Prosperi de vocatione omnium gentium XXXVIII
duo in uno codice. — 315. item eiusdem de activa et contemplativa vita lib. III et eiusdem epigrammata. in uno volumine. — 316. sancti Iohannis Chrysostomi Constantinopolitani episcopi homiliae numero XXXIIII. item de eo quod nemo laeditur ab alio nisi a semet ipso. eiusdem sermones in epistolam ad Hebraeos numero XXXIIII. [opus] ex notis editum post obitum a Constantino presbytero Antiocheno et translatum de Graeco in Latinum a Muciano scholastico. in uno codice. — 317. eiusdem expositio in Matthaeum. item in Matthaeum ab eo loco quo scriptum est: 'factum est cum

consummasset Iesus sermones istos' usque ad eum locum ubi scriptum est: dico enim vobis, non me videbitis amodo donec dicatis: benedictus qui venit in nomine Domini. in uno codice. — 318. eiusdem de reparatione lapsi lib. I. item lib. I ad Demetrium. item de conpunctione cordis libri duo. in uno codice. — 319. eiusdem homiliae XXXVIII. libri quinque Irenaei Lugdunensis episcopi. primus sic incipit: dicunt esse quendam. secundus: haec insunt in secundo. tertius: tu quidem dilectissime. quartus: hunc librum dilectissime. quintus: traductis diligentissime. in uno codice.

XXXIX 320. libri Tertulliani presbyteri, id est de patientia lib. I. de carnis resurrectione lib. I. adversus Valentinianos lib. I. adversus Marcionem lib. V. de carne Christi lib. I. in uno codice. — 321. item libri Tertulliani presbyteri in alio codice. — 322. libri V Iacobi episcopi: I. de bono mortis. II. de figura saeculi. III. de beata vita. IV. item alii. V. de resurrectione. in uno codice. — 323. sententiae de diversis utilitatibus, id est de fide, spe et caritate Dei et eetera in uno codice. — 324. Origenis homiliae XX id est in librum genesis VI, in exodum III, in leviticum I, in Esaiam I, in Ezechielem I, in Danihelem I, in Zachariam I, in actus apostolorum I. omnes in uno codice. — 325-27. Cassiodori tractatus super psalmos in tribus voluminibus.

XL 328. [27] Isidori libri etymologiarum XXI in uno codice. — 329. [28] item ipse liber in alio codice. — 330. [29] eiusdem libri III. primus sic incipit: quod Deus summus et incommutabilis sit. secundus: de sapientia. tertius: de flagellis Dei. in uno codice. — 331. eiusdem liber de natura rerum. — 332. liber I differentiarum. de origine officiorum libri II. synonyma lib. II. et quomodo accipiendum sit: nolite iudicare, et de trabe et festuca. haec omnia in uno codice. — 333. eiusdem ad Florentinam sororem suam de nativitate Domini, passione, resurrectione, regno atque iudicio lib. I. libri II de gentium vocatione. in uno codice. — 334. eiusdem prohoemiorum lib. et chronica. eiusdem de significatione nominum ad Orosium. in uno codice. — 335. eiusdem breviarium super divinae historiae libros. et versus qui scripti sunt in armario suo ab ipso compositi. et in eodem libro sermo sancti Augustini in natali Iohannis baptistae et in natali apostolorum Petri et Pauli. in uno codice. — 336. Isidori de origine crea-

turarum in quaternione. — 337. sententiae et chronica in quaternionibus.

338. sancti Hilarii libri XII de sancta trinitate adversus Arrianos in uno codice. — 339. et tertius decimus qui dicitur synodicus et eiusdem adversus Arrianos in uno codice. — 340. eiusdem a psalmo centesimo usque in finem in uno codice. — 341. eiusdem expositio super Matthaeum usque ad eum locum ubi dicit: audivit Herodes. in uno codice. — 342. Albini magistri libri ad Carolum regem de fide sanctae trinitatis. — 343. [30] eiusdem expositio super quaedam capitula in Iohannem evangelistam et duabus ancillis Dei transmissa in uno codice. — 344. liber eiusdem in epistolam ad Hebraeos. — 345. [31] disputatio de rhetorica sapientissimi regis Caroli et Albini magistri. item altera disputatio de rhetorica. eiusdem epistolae ad diversos numero LXIIII. in uno codice. — 346. eiusdem in cantica canticorum. — 347. eiusdem liber, quem edidit contra haeresim Felicis. — 348. eiusdem super psalmos a primo psalmo usque ad misericordias Domini. — 349. [32] item eiusdem orthographia in quaternionibus. — 350. item ipse liber sanctae trinitatis in alio codice. XLI

351. Caecilii Cypriani epistolae numero XII in uno codice: I. ad Donatum. II. de disciplina et habitu virginum. III. de lapsis. IV. de catholicae ecclesiae unitate. V. de bono patientiae. VI. de zelo et livore. VII. de dominica oratione. VIII. de mortalitate. IX. ad Demetrianum. X. de opere et eleemosynis. XI. ad Fortunatum. XII. ad Tiburtinum. — 352. item Caecilii Cypriani epistolae numero XLIII in alio codice. — 353. Athanasii lib. I de sancta trinitate. de spiritu sancto lib. I altercationes eiusdem cum Arrio, Sabellio et Photino Probo iudice. et epistola eiusdem ad Luciferum. et solutiones obiectorum Arrianorum. et de fide sancti Hieronymi in uno codice. — 354. sancti Fulgentii ad Thrasamundum regem lib. I obiectionum et responsionum. eiusdem ad Bragil presbyterum de spiritu sancto lib. I. eiusdem lib. I de mysterio mediatoris filii Dei. et de inmensitate Dei ad regem Thrasamundum. in uno codice. — 355. eiusdem de fide. eiusdem de praedestinatione ad Monimum filium. et sancti Augustini de fide. in uno codice. XLII

356. regula sancti Benedicti de institutione monachorum. XLIII

rursus regula sancti Benedicti. admonitio sancti Benedicti et regula Columbani nec non et aliorum patrum. et sermo cuiusdam de vita actuali. et qualiter a caena Domini usque in pascha divinum officium agatur in ecclesia Romana. in uno codice. — 357. liber Didymi de spiritu sancto. — 358. item ipse in alio codice. — 359. Timothei ad ecclesiam libri IIII et Peregrini lib. I pro catholicae fidei antiquitate. et epistolae Theophili Alexandrinae urbis episcopi contra Origenistas et aliae epistolae paschales in uno codice. — 360. Arnobii super psalmos lib. I. item Arnobii contra haereses. — 361. Paschasii liber de spiritu sancto. — 362. item ipse liber. — 363. Claudiani de anima liber I. — 364. sancti Gennadii Massiliensis presbyteri de haeresibus. item sancti Ambrosii episcopi epistola ad Augustinum de haeresibus.

XLIV 365. sententiae Sixti urbis Romae episcopi de vita hominis perfecti. et Cyrilli episcopi Alexandriae scholia de incarnatione unigeniti. in uno codice. — 366. [33] edictum piissimi imperatoris Iustiniani rectae fidei confessionem continens et refutationem haeresium quae adversantur catholicae Dei ecclesiae in quattuor quaternionibus. — 367. canonum constitutum gradus vel religio qualiter custodiatur a Silvestro episcopo urbis in tribus quaternionibus. — 368. consolatoria *ad* philosophum. liber prognosticorum Iuliani episcopi. liber Iunilii et Eucherii. in uno codice. — 369. libri VIII Isicii super leviticum in uno codice. — 370. expositio Candidi presbyteri de passione Domini. expositio cuiusdam super Esaiam prophetam. excerptio super Esaiam Iosephi Scoti. liber Rhabani Mauri in deuteronomium. liber Niceti de aequalitate Dei patris et Dei filii lib. I. et eiusdem de spiritu sancto. in uno codice.

XLV 371. liber Fausti episcopi de spiritu sancto in uno codice. — 372. altercatio Iudaeae et ecclesiae de fine saeculi huius transituri et de futuro saeculo permansuro et de regno sanctorum in saecula saeculorum. in uno volumine. — 373. liber Victorini in leviticum. libri X Gregorii Nazianzeni in uno codice. — 374. libri Irenaei Lugdunensis episcopi. — 375. liber qui appellatur anticimenon. — 376. libellus de mansionibus filiorum Israhel. — 377. [34] epitaphia in basilica sancti Petri seu versus. — 378. inquisitio Basilii et Gregorii Nazianzeni. item Gregorii papae in cantica cantico-

rum. et eiusdem de concordia testamentorum. in uno codice. — 379. [36] liber Ennodii epistolarum multarum in uno codice. — 380. [35] sententiae de diversis utilitatibus, id est de fide spe et caritate Dei et cetera. in uno codice.

381. [37] Annaei Senecae libri VII de beneficiis. eius- XLVI
dem de clementia lib. II. in uno codice. — 382. liber epistolarum Senecae. — 383. [38] liber epistolarum Senatoris diaconi, postea presbyteri ad diversos numero XVII in uno codice. — 384. [39] liber epistolarum Sidonii ad diversos. — 385. [40] liber Tertulliani presbyteri. — 386. [41] item alius liber Tertulliani. — 387. [42] liber epistolarum Gaii Plinii. — 388. [43] Caelii Aureliani methodici Siccensis medicinalium responsionum libri III in uno codice. — 389. [44] liber Caelii Aureliani Siccensis χρονίων in uno codice. — 390. [45] epistolae diversorum numero XLIII. — 391. [46] sermones beati Petri episcopi sanctae ecclesiae Ravennatis numero CLXXVI in diversas festivitates. in uno codice. — 392. [47] Marci Tullii Ciceronis de officiis. — 393. [49] epistolarum Ciceronis lib. XVI in uno codice. — 394. [50] epistolae Ciceronis in quaternionibus. — 395. [52] item epistolae Ciceronis diversae. — 396. [53] item Ciceronis epistolarum libri IIII. in uno codice. — 397. [124] liber differentiarum Ciceronis in tribus quaternionibus. — 398. [54] liber epistolarum Senecae in uno codice. — 399. [55] pars prima librorum Plinii Secundi de natura rerum, in qua continentur libri XVII. — 400. [56] pars secunda librorum eiusdem de natura rerum, in qua continentur libri XX. — 401. [59] expositio Ambrosii Autperti super apocalypsin Iohannis apostoli libri V in uno codice.

402. grammatica integra Prisciani grammatici. — 403. XLVII
[58] liber Prisciani grammatici de nomine et de pronomine et verbo et de participiis [participibus *Wilmanns*] et Donati grammatici de barbarismo et de ceteris vitiis. eiusdem de littera et syllaba, de pedibus, de tonis, de posituris. in uno codice. — 404. [60] liber Honorati grammatici de finalibus litteris et commentarium Sergii de littera. commentarium Maximi Victorini de ratione metrorum. — 405. [61] ars Metrorii de omnibus partibus orationis et de caesuris. — 406. [62] grammatica integra Prisciani grammatici. — 407. [63] item ipse liber in alio codice. — 408. [64] item in tertio. — 409. liber Bedae de metrica ratione in uno volumine. — 410. [65] liber

Consentii de nomine et verbo. collectio de verbis inaequalibus. ars Eutychii de verbo ad discipulum suum Craterum. in uno codice. — 411. [66] liber Pompeii de grammatica in uno codice. — 412. liber Eutychis de grammatica. — 413. [68] minores partes Donati grammatici. item [minores partes *addit Wilmanns*] ars Asperi grammatici. commentarium Servii [serii *Wilmanns*] de littera et syllaba. ars Phocae grammatici. tractatus Pompeii super Donatum. ars Servii grammatici. in uno codice. — 414. [69] item ars Prisciani de nomine et pronomine et verbo in uno codice. — 415. [70] item minores et maiores partes Donati. et Prisciani minores partes et Asperi grammatici. in uno codice. — 416. [71] ars grammatica sancti Augustini adbreviata. — 417. [73] item Pauli diaconi ad Carolum regem. item sancti Isidori episcopi. item cuiusdam sapientis. item Tatuini. item Iuliani Toletani episcopi. item eiusdem de littera. eiusdem de barbarismo et ceteris vitiis. ars Marii Victorini grammatici. et Althelmi de regula metrorum et aenigmata Symphosii. in uno codice.

XLVIII 418. [74] metrum Sedulii et Prudentii in uno codice. — 419. [75] metrica ratio Bedae et metrum Althelmi de virginitate sanctorum in uno codice. — 420. [76] Aurelii Prudentii psychomachia et apotheosis et hamartigenia. in uno codice. — 421. [77] libri Martialis poetae in uno codice. — 422. [78] metrum Porphirii [porfilii *Wilmanns*]. — 423. [79] arithmetica Boethii. — 424. 25. [80. 81] metrum Iuvenci in duobus voluminibus. — 426. [82] item metrum Sedulii in alio volumine. — 427. [83] liber Iuvenalis poetae. — 428. [84] Annaei Lucani [Lucani *om. Wilmanns*] belli civilis libri X in uno codice. — 429. [85] liber Horatii poetae in uno codice. — 430. [86] de interpretatione nominum Graecorum. interpretatio nominum Graecorum de catalogo beati Hieronymi excerpta in uno [una *Wilmanns*] quaternione. — 431. [87] fabulae numero quinquaginta secundum philosophiam expositae a Fulgentio presbytero. — 432. [88] cuiusdam super bucolicon Virgilii in quaternionibus. — 433. [89] liber Frontini in quaternionibus. — 434. [90] descriptio Arculfi de situ Hierusalem et locorum sanctorum in circuitu eius.

XLIX 435. [91] Flavii Vegeti Renati viri inlustris epitoma rei militaris libri numero IIII in uno codice. — 436. excerptio de lib. Paulini de artificio. — 437. Pelagii super omnes epistolas

Pauli in uno codice. — 438. [92] liber de rethorica Fabii Laurentii. — 439. Anicii Manlii Boethii de trinitate in quaternionibus. — 440. epistola Anthimi viri inlustris et legatarii ad gloriosum Thiodoricum regem Francorum de observationibus ciborum. — 441. [93] liber Socratis, Timaei, Cretii, Hermocratis. — 442. [94] liber Einhardi de miraculis sanctorum Marcellini et Petri. — 443. [95] item metrum Aurelii Prudentii in quaternionibus. — 444. [96] historia Frecculfi libri VII in uno codice.

445. [97] metrum Tulli Ciceronis orationis [*sic Wilmanns,* orationes *Mai.*] pro Cluentio, pro Milone, in Pisonem, pro Cornelio. — 446. [100] metrum Tertulliani de resurrectione. eiusdem lib. V adversus Marcionem. — 447. [101] epigrammata Prosperi. — 448. [102] metrum Fortunati episcopi (de vita sancti Martini libri IIII) [*om. Wilmanns.*] — 449. eiusdem in laudem sanctae Mariae virginis. — 450. [98] de metris fabularum Terentii et aliorum comicorum [et cet. *addit Wilmanns.*]. — 451. [99] et metrum Avieni. — 452. metrum Paulini episcopi Petricordiae de vita sancti Martini libri VI. — 453. eiusdem versus quam plurimi id est LXX. — 454. metrum Bedae presbyteri de virtutibus sancti Cuthberti. — 455. eiusdem hymni LXXVII in uno codice. — 456. metrum Severi episcopi in evangel. lib. XII. — 457. eiusdem [Virgilii?] eclogae decem. — 458. eiusdem georgicon lib. IIII. — 459. metrum Cresconii in evangel. lib. I. — 460. eiusdem de diis gentium luculentissimum carmen. — 461. eiusdem versus de principio mundi vel de die iudicii et resurrectione carnis. — 462. metrum Aratoris in actus apostolorum lib. II in uno codice. — 463. metrum Cypriani super heptateuchum et regum et Hester, Iudith et Machabaeorum. — 464. metrum Alcimi ad Apollinarium episcopum lib. VI. I. de initio mundi. II. de originali peccato. III. de sententia Dei. IV. de diluvio mundi. V. de transitu maris rubri. VI. de decem plagis Aegypti. — 465. de virginitate metrum Dracontii. de fabrica mundi metrum Columbani et alii versus quam plurimi in uno codice. — 466. [103] liber annalis.

467. [104] liber collationum Cassiani XI in uno volumine. LI
I. de habitu monachorum. II. de canonicis orationibus, quomodo hora tertia, sexta et nona matutini et vespertini et aliae horae observantur. III. de institutione eorum qui renuntiant

huic mundo. IV. de coniunctione octo principalium vitiorum. V. de conluctatione adversus spiritum fornicationis. VI. de philargyria. VII. de ira. VIII. de tristitia. IX. de accidia. X. de cenodoxia. XI. de superbia. — 468. collationes VII in alio codice. I. Paphnutii de tribus abrenuntiationibus. II. Danihelis de concupiscentia carnis et spiritus. III. Serapionis de octo principalibus vitiis. IV. Sereni de animi mobilitate et de spiritalibus nequitiis. V. item eiusdem de spiritalibus nequitiis. VI. Isaac de oratione. VII. item eiusdem de oratione. in uno codice. — 469. item in tertio codice collationes VII. I. abbatis Piamon de tribus generibus monachorum. II. Iohannis de fine coenobitae et eremitae. III. Pinuphii de paenitentiae fine et satisfactionis indicio. IV. Theonis de quinquagesima ac remissione. V. eiusdem de nocturnis inlusionibus. VI. eiusdem de anamartaron [*sic*]. VII. Abraham de mortificatione. in uno codice. — 470. item in quarto codice collationes VIII. I. abbatis Chaeremonis de perfectione. II. eiusdem de captivitate. III. eiusdem de protectione Dei. IV. abbatis Nestorotis de spiritali scientia. V. eiusdem de charismatibus divinis. VI. abbatis Ioseph de amicitia. VII. eiusdem de definiendo. in uno codice. — 471. item in quinto codice collationes tres. I. abbatis Moysi de monachi definitione vel fine. II. eiusdem de discretione. III. abbatis Theodori de morte sanctorum. — 472-75. item ipsae collationes noviter conscriptae in quattuor voluminibus.

LII 476. liber sancti Ephrem in uno codice. — 477. liber sententiarum in uno codice. — 478. [105] libri XVIII sanctorum patrum quos de Graeco in Latinum transtulit Pelagius [pelaius *Wilmanns*] diaconus. — 479. [106] liber miraculorum Gregorii Turonensis episcopi. — 480. [107] constitutio legis Iustiniani imperatoris. — 481. canones XII et epistolae diversorum in uno codice. — 482. actiones XV Chalcedonensis concilii in uno codice. — 483. concordia canonum in uno codice. — 484. item ipse liber in alio codice. — 485. item in tertio. — 486. excerptio canonum et epistolae in uno codice. — 487. item liber canonum in uno codice. — 488. libri quattuor Arnobii facti in monomachia adversus haereses diversas, id est Arrii, Eunomii, Macedonii, Sabellii, Nestorii, Photini, Apollinaris et Eutychis. in uno codice.

LIII 489. [108] epitaphia seu ceteri versus in quaternionibus

octo. — 490. [109] liber grandis glosarum ex dictis diversorum coadunatus in uno codice. — 491. [110] item liber glosarum et chronica Isidori et sententiae Senecae. in uno codice. — 492. [111] glosae Pauli diaconi. — 493. [112] item glosae in quaternionibus. — 494. [113] item glosae Palaemonis grammatici. — 495. [114] lex Gothorum in uno codice. — 496. [115] lex Ripuaria et lex Salica. in uno codice. — 497. expositio cuiusdam Scoti in librum Iob. — 498. vita sancti Martini et vita sancti Vedasti. in uno codice. — 499. vita sancti Antonii monachi et sancti Pachumii. in uno codice. — 500. vita sancti Medardi et passio sancti Bonifacii. in uno codice. — 501. vita sancti Wilbrordi episcopi in uno codice.

502. passiones sanctorum apostolorum Petri et Pauli, LIV
Andreae et Iacobi et Thomae. in uno codice. — 503. passio sancti Dionysii martyris et sancti Mauricii et sanctae Agathae et sanctae Dorotheae et sancti Quintini et sancti Laurentii et sanctae Genovevae virginis. in uno codice. — 504. passio sancti Nazarii et Celsi pueri. in uno codice. — 505. passio sanctorum Iohannis et Pauli et sancti Cypriani et sancti Laurentii et sancti Quiriaci et sanctae Iulianae et expositio super evangelium Matthaei. in uno codice. — 506. inventio corporis sancti Stephani a Luciano in uno quaternione. — 507. passio sancti Apollinaris martyris et adsumptio sancti Iohannis evangelistae et eiusdem epistola. in uno codice. — 508. transitus sanctae Mariae. in uno quaternione. — 509. vita sancti Pauli monachi. passio sancti Christophori. passio sanctae Christinae virginis. vita sancti Arnulfi. passio sanctorum martyrum Audifax et Abbacuc et sancti Quirini. in uno codice. — 510. passio sancti Saturnini et sancti Saturis, Felicitatis et Perpetuae. in uno codice. — 511. passio sancti Sebastiani martyris, actum ex reversione sanctae crucis. vita sancti Ambrosii. vita sancti Gregorii papae. in uno codice.

512. liber sancti Gregorii Nazianzeni episcopi, hoc est LV
apologeticus lib. I. de epiphaniis sive de natale Domini lib. I. de luminibus quod est de secundis lib. I. de pentecoste et de spiritu sancto lib. I. in semet ipsum de agro reversum. de Hieremia dicta praesente imperatore lib. I. de reconciliatione et unitate monachorum lib. I. de grandinis vastatione, cum pater episcopus reticeret lib. I. de fide et Nicaena fide lib. I. de Arrianis, quod non liceat semper et publice de Deo con-

tendere lib. I. et de ordine novi et veteris testamenti. in uno codice. — 513. conquaestio sanctorum Basilii et Gregorii Nazianzeni lib. I. expositio sancti Gregorii papae in cantica canticorum et eiusdem de concordia testimoniorum et de ordine monasterii lib. II. in uno volumine. — 514. homiliae sancti Gregorii papae in quattuor quaternionibus de diversis causis.

LVI 515. liber testimoniorum veteris testamenti quem Paterius ex opusculis sancti Gregorii papae urbis Romae cum summo studio excerpi curavit, id est in genesi lib. I. in exodo lib. I. in levitico lib. I. in numeris lib. I. in deuteronomio lib. I. in Iesu Nave lib. I. in iudicum lib. I. in regum lib. IIII. in proverbiis Salomonis lib. I. in canticis canticorum lib. I. in uno volumine. — 516. eiusdem Gregorii papae homiliae XX de evangelio in uno codice. — 517. et in alio XX ad opus nostrum. — 518. quaestiones ac responsiones novi ac veteris testamenti et appellatur hoc anticimenon id est contrapositorum. in uno volumine. — 519. quaestiones Bedae in regum numero XX. — 520. liber Apponii in cantica canticorum. — 521. quaestiones Eucherii novi ac veteris testamenti lib. I. hoc est de pentateucho quaestiones XLII. de Iob III. de regum VI. de prophetis VIII. de paralipomenon III. de psalterio LXV. de Salomone V. de evangelio Matthaei XII. de Marci II. de Lucae VIIII. de Iohannis X. de apostolo XXVI. de actibus apostolorum VI. de epistolis apostolorum V. de apocalypsi I. — 522. eiusdem de nominibus Hebraicis, de variis vocabulis, de expositione diversarum rerum. — 523. epistola Salviani presbyteri ad Eucherium, quae sic incipit: legi libros, quos transmisisti stilo breves.

LVII 524. epistola Hilarii episcopi ad quem supra, quae sic incipit: cum me libellos tuos mecum relaturum. item eiusdem ad Valerianum propinquum suum de contemptu saeculi. in uno codice. — 525. computum Bedae et chronica eiusdem. in uno volumine. — 526. etymologiarium. — 527. arithmetica Boethii in uno codice. — 528. eiusdem de trinitate, quomodo trinitas unus Deus ac non tres dii, ad Symmachum. in uno codice. — 529. liber Candidi Arriani de generatione divina ad Marium Victorinum. rescriptum Marii rhetoris ad Candidum Arrianum. in uno codice. — 530. [67] liber Prisciani grammatici, qui periegesis nominatur, id est descriptio orbis terrarum et maris. in duobus quaternionibus.

531. regula sancti Benedicti et hymni in uno codice. — 523. regula sancti Basilii in uno codice. — 533. antiphonarium. — 534. lectionarium. — 535. [125] orationes diversae in sex quaternionibus. — 536. [126] de cursu lunae. item regula sancti Benedicti et adunatio Rigbodoni episcopi et hymni et annalis. in uno codice. — 537. sancti Petri Ravennatis episcopi sermones CLXVI in uno codice. — 538. metrum Iuvencii presbyteri in uno codice. — 539. 40. metrum Sedulii in duobus libellis. — 541. libri antiquitatis Iosephi historiographi a XII libro usque in XIX. — 542. [127] versus Theodulfi ad Moduinum et Moduinus ad Theodulphum in quaternionibus quinque. — 543. [57] ex libro Macrobii saturnalium de servis. LVIII

544. [45] liber epistolarum diversorum patrum et regum quas Treviris inveni in uno codice XLIII. — 545. epistolae diversae imperatoribus missae contra haereticos et eorum definitiones cum sanctis patribus. — 546. liber Virgilii. — 547. [128] Prisciani grammatici partitiones versuum duodecim Aeneidos principalium in uno codice. — 548. [129] libri quinque Catonis. epitaphium filii Catonis. et de duodecim virtutibus Herculis. et de Samsone fortissimo. — 549. liber sancti Valeriani Cimeliensis episcopi de bono disciplinae. id est I. de praelatis. II. de iustitia principum. III. quod principes legibus teneantur. in uno codice. — 550. qualiter diversis condicionibus chartae pagenses continentur. in uno codice. — 551. [87] fabulae numero quinquaginta secundum philosophiam expositae a Fulgentio viro clarissimo. in uno codice. — 552. excerptio de lib. Paulini de artificio. — 553. [90] descriptio Arculphi de situ Hierusalem et locorum sanctorum in circuitu eius. et Isidori de ordine creaturarum. in uno codice. — 554. 55. libri Plinii Secundi de natura rerum XXXVII in duobus voluminibus. LIX

556. [130] vita Caroli imperatoris. — 557 [131] liber medicinalis de diaeta et virtute herbarum. in uno codice. — 558. Caelii Aureliani Siccensis χρονίων libri numero quinque. in primo haec sunt: de capitis passione, de stomaticis, de incubone, de epilempsia, de furore sive insania, quam Graeci μανίαν vocant, de melancholia et sic per ceteros libros require usque ad finem. — 559. eiusdem Caelii Aureliani methodici Siccensis medicinalium responsionum libri III. in uno codice. LX

560. hymni Aurelii Prudentii. id est ad galli cantum, ad matutinos, ante cibum, post cibum, ad incensum lucernae, ante somnum. hymnus ieiunantium, post ieiunium, omnis horae, circa exequias defuncti. hymnus octavo kal. Ianuar. hymnus epiphaniae. hymnus in honorem sanctorum martyrum Emeterii et Kelidonii Calagurritanorum. hymnus in honorem passionis Laurentii beatissimi martyris. hymnus in honorem passionis Eulaliae. in honorem sanctorum decem et octo martyrum Caesaraugustanorum. passio sancti Vincentii martyris. eiusdem apotheosis lib. I. eiusdem hamartigenia. eiusdem psychomachia. haec omnia in uno codice. — 561. eiusdem libri III. id est psychomachia, apotheosis, hamartigenia. in alio codice. — 562. item eiusdem hymnus in honorem beatissimorum martyrum Fructuosi episcopi, Augurii et Eulogii. hymnus in honorem Quirini beatissimi martyris et episcopi ecclesiae Sescianae. de loco, ubi martyres passi sunt, nunc baptisterium est Calagurrae. passio Cassiani Forocorneliensis. ad Valerianum episcopum passio Hyppolyti beatissimi martyris. passio apostolorum. passio Cypriani. passio Agnetis. passio sancti Romani martyris. — 563. contra Symmachum liber primus. item contra eundem liber secundus. item eiusdem de Adam et Eva, de Abel et Cain, de Noe et diluvio, de Abraham et hospitio eius.

LXI 564. epistolae Paulini episcopi XXXVII et metra diversi generis. in uno codice. *1.* ad Severum, quae sic incipit: et excusandum te putasti, frater dilectissime. *2.* ad eundem de perfectione ita incipiens: Severo fratri Paulinus et Therasia peccatores. *3.* ad eundem quae sic incipit: Severo fratri Paulinus. quid extorques ut te plus amarem. *4.* ad eundem de artificio ita incipiens: fratri optimo Severo Meropius Paulinus venio nunc ad maiorem fratris erga me Victoris operam. *5.* ad eundem ita incipiens: Severo fratri unanimo Paulinus. in domino Iesu Christo sentio et in te potissimum munere et verbo Dei laetus experior. *6.* ad eundem ita incipiens: Paulinus servus Christi Iesu Severo carissimo fratri secundum communem fidem in Deo patre et Christo Iesu salvatore nostro salutem. quam dulcia faucibus meis eloquia tua. *7.* ad eundem ita incipiens: Severo fratri unanimo Paulinus. epistolas quas per nostrum illum inspiritalem monachum miseras. *8.* ad eundem ita incipiens: sancto fratri et unanimo Pauli-

nus. beato apostolo dictum est. *9.* ad eundem ita incipiens: sancto fratri et unanimo commilitoni Severo Paulinus. redit a me tibi Victor, ut redeat a te mihi victor. *10.* ad eundem de palliolis ita incipiens: inmoderatam ut arguimus in litteris vestris onus nostrum loquentibus, caritatem apta atque moderata. *11.* ad eundem de cruce ita incipiens: frater Victor inter alias operum et votorum narrationes. *12.* ad Delphinum a quo baptizatus est ita incipiens: beatissimo et peculiariter domino semper in Deo Christo nobis patri Delphino Paulinus. accepimus litteras sanctae affectionis tuae. *13.* ad eundem ita incipiens: beatissimo et merito venerabili patri Delphino Paulinus. oportebat quidem nos sapientia doctrinam servantis iugum linguae nostrae et stateram verbis imponere. *14.* ad eundem quae sic incipit: beatissimo et peculiariter domino semper in Deo Christo nobis patri Delphino Paulinus. expectamus ut area sitiens. *15.* ad eundem ita incipiens: beatissimo et venerabili semper nobis desiderantissimo patri Delphinus Paulinus. laetati sumus in his quae per Cardamatem scripta et adportata sunt nobis. *16.* ad eundem sic incipiens: beatissimo, ut supra. breves sanctae affectionis tuae litteras magno affectu nobis copiosas in toto quod desideravimus corde susceptas. *17.* ad Amandum episcopum ita incipiens: sancto et merito venerabili ac dilectissimo Amando Paulinus. dulcissinum oris vestri gustum in brevi sanctitatis vestrae sermone libavimus. *18.* ad eundem ita incipiens: sancto ut supra. fateor mirari me sanctum caritatis tuae benignitatem *19.* ad eundem hoc modo incipiens: sancto et vere unanimo et reliqua ut supra. quantum intellego, quod tibi in aurem loquor, tu supra tectum praedicas. *20.* ad eundem ita incipiens: domino fratri dilectissimo Amando Paulinus. post tempus accepimus litteras dilectionis vestrae. *21.* ad eundem ita incipiens: sancto ut supra. volucrem pedibus et levem cursu. *22.* ad eundem hoc modo incipiens: sancto ut supra. excepimus Cardamatem in gaudio caritatis et benedictione dulcedinis adferentem nobis omnia bona. *23.* ad Victricium ita incipiens: sicut aqua frigida sitienti et bonus nuncius de terra longinqua. *24.* ad eundem ita incipiens: quod optantibus aliquamdiu non contigerat, id repente insperantibus Domino donante provenit. *25.* ad Aprum episcopum ita incipiens: sancto et merito venerabili ac dilectissimo fratri Apro Paulinus. laetatus

sum in his quae scripsisti mihi. *26.* ad eundem ita incipiens: sanctis merito venerabilibus ac dilectissimis fratribus Apro et Amandae Paulinus et Therasia peccatores. aliis redditus de patrimoniis pensatione sollemni praebeantur. *27.* ad eundem ita incipiens: sanctis et merito ut supra. quis daret mihi fontem litterarum vestrarum. *28.* ad Florentium episcopum de civitate Cadurcensium ita incipiens: beatissimo ac merito venerabili patri Florentio Paulinus. laetamur in Domino visitatos nos litteris sanctitatis vestrae. *29.* ad Alethium episcopum fratrem suprascripti hoc modo incipiens: sancto et merito venerabili ac dilectissimo fratri Alethio Paulinus. Deo gratias qui odorem gratiae in te. *30.* ad Pammachium ita incipiens: dilectissimo fratri merito praedicabili et venerandissimo Pammachio Paulinus. ut hactenus tacendi tempus congrua humilitate servavi. *31.* de gazophylacio et est sine titulo. *31.* ad Desiderium ita incipiens: sancto et merito venerabili fratri et desiderantissimo Desiderio desideriorum meorum Paulinus et Therasia peccatores. ad te brevem epistolam iamdiu ante fratri Victori dederamus. *33.* ad Severum de basilicarum dispositione ita incipiens: recensendis his versiculis patens pagina sollicitavit. *34.* ad Iovium clarissimum ita incipiens: Iovio fratri Paulinus salutem. filiis nostris Posthumio et Theridio. *35.* ad Macarium ita incipiens: opera Domini praedicare honorificum est. *36.* ad Severum ita incipiens: sancto et desiderantissimo fratri Severo Paulinus. et invitando te et expectando defessi sumus. *37.* ad eundem ita incipiens: Severo fratri unanimo venerabili et semper desiderantissimo Paulinus benedicam Dominum in omni tempore.

LXII Hos*) libros repperimus in Gannetias, [ganethias. *Wilm.*] quos Gerwardus ibidem reliquit et ab inde huc illos transtulimus. 565. expositio sancti Augustini a psalmo I ad LI in volumine uno. — 566. item a LI usque ad CI in volumine uno. — 567. eiusdem in genesim ad litteram vol. I. — 568. Iob, Tobi, Iudith, Ezras, Hester, Machabaeorum vol. I. — 569. liber omnium prophetarum. — 570. Augustini de civitate Dei vol. I. — 571. Hieronymi in Esaiam prophetam libri X in vol. I. — 572. Augustini de doctrina Christiana libri IIII. rursus eiusdem in genesim ad litteram contra Manichaeos libri II. in volumine

*) cf. Wilmanns in M. Rh. XXIII 386.

uno. — 573. vita sancti Augustini in vol. I. — 574. Hieronymi in minores prophetas. vol. I. — 575. Bedae de templi aedificatione vol. I. — 576. actus apostolorum in vol. I. — 577. Hieronymi de actibus virorum illustrium sequentis Tranquillum et Cassiodori de institutione divinarum lectionum, quae quo ordine legi debeant evidenter exponentis. in vol. I. — 578. [116] computum lib. I. — 579. [117] liber Orosii et Iohannis episcopi Constantinopolitanae ecclesiae et Augustini de quantitate temporis et de praedestinatione adversus Caelestium et Pompeii historiarum libri in vol. I. — 580. cantica canticorum et expositio Bedae super illa libri V. in vol. I.

581. Augustini de bono coniugali. et de sancta virgini- LXIII
tate. et eiusdem ad Iulianam de viduitate conservanda. et ad Probam de orandi modo. eiusdem ad Aurelium episcopum de opere monachorum. et eiusdem de quinque panibus et duobus piscibus. et eiusdem ad Casulanum presbyterum de ieiunio sabbati. et de agone Christiano. et de vita et moribus clericorum suorum sermo ad ipsos. item sermo secundus ad ipsos. et eiusdem ad Armentarium et Paulinam. et sermo eiusdem de diversitate moris et mortis in die martyrii. et eiusdem de octo beatitudinibus secundum Matthaeum. in natali virginis martyris, cuius nomen taceatur. et sermo in natale sancti Vincentii. de seminatore verbi sermo pulcherrimus. et de luctatione Iacob. de hoc quod apparuit Dominus Moysi in rubo ardenti. et sermo de Isaia propheta. et de pastore et mercenario et fure. et de paenitentiae medicina et de paenitentia Ninivitarum. et de utilitate agendae paenitentiae. et de psalmo quinquagesimo. de monachis ad clericatum ambitionis morbo tendentibus. de vigiliis servorum Dei tractatus Niceti episcopi. et de psalmodiae bono eiusdem Niceti. totum in vol. I. — 582. 83. missales II. — 584. homiliae XX beati Gregorii papae. — 585. Bedae in Lucam. — 586. [120] hexaemeron Bedae. — 587. [119] ortographia. — 588. excerptio Eugypii de quibusdam opusculis sancti Augustini. — 589. [118] Hilarii de trinitate. — 590. [121] liber Virgilii.

A. Mai. spicilegii Romani tom. V. (Romae 1841) 161-200. Multo accuratius de hoc catalogo egit A. Wilmanns in Mus. Rhen. XXIII (1868) 385-410. Tres extant catalogi monasterii Laureshamensis, primus, quem *A* littera notavit, in codicis Vaticani 1877 fol. 1-34, alter, quem *B* notavit, in codicis Palat. 57 septem pri-

mis foliis, tertius, *C* signatus, in eiusdem codicis Vaticani 1877 fol 44-79. Edidit Wilmannsius titulos eorum librorum, quos nosse philologorum interest, in Mus. Rhen. l. l. ita ut eos titulos, qui etiam in tertio catalogo (*C*) extant, asterisco notaret et e catalogis *B* et *C* varietatem lectionis adderet. Ego in proxima paragrapho apographum Wilmannsii ita describam ut numeris librorum apographi illius numeros apographi Maiani uncinis inclusos addam, sic ut in hoc apographo numeri uncinis inclusi ei sunt, quibus Wilmannsii notabo.

38. Monasterium S. Nazarii Laureshamense = Lorsch. saec. X.

Apographum A. Wilmannsii in Museo Rhen. XXIII 387 sq.

[fol. 2v] 1-3. [60-62] tria uolumina de medicina | 4. [63] Liber felicis capellae.

[fol. 3r] 5. [79] Historia ecclesiastica eusebii lib. XI in uno cod. | 6. [80] Historia iosephi lib. XI in uno codice. | 7. [81] Isyppi lib. V de eodem historiographo in uno cod. | 8. [82] Historia orosii lib. VII in uno codice. | 9. [83] chronica hieronymi eusebii et bedae in uno cod.

[fol. 3v] 10. [84] Tripartita historia libri XII socratis sozomeni (zoz. *B.*) | theodoriti in uno codice. | 11. [85] Gesta pontificum romanorum in uno codice. | 12. [86] Libri clementis X in uno codice. 13. [87] Gesta francorum gregorii toronensis lib. V | in uno codice. (13 *om. B.*). | 14. [88] Historia iordanis de summa temporum seu ori|gine romanorum lib. I. | 15. [90] Fauii claudii gordiani de aetate mundi et | hominis reseruatis singulis litteris per singu|los libros ab a usque z. sed desunt nobis | libri XI. in uno codice. | 16. [91] Excidium troiae lib. I et historia daretis frigii | de exitu romanorum in uno codice. (et hominis *e. q. s. om. B.*). | 17. [92] Liber ethyci (ethici *B.*) cosmographi in uno codice. | 18. [93] Ennii flori epitoma e libio romanae historiae | in libris CXLII in uno codice. | 19. [94] Libellus quinti iulii hilarionis de origine mundi | usque ad resurrectionem xp̄i. Item in eodem | libello hieronimi chronica excerpta. inde | idacii ab anno primo theodosii augusti usque | iustinianum in uno codice. (usque ad resurrectionem *e. q. s. om. B.*). | 20. [95] Solini poliistor de situ orbis terrarum et mira|bilibus in uno codice. | 21. [96] *item (*om. C.*) libri antiquitatum (-tatis *C.*) iosephi historiographi|a duode-

cimo usque in nonum decimum in uno cod. (item *e. q. s. om. B.*) (in uno cod. *om. C.*).

[fol. 21^{r}] 22. [278] [Bedae presbiteri] De temporibus et com | potum libri II et chronica eiusdem et circuli dionisii. | in uno codice. 23. [279] Ortographia bedae in uno cod. | 24. [280] Uita sc̄i cuthberti et regula sc̄i benedicti et annalis (uita *e. q. s. om. B.*) | in uno cod. 25. [281] De ratione metrorum. et metrum althel | mi. et themisti de arte dialectica et decretum gelasii | papae in uno cod. 26. [282] In actus apostulorum tractatus nescio | cuius. Item de temporibus et compotum libri II | et chronica eiusdem et circuli dionisii in alio cod.

[fol. 27^{v}] 27. [328] Libri isidori ethimologiarum XXI in uno | cod. 28. [329] Item ipse lib. in alio cod. (28 *om. B.*). 29. [330] Eiusdem lib. III. | Primus sic incip. quod deus summus *e. q. s.*

[fol. 28^{r}] 30. [343] E*x*pos. albini magistri super quaedam capitula in ioh. euangelistam et duabus ancillis dei transmissa | in uno cod. (et duabus *e. q. s. om. B.*). 31. [345] *Disputatio de rethorica sapientis | simi regis (Caroli *add. C.*) et albini magistri. (item altera disputatio de rethoria *in marg. A*) Epistolae | eiusdem ad diversos numero LXXIII in uno cod. (Epistola *e. q. s. om. B.*) | 32. [349] Item eiusdem orthographia in quaternionibus.

[fol. 29^{r}] 33. [366] Edictum piissimi imperatoris iustiniani recte fidei | confessionem continens et refutationem here |-sium quae aduersantur catholicae ecclesiae | dei. in uno cod.

[fol. 29^{v}] 34. [377] Epitaphia in basilica sc̄i petri seu uersus. | 35. [380] Sententiae de diuersis utilitatibus id est de fide | spe et caritate dei et cetera in uno cod. | 36. [379] *Liber ennodii poetae (Liber ennodii epistolarum. multae in uno codice *C. om. B.*). 37. [381] *Ennii (Aennii *C.*) senicae lib. VII | De benificiis. eiusdem de clementia lib. II in uno cod. | 38. [383] *Libri (liber *C.*) epistolarum senatoris diaconi postea presbiteri | ad diuersos numero XVII in uno cod. (*om. B.*) | 39. [384] *Liber epistolarum sidonii (ad diuersos *add. C.*) | 40. [385] Liber tertulliani (tulliani *B.*) presbiteri. 41. [386] Item alius lib. tertulliani (tulliani *suprascr.* ter *B.*). | 42. [387] *Liber epistolarum gaii plinii. | 43. [388] *Caeli aureliani methodici (methoci *suprascr.* ti *B.*) siccensis medi-

cinalium | Responsionum lib. III in uno cod. | 44. [389] *Liber (*om C.*) caeli aureliani siccensis chronion. in uno cd. | (cronion libri numero quinque. in primo haec sunt de capitis passione de stomaticis de incubone de epilempsia de furore siue insania quam greci manian uocant de melancolia et sic per ceteros libros require usque in finem. in uno cod. *C.*). 45. [390] *Epistolae diuersorum numerum XLIII. ([544] Liber epistularum diuersorum patrum et regum quas treueris inueni in uno codice XLIII *C.*) | 46. [391] Sermones beati petri episcopi sc̄ae ecclesiae rauennatis

[fol. 30r] 47. [392] Martii tullii ciceronis de officiis (*Hunc versum in summo folio postea addidit man. prim. in A.*) | numero CLXXVI in diuersos festiuitates in uno c. | 48 [564] Epistolae sc̄i paulini episcopi ad diuersos. et metrum eiusdem. | 49. [393] Epistolarum ciceronis lib. XVI in uno codice. | 50. [384] Epistolae ciceronis in quaternionibus. | 51. epistolae ciceronis diuersae (*inter lineas A. om. B.*) | 52. [395] Item epistolae ciceronis diuersae. 53. [396] Item marcii tullii | ciceronis epistolarum lib. IIII in uno cod. | 54. [398] *Liber epistula (epistulae *B.*) senicae in uno cod. (in uno cod. *om. C.*) | 55. [399] *Pars prima librorum plinii secundi de natura | rerum in qua continentur libri XVII. | 56. [400] *Pars secunda librorum plinii secundi de natura re|rum in qua continentur lib. XX (Librii plinii secundi de natura rerum in duob. uoluminib. *C.*) | 57. [543] *Ex libro macrobii ad saturnalium de seruis. | 58. [403] *Lib. prisciani grammatici. De nomine et (de *addit C.*) pronomine | et uerbo et de participibus (et uerbo *e. q. s. om. C.*) et donati grammatici | de barbarismo. et de ceteris uitiis et eiusdem de littera | et sillaba. de pedibus. de tonis. de posituris. | in uno codice | (58 *om. B.*). | 59. [401] Expositio ambrosii autperti super apocalipsin ioh. | apostoli libri V in uno cod. | 60. [404] *Lib. honorati grammatici de finalibus litteris. et | commentarium sergii de littera. commentarium | maximi uictorini de ratione metrorum. | 61. [405] Ars metrorii (60. 61. *om. B.* de omnib. partib. orationis et de caesuris *add. C.*). | 62. [406] *Grammatica integra prisciani grammatici. | 63. [407] Item ipse liber in alio cod. (*hic desinit in imo fol. 7v B.*). 64. [408] Item in tertio | GRAMMATIC. | 65. [410] *Lib. consentii de nomine et uerbo collectio de

[fol. 30v] uerbis inaequalibus (ars *add. C.*) euthici de uerbo ad discipulum | suum (craterum *add. C.*) in uno codice. | 66. [411] *Lib. pompegi. de grammatica in uno codice (in *e. q. s. om. C.*). | 67. [530] *Lib. prisciani grammatici. qui periesis nomen est (qui periegesis nom. id. est descriptio orbis terrarum et maris. in duob. quaternionib. *C.*). | 68. [413] Minores partes donati grammatici. Item minores | partes. ars asperi grammatici commentarium serii | de littera et sillaba ars foci grammatici tractatus | pompegi super donatum ars seruii grammatici in uno cod. | 69. [414] Item ars prisciani de nomine et pronomine et uerbo in uno cod. | 70. [415] Item minores et maiores partes donati et prisciani | minores partes et asperi grammatici in uno cod. | 71. [416] Ars grammatica sci augustini adbreuiata. 72. Item eiusdem. | 73. [417] Item pauli diaconi ad karolum regem item sci isidori episcopi | Item cuiusd*am* sapientis. item tatuini. item iuliani | tolotani episcopi item eiusdem de littera. eiusdem de bar|barismo et ceteris uitiis eiusdem de scematibus. ars marii | uictorini grammat. et althelmi. de regula metrorum et enigmata simphosii in uno cod. | 74. [418] Metrum sedulii et prudentii in uno cod. | 75. [419] *Metrica ratio bedae. (lib. bedae de metrica ratione in uno uolum. *C.*) et metrum althelmi de uirginitate | scorum [*inter lineas*] in uno cod. 76. [420] Aurelii prudentii psicomachia [spicomachia *A*] et | apotheosis et amartigenia in uno cod. | 77. [421] Libri marcialis poete in uno cod. | 78. [422] Metrum porfilii. 79. [423] *Arithmetica boetii (in uno cod. *add. C.*) | 80. 81. [424. 25] *Metrum iuuentii in duobus uoluminibus. (iuuenci presbiteri in uno cod. *C.*). | 82. [426] *Item (*om. C.*) metrum sedulii in alio uolumine (in duob. libellis *C.*). | 83. [427] Lib. iuuenalis poete. 84. [428] Annei (lucani *suprascr. rec. m. in A*) belli ciuilis | libri X in uno cod. 85 [429] Lib. oratii poete in uno cod.

[fol. 31r] 86. [430] De interpraetatione nominum graecorum de catalogo | beati geronimi excerpta in una quaternione. | 87. [431] [551] Fabulae num. L. secundum philosophiam exposite | a fulgentio presbitero (fulgentio uiro clarissimo in uno cod. *C.*). | 88. [432] Cuiusdam super bucolicon uirgilii in quaternionibus. | 89. [433] Liber frontini in quaternionibus. | 90. [434] [553] *Descriptio arculfi de situ hierusalem et locorum | sanctorum in circuitu eius (et isidori de ordine crea-

tura in uno cod. *C.*) | 91. [435] Flauii uegeti renati uiri inlustris epitoma rei | militaris libri numero IIII in uno cod. | 92. [438] Lib. de rethorica fauii laurenti. | 93. [441] *Lib. socratis timei crecii ermocretis (hermocratis in uno cod. *C.*). | 94. [442] Lib. einhardi de miraculis scorum marcellini et | petri. 95. [443] item metrum aurelii prudentii in qua|ternionibus. | 96. [444] Historia frehculfi libri VII in uno cod. | 97. [445] Metrum tulli ciceronis orationis pro cluen | tio (proculentio *A*) pro melone in pisonem pro cornelio. | 98. [450] /.de metris fabularum terenti et aliorum comicorum et cet. | 99. [451] metrum auieni (de metris *e. q. s. in margine inferiore leguntur in A.*). | 100. [446] metrum tertulliani de resurrectione. eiusdem | lib. V aduersus marcionem. 101. [447] epigram|mata prosperi. 102. [448] metrum fortunati episcopi.

[fol. 31v] 103. [466] *Liber annalis. 104. [467] Liber collationum cassiani | XI in uno uolumine.

[fol. 32v] 105. [478] Libri XVIII scorum patrum quos de greco in latinum | transtulit pelaius diaconus | 106. [479] Lib. miraculorum gregorii turonensis episcopi. | 107. [480] Constitutio legis iustiniani imperatoris. | 108. [489] Epitaphia seu ceteri [coemeterii *ci. Wilmanns*] uersus in quaternionib. VIII. | 109. [490] Liber grandis glosarum ex dictis diuersorum coadu|natus in uno cod. 110. [491] Item lib. glosarum et cronica | isidori et sententia senice in uno cod. | 111. [492] Glose pauli diac. 112. [493] Item glose in quaternionibus. | 113. [494] Item glose palemonis grammatici. | 114. [495] Lex gothorum in uno cod. 115. [496] Lex ripuaria et lex | salica in uno cod.

[fol. 34r] 116. [578] Computum. 117. [579] Orosius. | 118. [589] Hilarii de trinitate. 119. [587] Ortographia. | 120. [586] Exameron bedae. 121. [590] *Liber uirgilii.

His addidit Wilmannsius e catalogo C:

[fol. 77v] 122. [410] Consentii de nomine et uerbo in uno codice. | 123. [410] Liber euticis de uerbo in uno cod. | 124. [397] Liber differentiarum ciceronis in trib. quaternionib. | 125. [535] Orationes diuersae in VI quaternionibus. | 126. [536] De cursu lunae. | 127. [542] Versus theodulfi ad moduinum et moduinus ad | theodulf*um* in quaternionibus V.

[fol. 78r] 128. [547] Lib. prisciani grammat. partitiones uersuum XII aeneidos principalium in uno cod. | 129. [548]

Libri quinque catonis. epitaphium filii catonis. et de duodecim uirtutib. herculis et de samsone fortissimo. | 130. [556] Uita caroli imperatoris. | 131. [557] Lib. medicinalis de dieta et uirtute herbarum in | uno codice.

A. Wilmanns in Mus. Rhen. XXIII (1868) 385-410, vide quae in fine praecedentis paragraphi dixi.

39. Gozbertus, abbas Tegernseensis. 983-1001.

1. epistola I ad Ramuoldum abbatem S. Emmerammi. * * * Librum plenariae collationis, quem dudum petiveramus, quia in nostra non habetur bibliotheca, humo tenus geniculantes repetimus ut nobis praestari praecipiatis. Quam celerrime videlicet possumus, conscribi faciamus vobisque aut ipsi reportare aut per nuntium remittere statuto tempore non tardamus. Valete.

2. epistola XIII. Ad domnum H. * * * Tripartitae historiae duas partes conscriptas habemus, tertia pars ideo deest, quia exemplar alias acquirere non possumus nisi ob gratiam vestri nobis mittere dignemini.

Pez. thesaurus anecdot. tom VI part. I p. 121-27. e cod. Mon. 19412. (Tegerns. 1412) J. A. Schmeller in Serapei II 267.

40. Froumundus coenobita Tegernseensis. saec. X.

1. epistola IV. Reginbaldi monachi epistola ad Froumundum. * * * * * * Sed per eundem huius scedulae portitorem nostri libellum, qui inscribitur Persius, nobis remissum iri poscimus.

2. epistola IX. Ad R. monachum. * * * Si adhuc ad manus habetis librum Horatii, rogo vos ut mihi eum mittatis ad describendam particulam, quae adhuc nobis deest eiusdem libri, et si illum non habetis, alium quem, quem nobis utilem scitis, mitti precamur. Liber etiam noster, quem vos habetis, valde necessarius est nobis. Quocirca petimus, ut per praesentem nuntium dirigatis. Quando enim vultis, statim vobis remitto, si ita necesse est. Quando librum Horatii vestro iuvamine conscribo, confestim ad vos venire non tardabo.

3. epistola X. Ad eundem. * * * Si aliquid habuissem mihi vobis carius, praesentem pagellam invectivis verbis for-

tassis onerarem, quia librum nostrum totum rugosum, coenosum parteque disruptum recepi. In capite eiusdem libri inserta erant duo folia; in uno erat circulus continens scripturam quatuor plagarum mundi, in alio epistola, quam formatam nuncupant, quae rogo genua vestra amplectens ut mihi remittatis.

4. epistola XI. Ad eundem. * * * Idcirco rogo, ut me librum Statii videre faciatis. Nunc enim potest mihi vehi vobisque statim reduci sine ulla ruga et laesione per nuntios, qui hinc et inde pergunt vacuis sarcinis.* * *

5. epistola XVI.* * * Librum Boetii vestro brevi a me vobis petivistis praestari, cuius libros propria manu duos conscripsi pleniterque, ut puto, glossica conscriptione depinxi, quorum alterum mecum retinui, alterum Augustae Vindelicae reliqui simulque librum Iuvenalis et Persii pro commutatione arithmeticae Boetii, in qua ipse ob gratiam vestri non modicum conscripsistis, pro libroque invectivarum Tullii Ciceronis in Salustium. Quos libros mihi praestitos cum remitto nostrosque recipio, iussu vestro voluntarie satisfacio.

Pez. thesaur. anecdotorum tom. VI (1729) part. I 160-67 e cod. Monac. 19412. (Tegerns. 1412.) cf. Schmeller in Serapei II 267.

41. Adson, abbas Dervensis (Montier-en Der). 993.

HII SUNT LIBrI [LIBerI *supplet Omont*] DOMNI ABBATIS ADSONIS QUOS IN ARCA EIUS REPPERIMus POSTQUAm IPSE HIEROSOLIMAm PETIIT.

I. hisagogae Porphirii. — II. cathegoriae Aristotelis. — III. item cathegoriae sancti Augustini. — IIII. quidam libellus de X cathegoriis sine inscriptione. — V. rethorica Tullii — VI. Seruius super Virgilium. — [VII-]VIII. Terentii II^{0} — VIIII. Sedulius I. — X. Ambrosius de sacramentis. — XI. vita sancti Iohannis elemosinarii. — XII. Moridach super Donatum. — XIII. quidam libellus in quo sunt praetitulati omnes Terentiani tituli. — XIIII. expositio super X eglogas Virgilii et super georgica. — XV. Euticius I. — XVI. quidam libellus quem Martinellum nominant. — XVII. glosarius I per alfabetum. — XVIII. item glosarius super Martianum de nuptiis phylologiae. — XVIIII. Beda de metrica ratione. — XX. historia cuiusdam Freculfi Luxoviensis. — XXI. declinationes

I. — XXII. expositio Haimonis super epistolam Pauli ad Romanos — XXIII. excerpta ex libris Pompeii Festi.

H. Omont e codice 5547 bibliothecae nationalis Parisiensis in Bibliothèque de l'école des chartes. 42, 159-60.

42. **Coenobium S. Emmerammi Ratisbonense.** 975-1000.

Incipit adbreviatio librorum sancti Emmerammi, quae tempore Ramuoldi abbatis facta est.

1-16. evangelia 16, eorum quattuor auro parata. — 17-35 missales 19. — 36-38. lectionarii 3. — 39-42. epistolares 4. — 43-50. gradales 8. — 51-58. antiphonarii 8, in quorum uno, quem Louganpertus dedit, gradalis continetur. — 59-77. psalteria 19. — 78. 79. bibliothecas 2, in una vetus, in altera novum testamentum continetur. — 80. geneseos I. — 81. omeliae Origenis super geneseos. — 82. item omeliae Origenis super opus eiusdem. — 83-94 et insuper 12 libri diversorum auctorum. — 95. expositio Bedae de tabernaculo. — 96. . . . . paralippomenon. — 97. 98. regum libri 2. — 99. Raboni expositio super eundem. et libri tres questionum. — 100. Machabeorum libri 2 et expositio Raboni desuper. — 101. duo libri Salomonis parabolarum et Bedae expositiones duae desuper et super cantica canticorum. — 102-12. super psalterium libri 11 idem. — 113. 14. Cassiodori 2. — 115. 16. Hieronimi 2. — 117. 18. Augustini 2. — 119. 20. expositiones duae Ambrosii super Lucam. — 121. et unam Bedae. — 122. item expositio super Marcum Bedae. — 123-27. item expositiones super 4 evangelia diversorum auctorum 5. — 128-30. Augustini tres, una super Matheum, duae super Iohannem — 131. item Albini super Iohannem. — 132-39. super epistolas Pauli expositiones 8 Augustini, Hieronimi, Iohannis. — 140-58. omeliae auctorum diversorum 19. — 159. 60. epistolae 2 Pauli. — 161. Isidorus de 7 regulis legis. — 162. Augustinus de bono mortis et ratio animae Augustini et Hieronimi. — 163. exempla catholicae fidei. — 164-70. moral. Iob 7. — 171. istoria Iob. I. — 172. Ezechielis istoria I. — et 173. 74. expositiones Gregorii papae 2. — 175. 76. et Hieronimi 2. — 177-86. pastoralis cura 10. — 187. 88. dialogi 2. — 189-206. canones 18. — 207. istoria Isaiae — et 208. 9. duae expositiones Hieronimi super eam. — 210. libri 5 prophetarum in uno codice Daniel, Iohel, Naum,

Michea, Malachias. — 211-29. regulae 19. — 230. 31. ecclesiastici 2. — 232. 33. Alani 2. — 234-70. glosae diversorum librorum et auctorum 37. — 271. 72. libri sententiarum 2. — 273. 74. libri 2 super passionem Domini. — 275-80. libri 6 Isidori. — 281-90. Augustini libri 10. — 291. questiones Victorini de sancta trinitate. — 292. liber 1 officiorum Raboni. — 293-95. libri 3 Effrem. — 296-319. passionaria 24. — 320-22. libri scintillarum 3. — 323. 24. libri 2 orationum. — 325. liber 1. officiorum Isidori. — 326-32. ymnarii 7. — 333-34. super epistolas Iohannis expositiones 2 Augustini. — 335 Bedae expositio super epistolas canonicas et super apocalipsin Augustini in uno libro. — 336. Isidorus de enigmatibus. — 337-53. de compoto 17 libri. — 354. liber Alexandri. — 355. tractatus Ambrosii de officiis. — 356. Iulianus Pomerius de activa et contemplativa vita. — 357-66. libri 10 de medicinali arte. — 367. istoria 1 Hieremiae. — 368. de fide catholica Albini. — 369. 70. libri 2 de simbolo sancti Augustini. — 371-73. vitae sancti Augustini 3. — 374. vita sancti Gregorii 1. — 375. Isidorus de natura rerum. — 376. 77. libri 2 sancti Silvestri. — 378. liber 1 Clementis. — 379. 80. libri 2 de Maria Egiptiaca. — 381. epistolae Leonis 2. — 382. 83. expositiones 2 in Danihelem prophetam Hieronimi. — 384. liber Throiani belli. — 385. expositio Raboni super lib. 2. — 386. Prosper de contemplativa vita. — 387-89. officia 3. — 390. Hieronimus de gradu episcopali. — 391. super 7 psalmos Beda. — 392. 93. vitae patrum 2. — 394. omeliae Cesarii et de tran .... — 395. Cassiodorus de anima I. — 396. prognosticum. — 397. vita sancti Remigii 1. — 398. enchiridion. — 399. commentum super reges. — 400. glosa Greca. — 401. *secuntur quatuor versus abrasi* de rhetorica. — 402. 3. Servii 2. — 404. commentum Remigii super Marcianum. — 405-11. Sedulii 7. — 412-16. Eutichii 5. — 417. 18. Bedae de metrica arte 2. — 419. orthographia Ciceronis. — 420-22. Erchauperti 3. — 423-25. Aratores 3. — 426-34. psichomachiae 9. — 435-38. Prudentii 4. — 439. musica Augustini. — 440. musica Boetii. — 441-43. Prisciani minores 3. — 444-47. Donati 4. — 448. Priscianus de 12 versibus. — 449-52. Catones 4. — 453. de natura bestiarum et volucrum. — 454. 55. Walahfridi 2. — 456. 57. Aviani 2. — 458-61. Iuvenci 4. — 462. liber Consentii 1. — 463. liber Senecae de 4 virtutibus. — 464. de scematibus liber. —

465. disputatio philosophica. — 466. ars metrica de nativitate sanctae Mariae. — 467. grammatica Isidori. — 468. liber Ethici. — 469. grammatica Albini. — 470. de voce et littera et aliis questionibus multis. — 471. Hieronimi de scematibus et tropis. — 472. commentum Remigii super Sedulium. — 473. glosae super Virgilium. — 474. Aesopus I. — 475. de conflictu vitiorum atque virtutum Leonis papae. — 476. benedictionale I. — 477. de vitiis et inhonesta anima. — 478. liber Iunilii de partibus divinae legis. — 479. excerptum super lectionem Esaiae. — 480. liber de caritate patrum. — 481. liber prooemiorum I. — 482. epistolae Augustini et Hieronimi inter se. — 483. martyrologum cum metro factum. — 484. ratio inter carnem et animam. — 485. de poenitentia sacerdotum post peccatum. — 486. 87. sermones diversorum auctorum in natalibus sanctorum 2. — 488. tractatus Hieronimi super psalmos. — 489. liber de homine et partibus eius. — 490. de officio missae. — 491. gesta Karoli I. — 492. epistolae Hattonis et Agionis ad Karolum Magnum. — 493. epistolae Grecorum et caeterorum episcoporum. — 494. lex Ribuariorum. — 495. lex Bawariorum. — 496. vita Mariae Egiptiacae. — 497. de genealogiis. — 498. liber Hieronimi ad Marcellam de conexibus litterarum. — 499. 500. libri capitulares de libris legis 2. — 501. liber de variis rebus. — 502. liber poenitentialis. — 503. expositio super orationem dominicam. — 504. liber Alcwini de virtute. — 505. liber chronicorum. — 506. liber Diomedis ad Adthanasium de 7 libralibus artibus. — 507. liber super missam I. — 508. liber legum vel capitularium. — 509. de remissione peccatorum. — 510. de creatione vel super mathesin. — 511. liber Cassiani et Iohannis de generibus monachorum. — 512. commentum Hieronimi super Hesram scribam et in ipso continetur Eutropius de gesta Romanorum. — 513. Marcianus de astrologia, aritmetica, musica.

Ph. Jaffé in Monum. Germ. hist. XVII 567-68. e codice Pommersfeldensi 2821 cf. Archiv f. a. d. G. IX 534.

43. **Otto III imperator.** 983-1002.

Isti sunt libri tercii imp̄r̄s ottonis. quos iohan [*deletum linea inducta*] placentiae invenit sibi serva|tos. 1. 2. duos libros Orosii. 2. 3. Psium. [*superscr.* duos libros]. 4. Titi Livi

n̄. minimā partē [*haec tria verba deleta linea inducta*]. 5. Medicinale unū | 6. 7. Duos capitulares. 8. Fulgentium unū. simul cū orthographia Isidori ēpī. | 9. In Isagogas porphyrii. 10. min' cōmtū Boecii. 11. 12. duos glossarios.

V. Rose in Hermae VIII p. 46. ann.

44. Coenobium S. Emmerammi Ratisbonense = Regensburg. 994.

Isti sunt libri Waltherii monachi.

1. Prudentius I. — 2. Arator I. — 3. vita S. Martini I. — 4. martyrologium Bedae I. — 5. defloratio psalmorum S. Augustini. — 6. Septimonus I. — 7. libellus I cum metro factus de gestis sanctorum. — 8. Donatus minor I. — 9. nocturnale I. — 10. liber bestiarum et volucrum I. — 11. gradale I. — 12. decem eglogas georicon. — 13. Boetius I. — 14. super Virgilium libellus manualis I. — 15. Euticius I. — 16. Isidorus I. — 17. Orosius I. — 18. liber super Iob I. — 19. liber kartularum I. — 20. particulum Porfirii. — 21. Priscianus minor I. — 22. successiones pontificum Romanorum. — 23. libellus declinationum I. — 24. libellus Tagoberti. — 25. libellus super IIII evangelia. — 26. item pars Poetii.

Inter ecclesiasticas res, quas Gebahardus episcopus abstulit de S. Emmeramo: 27-30. evangelia IIII e quibus duo cum auro scripta. — Anno DCCCCXCIII indict. V. haec adbreviatio facta est. Hae vero res augmentabantur sub regimine Romualdi abbatis. 31-33. missalia IIII e quibus in tribus XV libri continentur: hoc sunt III compoti. III gradalia. missal. III. evangel. III. epistol. III in totius anni officium compacti. — 34. omeliarius I annualis. — 35-37. lectionarii III. — 38-40. gradalia III. — 41. actus apostolorum. epistolae Pauli. apocalypsin in uno libro. — 42. Beda I de temporibus.

43. Ad Isaninga missal. et lectionar. — 44. omelias XL Gregorii. — 45. antiphonarium cum gradali. — 46. item antiphonarium. — 47. vitam S. Remigii. — 48. vitam S. Otmari. — 49. super 'beati immaculati' liber S. Ambrosii.

50. Priscianus de XII versibus. — 51. commentum super sagogas. — 52. 53. minores Donati sunt II. — 54. 55. item maiores Donati II. — 56. barbarismorum, soloecismorum et metaplasmorum declinationumque liber I. — 57. commentum

unum super Sedulium. — 58. liber traditionum de rebus ecclesiae huius. — 59. liber Brendani. — 60. vita Adam. — 61. omelia una Caesarii ad monachos. — 62. de translatione S. Benedicti liber I. — 63. vita S. Hieronymi. — 64. officiale I. — 65. topica Ciceronis. — 66. periermeniae Aristotelis. — 67. categoriae Aristotelis. — 68. commentum super topica Ciceronis. — 69. commentum periermenias Aristotelis. — 70. 71. commenta II super isagogas Boetii. — 72. arithmetica Boetii. — 73. rhetorica Ciceronis. — 74. Marcianus de nuptiis philolog. — 75. dialectica eius. — 76-88. psalteria XIII. — 89-97 ymnarii IX. — 98-104. sequentiae VII. — 105. missale ipsius abbatis. — 106. lectionarius eius. — 107. psalterium eius. — 108. sequentiae eius. — 109. 10. duo nocturnalia eius. — 111. commentum super rhetoricam Ciceronis.

Inter ecclesiasticas res quas frater fidelis Hertinc habuit sub sua cura et reliquit: 112. 13. missalia II in quibus evangelia, epistolae et gradalia continentur. — 114-16. et alia III. — 117. epistolare I. — 118. 19. lectionarii II. — 120. 21. officialia II.

J. A. Schmeller in Serapei II 260-61 e cod. Emm. C. 41 [Mon. 14222] fol. 17.

45. **Incognita bibliotheca.** saec. X vel. XI.

Wincerus Iohannes Warembaldus Bernacer letaldus azelinus wincerus bauo dominicus Constantinus erinardus hubertus warnerus oda bezela liezenna emma.

1. Rethorica ciceronis. 2. Timeus plato. 3. Porphirius cum categoriis augustini. 4. Simphosius lib. 5. Regulae astrolapsus. lib. I de astronomia. 6. lib. de utilitatibus astrolapsis. 7. exceptiones prisciani [*correctum in* de prisciano]. 8. Corpus dialecticae. 9. Priscianus maior cum minore de constructione. 10. item de constructione [*in margine* 11. Priscianus de XII versibus]. 12. I. Virgilius. 13. I. Terentius. 14. I. Horatius. 15. I. Salustius. 16. I. Boetius. 17. I. iuuenalis cum persio in uno uol. 18. excidium troiae. 19. Prudentius maior. 20. item prudentius minor cum Aratore. 21. item prudentius minor. 22 item arator. 23. 24. Sedulii II. 25. Auianus I. 26. Cato I. [*correctum in* Catones II.] 27. Donatus minor cum maiore et barbarismo et coniugationibus. 28. Beda de metrica arte I. [*in margine* 29. item donatus cum

coniugationibus]. 30. Seruiolus I cum esopo. 31-33. tres libelli declinationum. 34. Euticius. 35. Priscianus de formatione I. 36. carmen de quibusdam lapidibus moraliter pertractat [*in margine* migrat Mico]. 37. Macrobius. 38. Musica [*in marg.* 39. tres quaterniones de musica boetii]. 40. ad deodatum. 41. ad augustinum. 42 commentum boetii in cathegorias aristotelis. 43. commentum boetii ș super isagogas. 44. periermenia apulei cum periermeniis aristotelis. 45. rethorica ciceronis ad herennium. 46. commentum super iuuenalem.

H. Hagen Jahrb. f. Philol. 99, 511-12. e cod. Bern. 433 saec. X, qui auctorem ad Herennium continet, pagina ultima.

46. Coenobium S. Mariae Albanetae. saec. X vel XI.

Ego frater Lando indignus diaconus. offero istos libros. in cenobio sancte dei genitricis Marie, ubi dicitur Albaneta. He sunt ultime moralie. que scripte sunt. prime scribende sunt. Unde plurimum rogans peto. ego desiderabi. Ita et vos finiatis. Alii libri: 2. unum antiphonarum. — 3. unum istoriarum. continentem in se librum apokalipsis et actum apostolorum cum septem epistole canonice. — 4. unum prophetarum continentem in se epistole Pauli. — 5. unum computum. — 6. unum psalterium. — 7. una closa.

et tari X. da ipsi presbyteri. Idem presbyter Ardeczone et alii sociis subscripserunt.

A. Caravita. i codici e le arti a Monte Cassino II (1870) 76 e cod. 74-48 moralium S. Gregorii.

47. Mons Cassinus = Monte-Cassino. 1023.

In nomine domini nostri Ihesu Christi anno dominice incarnationis M. XXIII. Indictione VI. Anno videlicet ordinationis sue secundo Domnus Theobaldus reverendissimus abbas. Hunc librum de civitate dei edito a sancto Augustino episcopo. In hac ecclesia sancti Benedicti. ubi sacratissimum corpus eius humatum est. scribere praecepit. Cum aliis. XX . . . . . codicibus. Hi sunt. 1. Inprimis. omelia quadraginta. — 2. pars prima moralium. — 3. 4. liber psalmorum. exposito a sancto Augustino. divisus in duo volumina. — 5. super epistolas Pauli. edite a Claudio episcopo. — 6. Ravanum. — 7.

librum sancte trinitatis, que deus est. — 8. 9. Ymnaria duo in choro semper habenda. — 10. Chronica sancti Eusebii Cesariensis episcopi et Hieronimi presbiteri. et Ysidori episcopi. — 11. Prosperi et Iohannis. — 12. historia Saracenorum. — 13. historia Longobardorum. — 14. edictum regum. — 15. pontificalem Romanorum pontificum. — 16. liber officiorum sancti Ysidori episcopi. — 17. liber concordie kanonum. — 18. et librum kanonum. — 19. decretale pontificum. — 20. super Marcum edito a venerabili Beda presbitero.

A. Caravita. i codice e le arti a Monte Cassino (1870) II 77-78. e cod. 28.-194 continente Augustinum de civ. Dei p.585.

48. Weissenburg. ante 1043.

Iſti codiceſ inventi ſt in armario ſci petri | in vuizzunb. ſub folmaro abbate. | 1-8. miſſaleſ cū epliſ et grad et eugl. VIII | 9-14. miſſaleſ ſpetialiṫ cū orat. VI. 15. et ſeptimuſ | cum grad. et ſequentiale. et bāpt. et comēn|datione animę. qui fuit adalrati | 16-20. plenaria V. 21-25. Eugla ordiñ. V. 26-28. Eugla cum | Epiſtol. III. 29. 30. Epiſtolareſ cū eburno et ar|gento ornati II. 31-34. alii IIII. 35-45. Gradal. XI. | 46-48. cū eburneiſ tabul. III. 49-59. Sequentialeſ XI. | 60-63. capitulareſ cū coll IIII. 64-69. Baptiſteria VI. 70-74. Ymnarii V. 75-84. Pſalteria int' ſervata X | 85-88. in ęccla. IIII catenata. 89-91. et III uetuſtiſſimi | ad ſcolā. 92-94. Tria uolumina caſſiodori in | pſalṫ. 95. Ieronim' in pſalṫ. 96. Remigius in | pſalṫ. 97. 98. Augustin' in pſalṫ II libri. unuſ | nouuſ et alius veṫ. 99-101. pſalṫ. theutonice in | III uolum̄. 102-4. libri III in pſalt ſine nom̄.

Opus bedę. 105. De natura rerū lib. I. 106. ſup VII | eplaſ canoñ lib. I. 107. Itē in caſdē. et in queſti|ones regū. 108. In act' aplor. 109. Itē in act' aplor. | et apocal. et in eplaſ [epalſ *Knittel*] pauli. 110. Sup. parabolaſ | ſalom̄. et eccleſiaſten. et cantica canṫ. | ·.· 111. Itē tracṫ. in act' aplor. 112. 13. Itē in apocal. libri. | II. 114. Sup math. 115. Sup marcū. 116. Sub lucā. | 117. In computū. 118. De temporb; 119. Geſta anglor. | 120. 21. Sup eplaſ pauli ſine nomine libri II.

Opuſ auguſtini. 122-24. Tria uolumina de ciui|tate dī. 125-27. Tria volum̄ sup. ioh. 128. Contra ad|verſarioſ legiſ et pphetarū 129. De qualitate | animę. 130. De baptiſmo.

131. de fide et operib. | 132. ſup. eplaſ pauli ad galathaſ. 133. ſub paſſionē | dnī. 134. 35. libri ſermonū II. 136. 37. De c̄cordia euglaru | libri II.

Opuſ gregorii. 138-40. Tria volum̄ moral iob | 141-44 Dialogi IIII. 145-48 ſup hiezechielē IIII uolum̄ | 149-52. Paſtoraliſ curę libri IIII. 153. 54. Quadraginta | omel libri II.

Opuſ rabani. 155. 56. ſup geniſim uolum̄. II. | 157. ſup ruht. 158. 59. Duo uolum̄. in regū. | 160. 61. ſup paralipomenon II uolumina. | 162. In ęccleſiaſticū. 163. In iudicū. 164. In iudit et | in eſter. 165. In iezechielē. 166. In computū. | 167. Ambroſiuſ de fide. | 168. Euſichiuſ in leuiticū | 169. Yſidoruſ de officiiſ. 170. Sinonima ysidori. | 171. Itē yſidoruſ qd ſit ſūmuſ et incōmutabil dſ.

Knittel in editione Ulphilae p. 243-45. e codice Wolfenbuttelano W. 30. fol. 105[b] et 106[a] cf. Kelle Otfried II p. XIX et Schannat Vind. lit. col. I p. 8. vide § 17.

49. Monasterium Riopullense = Ripoll. ante 1046.

Hic est brevis librorum sanctę Marie.

1. 2. istoria ecclesiastica 2. — 3. tripartita. — 4. 5. Amelarii 2. — 6. Capitularem K(aroli). — 7. legem Romanam. — 8. Quaternio de Boetii. — 9. et alius de Iuvenal. — 10. quaternio Albos. — 11. alter de XII signis. Hos libros dedit Salomon pro Ermengaudo filio suo. — 12. vita sancti Gregorii. — 13. 14. Prosper duos. — 15. Cañ Sentē Ysidori cum eius cronica. — 16. Donatum I. — 17. Sedulium ac oratore [Arator?] et iudicum. Et pro Iohanne dedit etc.

P. Ewald in N. Archiv d. Ges. f. ä. deutsch. Geschichtskunde VI (1881) 389. e catalogo codicum centum viginti unius, qui iam periit.

50. Monasterium Murense = Muri. ante 1055.

* * * * [Reginboldus] et pergens circumquaque ad cellas et ad claustra, quidquid ibi acquirere potuit, reportavit tam reliquias sanctorum tam libros et vestes sacerdotales et pallas et summo studio ad obedienciam sibi iniunctam, ut modo claret, invigilavit. * * * * Alia autem quedam campana hic fundi fecit et libros scribi, qui hic notati sunt: 1. genesim cum prophetis. — 2. librum regum cum Iob et Thobia et Iudith et Hester et

Machabeorum et paralippomenon et Esdra. — 3. sermones sancti Augustini — 4. et actus apostolorum et apocalipsim et epistolas Pauli et epistolas canonicas. — 5. 6. duos libros omeliarum. — 7. expositionem sancti Augustini super evangelia Iohannis — 8. vitam sancti Pauli, Antonii, Hylarionis, Malchi — 9. et quatuor libros dyalogorum sancti Gregorii cum vita sancti Meginradi, — 10. vitam sancti Uodalrici. — 11. translacionem sancti Benedicti, — 12. invencionem sancti Stephani, Sebastiani, Augustini, — 13. vitam sancti Silvestri, Gregorii, minorem Mauritii, — 14. tractatus sancti Augustini super epistolam Iohannis, — 15. sancti Martini, Brictii, Galli, Othmari, Verene, Nicolai, Goaris, Victoris et Ursi, Felicis et Regule, Pelagii cum sermone in assumptionem sancte Marie, — 16. psalterium cum non integris versibus, — 17-19. missales libros tres, — 20. antiphonarium, — 21. partem de graduali, — 22-25. sequencinarios quatuor. Hos libros scripserunt pene omnes Nokerus et Heinricus. Acquisivit etiam dominus Reginboldus de cella sancti Galli 26. librum sapientie — et de Augia 27. martirilogium — 28. cum libro beati Effrem — 29. Lectionarius autem vetustus — 30. et cursarius antiquior — 31. et liber regule venerunt de cella sancti Meginradi. * * * * * * * *

Quellen zur Schweizer Geschichte III 2 Kloster Muri p. 23-24.

51. Bibliotheca Wessofontana = Wessobrunn. saec. XI.

Isti sunt libri quos scripsit et Sancto Petro tradidit Diemot ancilla Dei.

I. liber missalis cum graduali et sequentiario. — II. Alius liber cum graduali et sequentiario, qui datus est episcopo Treveris. — III. item missalis liber cum epistolis et evang. et grad. et sequent. — IIII. item alius liber missalis cum epistolis et evangeliis per totum annum et graduali et sequentiario et baptisterio integro. — V. Item missalis liber cum epistolis et evangeliis. — VI. officialis liber. — VII. alius liber officialis cum baptisterio, qui datus est episcopo Augustensi. — VIII. liber cum evangeliis et lectionibus. — VIIII. liber cum evangeliis. — X. liber cum epistolis.

[XI-]XII bibliotheca in duobus voluminibus, quae data est in pretio praedii ad Bisinbcrc. — [XIII-]XV. bibliotheca in tribus voluminibus. — [XVI-]XXI. moralia in sex partibus —

XXII. Gregorius ad Regaredum. — XXIII. Gregorius super Ezechielem. — [XXIV-]XXVI. omeliae in tribus voluminibus. — XXVII. Origenes super vetus testamentum. — XXVIII. Origenes super cantic. canticorum. — [XXIX-]XXXI. Augustinus super psalterium in tribus voluminibus. — XXXII Augustinus super evangelium et super epistolam Iohannis. — XXXIII. epistolae Augustini numero LXXV. — XXXIV. Augustinus de verbis Domini. In quo etiam continetur liber de sermone Domini in monte: Sermonem Domini, quem locutus est Iesus Christus . . . . . . Misericordiam usque ad cuius tractationem liber primus terminum accepit . . . . . In eodem Augustinus de opere monachorum: Iussioni tuae sancte frater Aureli tanto devotius . . . . In eodem Augustinus de agone christiano: Corona victoriae non promittitur nisi certantibus . . . . In eodem Augustinus de orando Deo ad Probam: Augustinus servus Christi servorum religiosae famulae Dei Probae in Domino salutem. Et petisse te et promisisse me recolens, ut te ad . . . . In eodem Augustinus de professione viduitatis: Augustinus episcopus, servus Iesu Christi servorumque Christi religiosae famulae Dei Iulianae in Domino dominorum salutem. Ne petitioni tuae et in Christo dilectione diutius essem debitor promissionis. . . . In eodem Augustinus de bono coniugali: Quoniam unusquisque homo humani generis pars est . . . In eodem Augustinus de virginitate: Nuper edidimus librum, in quo etiam Christi virgines admonuimus atque monemus. — XXXV. epistolae Ieronymi numero CLXIIII. — XXXVI. tripartita historia. — XXXVII. ecclesiastica historia. — XXXVIII. quinquaginta sermones Augustini. In quo continetur vita sancti Silvestri. In eodem Ieronymus contra Vigilantium. In eodem Ieronymus de consolatione mortuorum. In eodem vita sancti Basilii et vita Iohannis Elemosinarii. — XXXVIIII. Paschasius de corpore et sanguine Domini. In eodem conflictus Landfranci contra Beringerum. In eodem passiones martyrum Dionysii et sociorum eius et Adriani et Stephani paparum. — XL. Iohannes Chrysostomus. — XLI. Ieronymus de hebraicis questionibus. — XLII. confessionum liber Augustini. — XLIII. canones. — XLIIII. glosa per a b c composita. — XLV. plenarium in uno volumine.

Schmeller in Serapei II p. 249. 50. Pez thesaurus anecd I p. XX-XXI.

52. Embrico episcopus Augustensis = Augsburg. 1063-71.

Descriptio librorum domini nostri Embriconis episcopi.

I. omelię per totum annum [*super lineam*: quas dedit ad s. Gerdrudem] — II. omelię Gregorii et pastoralis eius. — III. missale cum lect. et evangel. et grad. [*super lineam*: quod perdidit in Sax.] — IIII psalterium cum libro ymnorum [*sup. lin.*: s. Gerdrudis]. — V. antiphonarium cum ymnario [*sup. lin.*: quod traditum est pro missa s. Gerdr.]. — VI. ordo. — VII. item ordo. — VIII. graduale et liber sequent. et troporum [*sup. lin.*: S. Gerdr.]. — VIIII. liber ymnorum. — X. canones et liber Vualefridi. — XI. canones. — XII. item canones. — XIII. Cassiodorus in psalmos. — XIIII. Augustini soliloq. — XV. item missal. libr. — XVI. lectionarium. — XVII. nocturnalis lib. — XVIII. genesis. — XVIIII. lib. numeri et deuter. — XX. regum [*sup. lin.* ꝑ libris Tull.]. — XXI. Salomon Iudith Mach. — XXII. epistole Pauli cum exposit. — XXIII. moralia Iob a primo usque in XVII. — XXIIII. moralia a XVII usque in finem. — XXV. item pars moralium. — XXVI. omelię Gregorii in Ezechiel. — XXVII. Augustini in psalmos. — XXVIII. item Augustini in psalmos. — XXVIIII. item Augustini in psalmos. — XXX. Augustini exposit. in Iohannis evang. — XXXI. Augustini de virginitate s. Marię et de incarnatione domini. — XXXII. sermones Augustini. — XXXIII. expositio in vetus testam. — XXXIIII. expositio Ieronimi in Osee et rel. prophet. — XXXV. item Gregorii de sentent. proph. — XXXVI. Rabani episcopi tract. — XXXVII. expositio in cantica canticor. — XXXVIII. expositio in epistolas. — XXXVIIII. ystoria illustrium. — XL. agones apostolorum. — XLI. apologeticus Gregorii Nazanz. — XLII. vita patrum et dialogus. — XLIII. passionarium. — XLIIII. vita s. Martini et s. Nicolai. — XLV. vita s. Basilii. — XLVI. vita s. Simeonis Trevir. — XLVII. vita Iohannis elemosin. — XLVIII. epistolę Arnoldi. — XLVIIII. sermones Erchanbaldi arch. — L. ser . . . . . .

A. Ruland in Archiv f. d. Gesch. des Bisthums Augsburg. I (1856) 13-14 e cod. Monac. 3727. Hieronymi in Oseam et proph. minor. fol 195^{v} et 196^{r}. Imaginem huius catalogi dedit Ruland l. l. Antea ediderat catalogum Pez. thesaur. anecd. I p. XXXV-XXXVI.

53. Augusta Vindelicorum = Augsburg. saec. XI.

Thesaurus S. Mariae.

1. plenarium nigrum. — 2-6. psalteria V. — 7. sextum sci ŏdalrici. — 8-12. benedictionalia V. — 13. sextum ad capellam epī. — 14-18. officialia V. — 19. bibliotheca I. — 20. 21. sequentionarii II. — 22. 23. gradualia II. — 24-31. missalia VIII. duo insuper deaurata. — 32. matutinalis lib. I et dimid.... In capella epī. — 33. missale I. — 34. lection. I. — 35. liber evangel. I. — 36. grad. I. — 37. 38. psalt. II. — 39. officiale I.

A. Ruland in Archiv f. d. Gesch. des Bisthums Augsburg 1 (1856) 15-16 e cod. Monac. 3739 fol.85.

54. Bernardus. saec. XI.

Hi sunt libri quos bernardus proprio sumptu conscribi fecit.

1. Ysagoge. cathegoriae. periermenias. topica. liber syllogismorum secundus. liber diuisionum. liber diffinitionum. liber syllogismorum ypoteticorum. Ante praedicamenta boetii. hi omnes VIIII in uno sunt uolumine. – 2. commentum cathegor. — 3. commentum in topica. — 4. topicae differentiae et prior liber syllogismorum cathegoricorum et quaedam excerpta uel quaestiones de dialectica in uno uolumine. — 5. iterum topice differentie in altero uolumine. — 6. regulae minuciarum et questiones Lantfranci in uno uolumine. — 7. iterum utiles questiones dialecticae et regulae syllogismorum utrorumque et mensuratio monocordi. et regulae abaci et minutiarum. et textus dialectici. et secundus liber sillogismorum. in uno libello omnes VIIII. — 8. rethorica de inuentione. — 9. Priscianus de constructione. De litteris et syllabis. figuris et tropis et metris et maximianus in uno uolumine. — 10. regulae presciani. — 11. Ouidius metamorphoseon. — 12. Ouidius tristium. — 13. Ouidius in amatoria. — 14. Virgilius. — 15. Lucanus. — 16. Terentius. — 17. 18. duo sallustii. — 19. Arator. — 20. Auianus. — 21. Donatus. — 22. Martianus de nuptiis philologiae. — 23. Orosius. — 24. Cassiodorus. — 25. 26. duo Helperici cum regulis bedae. — 27. Iuuenalis et descriptio astrolabii in uno uolumine. —

28. arithmetica. — 29. musica. — 30. 31. duo missales. — 32. unum officiale. — 33. unum graduale cum sequentionario. XXXIII libri. LVI. partes.

34. Librum qui continet passiones apostolorum dedit ad altare sci Martini et 35. unum psalterium.

A. Wilmanns in Museo Rhen. 23, 408 e cod. Palat. 828. fol. 172v. 173r.

55. Corbeia = Corbie. saec. XI.

HI CODICES [LIBRI *Delisle*] REPERTI SUNT IN ARMARIO SANCTI PETRI.

1-3. Expositio Cassiodori super psalterium in tribus libris. — 4. Hieronymus in Isaiam prophetam. — 5. item Hieronymus super Ezechielem libri V. — 6. Herenei [Irenaei *Mai*] episcopi Ludunensis [Lugdun. *Mai.*] contra omnes hereses. — 7. Augustinus de natura et origine animae ad Renatum. — 8. epithalamium Origenis in cantica canticorum. — 9. lex Romana ab Alarico rege abbreviata. — 10. libri veterum sedecim. — 11. Libri Novellarum sex Theodosii I, Valentiniani I, Martiani I. — 12. lex Burgundionum. — 13. lex Gothorum. — 14. Iulius Frontinus de geometria. in eodem Siculus Flaccus de agris. — 15. Chigenus [Hyginus *Mai.*] Augustus de limitibus statuendis. — 16. Euclides de figuris geometricis. — 17. item Augustinus de solutionibus diversarum quaestionum. — 18. concordiae evangelistarum libri IIII sancti Augustini.

19. ecclesiastica historia Eusebii. — 20. excerptiones Eugypii. — 21. retractatio in libris confessionum Augustini. — 22. tractatus sancti Ambrosii de officiis. — 23. expositio Hesychii presbyteri super leviticum. — 24. Rufinus in librum numeri. — 25. historia Hegesippi. — 26. codex pragmaticus Tiberii Augustii. — 27. tripertita historia. — 28. Augustinus de opere monachorum. — 29. liber sancti Ambrosii de trinitate ad Gratianum imperatorem. — 30. homiliae Origenis de Balaam et Balac et in eodem Iohannis de reparatione lapsi. — 31. Tertullianus de resurrectione carnis, de trinitate, de spectaculis, de munere, de prescriptionibus ereticorum, de ieiuniis adversus fisicos, de monogamia, de pudicitia. — 32. Augustinus de utilitate credendi. — 33. Salvianus episcopus de gubernatione Dei.

34-43. libri sancti Clementis numero decem. — 44. Hieronymi libri tres in Zachariam prophetam. — 45. item Hieronymus in Hieremiam prophetam. — 46. collationes abbatis Piamon de tribus generibus monachorum. — 47. Ambrosius episcopus de fide ad Gratianum imperatorem. — 48. Augustinus de trinitate. — 49. homeliae Origenis in genesim. — 50. Hieronymus de nominibus urbium vel locorum. — 51. Ratbertus Paschasius de corpore et sanguine Domini. — 52. Fulgentius episcopus de remissione peccatorum. — 53. altercatio Atici [Attici *Mai.*] orthodoxi et Cretoboli [Critobuli *Mai.*] heretici. — 54. Hieronymus in Danihelem prophetam. — 55. Optati Milibitani [milivetani *Mai.*] episcopi libri septem ad Parmenianum scismaticum. — 56. Eusebius de fide adversus Sabellium. — 57. Augustinus de singularitate clericorum. — 58. libri duo Hieronymi contra Rufinum presbyterum. — 59. item Hieronymus contra Iovinianum. — 60. Firmiani Lactantii liber de falsa religione.

Mai Spicilegium Roman. V, 202-3. ex Ms. 520 reginae Christinae, parvam partem dedit Delisle Mém. de l'institut de France. Académie des inscriptions et belles-lettres. t. 24, 339. vel in Bibliothèque de l'école des chartes Ser. V. tom. I p. 512. cf. Montfaucon bibl. Mss. II, 1406.

56. Hamersleven. saec. XI.

Hic est thesaurus S. Pancratii martyris in Hamersleue scolasticalium librorum, quo ego H. da Brunesono vidi.

1. Priscianus maior. glossae eiusdem. — 2-4. Priscianus minor in 3 volum. glossae eiusdem. — 5. Aeneida in praesenti volumine. — 6. scalprum Prisciani. — 7. liber rhetoricorum primus, qui sic incipit: Quam Graeci vocant rhetoricam etc. — 8. 9. glossae super librum divisionum rhetoricarum Ciceronis Saepe et multum duos libros. — 10. Platonem, qui sic inc.: Socrates in exhortationibus suis. — 11. Horosium. — 12. librum, qui dicitur balnea. — 13-15. categoriae Aristotelis in tribus (duobus) voluminibus. — 16. glossas super easdem in uno librorum. — 17. Sallustium cum glossis. — 18-20. tres libros, qui sic incipiunt: Cum necessarium sit crisarori. — 21. librum, qui sic inc.: de quocumque prior pars et totum hec R. (fallit hic). — 22. librum, qui sic inc.: Omnes

homines, qui sese student. in eodem Sallustium. — 23. librum, qui sic inc.: Quisquis operis titulum diligens exanimat, inspiciat. — 24. librum, qui sic inc.: Omnis ratio disserendi, quam logicem peripatetici appellaverunt veteres. — 25. glossae Giselberti in librum Porphyrii, qui sic inc.: Ingredientibus logicam. — 26. librum, qui sic inc.: Plenitudinem et plenitatem, hoc est. — 27. in uno volum. glossas prioris materiae. In eodem: Instituta dictaminum. ibidem regulas partium, quae sic inc.: Poeta, quae pars. — 28. summa dictaminum, quae sic incipit: Urbanus epc̄. — hos libros metrice. 29. 30. Ovidium de Ponto in duobus volum. — 31. glossas super eundem. — 32. Ovidium epistolarum. — 33. glossas eiusdem. — 34. 35. Ovidium de remediis, duos libros. — 36. libros Aratoris. — 37-39. Boethium de consolatione in 3 voluminibus. — 40. 41. glossas duplices super eodem. — 42-44. duos vel tres Prosperos. — 45-48. quatuor Sedulios. — 49. Lucanum cum glossis. — 50-53. tres vel quatuor Prudentios sichom achrie. — 54-56. tres Homeros. — 57. Avinium. — 58. Aesopum. — 59. passionem S. Agnetis. — 60. Prudentium historiarum. — 61. Prudentius contra Marcionitas. — 62. 63. duos Statios Achilleidos cum glossis. — 64. librum, qui sic inc.: Parve nec invideo. — 65. Poetam [poeticam *susp. Iaeck.*] veterem cum glossa. — 66. 67. duos, qui sic inc.: Titure tu patulae. — 68. Alexium vitam Theophili. martyrium S. Pancratii in uno volumine. — 69. lib. qui sic inc.: Nec fonte labra pro clivi caballino. — 70. Ovidium de Licia. — 71. Paraclitum Theodalum cum glossis. — 72. Theologus et in eodem parabolae Salomonis. — 73. liber differentiarum, qui sic incipit: duplex esse dinoscitur homo. — 74. Tullium Philippicarum. — 75. Tullium de officiis. — 76. Tullium de natura Deorum. — 77. Tullium de senectute. — 78. glosas eiusdem. — 79. Horosium quae sic: dicta post urbem conditam. — 80. lib. qui sic inc.: arist. dicit. Subsistunt singularia. — 81. epistola Symmachi. — 82. Boethium de trinitate. — 83. Sanctae S . . . . . ad Iohannem de ac (deus). — 84. 85. isagoge Porphyrii in categorias Aristotelis dupliciter. — 86. de modalibus propositionibns (et) de introductionibus liber Bodiui. Haec omnia in uno volumine. — 87. Servius de festis. — 88. Introductiones dialecticae. — 89. edyp. commentar: In categ. Aristot. primae editionis. — 90. 91. Serviolum rhe-

toricae flores, dupliciter. — 92. differentiae nominum sive verborum. — 93. Serviolum. regulas no. quae sic: maximus recapitulationes amborum supradictorum. — 94. duos libros, qui sic: cum unius cuiusque partis eloquentiam. — 95-97. tres fab tarios. — 98. librum, qui sic: Vetus nos a consuetudinis. — 99. regulas, quae sic nominantur: singulares has habet. — 100. breves regulas, quae sic: Christi litterae terminales. equivoca dicuntur. — 101. librum, qui sic: divisio foret. — 102. disputatio philosophica de fisica. — 103. librum, qui sic: Si aliquis itaque homo. — 104. Priscianum de XII versibus. — 105. liber super gnomeniarum. Comment. — 106. de S. trinitate.

Iaeck in Okeni Iside anni 1824. I, 26. 27. e codice Virgilii bibliothecae Schoenbornensi Gaibachii. vide Heyne Virgil. V 421 (1800).

57. **Tegernsee.** saec. XI.

Reginfridus monachus donat monasterio libros:

1. bibliotheca. — 2. librum Christiani. — librum Virgilii. — 4. libr. Ovidii. — 5. libr. Platonis cum Calcidio. — 6. commentum in Lucanum. — 7. libr. Donati. — 8. libr. Aratoris. — 9. rhetoricam cum Victorino et Grillio. — 10. libr. Smaragdi abbatis. — 11. libr. Egesippi. — 12. libr. Sybillae. — 13. commentum in p. Ieremiam. — 14. libr. Ovidii metamorph. — 15. libr. Ovidii de remedio et amore. — 16. libr. Martiani. — 17. libr. de computo. — 18. 19. duo psalteria, unum glossatum et alterum cum hymnario et officialibus. — 20. dicta Alexandri cum quodam Dindimo. — 21. librum Virgilianae continentiae. — 22. 23. vitae quorundam sanctorum in duobus corporibus. — 24. sermones Chrysostomi. — 25. libr. gradalem cum sequentiis et tropis. — 26. topica Tullii cum commentis Boetii et libr. differentiarum et divisionum et multa de rhetorica et de sillogismis in uno corpore. — 27. 28. duas mappas mundi. — 29. libr. super Donatum. — 30. libr. centimeter. — 31. libr. Daretis de excidio Troiae. — 32. gesta Alexandri Magni. — 33. libr. fabularum. — 34. libr. de abaco et de minutis. — 35. de divisione et coacervatione numerorum, de partibus laicae. —

36. unum librum evangeliorum. — 37. et unum librum epistolarum.

M. von Freyberg, älteste Gesch. von Tegernsee. (München 1822) 178 e cod. Tegernseensi.

58. Monasterium S. Vedasti Atrebatense = Arras (Saint-Vaast). saec. XI.

Abbas devotus probus ac vita Seiwoldus.
Contulit hos libros Christo dominoque Vedasto.

1. textum argenteum. — 2. missalem. — 3. lib. eptaticum Moysis. — 4. lib. moralium Greg. XX. — 5. lib. Haimonum usque in pascham. — 6. lib. Claudii super Mattheum. 7. lib. reg. sancti Benedicti et diad. mon. — 8*. lib. dialogorum Gregorii. — 9. lib. veterum patrum. — 10*. lib. expositionis Ambrosii de psalmo CXVIII. — 11*. lib. eiusdem Ambrosii de initiandis. lib. eiusdem de mysteriis lib. VI. lib. commonitorium Palladii. lib. Bragmanis lib. I. lib. Ysidori de officiis lib. II in uno volumine. — 12. lib. pronosticon. — 13. lib. enkiridion. — 14*. lib. exameron Ambrosii. — 15. lib. Prosperi Aquit. et Ambrosii de officiis. — 16. lib. Bede sup. VII epistolas canonicas. — 17. lib. epistolarum Bacharii Aug. Eubod. Macedonii. — 18. lib. vite sancti Richarii. — 19*. lib. vit. sanctorum confessorum Gutberti, Gutlaci, Aichadri, Filiberti et Dunstani. — 20. lib. de assumptione sancte Marie. — 21*. lib. canonum. — 22. lib. historie ecclesiastice gentis Auglice. — 23. lib. vite sancti Walerici [Wsancti alerici *typotheta Hericourtii*] Mauri. — 24. passiones sanctorum martirum Luciani, Maximi atque Iuliani in uno volumine. — 25. lib. medicinalium. — 26. lib. Cassiodori de ortographia. — 27. lib. usuum et tractuum totius anni. — 28. lib. parabolarum Salomonis. — 29. lib. de laude virginitatis. — 30. lib. de professione coniugatorum. — 31. lib. Prudentii et Sedulii in uno volumine. — 32*. lib. Rabbani super Iudith et Hester. — 33. lib. tripartite historie ecclesiastice.

A. d'Hericourt in Bull. du bibliophile Belge VI (1850) 120 sq. Serapeum XI (1850) Intelligenzbl. 2-4.

59. Coenobium S. Petri Carnotense = Chartres. saec. XI.

1*. ystoria tripartita. — 2*. Priscianus. — 3. Iuvenalis. — 4. vita sancti Germani versifice. — 5*. passio sanctorum Marcellini et Petri. — 6. expositio Esdre prophete. — 7. diadema monachorum. — 8. septem collationes. — 9*. Cassiodorus super: Domine exaudi. — 10. Dionisius de celesti ierarchia. — 11. expositio Ieronimi in Ieremiam. — 12*. Augustinus de sancta trinitate. — 13*. vita sancti Antonii. — 14*. expositio Rabani super Iudith et expositio Alberti super apocalypsin in uno volumine. — 15*. collatio abbatis Moysi. — 16*. Ieronimus super Matheum et Abdiam. — 17*. Cassiodorus super psalterium usque ad: Domine exaudi. — 18*. Rabanus super regum. — 19*. Ieronimus super Ionam. — 20*. Iosephus. — 21. moralia Iob libri X. — 22*. Augustinus de doctrina christiana. — 23. Ieronimus super leviticum. — 24. Augustinus super psalterium a 'Deus stat in synagoga' usque ad finem. — 25. expositio super epistola sancti Pauli. Romana scriptura. — 26*. expositio super Iob. Romana scriptura a XXV usque ad XXXV. — 27*. Ieronimus in Isaiam. — 28. pastoralis episcopi Fulberti pro nostro. — 29. Augustinus super Iohannem Romana scriptura. — 30. Ieronimus contra Luciferianum. — 31. Beda super parabolas. — 32*. Augustinus contra Felicianum. — 33. Gregorius Turonensis super gesta Francorum. — 34. miracula sancti Martini. — 35. sanctus Effrem. — 36. flores psalmorum Ieronimi. — 37. ystoria Romana secundum Anneum Florum. — 38. Augustinus de opere monachorum. — 39. Beda super ystoriam Anglorum. — 40*. Augustinus de cura pro mortuis. — 41. 42. Hubaldus ad Carolum duobus voluminibus. — 43*. liber de concordia regularum. — 44. liber legis Ribuarie. — 45*. epistole beati Pauli apostoli. — 46. Beda supra Esdram. — 47. Beda de arte metrica. — 48. Adelelmus de virginitate. — 49. Priscianus de nomine. — 50. 51. duo volumina Prisciani de XII^{em} versibus. — 52-54. Franco et Saxo in tribus voluminibus. — 55. de partibus orationis tractatus Scottisca littera. — 56. arithmetica et Boetius de consolatione et Prosperus et Avienus in uno volumine. — 57*. Boetius alter de consolatione. — 58. 59. exemplaria duo cartarum. — 60. introductio

grammatice et aliarum artium. — 61. ysagoge Porphirii et Cassiodorus de institutione rerum humanarum in uno volumine. — 62. Boetius super categorias Aristotelis. — 63. Remigius super Donatum et super Catonem. — 64. vitalis liber, qui ita vocatur propter vitas sanctorum. — 65. regula sancti Benedicti cum glosis. — 66. 67. glosarii duo. — 68*. Beda de natura rerum. — 69. prognostica Iuliani Tolletani episcopi. — 70. Fortunatus. — 71. Ovidius. — 72*. Isidorus de differentia inter Deum et hominem. — 73. sanctus Ilarius de sancta trinitate et Ambrosius de fide in uno volumine. — 74. de illustribus aecclesiarum. — 75. septem collationes aliae. — 76-79. passionales IIII excepto magno volumine dialogorum. — 80*. expositio Aimonis super epistolas Pauli. — 81. Virgilius. — 82. Servius. — 83*. summum bonum, liber Isidori. — 84. ordo ecclesiasticus. — 85*. psalterium triplum. — 86. omeliarius in quadragesima. — 87*. Augustinus de latrone, cui dixit Dominus: hodie mecum eris in paradiso. — 88. Marcianus. — 89. liber de muliere Cananea. — 90. expositiones Ambrosii in epistolis Pauli. — 91. quaterniones de sancto Petro, quos Rotbertus fecit transcribere. — 92. quaterniones de sancto Andrea. — Hi sancti libri IIII quos dominus Sigo dedit sancto Petro. 93*. libri IIII evangeliorum. — 94. liber de vita sancti Pauli et aliorum sanctorum. — 95*. de civitate Dei. — 96. quaterniones de sancto Marco et aliorum sanctorum. — 97. flores evangeliorum. — 98. versus de Karolo Magno. — 99. glosarii liber. — 100. lectionarius antiquus. — 101. item lectionarius novus. — 102*. istoria Egesippi viri sanctissimi.

L. Merlet. Bibliothèque de l'école des chartes. Ser. III. tom. 5 (1854) 265-70 e codice Augustini de doctrina christiana in hoc catalogo n. 22 signato.

60. Monasterium S. Laurentii Leodiense = Lüttich. saec. XI.

I. epistole Pauli. — II. Beda de tabernaculo. — III. Beda de templo. — IIII. Beda in parabolis Salomonis. in quo etiam Hieronimus in epistola ad Galathas. — V. Hecino [Heimo? *GB.*] in apocalipsi. — VI et VII. liber Rutperti in eadem apocalipsi. — VIII et VIIII. Cassiodorus super psal-

mos. — X. Beda super Iohannem. — XI. textus quatuor evangeliorum. — XII. psalterium. — XIII. parabolę Salomonis. — XIIII. evangelium diatessaron. — XV. commentum Hilarii super Mattheum. — XVI. eptaticum. — XVII. retorica ad Erennium. — XVIII. item retorica ad Erennium. — XVIIII. lib. duodecim prophetarum. — XX. Hieronimi de Hebraicis questionibus et nominibus. — XXI. Augustinus de questionibus eptatico. — XXII. lib de corpore et sanguine Christi. — XXIII. Augustinus de utilitate credendi. — XXIIII. geometrica Boetii. — XXV. Macrobius. — XXVI. de agricultura. — XXVII. topice differentię, in quo et alia opuscula Boetii. — XXVIII. Virgilius. — XXIX. apocalypsis. — XXX. expositio in lamentatione Hieremia. — XXXI. glose in apostoli Pauli. — XXXII. libellus matutinalis. — XXXIII. libellus computi. — XXXIIII. libellus officiorum Ysidori. — XXXV. liber Magni Aurelii Cassiodori Senatoris de sede animę. — XXXVI. eiusdem Cassiodori pars prima super psalmos. — XXXVII. rettorica de inventione. — XXXVIII. item topicę differentię. — XXXVIIII. corpus dialecticę. — XL. liber diffinitionum. — XLI. liber minutiarum.

F. X. Kraus e cod. Bruxell. 9668 in Jahrbücher des Vereins von Alterthumsfreunden im Rheinlande 50 (1871) 228.

61. **Ecclesia S. Nicolai de Ciconia.** saec. XI.

In ecclesia sancti Nicolay de Ciconia inveni ego Iohannes Biscardus subdiaconus. — 1. 2. passionaria II. — 3-6. omeliaria IIII. — 7. dialoga I. — 8. epistola Pauli. — 9. regum parabole Salomonis I. — 10. regula I. — 11. vita patrum I. — 12. prophetarum I. — 13. salteriu I. — 14. 15. antiphonaria II, una de nocte et una de die. — 16. 17. liber missali II. — 18. . . . . I. — 19. orationale I. — 20. birbiariu I. — 21. evagelistarii I. — 23-25. testavagelii III. — 26. manuale mortuorum I. — planete II. stole III etc.

A. Caravita. i codici e arti a Monte Cassino II (1870) 97 e cod. 191-369.

62. **Bibliotheca incognita.** saec. XI.

I. de variis significationib; letterū. — II. indiculus capitulus Iuli Solini rerū collectaneū. — III. Palladii Rutili

Tauri Emiliani viri inl. op. acriculture. — IIII. fabule gentiliū Fulgenci. — V. lib. anticorū. [Nonii *vel* Fulgentii *susp. Hagen.*] — VI. lib. Ciceronis. — VII. lib. glosarū sentei [*sic*]. — VIII. lib. Caroli [Tullii *coni. Hagen*] de oficiis. — VIIII. proemium Macrobii ābrosii. — X. lib. cum Sedulio [*suprascr.* parte Sedulii]. — XI. ars Mercurii Iupit'. — XII. lib. Isidori iunioris. — XIII. lib. Macrobii saturnn. — XIIII. ortografia Isidori. — XV. isagoge Porfirii. — XVI. Patricii Simaco. — XVII. vita Corascii. — 18. Boetii viri Maetillii. — 19. exposiscio sermonum anticorum. — 20. lib. Virgilii. — 21. de orascione domca.

H. Hagen in Jahrbücher für Philologie 115 (1877) 871 e cod. Genev. 84 saec. XI, qui continet Nonii caput quartum manu saec. X conscriptum.

63. **Bibliotheca incognita.** saec. XI.

1. 2. II commenta super ysagogas. — 3. commentum super categorias I. — 4-6. periermenias Boetii et duo desuper commenta. — 7. perriermenias Apulegii. — 8. topica Ciceronis quę Boetius commentatus est. — 9-12. libros differentiarum IIII. — 13. diffinitionum libros. — 14. Boetium de arithmetica. — 15. somnium Scipionis cum commento Macrobii. — 16. Yginum de astrologia. — 17. divisiones dialectice cum VII sillogismis. — 18. rethoricam Ciceronis. — 19. ad Erennium iterum eiusdem. — 20. Quintillianum de rethorica. — 21. de amicitia Ciceronis librum. — 22. de senectute Ciceronis. — 23. Salustium. — 24. Ciceronem de invectivis Catallinę. — 25. commentum secundum super Platonem. — 26. Phylippicarum libros. — 27. Frontinianum de iuncturis et compaginibus membrorum. — 28. Dionisium Ariopagitam de celesti hierarchia. — 29. Oratii librum. — 30. commentum Donati super Virgilium. — 31. commentum Eugraphii super Terentium. — 32. Vitruvium de architecturis. — 33. analitica super cathegorias Aristotelis. — 34. musicam Boetii. — 35. Solinum. — 36. cathegorias Aristotelis. — 37. commentum Remigii super Iuveñ. — 38. Plinium de naturis rerum. — 39. Plinium epistolarum. — 40. librum Ciceronis de officiis. — 41. librum de Tusculanis. — 42. libros Titi Libii ab urbe condita C decades.

E. Dümmler in N. Archiv der Ges. für ä. deutsche Geschichtskunde 5 (1880) 624-25 e codice Monacensi 14436 (Em. E. 59.) fol. 61ᵛ. Etsi codex monasterii S. Emmerami fuit, tamen catalogum non ad id monasterium, sed ad Bambergensem bibliothecam, vel cathedralem vel S. Michaelis, pertinuise Dümmlerus arbitratus est.

64. **Frisinga = Freising.** saec. XI.

Wolframmus decanus 1. Terentium, 2. Album super XII prophetas, 3. Cunrat de Silva. vitam S. Columbani, 4. Otphret de Ehingen XL omelias.

Schmeller in Serapei II p. 248, e cod. Mon. 6221. [Fris. 21]. Schmeller dubitat, num *exaravit* an *habet* an *legit* an *dedit* supplendum sit; ego *habet* vel *mutuatus est* suppleo.

65. **Frisinga = Freising.** saec. XI.

1. Heinricus Yginum, 2. Willehelmus Damianum, 3. Chunradus Ovidium & 4. Salustium, P. fig. reth.

Schmeller in Serapei II p. 248 e cod. Mon. 6250 [Fris. 50] fol. 280.

66. **Godefridus, monachus Tornacensis = Tournay.** saec. XI.

Unus ex his supra memoratis Godefridus scriptor peritissimus fuit multosque codices in ecclesia nostra scriptos dimisit, 1-6. moralia scilicet beati Gregorii super Iob in sex voluminibus divisa — 7. historiam etiam optimam, quae a parabolis Salomonis incipiens omnes prophetias et apostolorum actus atque epistolas continet, — 8. missalem, in quo quotidie utraque missa in conventu cantatur — 9. textum evangeliorum — 10. Augustinum de civitate dei — 11. et enchiridion eius multosque alios libros, qui ex similitudine pennae ab eo scripti fuisse facile possunt adverti.

Narratio restaurationis abbatiae S. Martini Tornacensis 76 apud d'Achery spicil II p. 912.

67. **Radulfus praepositus Tornacensis = Tournay.** saec. XI.

* * * scriptorum quippe copiam a domino sibi datam exultabat, ita ut si claustrum ingredereris videres plerumque

XII monachos iuvenes in cathedris sedentes et super tabulas diligenter et artificiose compositas cum silentio scribentes, unde omnes libros 1. Hieronymi in explanatione prophetarum, omnes libros 2. beati Gregorii et quoscumque invenire potuit 3. b. Augustini, 4. Ambrosii, 5. Isidori, 6. Bedae necnon etiam domni 7. Anselmi tunc temporis abbatis Beccensis, postea vero Cantuariensis archiepiscopi tam diligenter fecit describi, ut vix in aliqua vicinarum ecclesiarum similis inveniretur bibliotheca omnesque pro corrigendis libris suis de nostra ecclesia peterent exemplaria.

Narratio restaurationis abbatiae S. Martini Tornacensis 79 apud d'Achery spicil. II 913.

68. Tullum Leucorum = Toul. ante 1084.

Hi sunt libri inuenti in armario Scī APRI temporibus abbatis Widonis.

1. Pandecten totius divinae legis veteris ac noui testamenti vol. I. — 2. Pent'at'eucum Moysy vol. I. — 3. lib. Iosuae cum epistolis Clementis. vol. I. — 4. lib. reg. vol. I. — 5. lib. prophetarum vol. I. — 6. lib. Salomonis cum Iob. vol I. — 7. lib. Tobiae cum libro Machabeorum vol. I. — 8. actus apostolor. cum apocalypsi et VII^tem^ epistolis canonicis, Et epistolis Pauli apost. vol. I. [8 codd.]

9. Hieronimus super Isaiam proph. vol. I. — 10. Hier. super Ieremiam et Ezechielem vol. I non integrum. — 11. Hieronimus sup. XII. proph. vol. I. — 12. Item Hier. adhreviatio [*sic*] super XII. proph. vol. I. — 13. Hier. mikticon sup. psalterium vol. I. — 14. epistolae Ier. vol. I. — 15. Item Hier. epist. vet'. vol. I. — 16. Item Hier. epistolae scoticum uolumen I. — 17. Hier. sup. Matheum et Aug. de sermone Domini in monte habito vol. I. — 18. Hier. ad Cthesifontem vol. I. — 19. Hier. ad blescillam et demetriadem vol. I. — 20. Hier. De XLII mansionibus et Aug. contra Priscillianistas uol. I. — 21. Hier. de hebraicis questionib. vol. I. — 22. Hier. sup. chronica Eusebii et ecclesiasticam historiam uol. I. — 23. Hier. de uita Malchi monachi, Antonii, Hylarionis cum Cassiano de institutis monachorum uol. I. [15 codd.]

24. Augustinus sup. Iohannem et epistolam ad Parthos. vol. I. — 25. Item Aug. sup. epist. ad Parthos vol. I. — 26.

Aug. super psalterium usque Quid gloriaris. vol. I. — 27. Item Aug. a Quid gloriaris usque Domine exaudi. vol. I. — 28. Item Aug. a Domine exaudi usque ad Dominum cum tribulatur. — 29. et a uoce mea usque in finem. uol. I. — 30. It. Aug. sup. ad Dominum, vol. I. — 31. Aug. sup. Laudate nom. Domini, vol. I. — 32. Aug. de vera religione, vol. I. — 33. Aug. unde malum, vol. I. — 34. Aug. sup. genesin ad litteram vol. I. — 35. Aug. ad Vincentium. vol. I. — 36. Aug. de agone christiano, volum. I. — 37. Aug. de confess. vol. I. — 38. Aug. de trinit. vol. I. — 39. Aug. de beata uita vol. I. — 40. Aug. de morib. ecclesiae katholicae cum quibusdam canonibus vol. I. — 41. Aug. soliloquiorum vol. I. — 42. Aug. de immortalitate anime vol. I. — 43. Aug. de diffinitione ecclesiasticorum dogmatum vol. I. — 44. Aug. de ciuitate Dei vol. I. — 45. Aug. omeliarum vol. I. — 46. Aug. enchiridion cum quibusdam libris et sermonibus eius vol. I. — 47. Aug. de mirabilibus mundi cum legibus Theodosii et glossis prologorum. vol. I. [24 codd.]

48. Haimo omeliae in dominicis diebus vol. I. — 49. Haimo sup. epistolas dominicales vol. I. — 50. Haimo sup. psalterium, vol. I.

51. Gregor. XL. omeliar. vol. I. — 52. Gregor. sup. primam partem moralium vol. I. — 53. Gregor. super secundam partem moral. vol. I. — 54. Greg. sup. III. partes moral. vol. I. — 55. Greg. sup. ultimam partem moral. vol. I. — 56. Greg. sup. Hiezechielem vol. I. — 57. Greg. dialogor. vol. I. — 58. Greg. registrum vol. I. — 59. Gregorii lib. pastoral. vol. I. — 60. Greg. super cantica canticorum cum Hieron. contra dogma Origenis vol. I. — 61. Beda super Marcum et sup. actus apostol. et apocalypsin. vol. I. — 62. Beda sup. Lucam vol. I. — 63. Beda sup. genesin cum Rahbano vol. I. — 64. Bedae adbreviatio sup. apocalipsin vol. I. — 65. Beda omeliar. a natale Domini usque ad pascha vol. I. — 66. item Beda omeliar. a pascha usque in finem vol. I. — 67. item Beda sup. Marcum vol. I.

68. Ambrosius sup. epistolas Pauli vol. I. — 69. Ambros. apologeticum de dd vol. I. — 70. Ambros. de excidio Hierosolimor. vol. I. — 71. Ambros. de fuga seculi vol. I. cum quibusdam omeliis S. Cesarii. — 72. Isidorus in psalterio vol. I. — 73. Isidorus soliloquior. vol. I. — 74. Isidorus sup.

genesin cum Beda sup. actus apostolor. vol. I. — 75. Isidor. de natura rerum cum quibusdam passionibus sanctorum vol. I. — 76. Isidorus de uno Deo cum quibusdam sermonibus S. Leonis pape et libro explanationum beati Hier. super XII. prophet. vol. I. — 77. Rhabanus sup. Iosue et iudicum vol. I. — 78. Rabanus sup. Salomonem cum Ieronimo sup. ecclesiasten vol. I. — 79. omel. Remigii in XL. vol. I.

80. Cassiodorus sup. Domine exaudi usque in finem vol. I. — 81. Cassiodori tripartita historia vol. I. — 82. Cassianus sup. collationes patrum vol. I.

83. Hilarius de trinitate vol. I. — 84. epistolae Cypriani vol. I. — 85. Gregorius Turonensis miraculorum vol. I. — 86. Paschasius de corpore et sanguine Domini cum quibusd. sermonibus S. Augustini vol. I. — 87. historia Clementis vol. I. — 88. Horosius de cladibus mundi vol. I. — 89. Origenes sup. gen. vol. I. — 90. sermones Crisostomi Iohannis vol. I. — 91. Rufinus de actibus patrum. vol. I.

92. Smaragdus diadema monachorum de uita Iohannis elemosinarii vol. I. — 93. Smaragdus sup regulam S. Benedicti vol. I. — 94. Smaragdus omeliar. a natale Domini usque pentecosten vol. I. — 95. item Smaragdus omeliar. a pentecoste usque in finem vol. I.

96. Alcuinus sententiar. vol. I. — 97. Iulianus pronosticor. futuri seculi vol. I. — 98. regula S. Columbani vol. I. — 99. gesta Langobardorum vol. I. — 100. item gesta Langobardor. cum uita Apollonii Tirii vol. I. — 101. Iordanis episcopus de summa temporum vel origine et certis actibus Romanorum vol. I. — 102. liber Effrem vol. I. — 103. item liber Effrem scotticum vol. I. — 104. expositio cuiusdam sup. cantica canticor. vol. I. — 105. glossae diversor. doctor. in regula S. Benedicti vol. I. — 106. liber consultationum Zachei vol. I. — 107. ymnarium glossatum vol. I.

108. dialogus Seueri in uita Martini vol. I. — 109. vita S. Mansueti et S. Apri cum quibusd. actib. vel passionib. sanctor. vol. I. — 110. vita S. Oddonis et Odilonis cum quibusd. passionib. sanctor. vol. I. — 111. vita S. Remigii vol. I. — 112. passio S. Mauritii cum uita S. Siluestri vol. I. — 113. passionale maius incipiens a uita S. Fursei vol. I. — 114. item aliud incipiens a passione S. Andreae vol. I. — 115. et aliud incipiens a passione S. Polioct. vol. I. —

— 116. et aliud incipiens a passione SS. Fidei, Spei et Caritatis vol. I. — 117. et aliud incipiens a passione SS. Philippi et Iacobi apostolor. vol. I. — 118. vita S. Maioli et S. Nicholai vol. I. — 119. lib. de doctrina ecclesiastica secundum Nicenum concilium vol. I. — 120. Iohannis Crisostomi de natura animalium vol. I. — 121. martirologium Fortunati uersifice factum vol. I. — 122. 23. psalteriorum maiorum vol. II. — 124-27. psalteriorum minor. cum ymnariis vol. IV. — 128. Amelianus de ordine ecclesiastico vol. I. — 129. epistolae Adriani pape vol. I. — 130-32. antiphonaria cum gradalibus vol. III. — 133-37. missalia maiora III et duo minora et unum uetus vol. V. — 138-49. medicinalium librorum vol. XII. — 150-63. canonum vol. XIV. — 164. exemplar picturae noui testamenti vol. I. — 165-71. libri compoti vol. VII. — 172. epistolar. et euangelior. vol. I. — 173. item tantum epistolar. vol. I.

Libri diuinorum poetarum: 174. Sedulius vol. I. — 175. Sedulius cum Boetio vol. I. — 176. Sedulius cum Cattone et pluribus enigmatibus vol. I. — 177. Sedulius nouus vol. I. — 178. Sedulius prosaicus vol. I. — 179. Prudentius integer vol. I. — 180. Waltarius vol. I. — 181. Arator Ainardi vol. I. — 182. Arator cum quibusdam glossis. vol. I. — 183. Iuvencus cum Sedulio et Aratore vol. I. — 184. item Iuuencus vol. I. — 185. Boetius cum Persio Ainardi vol. I. — 186. item Persius cum Boetio vol. I. — 187. Sedulius Scottus cum expositione cathegoriarum vol. I. — 188. item Sedulius Scottus vol. I. — 189. Fortunatus cum suis epistolis de uita Martini vol. I. — 190. Alchimus de creatione mundi et uisione Vuettini et Homero vol. I. — 191. Mico de natura syllabarum vol. I. — 192. Iohannes Scottus de compoto et natura canum et Hincmacus de fonte uitae vol. I. — 193. 94. Donatus maior et minor vol. II.

Libri gentilium poetarum: 195. Virgilius Ainardi vol. I. — 196. 97. item Virgilii uetra vol. II. — 198. item unus quaternio in bucolicis Virgilii. — 199. 200. Horatii vol. II. — 201. Statii vol. I. — 202. Ovidii vol. I. — 203. 4. Terentii vol. II. — 205. Iuvenalis vol. I. — 206. Lucanus vol. I. — 207. Anianus cum Esopo et Hincmaro et Vualtario vol. I. — 208. Quattuor quaterniones Ouidii de amore. — 209. item Vualtarius per se vol. I. — 210. item cuiusdam de astrono-

mia cum peryesi Prisciani et Girberto de astrolapsu vol. I. — 211. liber differentiarum Ciceronis cum epistolis Gunzonis et Hincmaro de fonte uitae cum Auiano et Prisciano de nomine et uerbo vol. I. — 212. Priscianus maior cum libris de constructione vol. I. — 213. item Priscianus sine constructione vol. I. — 214. item Priscianus non integer vol. I. — 215. item Priscianus de constructione vol. I. — 216. item adbreuiatio Prisciani vol. I. — 217. item adveuiatio Consentii super Priscianus uetus vol. I. — 218. item eiusdem nouum vol. I. — 219. Priscianus de nomine et uerbo vol. I. — 220. Priscianus de XII uersibus cum Eutitio de nomine et uerbo. vol. I. — 221. item Priscianus de duodecim uersibus cum Seruio centimetro vol. I. — 222. glosae sup. Donatum cum Euticio vol. I. — 223. Beda de metrica arte cum Foca vol. I. — 224. item Beda de metrica arte cum Prospero vol. I. — 225. Augustinus sup. Donatum et de animae uirtutibus vol. I. — 226. Vuidrae sup. Donatum vol. I. — 227. item Focas cum Prisciano de accentibus et quibusdam glossis vol. I. — 228. Hieronimus de grammatica et Augustinus sup. minorem Donatum vol. I. — 229. Isidorus de grammatica. vol. I. — 230. item Donatus cum declinationibus et Auiano vol. I. — 231. item declinationes cuiusdam vol. I. — 232. Albinus de VIII. partibus cum psichomachia vol. I. — 233. commentum Remigii sup. Euticium vol. I. — 234. Pomponius de grammatica cum Valerio Probo et Sergio vol. I. — 235. Iunius Filargius sup. Virgilium cum vita Alexandri magni vol. I.

236. Ysagoge, categoriae, perymenie, topica Ciceronis et topicae differentiae vol. I. — 237. ysagoge Porphirii cum Beda de metrica arte et Donato maiore et minore vol. I. — 238. Boetius sup. ysagogas et categorias vol. I. — 239. item Boetius sup. topica Ciceronis cum libris de diuisione et diffinitione et de topicis differentiis et de categoricis et ypoteticis sillogismis vol. I. — 240. primum commentum Boetii sup. pery ermenias vol. I. — 241. categoriae Augustini vol. I. — 242. item categoriae Aug. vol. I. — 243. Gezo de categoriis cum Persio vol. I. — 244. item dialectica Aug. cum epistola Alexandri vol. I. — 245. rethorica Ciceronis cum Fortunatiano et Alcuino vol. I. — 246. Victorinus sup. rethoricam Ciceronis vol. I. — 247. item commentum Boetii super pery ermenias vol. I. — 248. categoriae Aug. et pery

ermeniae Apuleii vol. I. — 249. cathegoriae Aug. vol. I. — 250. Lantfrancus de dialectica vol. I. — 251. musica Boetii cum Euclide de geometria vol. I. — 252. Boetius de arithmetica cum Girberto de abaco vol. I — 253. Boetius de trinit. cum Martiano de dialectica vol. I. — 254. Alcuinus de rethorica et de dialectica vol. I. — 255. Macrobius de somno Scipionis et de saturnalibus vol. I.

256. Salustii vol. I. — 257. Dictis de excidio troiano cum Homero vol. I. — 258. historia Iulii Cesaris vol. I. — 259. liber Solini vol. I. — 260. Palladius de agricultura cum Vitruuio de architectura vol. I. — 261. Cicero de senectute cum Fulgentio mitologiar, vol. I. — 262. Cicero de amicitia vol. I. — 263. Martianus de nuptiis filologiae cum triuio et quadriuio vol. I. — 264-68. glossariorum vol. V. — 269. expositio sup. Donatum minorem vol. I. — 270. epistolae domni Folcradi abbatis cum quibusdam sententiis de musica vol. I.

Docen in Neuen literar. Anzeiger 1807 p. 66-76 e codice Orosii Monacensi 10292 (Cod. Pal. 292) fol. 143-46.

69. Monasterium Scaphusianum = Schaffhausen, Kloster Allerheiligen. 1083-1096.

Nomina et supputatio librorum sub sanctę memorię domno Sigefredo abbate ipsius adminiculo sive iussu seu permissu patratorum vel allatorum. [vel allatorum *suprascr. eadem manu.*]

1. In primis bibliotheca incomparabilis tota in uno codice. — Item excepto octateuco, evangelio, psalterio tota in singulis libris per has partitiones divisa: 2*. in I. libri propetarum et Iob. — 3*. in II. liber regum et palypponenon. — 4*. in III. libri Salomonis: proverbia, ecclesiastes et cantica, liber sapientię et Ihesu filii Sirach, liber Tobie, Iudith, Hester, Ezre, Neemie et liber Machabeorum habentur. — 5. in IV. autem actus apostolorum, canonicę epistolę, apokalypsis et epistole Pauli continentur. — 6-12*. expositionis beati Gregorii moralium VI partes in singulis libris, II. pars dupliciter. — 13. liber eiusdem, qui dicitur cura pastoralis. —

*) Libri asterisco notati hodie in bibliotheca extant.

14*. IV. libri dialogorum in uno volumine. — 15. quadraginta omelie in uno codice. — 16-18*. expositio ipsius in Ezechihele in duobus libris, I. pars dupliciter. — 19. eius in cantica omelie II. — 20. item Hieronimi super ecclesiastes. [*eadem manu inter lineas.*] — 21. item regestum ipsius. — 22*. Hilarii episcopi de fide libri XII. in uno volumine. — 23. Ambrosii super Lucam libri commentariorum VIIII. — 24. item exameron ipsius. — 25. item de officiis libri II. — 26. de penitentia liber I. — 27. eiusdem de excessu fratris. — 28. item Augustini de quantitate animę [*eadem manu inter lineas*]. — 29. libri sacramentorum VII in uno codicello — 30. item de perpetua virginitate sanctę Marie. — 31. item Augustini de utilitate credendi. [*eadem m. inter lineas.*] — 32. cuius supra ipsius de bono mortis libri II, pars de vita sancti Ambrosii. — 33. item Heronimi super ecclesiastes [*eadem m. inter lineas cf. n. 20.*] — 34. Hieronimi in evangelium Mathei commentarii liber et in evangelium Marci in uno codice. — 34. commentariorum eiusdem in ęcclesiasten, sermo eiusdem de assumptione sanctę Marię in uno libello. — Augustini operum: 35. Augustinus in evangelium Iohannis. — 36*. Augustinus de verbis Domini. — 37. Augustinus de sermone Domini in monte. — 38. Augustinus de sancta trinitate libri. — 39. Augustinus de verbis apostoli sermones. — 40. Augustini in epistolam Iohannis omelie. — 41. Iohannes Chrisostomus de reparatione lapsi. eiusdem libri II de compunctis in uno codice. — 42. libri confessionum Augustini. — 43*. Augustini super terciam partem psalmorum sermones. — 44*. Augustini de genesi ad litteram libri XII. — 45. Augustini de baptismo liber. — 46. Augustinus de pastoribus, Augustinus de ovibus, eius de unico baptismo, cantilena Augustini per alfabetum, ipsius super salutationem epistole ad Romanos, solutiones quarundam gestionum Augustini ad Cecilianum. episcopum Mediolanum, et fides Leonis: hec VII opuscula in uno volumine. — 47*. liber unus, in quo continentur sermones Augustini XLII. — 48. Augustinus de vita christiana, eiusdem de vera religione in uno libello. — 49*. Augustinus ad comitem, libri soliloquiorum, Augustini II de anima ad Vincentium Victorem, liber eiusdem de X cordis et ipsius de disciplina Christianorum, cuius supra de sancta virginitate et soliloquia Ysidori II in uno codice. —

50*. enchiridion Augustini. — 51*. Augustinus de doctrina christiana. — 52*. item epistolę Augustini XXX, liber eiusdem de fide et operibus, cuius supra de moribus sanctę ęcclesię, item de V quaestionibus et gratia Dei liber unus, epistola ipsius ad Petrum de fide sanctę trinitatis et de creatura Dei in uno volumine. — 53*. questiones Augustini et libri eiusdem contra adversarium legis. — 54. Augustini contra Faustum Manicheum libri II, id est XII et XIII. — 55*. Augustinus ad Marcellinum de baptismo parvulorum, ad eundem de perfectione iustitię libri II, ad eundem de littera et spiritu liber I in uno volumine. — 56*. Augustini de predestinatione sanctorum libri II, eiusdem de divinatione demonum in uno codice. — 57. Augustinus contra Arrium. — 58*. Augustinus de bono coniugali, de viduitate, de agone christiano, de opere monachorum et epistola una ad Probam viduam de orando Deo. — 59. Augustinus de civitate Dei, Augustinus contra achademicos ex parte. — 60. Augustinus de utilitate credendi, ipsius de penitentia. — 61*. liber ethimologiarum Ysidori. — 62. 63. expositiones duę in cantica canticorum. — 64*. liber, in quo passiones sanctorum nonnulle habentur. — 65*. liber, qui dicitur vita patrum, in quo in primis vita sancti Pauli primi heremite, vita sancti Antonii, vita sancti Hilarionis, vita Iohannis heremite et aliorum sanctorum patrum, historia Malchi monachi captivi [*eadem m. suprascriptum*], vita Frontonis, vita sanctę Paulę viduę. — 66. item liber unus, in quo sententie patrum plurime, opus Postumiani et multi sanctorum actus continentur. — 67-73. libri missales VII. — 74. et lectionum I. — 75-79. libri matutinarii V. — 80. 81. antiphonarii II. — 82*. liber benedictionum I. — 83*. Augustinus de civitate dei. — 84*. item Augustini prima et secunda pars super psalterium. — 85*. item questiones Augustini de veteri testamento et libri contra mendacium in uno volumine. — 86. Omelie Origenis de veteri testamento et epistolę beati Ieronimi presbiteri in uno volumine. — 87. 88. item epistolę beati Ieronimi presbyteri in duobus voluminibus. — 89. libri dialogorum Gregorii pape et vita Iohannis Eleymonis in uno volumine. — [*Quae secuntur, alia paulo iuniore manu scripta sunt.*] — 90. 91*. item libri II omeliarum et sermonum per totum annum. — 92. item libellus de ortu Alexandri Magni et epistola eiusdem.

— 93. item alii libelli, quę [*sic*] in choro habentur. — 94. liber I qui vocatur Seneca.

E codice 17 fol. 306 bibliothecae Schaffhusianae Quellen u. Forschungen zur Schweizer Geschichte Basel 1883. III. 1, 142-45. Boos, die Handschriften der Ministerialbibliothek zu Schaffhausen 1877. IV-VII. Anzeiger f. Bibliographie 1878, 23-24. cf. Wölfflin in Sitzungsberichte der Wiener Akademie d. Wiss. phil.-hist. Cl. (1865) 107.

70. Bibliotheca Pomposiana = Pompuse. 1093.

Epistola Henrici Clerici ad Stephanum.

STEPHANO philosophiae fonte decenter imbuto Henricus clericus caelestis sapientiae illustrationem. Audita fama venerabilis Hieronymi Pomposiani abbatis se iugiter exercitantis quidquid commode orbe illustrato in divina pagina usquam reperiri potest tuo indesinenter subscribi libello & numerum nosse eorum quos Deo inspirante ex suo tempore gessit librorum quidve in his adeo studuit, ut caetera pene neglegeret, te vehementer cupere fateris. Quod prout potero, rerum dulcissime, in harum cuiuscumquemodi serie litterarum, quantum ex ipsius ore cognovi meave experientia, tuae intimabo fideliter dilectioni. Sed ut ad hoc planius descendam perspicuisque pateat rationibus, paulo altius inchoandum est.

Pomposiana ergo basilica, sicuti ego accepi, ex tempore Guidonis mirae sanctitatis, primi eiusdem colendi loci patris, mirifice honestari ac augeri coepit. * * * * * * * * * * Quo in tempore iste Dominus meus, de quo nobis sermo, Hieronymus abbas a puero advectus sufficienter didicit monachicam normam: deinde in grammaticae studuit fundamento, sed & dialectica aliquando libavit acumina in brevique Deo magistrante multum profecit tempore.

Tunc ex priore abbas a fratribus gratanter ordinatus est. * * * * * * illico data opera curiose ubique quaerere cepit diversorum volumina doctorum, quae praesentibus posterisque documenta relinqueret. * * * * * * * * * * Cui operi ex abbatis iussu Bonus nomine & exemplo monachus ex eremita praeerat, omnium dogmate artium peritus, qui etiam

aestuans ut tantum librorum exempla colligeret, non curabat distinctas & decoras litteras, sed quoquomodo formatas. Decreverat enim praedictus abbas eosdem rescribere & in unum bibliothecae corpus colligere. Unde quosdam ex fratribus adversos habeo ob nimiam titulationem non valentes legere libros a me scriptos.

* * * * * * * Sed ne tibi parum sufficere videatur quod de libris memoravi, libet etiam titulum unius cuiusque libri scribere, ut quod puris non credis verbis, saltem fidelibus subiectum credas oculis. Nec enim hoc in vanum conati sumus, quoniam accidere potest ut errore aliquis ex his subtractus latenter liber oblivioni tradatur, sed perlecta hac pagina fidelis librorum custos cum diligenter inquirat, si forte vel ex fratribus vel advena sustulit, armario restituatur continuo. Nota autem prudens lector, quia citius ut dignoscere valeas unum quemque librum, quoniam plures in uno volumine sunt, ubicumque figura in modum literae Γ & quotquot tituli intra T & Γ continentur in uno tantum adsunt connexi volumine*). Hoc autem quod de vita sancti viri Hieronymi abbatis deque fratrum numero & de eremi amoenitate & totius locis aedificiis, quaevis in libello quem proprie de ea re scripsi invenias: actum vero hoc in libro pontificum anno ab incarnatione MXCIII.

Γ 1. XII. libri Augustini super genesim ad litteram.

Γ 2. XII. libri de civitate Dei eiusdem Augustini.

Γ 3. III. libri de verbis Domini super Mathaeum, super Lucam & super Ioannem.

Γ 4. eiusdem de catechizandis rudibus I. de magistro liber I. lib. quaestionum I. de agone christiano lib. I. de fide catholica lib. I. contra V. hereses, id est contra paganos, Iudaeos, Manichaeos. Sabellianos & Arrianos lib. I. de altercatione ecclesiae & synagogae lib. I. sermo de decem chordis. de vita Christiana lib. I.

Γ 5. Ad Bonifacium contra Donatistas haereticos lib. I. sermo de Emerito episcopo. eiusdem Augustini epistola Honorio & Theodosio consulibus contra eumdem Emeritum Donatistarum episcopum. responsio contra duas epistolas Gaudentii Donatistarum episcopi ad Dulcitium. alia responsio

*) Montfauconis typotheta has notas misere videtur confudisse.

contra secundam epistolam eiusdem Gaudentii ad eumdem Dulcitium. eiusdem epistola ad Maximianum de non rebaptizando. sermo gratiarum Maximiani episcopi, quod reversus sit ad catholicam ex Donatistis. epistola Silvani & Valentini, Aurelii Augustini & caeterorum episcoporum concilii Zertensis ad Donatistas. eiusdem ad Macrobium ut non rebaptizet. eiusdem Augustini de continentia liber unus. alius de patientia. tractatus eiusdem de muliere forti in Salomone. epistola eiusdem ad Marcellinum quomodo invenerint Magi Pharaonis conversa in sanguinem tota aqua Aegypti, unde simile aliquando facerent. epistola Marcellini ad sanctum Augustinum de aliquibus quaestionibus exsolvendis. Cur hic Deus, qui & veteris testamenti Deus esse affirmatur, spretis veteribus sacrificiis delectatus sit. epistola sancti Augustini ad Evodium de sententia in epistola sancti Petri, spiritibus qui in carcere erant conclusi, advenientem Christum praedicasse, qui Christo aliquando increduli fuerunt. eiusdem de divinatione daemonum sermo. eiusdem Augustini de versu apostoli ubi dicit: Debitores sumus non carni. sermo eiusdem de psalmo alleluiatico. eiusdem August. sermo de alleluia. sermo de nocte & die resurrectionis Domini contra Iudaeos & haereticos. eiusdem post, de concupiscentias suas non eundo liber. eiusdem exhortationum beati Augustini ad Valerium comitem charissimum sibi. Gregorii papae ad Regaredum regem. eiusdem Augustini liber I de mendacio. alius eiusdem contra mendacium. De vita et moribus catholicis contra Manichaeos lib. I. eiusdem ad Aurelium abbatem de opere monachorum lib. I. de predestinatione lib. I. sermo eiusdem de tempore barbarico. — 6. sermones de Adam II. epistolae August. de omnibus haeresibus liber I.

7. De perfectione iustitiae ad Paulum et Eutropium lib. I. De natura & gratia ad Timasium et Iacobum lib. I. epistola Prosperi & Hilarii ad sanctum Augustinum de querela Gallorum. ad eosdem sancti Augustini de praedestinatione lib. I. epistola Hilari ad Augustinum episcopum. Augustini ad Hilarum. eiusdem Augustini ad Hieronymum de epistola Pauli ad Galatas. Sancti Ambrosii de consolatione Valentiniani lib. confessionum XIII. In salutationem epistolae Pauli ad Romanos lib. I. Eiusdem Augustini super Ioannem.

8. Itidem Cypriani sermones & epistolae LXXXI de Iu-

daica incredulitate ad Vigilium episcopum. Versus Domini Ioannis de coena Maî [*sic*] Cypriani.

Γ XVIII. lib. Hieronymi in expositione Isaiae Prophetae.

Γ XIV. eiusdem sup. Ezechielem.

T 9. sup. Hieremiam eiusdem lib. 6.

T 10. eiusdem expositio ad Galatas lib. ad Ephesios III. ad Titum I. ad Philemonem I.

Γ eiusdem super Matthaeum I. super Marcum.

Γ libri & diversae epistolae eiusdem LXXX.

T 11. XII. lib. Ambrosii de trinitate. Fulgentii de trinitate liber I. Eiusdem de creaturis a Deo de nihilo creatis lib. I. Nicetae episcopi de ratione fidei I. eiusdem de spiritus sancti potentia lib. I. eiusdem de diversis appellationibus Domino nostro Iesu Christo convenientibus.

Γ 12. Ambrosii de officiis lib. 3. Epistola eius ad ecclesiam Vercellensem I. eiusdem de poenitentia II. libri. eiusdem de fratris ex cessu lib. I. de rebus gestis in ecclesia Mediolanensi lib. I.

Γ eiusdem de Paradiso.

T 13. catalogum sanctorum I. Historia illustrium virorum I.

T 14. super Matthaeum Ioannis Chrysostomi.

T 15. LXX. homeliae eiusdem de diversis causis veteris & novi testamenti. de reparatione lapsi I. de compunctione I.

Γ expositio Ambrosii super epistolas Pauli ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Thessalonicenses II. ad Colossenses I. ad Titum I. ad Timotheum I. item ad Timotheum, ad Philemonem I. Ioannis Chrysostomi in epistolam
T ad Hebraeos sermones XXXIIII. — 16. super Iob Origenis lib. III. eiusdem super cantica canticorum lib. III.

Γ De trinitate Hilarii lib. XII.

T 17. eiusdem expositio fidei ad synodum. Lib. de trinitate Gregorii Hispaniensis Eliberitanae sedis episcopi ad Gallam Placidiam. *Est Faustini epistola ad Flacillam [*uidentur Montfauconis uerba esse*]. Apologeticum Gregorii Nazianzeni episcopi. eiusdem lib. de nativitate Domini I. de Epiphania I. Cum de agro reverteretur ad Imperatorem. de continentia & unitate monachorum I. de grandinis vastatione cum pater episcopus re . . . . .

Γ 18. expositio Hilarii super psalterium.

Γ 19. psalterium Hieronymi secundum Hebraicam veritatem.

20. libri collationum patrum Cassiani. de corpore & sanguine Domini. Lanfranci contra Berengarium. itidem de corpore & sanguine Domini cuiusdam sapientis.

21. liber sancti Ambrosii de virginitate. hexameron eius- Γ
dem. de paschali hebdomada. epistolae Hieronymi quamplurimae.

22. Cassiodori lib. I. Lupi Servati lib. historia Afri- Γ
cana. expositio super cantica canticorum secundum modernos.

23 historiae libri XII. historiae Africanae lib. III. Γ

24. lib. officiorum Amalarii episcopi. Γ

25. Orosii diversarum historiarum lib. 7. Eutropii & T
Pauli de historia Romana lib. XV. historia magni Alexandri lib. XV. liber Plinii & Solini.

expositio ut defloratio Hrabani super V. lib. Γ

item lib. Plinii & Solini & historia Alexandri. Γ

liber gratissimus Petri Damiani. Γ

expositio super psalterium. Γ

expositio Origenis super Lucam. Γ

regula Basilii & regula Columbani abbatis. monita Por- Γ
carii abbatis. regula Augustini, regula Pauli & Stephani. Augustini de opere monachorum. sermo Augustini ad monachos. Pinufius de institutione monachi decem homeliae. homelia Augustini de persecutione Christianorum. Hildelphonsus de trinitate, de haeresibus & quidam alii libri in hoc volumine.

26. Augustini super epistolas Pauli. Γ

epistolae Senecae ad Lucilium. Γ

eiusdem de dandis & accipiendis beneficiis VII. liber Γ
eiusdem ad Neronem de clementia lib. II & III. alii utiles libri in eodem volumine.

27. eiusdem tragoediarum. T

28. Cronica quam Regino Prumiensis abbas composuit. Γ
liber pontificum Romanorum.

29. Paschasii de corpore & sanguine Domini. Umberti Γ
episcopi de corpore & sanguine Domini.

30. Duae epistolae Augustini ad abbatem Valentinum Γ
cum duobus sequentibus libris de gratia & libero arbitrio. hoc opus sic incipit: Propter eos qui hominis liberum arbitrium. altercatio Augustini & Feliciani Ar . . . . . . liber de praedestinatione & gratia . . . . . liber beati Augustini de utilitate credendi ad Honoratum, hic liber sic incipit: Si

mihi honorabil . . . . liber beati Augustini de gratia novi testamenti ad Honoratum. hic liber sic incipit: Mihi proposuisti pertractandas quaestiones. Alius lib. eiusdem de natura boni. hic liber sic incipit: Summum bonum quo superius . . . . item eiusdem de octo quaestionibus ex veteri testamento. hic liber sic incipit: Generalem iustitiam non violat . . . . eiusdem duo libri de consolatione mortuorum, hoc opus sic incipit. In primo libro: Praebete silentium fratres. alter vero liber sic incipit: Superiori quidem libello perstrinximus.

31. sermo August. de corpore et anima & misera vita & sic incipit: O vita quae tantos desp. . . . . sermo sancti Ioannis Constantinopolitani de compunctione cordis & sic incipit . . . . liber sancti Augustini ad Paulinum episcopum de consolatione mortuorum. hic liber sic incipit: Diu sanctitati tuae, venerande Pauline. Sermo sancti Augustini ad Martinum de muliere forte [*sic*] quis inveniet & sic incipit: Praestabit nobis quod diem istum it . . . . Item sermo sancti Augustini in dedicatione ecclesiae & sic incipit: Celebritas huius congregationis. item alius de eadem re & sic incipit: Admoneo vos, fratres dilectissimi. libellus de quatuor virtutibus prudentia, fortitudine, temperantia & iustitia & partitulatis formula honestae vitae edita [*sic M.*] a quodam Martyrio episcopo ad Mitonem [*sic M.*] regem. Hic liber sic incipit: Gloriosissimo ac tranquillissimo. Epistola Paulini & Therasiae ad Augustinum, quae sic incipit: Domino fratri unanimo & venerabili Aug. Item epist. S. Augustini ad Paulinum quae sic incipit: Domino vere sancto & venerabili. Epistola August. ad Maximinum, quae sic incipit: Domino dilectissimo & honorabili fratri Maximino Augustinus. Gregorii Papae epistola Secundino servo Dei incluso, quae sic incipit: Dilectionis tuae litteras. Epistola sancti Isidori episcopi ad Mastonem episcopum de sacerdote lapso per poenitentiam posse resurgere in gratiarum statum pristinum, haec ita incipit: Veniente ad nos famulo vestro. Liber retractionis librorum Aug. in quibus qui libri & epistolae contineantur infra scribemus. Contra academicos & de academicis primum scripsi libros . . . Hoc autem opus sic incipit: O utinam, Romane, hominem sibi aptum. De beata vita liber unus. hic liber sic incipit: Si ad philosophiae portum. De ordine

lib. II. hoc opus sic incipit: De ordine rerum Zenobi. De soliloquiis lib. II. hoc opus sic incipit. Vol. . . . . . . De immortalitate liber I. hic liber sic incipit: Si alicubi est disciplina. De moribus ecclesiae catholicae & de moribus Manichaeorum libri II. hoc opus sic incipit: In aliis libris satis opinor egisse nos. De quantitate animae lib. I. hic liber sic incipit: Quoniam video te abundare otio. De libero arbitrio libri III. hoc opus sic incipit: Dic mihi, quaeso te, utrum Deus non sit author mali. De genesi adversus Manichaeos lib. II. hoc opus sic incipit: Si eligerent Manichaei quos decepissent. De magistro lib. I. hic liber sic incipit: Quid tibi videmus efficere cum loquimur.

32. De vera religione lib. I. hic liber sic incipit: Cum omnis vitae bonae ac beatae viam. De utilitate credendi liber I. hic liber sic incipit: Si mihi Honorate unum atque idem videtur esse. De duabus animabus liber I. hic liber sic incipit: Opitulante Dei misericordia. Acta contra Fortunatum Manichaeum liber I. hic liber sic incipit: Quoniam scriptum est. De genesi ad litteram lib. I imperfectus. hic igitur sic incipit: De obscuris naturalium rerum quae omnipotenti Deo artifice facta sentimus, non affirmando sed quaerendo tractandum est. De sermone Domini in monte libri II. Hoc opus sic incipit: Sermonem quem locutus est Dominus. Psalmus. . . . . partem Donati lib. I. Iste psalmus sic incipit: Omnes qui gaudetis de pace, modum veri iudicate, quod ei hypopsalma est. Contra epistolam Donati haeretici lib. II. hic liber sic incipit: Abs te ipso praesente audieram. Contra Adimantum Manichaei discipulum lib. I. Hic liber sic incipit: De eo quod scriptum est: In principio Deus fecit caelum terram. Ex epistola quarundam propositionum . . . . Ex epistola Pauli ad Romanos lib. I. hic liber sic incipit: Sensus hi sunt in epistola ad Romanos Pauli apostoli. Expositio epistolae ad Galatas lib. I. hic liber sic incipit: Causa propter quam scribit apostolus ad Galatas, haec est. Epistolae ad Romanos inchoata expositio liber I. hic liber sic incipit: In epistola quam Paulus apostolus scripsit ad Romanos. De diversis quaestionibus octogintatribus lib. I. hic liber sic incipit: Utrum anima a se ipsa sit. Item de mendacio scripsit librum unum. hic liber sic incipit: Magna quaestio est de mendacio. Contra epistolam

Manichaei, quam vocant fundamentum liber I. hic liber sic incipit: Unum verbum Deum. De agone Christiano liber I. Hic liber sic incipit: Corona victoriae. De doctrina Christiana libri IIII. hoc opus sic incipit: Sunt praecepta quaedam. Contra partem Donati libri II. hoc opus sic incipit: Quoniam Donatistae nobis. Confessionum lib. XIII. hoc opus sic incipit: Magnus es Domine. Contra Faustum Manichaeum libri XXXIII. hoc opus sic incipit: Faustus quidam fuit. Contra Felicem Manichaeum libri II. hoc opus sic incipit: Opus nostrum ita scriptum est. Annotationes in Iob lib. I. Hic liber sic incipit: Opera magna erant. De cathechizandis rudibus lib. I. hic lib. sic incipit: . . . . De trinitate lib. XV. hoc opus excepta epistola, quae postmodum ad eius caput adiuncta est, sic incipit: Lecturis haec de trinitate. De consensu evangelistarum libri IIII. hoc opus sic incipit: Multa quidem alias adversus Donatistas. De baptismo libri VII. hoc opus sic incipit: In eis lib. quos adversus epistolam Parmeniani. Contra quod attulit Centurius a Donatistis libri III. hoc opus sic incipit: Dicis eo quod scriptum est in Salomone: Ab aqua aliena abstine te. Ad inquisitiones Ianuarii libri II. hoc opus sic incipit: Ad ea quae me interrogasti. De opere monachorum lib. I. hic liber sic incipit: Iussioni tuae sanctae, frater Aureli. De bono coniugali liber I. hoc opus sic incipit: Quoniam unusquisque homo humano generi par est. De sancta virginitate lib. I. Hoc opus sic incipit: De bono coniugali nuper edidimus librum. De genesi ad litteram libri XII. hoc opus sic incipit: Omnis divina Scriptura. Contra litteras Petiliani libri III. Hoc opus in libro I sic incipit: Nostis nos praevaluisse. In secundo autem sic incipit: Primis partibus epistolae Petiliani. In tertio autem sic: Lege Petiliane litteras tuas. Ad Cresconium grammaticum partis Donati libri IIII. hoc opus sic incipit: Quoniam ad te Cresconi mea scripta pervenire possent. Probationum & testimoniorum contra Donatistas lib. I. Hic liber sic incipit: Quoniam timetis consentire ecclesiae catholicae. Contra nescio quem Donatistarum liber I. hic liber sic incipit: Probationes rerum necessariarum quodam breviario collectas permisimus.

32. Admonitio Donatistarum de Maximianistis lib. I. Hic liber sic incipit: Quicumque calumniis hominum & cri-

minationibus movemini. De divinatione daemonum lib. I. Hic liber sic incipit: Quodam die in diebus sanctis octavarum. Quaestiones expositae contra paganos numero sex. hic liber post epistolam, quae postmodum a capite addita est, sic incipit: Movit quosdam & requiritur. Expositio epistolae Iacobi ad XII tribus. hic liber sic incipit: Quae sunt in dispersione salutem. De peccatorum meritis & remissione & de baptismo parvulorum ad Marcellinum libri II. hoc opus sic incipit: Quamvis in mediis & magnis curarum aestibus. De unico baptismo contra Petilianum ad Constantinum liber unus. hic liber sic incipit: Respondere adversa sentientibus. De Maximianistis & Donatistis liber unus. hic liber sic incipit: Multa iam diximus, multa iam scripsimus. De gratia novi testamenti ad Honoratum liber unus. hic liber sic incipit: Quinque mihi proposuisti tractandas quaestiones. De spiritu & littera ad Marcellinum liber unus. hic liber sic incipit: Lectis opusculis, quae ad te nuper elaboravi fili. De fide & operibus liber unus. hic liber sic incipit: Quibusdam videtur. Breviculus collationis cum Donatistis libri III. hoc opus sic incipit: Cum catholici episcopi & partis Donati. Post collationes contra Donatistas liber unus. hic liber sic incipit: Quid adhuc Donatistae seducimini. De videndo Deum liber unus. hic liber sic incipit: Memor debiti, illud autem sic rogavi & nunc commoneo. De natura & gratia liber unus. Hic liber sic incipit: Librum quem misistis. De civitate Dei libri XXII. hoc opus sic incipit: Gloriosissimam civitatem Dei. Ad Orosium presbyterum contra Priscillianistas & Origenistas liber I. hic liber sic incipit: Respondit quaerenti dilectissime fili. Orosii ad Hieronymum presbyterum libri II. unus de origine animae & alius de sententia Iacobi. hoc opus sic incipit: Deum nostrum qui nos vocavit. Ad Emeritum episcopum Donatistarum post collationem liber I. hic liber sic incipit: Si nunc fili Emerite. De gestis Pelagia liber. hic liber sic incipit: Postea quam in manus nostras. De correctione Donatistarum liber I. hic liber sic incipit: Laudo & gratulor & admiror. De praesentia Dei ad Dardanum liber I. hic liber sic incipit: Frater, frater dilectissime Dardane.

33. Contra Pelagium et Caelestium de gratia Christi & de peccato originali ad Albinum, Pinianum & Melaniam lib. II.

hoc opus sic incipit: Quantum de vestra & corporali & maxime spirituali salute gaudeamus. Gesta cum Emerito Donatista liber I. hic liber sic incipit: Gloriosissimo Honorio Augusto XII & Constantio. Contra sermonem Arrianorum. hic liber sic incipit: Eorum praecedenti disputationi hac disputatione respondeo. De nuptiis & concupiscentia ad Valerium libri 2. Primus sic incipit: Haeretici novi dilectissime fili Valeri. Secundus vero sic incipit: Sunt militiae tuae cura. Locutionum libri VII. hoc opus sic incipit: Cum Scripturas sanctas quas appellant canonicas. De anima & eius origine libri II. hoc opus sic incipit, id est liber ad Renatum: Sinceritatem tuam erga nos. Secundus vero ad Petrum sic incipit: Domino dilectissimo fratri & compresbytero Petro. Duorum vero novissimorum ad Vincentium, Victorem. Primus sic incipit: Quod mihi ad te scribendum putavi.

34. Ad Pullentium [*sic M.*] de adulterinis coniugiis libri II. Primus horum sic incipit: Prima quaestio est, frater dilectissime Pullenti. Secundus autem sic incipit: Ad ea quae mihi scripseras. Contra adversarium legis & prophetarum libri duo. hoc opus sic incipit: Libro, quem misistis fratres dilectissimi. Contra Gaudentium Donatistarum episcopum libri II. hoc opus sic incipit: Gaudentius Donatistarum Tamugaudensis episcopus. Contra mendacium liber I. Hic liber sic incipit: Multa mihi legenda misisti. Contra duas epistolas Pelagianorum libri IIII. hoc opus sic incipit: Noveram te quidem fama celeberrima praedicante. Contra Iulianum libri VI. hoc opus sic incipit: Contumelias tuas & verba maledicta Iuliane. Ad Laurentium de fide, spe & charitate liber I. hic liber sic incipit: Dici non potest, dilectissime fili Laurenti, quantum tua eruditione delecter. De cura pro mortuis gerenda ad Paulinum episcopum liber I. Hic liber sic incipit: Diu sanctitati tuae coepiscope Pauline.

35. De octo Dulcitii quaestionibus liber I. hic liber sic incipit: Quantum mihi videtur dilectissime fili Dulciti. Ad Valentinum & ad eos qui cum illo sunt monachos de gratia & libero arbitrio lib. I. hic liber sic incipit: Propter eos qui hominis liberum arbitrium. Ad quos super de correctione & gratia lib. I. hic liber sic incipit: Lectis litteris vestris, Valentine frater dilectissime.

T 36. Clementis urbis Romae episcopi recognitionum li-

bri X excepta epistola & prologo ad caput iunctis, quorum primus sic incipit: Ego Clemens in urbe Roma natus ex prima aetate pudicitiae studium gessi. Secundus autem sic incipit: Cum autem dies quae ad disputandum sermone statuta fuerat. Tertius vero sic incipit: Interea Petrus gallorum cantibus surgens. Quartus sic incipit: Profecti Caesarea ut Tripolim pergeremus. Quintus sic incipit: Sequenti autem die paulo citius quam solebat. Sextus sic incipit: Ubi vero rarescentibus tenebris. Septimus sic incipit: Egressi tandem etiam Tripoli Phoenices urbem primam. Octavus sic incipit: Postera autem die Petrus. Nonus autem sic incipit: Sequenti die Petrus una nobiscum. Decimus autem sic incipit: Mane autem exorto Clemens.

37. Expositio in apocalypsin Ioannis apostoli sancti Ambrosii episcopi, quae decem & octo libris continetnr. Quorum primus sic incipit: In lectione revelationis Ioannis apostoli fratres charissimi. Secundus sic incipit: Fratres charissimi, in candelabro, de quo, cum apocalypsis legeretur, audistis. Tertius sic incipit: Modo fratres charissimi audimus beatum Ioannem. Quartus sic incipit: Et vidi supra dexteram sedentis in throno librum. Quintus sic incipit: Sicut modo cum lectio divina legeretur, audistis. Sextus sic incipit: Et vidi alium angelum ascendentem ab ortu solis. Septimus sic incipit: Modo fratres charissimi cum apocalypsis legeretur, audivimus. Octavus sic incipit: Vox de caelo imperium est Dei qui cor tangit. Nonus sic incipit: Quod audivimus fratres charissimi in lectione quae recitata est. Decimus sic incipit: Modo autem audivimus, fratres charissimi. Undecimus sic incipit: In lectione quae modo recitata est fratres charissimi. Duodecimus sic incipit: In lectione Domini quae recitata est, fratres charissimi dixit S. Ioannes. Tertius decimus sic incipit: Sanctus Ioannes fratres charissimi dum de VII angelorum phialis & plagis. Decimus quartus sic incipit: Modo cum divina lectio legeretur, fratres charissimi, audivimus beatum Ioannem. Decimus quintus sic incipit: In lectione, quae recitata est, fratres charissimi, reges illos. Decimus sextus sic incipit: Quotiens Babyloniam nominavi, audistis fratres charissimi, nolite civitatem de lapidibus factam intelligere. Decimus septimus sic incipit: In lectione, quae recitata est fratres charissimi, beatus Joannes evangelista sic

ait. Octodecimus sic incipit: Sicut modo audivimus fratres charissimi, angelus Domini locutus est ad beatum Ioannem dicens.

38. Incipit commentarium sancti Hieronymi de apocalypsi Ioannis apostoli; hic liber sic incipit: Ioannes, qui gratia Dei interpretatur, figuram Christi tenuit.

39. Incipit expositio Bedae Christi famuli super apocalypsi Ioannis apostoli libri 3. excepto prologo ad caput iuncto, quorum primus sic incipit: Apocalypsis Ioannis Christi disciplui, quam dedit illi Deus palam facere servis suis, fundata per apostolos ecclesia. Secundus sic incipit: Et vidi septem angelos stantes in conspectu Dei. Tertius sic incipit: Et vidi aliud signum in caelo magnum & mirabile.

39. Incipit tractatus de psalmo centesimo octavo decimo Ambrosii Mediolanensis episcopi, cuius prologus sic incipit: Licet mystica quoque velut tubae increpuerit sono. Liber vero sic incipit: Beati, inquit, immaculati &c. Beati qui scrutantur &c. quam pulcher ordo, quam plenus doctrinae. Incipit tractatus sancti Ambrosii Mediolanensis episcopi in cantica canticorum libri 5. excepto prologo ad caput iuncto, quorum primus sic incipit: Osculetur me osculo oris sui, quoniam optima ubera. Secundus autem sic incipit: Vox consobrini mei, ecce hic advenit. Tertius sic incipit: En lectulum Salomonis luxuria fortes ambiunt. Quartus sic incipit: Exurge aquilo & veni auster. Quintus sic incipit: Pulchra es amica mea, suavis & decora. Incipit tractatus sancti Ambrosii de psalmo LXI. in quo infidelitatem & impietatem Maximi tyranni graviter redarguit, qui ausus est dominum suum Gratianum Imperatorem fraude & dolo perimere, quem Imperatorem in Domini tabernaculo habitare & in monte eius requiescere dicit: hic liber sic incipit: Omnium nostrum indubia consuetudo est. Episcopus Ambrosius Mediolanensis sorori suae Marcellinae de baculo liber I. hic liber sic incipit: Sollicitam sanctitatem tuam. Legatio Aquileiensis concilii ad Imperatores Gratianum, Valentianum & Theodosium; hic liber sic incipit: Imperatoribus clementissimis & christianissimis. Item Ambrosii ad eosdem: Imperatoribus clementissimis & principibus christianis. Item alia eiusdem concilii: Imperatoribus clementissimis. Item alia ad eosdem: Et hoc gloriae vestrae clementissimus princeps.

40. Legatio Ambrosii episcopi ad Valentinianum Impe-

ratorem. Ambrosius Valentiniano Imperatori. Item alia ad eumdem de contemnendo simulacrorum culturam: Cum omnes homines qui sub ditione Romana reguntur. Item ad eumdem Imperatorem relatio Symmachi praefecti Urbis, ut aram simulacris permittat restitui. Ubi primus Senatus amplissimus. Item Ambrosii ad Valentinianum Imperatorem & Symmachum praefectum Urbis. Beatissimo principi & christianissimo Imperatori Valentiniano Augusto Ambrosius episcopus. Epistola Ambrosii & aliorum episcoporum Italiae ad Theodosium Imperatorem. Beatissimo Imperatori & clementissimo principi Ambrosius &c. Item alia ab eisdem episcopis ad eumdem Imperatorem: Beatissimo Imperatori & clementissimo principi Theodosio Ambrosius & caeteri episcopi Italiae. De humanitate & religione Valentiniani iunioris. Ambrosius Theodosio Imperatori. Silentium meum rupit. Ubi se excusat iure Maximi tyranni declinasse praesentiam. Ambrosius Theodosio Imperatori. Epistola Ambrosii ad Eugenium Imperatorem. Clementissimo Imperatori Eugenio Ambrosius episcopus. Incipit liber sancti Ambrosii de obitu Theodosii Imperatoris: Hoc nobis motus gravis. Incipit sancti Ambrosii episcopi de excessu fratris libri 2, quorum primus sic incipit: Deduximus fratres dilectissimi hostiam meam. Incipit secundus de eadem re: In die octavo superiore libello aliquid indulsimus desiderio. Ambrosius episcopus clericis: Plerumque humanis obrepsit mentibus. Ambrosius episcopus Irenaeo. Quaeris a me, cur Dominus Deus manna pluerit.

41. Sex libri Augustini episcopi catholici in libros Iu- T
liani haeretici Pelagianae haeresis excepta epistola ad caput adiuncta. hoc opus sic incipit: Contumelias tuas & verba maledica Iuliane.

Augustini adversus libros Parmeniani Donatistae libri 3. Γ
hoc opus sic incipit: Multa quidem & alias adversus Donatistas. Item Augustinus de bono coniugali. hic liber sic incipit In coniugali quippe vinculo hoc de libro retractationum. De spiritu & littera ad Marcellinum sancti Augustini prologus, ad quem scripserat tres libros. Liber sancti Augustini ad Marcellinum de spiritu & littera: hic liber sic incipit: Lectis opusculis, quae nuper elaboravi: Sermo sancti Augustini de praesentia Dei ad Dardanum: hic liber sic incipit: Fateor me fili Dardane. Item sermo sancti Augustini de virginitate, hic liber sic incipit: Quantam in caelestibus beatitudinem virgi-

nitas sancta possideat. Incipit liber Augustini de vera religione. hic liber sic incipit: Cum omnis vitae bonae ac beatae.

42. 43. Libri 3 sancti Augustini de verbo Domini in evangelistas tres idest Matthaeus Lucas & Ioannes, quod opus in duobus voluminibus scriptum habemus. Non dico, quod de uno libro divisio facta fuit in duo volumina, sed quia eumdem bis scriptum habemus. Scripseramus quidem eum pridem, sed non tam luculenter ut postea, quorum primus sic incipit: Evangelistam audivimus & in eo Dominum eos arguentem.

44. De consensu evangelistarum libri IIII. hoc opus sic incipit: Inter omnes divinas authoritates quae sacris litteris continentur.

45. Liber etymologiarum Isidori Spalensis episcopi.

46. Libri 10 Livii ab Urbe condita, sed capita XL adhuc desunt Pomposiano abbati, quae reperire avide anhelat.

47. Liber proemiorum de libris novi & veteris testamenti. Item liber sancti Isidori de vita, ortu & obitu sanctorum patrum, qui in scripturarum laudibus referuntur; hic liber sic incipit: Incipiunt nomina . . . . Sanctorum patrum veteris testamenti mystice exposita a sancto Isidoro Spalensi episcopo. hic liber sic incipit: Adam figuram Christi gestavit. Item nomina sanctorum de novo testamento: hoc opus sic incipit: Quatuor. Chronica sancti Isidori Spalensis episcopi, describens historiarum breviarium ab exordio mundi usque ad Heraclii tempus liber. Liber differentiarum Isidori Spalensis episcopi, hic liber sic incipit . . . . . . Item de distinctionibus quatuor vitiorum: hic liber sic incipit: Contra haec tam 4 virtutum genera. Item secundus de differentiis verborum. hic liber sic incipit: Isidorus lectori salutem. Plerique veterum sermonum differentias distinguere studuerunt. Sermo Isidori contra Arrianos: qui sic incipit: Veni domine Iesu Christe redemptor noster.

48. Sermo sancti Ioannis Os aurei de psalmo L. & poenitentia David, qui sic incipit: Ad caenae vos reliquias vocamus. Epistola eiusdem ad eos qui dicunt, quare non de medio sublatus est diabolus. hic liber sic incipit: Rursum vobis mensam quam pridem promisi. In nomine sanctae & individuae trinitatis incipiunt acta sancti Methodii episcopi Paterensis de regnis regum gentium & de novissimis temporibus certa demonstratio christiana.

49. 50. Duo libri Aug. de genesi contra Manichaeos: hoc T
opus sic incipit: Si eligerent Manichaei quos deciperent.

51. 52. Item duo libri sancti Augustini ad Simplicianum, hoc opus sic incipit: Gratiosissimam plane atque suavissimam interrogationum tuarum dignationem. Item Augustinus ad Dulcitium de octo quaestionibus: hoc opus sic incipit: Quoniam mihi videtur fili dilectissime Dulciti.

53. Incipit expositio super cantica canticorum Apponii: hic liber sic incipit: Admirantibus vocem spiritus sancti.

54. Decreta pontificum . . . . primi Clementis papae T
ad Damasum.

55. Item Augustini libri 15 de civitate Dei, X in volu- Γ
mine uno 56. & V in alio.

57. Historiarum antiquarum XLIV lib. Trogi Pompeii. T

58. Expositio in evangelium Matthaei edita nescio a quo Γ
authore cum prologo ad caput iuncto: hic liber sic incipit: Cum diligenti studio ac cum sollicita diversis testimoniis prophetarum, Evangelistarum numerum volumus approbare. Hoc autem opus tendit usque ad evangelium quo ait: Tunc oblati sunt ei parvuli ut manus eis imponeret & oraret: & dividitur expositio libri in LXXVI capitula.

Memento prudens lector, quia solerti cura strenuissimi abbatis Hieronymi superius dicti omnes pene supra commemoratos libros diligenti sibi exercitio iam scribere fecit. * * * * * * * *

Montfaucon. Diarium Italicum. 1702. p. 81-95.

71. Monasterium S. Martini supra Montem Pannoniae = Pannonholma. 1093.

* * * * beatissimus rex Stephanus * * * et ego rex Ladizlaus monasterium sancti Martini supra Montem Pannoniae situm prout regia vis concessit, multis condonavimus opibus. * 1-6. missales. — 7. I bibliotheca. — 8-11. IIII nocturnales. — 12-15. IIII antiphonaria. — 16-19. IIII gradualia. — 20. 21. sequentionales cum trophis. — 22-25. IIII babtisteria. — 26-28. III collectarii. — 29-32. IIII ymnarii. — 33-34. II regulae. — 35. unus super regulam. — 36. 37. II leccionarii. — 38. I breviarius. — 39-42. III omeliae. — 43. 44. II libri sermonum. — 45. I col-

lationes. — 46. 47. II passionales. — 48. liber sententiarum. — 49. actus apostolorum. — 50. liber Prosperi de activa et contemplativa vita et Ysidorum. — 51. ordo. — 52. Amalarius. — 53. pastoralis. — 54. dialogorum. — 55. epistolae Pauli. — 56. moralia Iob. — 57. scintillarium. — 58. interrogatio Petri. — 59. invectivae Ciceronis. — 60. Lucanus. — 61. 62. II Donati. — 63. genesis Sedulii. — 64-66. III Catones. — 67. Paschasius. — 68. vita sancti Martini. — 69. vita patrum. — 70. psalterium Gallicanum. — 71. Ebraycum. — 72. Graecum. — 73. sermo sancti Augustini stb. [?]

Monumenta Hungariae historica. Diplom. 6 (1860) 39-41. e cod. dipl. Hung. I 483.

72. **Lindesfarne.** 1095.

LIBRI DICTI WILLIELMI EPISCOPI.

Habet eciam ecclesia ex dono dicti Willielmi episcopi primi unum [*sic*] bibliam in duobus voluminibus et plures alios libros, ut scribitur in principio secundae partis bibliae eiusdem sub hac forma:

Ista sunt nomina librorum quos dominus Willielmus episcopus sancto Cuthberto dedit.

1. 2*. bibliotheca, id est vetus et novum testamentum in duobus libris. — 3-5*. tres libri Augustini super psalterium. — 6*. I de civitate Dei. — 7*. I epistolarium eiusdem. — 8*. I super evangelium Iohannis. — 9*. Ieronimus super XII prophetas. — 10*. epistolae eiusdem. — 11*. idem de Ebreis nominibus. — 12. 13. moralia Gregorii in duobus partibus. — 14. liber pastoralis. — 15. 16. II. registri. — 17. XL omeliae. — 18. Beda super Marcum et Lucam. — 19*. Rabbanus super Matthaeum. — 20. 21*. II libri sermonum et omeliarum. — 22. decreta pontificum. — 23. historiae Pompeii Trogi. — 24. Prosper de contemplativa et activa vita. — 25*. Origenes super vetus testamentum. — 26. Iulius Pomerius. — 27. Tertullianus. — 28. Sidonius Sollius panigericus. — 29. 30. breviaria II. — 31. 32. II antiphonaria. — 33. I gradale. — 34. 35. II libri in quibus ad matutinas legitur. — 36. vitas patrum. — 37. vita Aegyptiorum monachorum. — 38. diadema

*) Libri asterisco notati adhuc extant.

monachi. — 39. encheridion Augustini. — 40*. Gregorius super Ezechielem. — 41. Beda super cantica canticorum. — 42*. dialogus. — 43*. paradisus. — 44*. hystoria Anglorum. — 45*. Ambrosius de Iosepho. — 46. de poenitentia. — 47. de morte fratris. — 48*. libri confessionum sancti Augustini. — 49-51. III missalia. — 52*. martyrologium et regula.

Catalogi veteres librorum ecclesiae cathedralis Dunelm. (Surtees Society N. 7.) p. 117-18. Wills and Inventories 1835. p. 1 cf. Merzdorf in Serapei XII 115.

73. Monasterium Weihenstephenense = Weihenstephan. saec. XI.

Haec est noticia librorum catholicorum ecclesiae S. Stephani | inprimis qui pertinent ad divinum servitium. |

1. unus missalis cum gradali et sequencionario | ad capellam abbatis. 2. 3. Duo missales cum grad | et seq̄. et epistolis ac evangeliis adscriptis. 4. Item unus | missalis. 5-8. Quattuor lectionarii quorum duo | sunt cum gradal & seq̄. 9. unus officialis, 10. unus epistolaris, 11. unum evang. 12. duo | nocturnales absque cantu unus ab adventu dnī | usque ad exitum penteē. alius abhinc usque ad ad|ventum dnī. 13. Item nocturnalis cum psalterio | & ymnario et officiali. 14. Item dimidius nocturn | a nat. S. Ioh. usque in fine [. . em . . . opas hic furatus] | 15. 16. Duo antiphonaria cum ymnario. [tr . . . ē ca . . . . icus vilis] | 17. 18. Duo psalteria in choro cum gradali seq̄ & ymnario | 19. Unus ymnarius. 20. unum gradale ad scolas. 21. unum baptister.

alii libri a fratribus in capitolio & ad mensam & ad colla- | [*sic*] legendi. 22. Collationes patrum diversorum in uno volumine | 23-26. Quattuor partes moralium. 27. unum passionarium & 28. unum e | ectarium diversorum sanctorum. 29-31. Tres libri Augustini. 32. 33. Duo hei | Omel quā abbas Hagano [† 1080] incepit sed non perfecit. | at dnī et finitum in ascensione dnī. 24. Decem quaterniones omeliae | vita S. Martini & S. Galli & S. Magni & S. Iohannis elemone epī | nedicti. 25. Ysidorus de summo bono. 26. Martinus de honesta | ralis cura cum omeliis. 27. quadraginta omeliae & sermones | . . ta S. Mariae. 28. Heimo super cantica. 29. translatio S. Dionisii | . . 30. Item alius liber de nominum

interpretatione. Hieronimi | 31. vita S. Gereonis & passio XI milia virginum. 32. libellus | ius.

33. . . . . partibus orationis. 34. Dialectica Aristotelis cum commento | 35-39. v'. arithmetica. 40. geometria. 41. Item geometria cum | . . . . ias. 42. 43. musicae duae Enchiriadis. 44. Yginus super spera | 45. iis philologiae & Mercurii cum commento. 46. Ovidius meta | 47. et Ingurthinus. 48. libellus super abacum. 49. Fabularius. 50. lib|ius Plinii et Serenus medicinalis versifict. 51. Euticius de | 52. Arator. 53. Alcimus. 54. 55. Duo Persii. 56. Beda compotista | cā. 57. mappa mundi. 58. chronica Iordanis.

Armarium Scī Stephani: 59. Damianus de Symoniacis | 60. exander. 61. Apollonius. 62. Dareta. 63. Maximianus | cella clavicule mechanica. 64. 65. Duo medicinalia | 66. . . . alem librum cum psalterio et 67. vitam S. Osuualdi.

Schmeller in Serapei II p. 247-48. e folio ultimo cod. Mon. 21521 [Weihenst. 21]. Pez. thesaur. anecd. I p. XXIV. Ziegelbauer hist. rei lit. ordinis S. Benedicti I 541.

74. Coenobium Blavibornense = Blaubeuern. 1085-1101.

* * * * Postulatus igitur per eosdem a sancto Guilielmo Hirsaugiense tunc abbate atque datus et institutus fuit primus huius monasterii abbas Azelmus [Azelinus *Hesse*] adiunctis quibusdam fratribus * * * * * * Cuius rei argumentum ex librorum ab Hirsaugia advectione multorumque mox apud Burron exscriptione eorundemque sedula ex fidelium donariis collectione perpendere possumus. Quorum complures hodierna extant superstitesque sunt luce, quos a perditis in annalium meorumque ultimo et veraci exemplario rubro supernotabo asterisco. Quosdam vero secum attulisse eum libros invenio praesertim consuctudinarios officiorum divinorum et epitomata sive breviaria in quibus priscorum patrum mira ceremoniarum genera visuntur tradita. Atque dein mox apud Burren Azelmus abbas sequentes exscribi curavit 1. 2. libros missales videlicet duos libros cum universis ad missam necessariis. 3. 4. duos item alios. 5. collectarium unum. 6. lectionarium alterum de sanctis contenuans [continuante *Hesse*]. 7. 8. duos graduales. 9-11. sequentionaria tria ac 12, matutinalem librum cum antiphonario. 13. item alterum antiphonarium.

14. 15. officialia duo. 16. 17. bibliothecam in duobus voluminibus (quod ego bibliorum libros intelligo). 18. duas homilias divi Gregorii 19. expositionem in Ezechielem prophetam atque eiusdem 20. primam et 21. tertiam moralium partes. 22. Augustinum de vita christiana. 23. eiusdem quoque epistolas de libero arbitrio et praedestinatione gratiae 24. librum prognosticorum, 25. Isidorum sententiarum moralium secundam partem. 26. Paterium 27. Augustini retractationum librum 28. eundem de libero arbitrio. 29. Isidorum etimologiarum scintillarum librum. 30. Pascasium, 31. Cassianum, 32. Effram, 33. apostolorum passiones 34. dialogum 35. 36. planaria duo 37. evangeliarium deauratum 38-41. hymnonales libros quatuor 42. missales libros 43. 44. item duos cum universis ad missam necessariis. 45. benedictionum librum. 46. omiliam antiquam. 47. Augustini librum consuetudinarium vel consuetudinum. 48. pastoralem curam. 49. Augustini expositionem super psalterium a 77 psalm. usque ad 101. 50-53. quatuor psalteria ad chorum pertinentia. Praefatorum annotatur librorum in callo adiunxit: 'maledictus qui ullum ex iis librum abstulerit nisi condigno praetio restituerit eum qnem abstulit'. Neque exarandis libris bonus contentus Azelmus, verum a diversis Christi fidelibus dono dantibus libros coacervare et augmentare studuit. Isti quippe sunt codices sequentes, quos santo Ioanni baptistae diversi largitores tunc contulerunt. 54. 55. dialectica duo apostoli glossati et 56. 57. continuae glossae eiusdem sententiae divinae geminae. 58. 59. decretorum duo libri 60. Mattheus et continuae eius glossae. 61. Ioannes. 62. Hieremias propheta, 63. canonicae, 64. Boetii consolationum liber. 65. Salustius glossatus 66. Prudentii hymni. 67. eiusdem psychomachia. 68. Tullius de amicitia 69. idem de senectute. 70. 71. Prosperi duo libri. 72. Sedulius, Cato, Avianus. 73. Albaricus glossae apocalypsis. 74. Troiana historia. 75. maior Donatus. 76. Prisciani excerpta. 77. introductiones dialecticae excerpta. 78. breviarium Ioannis de S. Paulo. 79. cantica canticorum glossata. 80. psalterii glossae. 81. pars glossarum Vergilii. 82. Nucer [Macer *corr. Hesse*] de herbis. 83. pars psichomachiae Prudentii 84. Statii Achilleidos 85. glossarius alphabetarius. 86. Arator 87. regulae declinationum et versuum. 88. Macrobius ovis in lino [?]. Hii vero sequentes sunt libri quos frater Hugo divo baptistae

Ioanni contulit, cum et se ibidem monachum induit. 89. Priscianus in constructionibus 90. Boetii consol. lib. 91. Salustius cum suis glossis. 92. 93. Statii Thebeidos in duabus partibus. 94. eiusdem Achilleidos et glossae in eundem. 95. Tullius de senectute idemque de amicitia. 96. Ovidius fastorum et notulae eiusdem. 97. atque idem in epistolis 98. idem de Ponto 99. idemque sine titulo. 100. pariter de amore atque de amoris remediis. 101. psichomachiae Prudentii et glossae eiusdem. 102. Sedulius de glossis. 103. Homerus, 104. Avianus, 105. Cato, 106. Aesopus, 107. Dares, 108. Theodolus, 109. Prisciani excerpta. 110. regulae eiusdem sententiae philosophiae maiores et minores. 111. 12. sententiae divinae geminae. 113. derivationes. 114. Donatus. 115. exemplare super versus auctorum. 116. initia regulae declinationum. 117. regulae computi. 118. regulae abaci. 119. epistolarium. 120. medicinae libellus. 121. introductiones dialecticae. 121. proverbia sapientum. 122. glossae apocalypseos. 123. bucolica. 124. glossa Theodoriti. 125. pars glossarum [glossarii?] magni. Summum igitur studium Azelmo fuit abbati archiva farcire libris. Nam et alibi sequentes in sancti Ioannis baptistae bibliotheca legitur habuisse 126. 27. codices sive bibliothecam duobus in voluminibus. 128. bibliorum libros. 129. 30. omilias duas et 131. antiquam omiliam. 132. primam partem 133. secundam 134. tertiam 135. et quintam moralem 136. atque expositionem Gregorii in Ezechielem. 137. dialogum quoque Gregorii. 138. Paterium integrum 139. et partem quartam de Paterio. 140. Augustinum de christiana vita. 141. eundem de libero arbitrio atque de gratia et praedestinatione. 142. Augustini retractationes. 143. eius enchiridion pariter ac locutiones et quaestiones 144. simul Augustinum parvum super genesim ad literam. 145. librum prognosticorum. 146. Isidorum sententiarum atque 147. eundem ethimologiarum. 148. pariformiter et testimoniorum scintillarum liber. 149. Pascasium 150. Effram 151. pastoralem. 152. Augustini expositionem super psalterium a 77 usque 101. 153. omilias Augustini de sermone Dñī in monte 'videns Iesus'. 154. consuetudinum librum. 155. sermonarium antiquum. 156. omiliarium antiquum per anni circulum. 157. glossarum librum de omni quod vidit sentit atque discernit. 158. atque alium glossarium. 159. volumen in quo continentur excerpta S. Gregorii Au-

gustini et Hieronymi orationes ab Anshelmo Cantuariensi episcopo editas. 160. synonima Isidori. 161. ordinem Romanorum pontificum et decreta. 162. apostolorum passiones. 163-70. Schmaragdum in octo. . . . . 171. 72. volumina duo in sanctorum passionibus. 173. librum de sanctorum confessorum vita. 174. sancti Brandiani vitam. 175. librum sententiarum illustrium virorum. 176. Aratorem. 177. Boetium. 178 Prudentium in hymnis. 179. Macrobium. Sedulium insuper et alios auctores minores. 180. glossam super psalterium. 181. glossam super Paulum ex aliqua parte. 182. 83. duos de sanctorum patrum vita libros. 184. Salustium 185. Elbericum calculatorium artis. Sanctigallensem monachum. 186. Augustinum supra XV gradus psalmorum. 187. vitam S. Ioannis Eleymonis ac Oswaldi regis vitam et Caroli regis gesta, quae in uno continentur volumine. 188. lucidarium librum. 189. Orosium Paulum historiographum summo studio scriptum et notatum, adhuc superstitem. * * * * *

Epistola fratris Christiani Tubingii ad Gregorium Blavibornensium abbatem a. 1521 data in Sattler Geschichte des Herzogthums Würtemberg unter der Regierung der Graven ed. II pars 4 (Tübingen 1777) p. 294-97. Hesse in Serapei XVIII, 60-62, qui priori editione (Ulm 1768) vol. V p. 352-54 utitur.

75. Monasterium Petershusense = Petershausen. 1086-1116.

[Abbas Theodericus] bibliothecam nobiliter augmentatam reliquit. nam libros, quos acquisivit, ipse subnotari praecepit. 1-5. Missales libri V, quorum duo cum gradualibus, tres autem de sanctis et pro necessitatibus continentes. — 6. liber evangeliorum unus, argento et osse decoratus. — 7. 8. libri lectionum duo. — 9. officialis unus. — 10. benedictionale unum. — 11. graduale unum. — 12. antiphonarium unum. — 13. breviarium operis dei. — 14. liber consuetudinum. — 15. Gregorius super Ezechielem. — 16. tertia pars moralium. — 17. et quinta ex parte — 18. et sexta ex integro. — 19. dialogus unus. — 20. Augustinus super Iohannem. — 21. Augustinus de consensu evangelistarum. — 22. Augustinus super primam partem psalmorum. — 23. Augustinus super epistolam Iohannis. — 24. Augustinus de opere monachorum. de bono coniugali. de virginitate. de viduitate. de orando deo. de

agone christiano in uno volumine. — 25. item enchiridion Augustini. — 26. flores Augustini. — 27. Augustinus de fide. 28. Augustinus super XV gradus. — 29. Orienis [*sic GB.*] super vetus testamentum. — 30. regula s. Benedicti. — 31. pentateucum. actus apostolorum. examerou Ambrosii. — 32. vita s. Odalrici. — 33. 34. matutinales libri duo. — 35. omeliarum liber hiemalis. Hos abbas Theodericus libros conscribi fecit, quorum aliqui iam venundati sunt, maior vero pars adhuc manet.

Chronicon monasterii Petershusen. Mone, Quellensammlung der badischen Landesgeschichte I 151.

76. Ecclesia S. Maximini Treverensis = Trier.
saec. XI vel XII.

LIBRI DE ARMARIO SANCTI MAXIMINI.

1. 2. bibliothece due maiores perfecte. — 3. item alia minor, in qua vetus tantum testamentum cum epistolis Pauli. — 4. textus evangelii unus auro scriptus. — 5-9. item alii quinque.

Augustiniani libri.

10. Augustinus de civitate Dei. — 11. eiusdem super Iohannem. — 12. 13. Aug. super 'beatus vir' duo volumina. — 14. super 'quid gloriaris' I. — 15. Aug. super cant. graduum. — 16. quaestiones eiusdem veteris et novi testamenti. — 17. Aug. qui vocatur speculum. — 18. 19. enchiridion Augustini duo. — 20. 21. Augustini retractationum II. — 22. eiusdem de confessione. — 23. Aug. de magistro et de beata vita et unde malum et de libero arbitrio et de vera religione et de presencia Dei ad Dardanum in uno volumine. — 24. Aug. de natura et origine animae. — 25. item Aug. idem et ad Paulinum de cura pro mortuis agenda. — 26. Augustinus ad Pollentium de adulterinis coniugiis. item de continencia in uno volumine. — 27. Aug. ad Armarium et Paulinum. — 28. Aug. de opere monachorum. — 29. musica Aug. — 30. Aug. de sermone Domini in monte et de blasphemia spiritus sancti in uno volumine. — 31. 32. item libri duo de caritate. — 33. Aug. de decem cordis, de bono coniugii [coniugali *Schoemann*]. — 34. Aug. de concordia quatuor evangelistarum. — 35. Aug. in genesim ad literam. — 36. Aug. super que-

dam capitula epistole ad Romanos. — 37. 38. Aug. libri duo contra Iulianum apostatam. — 39. Aug. de baptismo [baptismate *Schoemann*] parvulorum. — 40. Aug. de baptismo imperfectus [baptismate imperfecto *Schoemann*]. 41. Augustinus de karitate scotice, in quo habetur passio VII dormientium. — 42. Aug. de moribus ecclesie, in quo habentur libri eiusdem de fide et operibus de mendacio et epistole ad Nebridium et ad alios. — 43. septem [item *Kraus*] omeliae Cesarii, in quo Augustinus de karitate. — 44. item [Augustinus *Schoemann*] enchiridion, in quo habentur LXXX [LXXI *Schoemann*] questiones eiusdem de fide [catholica *hoc loco addit Kraus, Schoemannus in fine superioris versus ad* karitate *ponit*]. — 45. dialectica Aug. cum ysagogis Porphirii. — 46. Aug. soliloquiorum et de duabus animabus et de . . . . — 47. frater Theodericus beato Maximino Augustinum contra Parmenianum hereticum. [Augustinum et Parmenianum contra hereticum *Schoemann*]. — 48. frater Fridericus beato Maximino psalterium glossatum. — 49. historiam scolasticam sancto Maximino fratres ipsius ecclesie.

Ieronimiani libri.

50. Ieronimus super Isaiam imperfectus. — 51. item super psalterium imperfectus. — 52. 53. Ieronimus in Mattheum II. — 54. Ieronimus in Danielem [imperfectus *addit Schoemann*]. — 55. Ieronimus super XII prophetas. — 56. Ieron. super epistolas Pauli ad Galathas et ad Ephesios [in uno volumine *addit Schoem.*]. — 57. item eiusdem de eodem liber I (*alia manu*). — 58. item super epistolas ad Titum et ad Hebreos. — 59. liber epistolarum Ieron. — 60. item [Ieronimus *Schoem.*] libellus de quinque quaestionibus ad Marcellam. — 61. Ieronimi cronica. — 62. omelie Origenis in genesim. — 63. Origenis libellus quid sit opus pontificis. — 64. frater [*om. Schoem.*] Theodericus sancto Maximino Ieronimum Hebraicarum questionum. — 65. Ieronimus contra Iovinianum. — 66. Ieron. in ecclesiasticum [ecclesiasten *Schoem.*], item et in Didimum de processu sancti spiritus et contra Elvidium de virginitate sancte Marie.

Ambrosiani libri.

67. Ambrosius in Lucam. — 68. Ambrosius super psalmum LXVIII. — 69. exame[ro]n sancti Ambrosii. — 70. Ambrosius super epistolas Pauli [67-70 *om. Schoem.*].

Gregoriani libri.

71. liber sci. Greg. de pastorali cura. — 72. moralia Gregorii — 73. Greg. in Hezechilielem [*sic*]. — 74. dialogus Gregorii. — 75. vita sci. Gregorii. — 76. Greg. in cantica canticorum. — 77. Paterius de moralibus sci. Gregorii. — 78. libellus in quo XXX[us] liber moralium Iob continetur.

Bedani libri.

79-81. de temporibus tres. — 82. 83. item libelli duo de Sodom [eodem *Schoem.*]. — 84. 85. de tabernaculo duo. — 86. Bede omelie. — 87. Beda in Marcum [*h. l. om. Krans*]. 88. Beda in apocalipsim. — 89. Beda in parabolas Salomonis. — 90. Beda in Lucam — Beda in Marcum [*h. l. om. Schoem.*]. — 91. Beda in Danielem et in actus apostolorum. — 92. Beda de gestis Anglorum. — 93. Isidorus in quinque libros Moysi. — 94. Isidorus aethimologiarum. — 95. et unus scottice scriptus. — 96. Ioannes Crisostomus de compunctione. — 97. item omelie eiusdem. — 98. item de reparatione lapsi, in quo Augustinus de caritate. — 99. Haimo super Ysaiam. — 100. item in cantica canticorum. — 101. item liber omeliarum eius. — 102. historia Romana cum tripartita historia in uno volumine. — 103. liber actus apostolorum, in quo habetur textus evangelii cum epistolis Pauli. — 104. regule sanctorum patrum. — 105. apollogeticus Gregorii Nazianzeni. 106. Claudianus de statu animae. — 107. Smaragdus super partem psalterii. — 108. expositio sanctorum patrum in brevit. — 109. Orosius. — 110. diadema monachorum Smaragdi. — 111. enchiridion Sixti. — 112. Eucherius de formulis. — 113. gesta pontificum Romanorum. — 114. 15. libri Effrem duo. — 116. liber scintillarum. — 117. liber sententiarum Tagii. — 118. ordo ecclesiasticus. — 119. liber de officiis ecclesiasticis. — 120. ordo Romanus. — 121. liber Alitgarii de penitentia. — 122-26. libri canonum, duo maiores et tres minores. — 127. gesta Francorum. — 128. gesta Karoli et eius successorum. — 129. gesta Getarum [Optarum *Schoem.*]. — 130. cronica ex diversis collecta. — 131. libellus glosarum Ieronimi. — 132. 33. libri duo de legibus Karoli et aliorum imperatorum. — 134. Rabbanus de ecclesia catholica. — 135. Cassianus de vita patrum. — 136. vita patrum et passio scae. Margaritae in uno volumine. — 137. vita Antonii et Hilarionis et Greg. in cantica canticorum cum quibusdam questionibus

in epistolas Pauli in uno volumine. — 138. liber Theutonicus. — 139. commentum ysagogarum. — 140. Fortunacianus de rhetorica cum dialectica Augustini. — 141. Amalarius de officiis. — 142. regula solitariorum. — 143. Reginaldus super Mattheum. — 144. glose super regulam sci. Benedicti. — 145. psalterium glosatum. — 146. libellus expositionis in libros Machabaeorum. — 147. Eugippus excerptus ex libris sancti Augustini. — 148. Athanasius de sancta trinitate. — 149. liber Filiastri episcopi de omnibus heresibus, in quo Ambrosius de Ioseph, et de benedictionibus prophetarum [patriarcharum *Schoem.*] et expositio psalmorum a 'beatus vir qui timet Dominum' usque 'beati immaculati' in uno volumine. — 150. Alcuinus super Iohannem ab eo loco ubi ait [est *Schoem.*] 'ante diem sextum [festum *Schoem.*] pasce' usque in finem totius evangelii. — 151. expositio psalterii scottice conscripta.

F. X. Kraus in Serapei XXX (1869) p. 114-116 e primo folio codicis sancti Gregorii in Iob, quem Schoemannus olim bibliothecarius Treverensis possedit. Correxi passim ex apographo Schoemanni, quod Lamprecht, in hac universitate historiam docens, descripsit et mihi commodavit. Multo ante ex apographo Alexandri Wiltheimii Reiffenberg vulgaverat in Compte rendu des séances de la Commission royale d'histoire tom. 5 (Bruxelles 1842) 39 sq.

77. Monasterium S. Bertini = St. Bertin. saec. XII.

Brevis annotatio librorum sancti Bertini.

1. Augustini liber super Ioannem. — 2. 3. Augustini liber de cena Domini et decem cordis. II vol. — 4. Augustini liber super psalm. 'beatus vir.' — 5. Augustini liber super psalm. 'quemadmodum'. — 6. Augustini liber super psalm. 'Domine exaudi'. — 7. Augustini liber super psalm. 'beati immaculati'. — 8. Augustini liber super psalm. 'ad Dominum cum'. — 9. Augustini liber de prescientia Dei. — 10. Augustini liber de civitate Dei. — 11. 12. Augustini liber de sancta trinitate cum aliis libris eiusdem. II vol. — 13. Augustini liber de libero arbitrio. — 14. Augustini liber de verbis apostoli. — 15. Augustini liber de concordia evangelii. — 16. Augustini liber epistolarum. — 17. Augustini liber

contra Donatistas et Crescentium. — 18. Augustini liber scintillarum cum quibusdam sermonibus super apocalypsim. — 19. Augustini liber epithalamium. — 20. Augustini liber de baptismo. — 21. Augustini liber enchiridion. — 22. Augustini liber de duabus animabus. — 23. Augustini liber soliloquiorum. — 24. Augustini liber de disciplina Christianorum. — 25. Augustini liber confessionum et diversarum haeresum. — 26. Augustini liber retractationum. — 27. Augustini liber LXX questionum. — 28. Augustini liber examerou. — 29. Ambrosius super Lucam. — 30. Ambrosius de poenitentia et patriarchis. — 31. Ambrosius de figuris mysticis. — 32. Ambrosii liber exameron. — 33. Ambrosii liber in apocalypsim. — 34. Adelmi liber de laude virginitatis. — 35. 36. Adelmi liber metrice cum Prosperos [*sic*] bis. — 37. Adelmi liber de metrica arte. — 38. Alquini liber super psalterium. — 39. Alquini liber de virtutibus. — 40. Alquini de trinitate. — 41. Almarii liber de divinis officiis. — 42. Appodii liber in cantica canticorum. — 43-46. Aratoris libri IIII.

47. Bede liber collectaneus. — 48. Bede liber de temporibus. — 49. Bede liber de tabernaculo. — 50. Bede liber super actus apostolorum. — 51. Bede liber super Lucam. — 52. Bede liber super evangelium. — 53. Bede liber super genesim. — 54. Bede liber de grammatica. — 55. Basilii liber exameron. — 56. Basilii liber de bono ieiunii. — 57. Boetii liber de trinitate. — 58. Boetii liber de consolatione philosophiae. — 59. Boetii liber de dialectica et musica. — 60. Boetius de arithmetica et musica. — 61. Boetius de geometria et astronomia. — 62. Boetii liber in topica Ciceronis.

63. Cassiodorus de anima. — 64. Cassiodorus super psalmum: 'quid gloriaris'. — 65. Cassiodorum de septem artibus. — 66. Claudii liber super Matheum. — 67. collationes patrum. — 68. Calcid. super Platonem. — 69. commentum evangeliorum. — 70. commentum super Donatum. — 71-74. canonum libri IIII. — 75. commentum super Horatium. — 76. consuetudinum L. Romanorum. — 77. commentum super Porphirium.

78. diadema monachorum. — 79. dictum Iustiniani. — 80. 81. Donati libri grammatici II.

82. 83. Eugyppi libri de questionibus S. Augustini II.

— 84. Eucherii L. epitoma Roberti regis. — 85. excerptiones ex libris eiusdem. — 86. explanatio in prologis Hieronimi. — 87. expositio in Isaiam. — 88. editio prima Remigii super Donatum. — 89. epistolae D. Pauli.

90. Fulgentii liber in genesim. — 91. Fulgentii liber epistolarum. — 92. Fortunati liber metrice. — 93. fabula et excidium Troiae.

94. Greporii XL omeliarum. — 95. Gregorius super Iob. — 96. Gregorius super Iezechiel. — 97. Gregorius dialogorum. — 98. Gregorius pastoralis curae. — 99. Gregorius de conflictu vitiorum. — 100. regum registrum. — 101. glossarius unus magnus. — 102-5. glossarii minores quatuor. — 106. gesta Salvatoris. — 107. gesta Francorum. — 108. gesta Longobardorum. — 109. gesta Anglorum. — 110. gesta Romanorum pontificum. — 111. glossae in editione secunda Donati.

112. Hieronimus super Matheum. — 113. Hieronymus super Isaiam. — 114. Hieronymus super minores quinque prophetas. — 115. Hieronimus super Hiezechiel. — 116. Hieronimus super Daniel. — 117. Hieronimus epistolarum cum dialogo eiusdem. — 118. Hieronimus tractatus de prophetis et de LXX mansionibus filiorum Israel. — 119. Hieronimus in Oseam. — 120. Hieronimus super psalterium. — 121. historia tripartita. — 122. Hanno super epistolas Pauli. — 123. Hanno super epistolas et evangelia. — 125. Hilarius contra hereticos.

125. Ioanni Chrisostomi liber sermonum. — 126. Ioannis Chrisostomi de reparatione lapsi. — 127. Iosephi historia. — 128. Iuliani pronostica. — 129-31. Iuvenalis libri satyrarum III. — 132-34. Iuvenci libri III.

135. Kalende liber cronica Bede.

136. legis Salicae liber. — 137. liber sermonum sanctorum patrum. — 138. 39. libri psalmorum II. — 140. libri sermonum de natali Domini. — 141. 42. Luciani [*sic*] libri II. — 143. libri Frontini de geometria. — 144-61. libri confessoris XVIII. — 162-67. . . . medicinales VI.

168-79. missales XII. — 180. Macrobii liber. — 181. . . . . . . Ilonis [Milonis? *GB.*] poema. — 182. Marciani liber.

183-85. nocturnales III.

186. Orosii libri. — 187-90. orationes IIII. — 191-94. Oratii libri IIII. — 195-97. Ovidii libri III.

198-200. Prudentii sichomachie III. — 201. 2. Prudentii hymnorum II. — 203. 4. Prudentii et Simachi II. — 205-8. Prosperi libri IIII. — 209. Paschasius de corpore et sanguine Domini. — 210. Paterius de verbis S. G. G. — 211. Primasii liber super apocalypsim. — 212. erifeson [*sic*] Ioannis Scoti. — 213-15. passionales apostolorum III. — 216-23. passionales martyrum VIII. — 224. Pompeius super Donatum. — 225-28. Prisciani IIII. — 229. 30. Prisciani liber peregesis II. — 231. Prisciani liber de constructione. — 232-34. Persii lib. III. — 235-46. psalteria XII.

247. questiones in genesim.

248. Rabani libri ethimologiarum. — 249. Rabani lib. de compoto. — 250. regule lib. S. Benedicti. — 251. rethorice Tullii liber I.

252. 53. Smaragdi lib. in evangelia II. — 254. 55. Smaragdi lib. in regula II. — 256-64. Sedulii lib. VIIII. — 265. Statii liber. — 266. Salustii liber. — 267. Servii liber super bucolicas [*sic*] et georg. — 268. Servii lib. super Virgilium.

269-71. textus libri evangeliorum III. — 272-86. troparii XV. — 287. Terentii liber. — 288. Theophili epistola paschalis.

289. vite lib. patrum. — 290. vita S. Amandi metrice. — 291. vita S. Bertini. — 292. vita S. Vandregisi et Ansberti. — 293. vita Karoli. — 294. vita Basilii et Ephrem atque Abraham. — 295. Virgilii bucolica. — 296-99. Virgilii IIII. — 300. Sergius super Donatum. — 301. 2. Isidori libri ethimologiarum II. — 303. Isidori lib. sup. genesim. — 304. Isidori lib. collectaneus. — 305. Isidori lib. de virtutibus.

A. Berthod in Mémoires de l'académie de Bruxelles. tom. V (1788) Nouveaux mémoires. histoire. tom. I. 227-230. L. Maitre les écoles épiscopales et monastiques (1866) 292.

78. **Iohannes monachus Besuensis.** saec. XII.

Hic sunt libri praetitulati, quos Ioannes fecit describi, videlicet 1. magnam partem Iosephi — 2. Augustini etiam super 50 psalmos ultimos a Domine exaudi usque omnis spiritus laudet Dominum. — 3. exameron Ambrosii — 4. Ambrosium de officiis, de sacramentis et de morte Satyri fratris sui — 5. Ambrosium de virginitate et historiam Wan-

dalorum — 6. historiam Orosii — 7. historiam Iustiniani [*sic GB.*] — 8. historiam de Hierusalem — 9. homeliam Origenis — 10. confessiones Augustini — 11. collectaneum novum — 12. musicam Widonis — 13. 14. duos antiphonarios optimos de musica — 15. gradalem — 16. et nocturnalem — 17. vitam sanctae Fidis et pastoralem sancti Gregorii — 18 Gregorium de miraculis — 19. vitam S. Galli et alias multas vitas et passiones sanctorum — 20. vitam S. Leonis et Hieronymum super Sophoniam, Aggaeum, Ioelem et Malachiam. — 21. decem collationes patrum — 22. et alias septem. — 23. vitas patrum B. Hieronymi. — 24. librum scintillarum. — 25. quaestiones Bedae in libros regum. Istum etiam librum de diversis rebus et cartis composuit.

Chronicon Besuense apud d'Achery spicilegii tom. II (1723) 450.

79. **Corbeia = Corbie.** saec. XII.

CATALOGUS LIBRORUM.

In bibliotheca Corbeiensi insitus hic habetur intitulatus. Imprimis codices sancti Augustini, deinde aliorum doctorum.

1. [19] Augustini XII volumina super psalterium. — 2. [10-12] Augustini de civitate Dei III. volumina. — 3. [15] Augustini liber confessionum. — 4. [0]Augustini liber epistolarum. — 5. Augustinus contra Crescentium grammaticum. 6. [1] Augustinus de pastoribus. — 7. [22] Augustinus de singulatitate clericorum. — 8. [14] Augustini codex ad Valerium Ipponensem. — 9. [6] Augustinus adversus quinque haereses. — 10. Augustinus de modis locutionum & Valentini ad Augustinum. — 11. [1] Augustini epistolae ad Valentinum. — 12. [4] Augustinus de natura boni. — 13. [13] Augustinus de baptismo parvulorum. — 14. Augustini liber disciplinarum. — 15. [13] item liber contra Donatistas. — 16. [25] Augustini liber, utrum anima a semet ipsa sit. — 17. [0]Augustini liber ad interrogata Simpliciani. — 18. [20] Augustini liber de utilitate credendi. — 19. [33] Augustinus ad Renatum de natura & origine animae. — 20. [2] Augustini de doctrina christiana. — 21. [25] Augustinus utrum anima a se ipsa sit. — 22. Augustinus de opere monachorum. — 23. [32] Augustini liber de catechisandis rudibus. — 24. [14] [0]Augustini

epistole ad Valerium. — 25. [24] Augustini liber academicorum. — 26. Augustini liber interrogationum et locutionum. — 27. [28] Augustinus de concordia evangelistarum. — 28. [34] Augustini questiones et Orosii. — 29. [31] °Augustini sermones in epistolis sancti Iohannis. — 30. °Augustini enchiridion. — 31. Augustinus liber interrogationum et locutionum. — 32. °Augustini sententie de libro enchiridion. — 33. Augustini sermones super evangelium sancti Iohannis. — 34. °Augustini solutiones contra diversas res. — 35. °Augustinus de octo partibus orationis. — 36. °Augustini solutiones [sermones *Delisle*, *nescio unde. et in annotatione* solutiones *dans la copie du Résidu.* solutiones *etiam Haenel*] contra hereticos. — 37. [293] Augustini musica. — 38. Augustini epistolae. — 39. °Augustinus in kategoriis Aristotelis et in eodem Boetius de consolatione philosophie et de sancta trinitate. — 40. [67] Ambrosii liber de Noe. — 41. [68] Ambrosius contra Novatianum. — 42. [63] Ambrosius super Lucam evangelistam. — 43. [62] Ambrosii expositio in epistola ad Galatas. — 44. [65] Ambrosii de trinitate et de sacramentis. — 45. [64] Ambrosii exameron. — 46. [61] Ambrosii epistola ad Romanos. — 47. [70] Ambrosii explanatio sex dierum. — 48. °Autperti [*om. Delisle*] Ambrosii duo codices super apocalipsim. — 49. actus apostolorum. — 50. [225] Athanasius [Attanasius *Haenel semper*] de sancta trinitate. — 51. [226] Athanasius de fide catholica. — 52. Athanasius. — 53. Attici et Cretoboli altercatio. — 54. °Aratoris liber. — 55. °Aviti liber epistolarum. — 56. [302] Annei Flori [Florii *Haenel*] epitoma de Tito Livio. — 57. °Alexandri regis istoria. — 58. [194] °Alexandri regis liber. — 59. Alarici regis auctoritas. — 60. [108] Alexandri regis et Dindimi liber de philosophia.

61. [95] Beda contra Iulianum hereticum. — 62. [100] Beda super actus apostolorum. — 63. [99] Beda de templo Salomonis. — 64. [96] Beda expositio in parabolis Salomonis. — 65. [103] Beda super regum. — 66. [100] Beda super apocalipsim. — 67. [106] Beda in Lucam. — 68. [104] Beda de titulis psalmorum. — 69. [93. 98] Beda in genesi. — 70. [92] Beda de naturis rerum. — 71. Beda exameron in genesi. — 72. °Beda de metrica arte. — 73. [107] Beda de temporibus et in eodem eres [ars *Haenel*] Donati et Beda de metrica arte et epigram-

mata Prosperi. — 74. Boetius de consolatione philosophiae. — 75. ^{0}Boetius in isagogis et in eodem expositio in Eneidis. — 76. Boetii ars [ars *om. Haenel*] arithmetica et medica [musica *Haenel*] et de consolatione philosophiae in eodem [uno *Haenel*] libro. — 77. [274] Boetii musica et geometria. — 78. [256] Boetii musica et breviarium sancti Adalardi. — 79. ^{0}Boetii arithmetica et Beda de ratione temporum. — 80. [278] Boetii commentum in isagogis et musica et geometria. — 81. ^{0}Boetii musica et in eodem glosse de Martiano. — 82. [276] Boetius in periermeniis Aristotelis. — 83. Boetii commentum super chategorias Aristotelis. — 84. Boetius de trinitate. — 85. [277] [Boetii commentū de trinitate *add. Haenel*]. — 86. Boetius de thopicis differentiis. — 87. [281] Boetii musica et pars geometriae. — 88. ^{0}Basilii dialogus. — 89. Basilii exameron.

90. [197] ^{0}Canonum corpus. *Quaę secuntur desunt in libro Nouveau traité.* 91. [199] Calcedonensis sinodus. — 92. [198] canones apostolor. — 93. ^{0}canonum capitula. — 94. [202] canones. De Niceno concilio. — 95. collatio Scorum patrum. — 96. ^{0}Casiodori tria volumina super psalterium. — 97. Cipriani epistole. — 98. Cirillus sup. leviticum. — 99. [233] Cassianus de institutione et habitu monachorum et de vera libertate. — 100. [287] Cicero In rethorica. — 101. [69] Cicero Tullius de officiis. — 102. Ciceronis liber. — 103. Cicero ad Herennium. — 104. Cicero Tusculanorum. — 105. ^{0}Chremonis [Cheremonis *Haenel*] collatio. — 106. Cornutus in Persio. — 107. ^{0}Catonis libellus et in eodem ars Phoce [Focae *Haenel*] grammatici. — 108. ^{0}commentariorum liber et in eodem annotationes in Martianum.

109. Danihelis prophaete. — 110. Donati secunda editio & in eodem vitae abbatum. — 111. Donatus minor. — 112. ^{0}De quantitate anime lib. unus. — 113. ^{0}De eo quod imagines non sunt adorande nec penitus abolende. — 114. ^{0}De situ Hierusalem liber unus. — 115. ^{0}De natura rerum liber unus. — 116. De arte grammatica cuiusdam liber. — 117. De virginitate scarū virginū. — 118. De vera libertate lib. cuiusdam. — 119. [301] Diomedes grammaticus. — 120. De coeco inluminato liber. — 121. Diversorū auctor. lib. unus.

122. [29] Egesippi istoria. — 123. Esdras propheta. —

— 124. [237] Eucherii Lucdunensis epī lib. — 125. ⁰Eusebii cronica. *Incipit rursus liber Nouveau traité.* — 126. 27. [185. 86] Eusebii ecclesiasticae historiae libri duo. — 128. [165] Eusebius Pamphili adversus Sabellium. — 129. Ennodii liber. — 130-33. ⁰Evangeliorum quatuor libri. — 134. [130] Expositio cuiusdam in evangelistis [-liis *Haenel*]. — 135. ⁰Expositio super librum Eneidorum. — 136. Expositio in canticis canticorum. — 137. ⁰Eographi liber in commentum [comediam *Delisle*] Andrie. — 138. ⁰Expositio cuiusdam in Virgilium. — 139. ⁰Expositio in Marcum evangelistam. — 140. [279] ⁰Eutichii [eutichis *Haenel*] liber de verbo. — 141. ⁰Expositio cuiusdam in epistolis Pauli et item ad Thessalonicenses expositio. — 142. Effrem admonitio ad monachos.

143. [170. 291] Fortunatus de diversis rebus. — 144. Fulgentius de fide catholica. — 145. [172] Fulgentius de remissione peccatorum. — 146. [135] Fausti liber. — 147. [240] Filoaster [Fileaster *Haenel*] de heresibus. — 148. [180] Francorum gesta. — 149. Firminiani Lactantii de falsa religione. — 150. Fulgentii fabularum libellus. — 151. [321] Flavii Viceti liber. — 152. ⁰Foce grammatici ars.

153. [71] Gregorii prima pars in Iob. — 154. [71] Gregorii secunda. — 155. [71] Gregorii tertia pars. — 156. [71] Gregorii quarta pars. — 157. [71] Gregorii quinta pars et sexta. — 158. [72] Gregorii omeliarum libri quatuor. — 159. [81] Gregorii liber pastoralis. — 160. [24. 75] Gregorii in expositione Ihezechielis libri quatuor. — 161. [78] Gregorii dialogorum liber. — 162. [176] Gregorii Turonensis historia. — 163. [82] Gregorii epistolae. — 164. [126] Gregorii Nazianzeni liber. — 165. ⁰Glossemata contra Simmaeum [Simmacum *Haenel*]. — 166. ⁰Glossarii septem. — 167. [191] Gai Cesaris historia. — 168. ⁰Glose super Martianum. — 169. ⁰Glose super Priscianum.

170. Hieronymi questiones in genesi. — 171. [40. 57] Hieronymus in Isaia propheta. — 172. [48] Hieronymus contra Iovinianum. — 173. [42] Hieronymus super psalterium libri duo. — 174. [50] Hieronymus in epistola Pauli ad Ephesios. — 175. [43] Hieronymus in epistola ad Galatas [*om. Haenel*]. — 176. [39] Hieronymus super Hieremiam. — 177. Hieronymus contra Rufinum. — 178. [47] Hieronymus contra ecclesiasten. — 179. Hieronymus in psalmis. — 180. Hiero-

nymus de nominibus urbium vel locorum. — 181. Hieronymus super Danihelem. — 182. [41] Hieronymus in Hiezechielem. — 183. Hieronymi liber ecclesiasticorum dogmatum. — 184. °Hieronymus de vitis sanctorum patrum. — 185. [55] Hieronymi qnestiones in genesi. — 186. Hilarii Pictaviensis episcopi liber. — 187. [227] Hilarii liber de fide catholica. — 188. [219] °Haimo in apocalipsim. — 189. °Liber Hiezechielis [Hiezechielis liber *Delisle*]. — 190. °Haimonis omeliae de evangeliis dominicis diebus.

Paris lat. 12309, s. xi. 191. Iohannis Romani expositio in genesi. — 192. Iohannis os aurei libri duo. — 193. °Isidorus de novo et veteri testamento. — 194. [535] Isidorus ad Florentinam sororem suam. — 195. °Isidorus de diversis legibus. — 196. [145. 234] Isidorum ethymologiarum. — 197. °Isidorus de David et Goliat. — 198. °Isidorus de voluntate Dei. — 199. °Isidori synonima et eiusdem de diversis rebus. — 200. Isidori liber. — 201. Iuliani Tholetanensis liber. — 202. [144. 157] Iuliani prognostica. — 203. [212] Ioseph explanatio in Isaiam. — 204. [335] Iulii [Iunii *Haenel*] Columelle liber. — 205. °Iginus de astronomia. — 206. °Isaiae prophetae libellus. — 207. °Iuvenci liber et in eodem Sedulius. — 208. °Iuvenci liber et similiter in eodem Sedulius. — 209. °Ignatii martyris liber. — 210. Isitius super leviticum. — 211. °Iob liber. — 212. °Iosue liber.

Vat. Reg. 133, s. ix-x. 213. °Luciferi liber ad Constantium imperatorem. — 214. °Lucani quedam pars et in eodem quedam pars Virgilii. — 215. [338] Lucani poetae liber. — 216. °Lucani poete annotationum codex. — 217. Lucanus et in eodem auctores plurimi. — 218. °Liber in collocutione dc rhetorica.

219. °Martini episcopi vita et transitus. — 220. °Milo de sobrietate. — 221. [294] Martiani Felicis Capellae libri tres. — 222. [338] Macrobii Theodosii Saturnaliorum liber. — 223. Martialis poeta [poetae *Haenel*]. — 224. °Martiani expositio a Iohanne Scoto. — 225. °Martiani et Pulcretii [Pulcrerii *Haenel*] liber. — 226. °Matfredi liber. — 227. °Machabeorum liber. — 228. Medicinales quatuor. — 229. °Moysi liber genesis.

230. °Nicholai episcopi ad episcopos ecclesiae. [Gallie *Delisle*]. — 231. Nasonis poetae liber. — 231. °Notarii duo.

232. [175] Orosius de statu orbis terrarum ad Augus-

tinum. — 233. Origenis in genesi. — 234. [89] Origenis omeliae de Balac et Balaham. — 235. ⁰Origenis explanatio in epistola ad Romanos. — 236. [88] Origenis liber et apollogeticum Pamphili martyris. — 237. [216] ⁰Odonis [Octonis *Haenel*] abbatis occupatio. — 238. Oratii expositio.

239. Pauli apostoli epistolae. — 240. Pauli epistolae grece et latine. — 241. Psalterium glosatum. — 242. ⁰Psalterium tripliciter in uno volumine. — 243. ⁰Psalterium depictum. — 244. [136] Paulini epistolae ad multos. — 245. ⁰Paulini versus de vita sancti Felicis. — 246. ⁰Paulini liber de transitu eiusdem. — 247. ⁰Paralipomenon liber. — 248. [328] Pollio in duodecim libris Eneidorum. — 249. [162] Paterii liber. — 250. [210] Philippus in Iob. — 251. ⁰Porphilii isagoge. — 252. [193] Philippicarum historia. — 253. [209] Primasii liber in apocalipsin. — 254. Plinius. — 255. [155] Prosper de promissionibus [permiss. *Haenel*] Dei. — 256. [155] Prosperi opusculum de diversis rebus. — 257. Prudentius hymnorum. — 258. ⁰Prudentius de philomachia [psychomachia *Delisle* psicomachia *Haenel*] et in eodem Beda de temporibus. — 259. [308] Pompeius grammaticus. — 260. [295-97] Prisciani tres integri. — 261. [Prisciani tres imperfecti *add. Haenel*]. — 262. Priscianus de constructione. — 263. ⁰Priscianus de duodecim versibus Eneidorum. — 264. [322] Persius in quo et Iuvenalis.

265. ⁰Questiones in genesi.

266. ⁰Rabbanus in laude sancte crusis. — 267. [137] Rabbanus super actus apostolorum. — 268. ⁰Ramtranni monachi contra opposita Grecorum. — 269. Ratbertus Pascasius de corpore et sanguine Domini. — 270. Ratbertus in Matheum. — 271. [108] Ratbertus in lamentatione [coment. *Haenel*] Hieremiae et in eo quaedam pars Iuvenalis. — 272. Ruphinus in prophetis. — 273. Rufini liber. — 274. Rhetoricae artis liber. — 275. ⁰Regum liber. — 276. ⁰Romanorum pontificum gesta. — 277. [318] ⁰Remigius super Donatum. — 278. Regulae quatuor.

279. [306] Smaragdi liber de grammatica. — 280. [304] Smaragdus in partibus Donati. — 281. Sacsonis et Franconis altercatio. — 282. [314] Statii liber. — 283. [321] Solinus de situ orbis terrarum. — 284. Senecae liber. — 285. Salvii [Salini *Haenel*] liber de gubernatione dei. — 286. ⁰Sedulius

et in eodem versus de sancto Benedicto et Marcellini et Petri passio ritmice. — 287. ^{0}Sedulius et Prosper et Beda de metrica arte et Franco et Saxo et orthographia Bede. — 288. ^{0}Sedulius et in eodem Arator [orator *Haenel*].

289. [336] Titus Lucretius poeta. — 290. Titus Livius. — 291. [315] Terentii liber et in eodem disputatio Karoli et Albini. — 292. [314] Terentius in quo et Statius. — 293. ^{0}Themistii philosophi liber. — 294. Tertulliani apollogeticum de ignorantia. — 295. [140] Tertullianus de resurrectione carnis. — 296. Tripartita historia. — 297. [195] Tiberi Cesaris pragmaticum.

298. ^{0}Virgilii egloge et in eodem libri octo Prisciani. — 299. Virgilii pars quaedam in Eneidis. — 300. ^{0}Virgilii egloge. — 301. ^{0}Virgilii versus et in eodem eglogae [ecloge *Delisle*] et duo libri georgicorum. — 302. ^{0}Virgilii quinque integri. — 303. ^{0}Virgilii Maronis epytoma. — 304. [17] Vigilius contra Nestorium. — 305. Virorum illustrium liber. — 306. Victoris chronica. — 307. Vita beati Adalardi abbatis. — 308. ^{0}Victorinus in rhetorica. — 309. [305] Victorini grammatica. — 310. [252] Valerii Maximi codex. — 311. [228] Valerianus de arta et angusta via. — 312. Vitae vel passiones sanctorum apostolorum, martyrum et confessorum seu virginum per viginti volumina. — 313. ^{0}Viginti et quatuor libri sine titulis.

Nouveau traité de diplomatie. tome VI (Paris 1765) p. 230-233. ex tribus foliis libri, qui postquam Thuanus et Dupuy et collegium Ludovici Magni Parisiense possederunt, anno 1765 in bibliothecam Meermannianam et anno 1824 in bibliothecam Thomae Phillipps in castellum Middlehill pervenit (vide Delisle p. 395) ubi numero 1865 signatus est. Apographum extat in volumine 1429 bibliothecae 'Résidu Saint-Germain'; ex utroque apographo excerpta, quae hac nota ^{0} signavi, composuit Delisle in Bibliothèque de l'école des chartes Ser. V. tom. I p. 512-514 vel in Mém. de l'institut de France. Académie des inscript. et belles-lettres t. 34 p. 339. Haenel in Serapei II 107-111. Edwards. Memoirs of libraries I p. 239-246. cf. Anzeiger der Bibliothekwissenschaft 1840, 25. De fatis bibliothecae Middlehillensis vide R. Pauli. Einige Bemerkungen über die Bibliothek des verstorbenen Sir Th. Phillipps in N. Archiv f. ä. deutsche Geschichtskunde II (1876) 429-32. Numeri uncinis inclusi spectant ad tertium catalogum

bibliothecae Corbeiensis, quem Delisle l. l. p. 499-511 edidit et ego in fine catalogorum saeculi XII vulgabo.

80. Coenobium S. Michaelis Bambergae = Michelsberg. 1112-23.

Hi sunt libri, quos Ruotgerus in librario invenit sub Wolframmo abbate.

1. Donati I. — 2. Eutici I. — 3. 4. Catonis II. — 5. 6. Aviani II. — 7. 8. Prosperi II. — 9. Sedulii I. — 10. 11. Aratoris II. — 13-15. Terentii III. — 16. 17. Salustii II. — 18. Euagrii commentum super Terentium. — 19-21. Virgilii III. — 22-24. Servii comment. super Virgil. III. — 25-28. Boetii IIII. — 29. 30. Oratii II. — 31-33. Statii III. — 34. 35. Persii II. — 36. 37. Iuvenalis II. — 38-40. Martiani III. — 41-44. Prisciani IIII. — 45-48. Isidori IIII. — 49. Porphirii I. — 50. 51. cum categoriis Augustini II. — 52. 53. priora commentaria in Porphirium II. — 54. 55. priora commentaria in cathegorias II. — 56. 57. priora commentaria in perihermenias II. — 58. 59. posteriora II. — 60. 61. Boetii de relectis II. — 62. topichorum I. — 63. 64. arithmeticae II. — 65-68. musicae IIII. — 69-71. rhetoricae III. — 72. de musica Encheriadis. — 73. Victorinus in rhetoricam. — 74. Iulius de geometria. — 75. Higinus in astronomiam. Macrovius in eod. volumine. — 76. item Macrovius. — 77. item Macrovius semiscriptus. — 78. Timaeus Platonis. — 79. lib. Sarracenus de mathematica. — 80. 81. Boetii de S. trinitate II. — 82. 83. Tullii de finibus bonorum II. — 84. ad Herennium I. — 85. 86. de oratore II. — 87. Tusculanarum I. — 88. officiorum I. — 89. 90. de amicitia II. — 91. musica Augustini I. — 92. de grammatica Augustini I. — 93. 94. Macrovii saturnaliorum II. — 95-97. mappae mundi III. — 98. Plauti lib. I. — 99. 100. Lucani II. — 101. Plinius de naturali historia I. — 102. 3. perifeseon II. — 104. Iustiniani de legibus I. — 105. 6. Quintiliani II. — 107. 8. de vita diversorum principum lib. II. — 109. 10. Solini II. — 111. 12. Martialis II. — 113. de instrumentis bellicis I. — 114. 15. Graeci de mathematica II. — 116. liber semiscriptus de legibus Agelii. — 117. de his quae Virgilius de Graecis traxit liber I. — 118. Aurelii Symmachi de praefectura I. — 119. Phatta I. — 120-25. medi-

cinalium VI. — 126. itinerarius I. — 127. Servii Honorati ad Aquilinum I. — 128. Sibillae vatis I. — 129. de epistolis Pauli apostoli lib. I. — 130. Pompeius Trogus I. — 131. de urbe Mediolanensi I. — 132. de ordinatione regum I. — 133. de virtutibus I. — 134. de Heinrico Imp. versificus I. — 135. de ecclesiastica institutione I. — 136. de Formosiana calamitate lib. I. — 137. officiorum I. — 138. Paulus Orosius I. — 139. Valerius Maximus I. — 140. 41. Helberici II. — 142. de nativitate Domini I. — 143. de fide I. — 144. Rufinus I. — 145-48. historiae Romanorum IIII. — 149. de vita S. Galli lib. I. — 150. vita S. Benedicti lib. I. SS. Viti & Modesti. Kiliani. Burchardi. Anastasii et filiorum eius. Iulianae. Ceciliae. Gingulfi. Agnetis. Agathae. Corbiniani. — 151. poenitentia S. Cypriani et passio eius. — 152. vita S. Silvestri una. — 153. vita S. Gregorii una. — 154. passionarius unus. — 155. vita S. Nicolai una. Ioannis et Pauli. Petri Alexandrini episcopi et de predestinatione in eodem volumine. — 156. vita S. Wenezali M. una. Viti et Modesti una. S. Columbani. — 157. vitae S. Martini duae. Remigii duae. Willibrordi una. Augustini una. Maximini una. Antonii una. Mariae Aegyptiacae una. — 158. missale I. — 159. graduale I. — 160. sequentiarum I. — 161. psalterium Graecum I. — 162. visio Paronti monachi. — 163. Cassiodorus in psalterium. — 164. Cassiodorus de detractatoribus sacrarum scripturarum lib. I. — 165. Cassiodorus de anima I. — 166-69. Iosephi historiographi volum. IIII. — 170. tripartita historia. — 171. 72. moralia Iob duo volumina. — 173. l. homiliarum b. Gregorii I. — 174. Gregorius in Ezechielem. — 175. dialogus Gregorii I. — 176. pastoralis cura I. — 177. Gregorius de agone christiano. — 178. Gregorius in epistolas beati Iob. — 179. Gregorius in epistolas Hezechielis. — 180. Augustini de civitate Dei lib. I. — 181-85. Augustinus super psalterium in V. voluminibus. — 186. Augustinus de doctrina christiana. — 187. Augustinus de agone christianae religionis. — 188. Augustinus in epistolas S. Ioannis I. — 189. Augustinus de versu: qui vult vitam. — 190. Augustinus de orando Deo. — 191. Augustini enchiridion. — 192. Ambrosii in Isaiam prophetam I. — 193. de mysteriis I. — 194. Cypriani ad Donatum lib. I. — 195. Gregorius Nazianzenus. — 196. Flaviani lib. I. — 197. Ruffinus historiarum I. — 198. 9.

Beda de temporibus II. — 200. de virtutibus I. — 201. Beda de agone animae et corporis lib. I. — 202. de anima I. — 203. 4. epistolarum canonicarum lib. II. — 205. Paschasius de eucharistia I. — 206. epistolarum Encmari lib. I. — 207. gestorum Charuli Imperatoris I. — 208. regum Francorum I. — 209. de vita Caesarum Romanorum I. — 210. item alius. — 211. liber Richheri ad Gerbertum. — 212. epistola Prosperi de libero. — 213. ecclesiastica historia gentis Anglor. — 214. Originis periarchon I. — 215. enchiridion I. — 216. homeliarum Originis I. — 217. de haeresi lib. I. — 218. lib. chronic. I. — 219. Ioannis de componctione cordis I. — 220. Ioannis in epistolas B. Pauli. — 221. de benedictione imperatorum I. — 222. 23. Ioannis Chrysostomi lib. II. — 224. epistola Adelheronis ad Ruodbertum. — 225. epistolarum Senecae lib. I. — 226. 27. Hieronymi illustrium virorum lib. II. — 228. 29. plenarium II. — 230. item de dormitione Paulini lib. I. — 231. Senecae ad Novatum lib. I. — 232. Senecae epistolar. moralium I. — 233. epistola Hyeronimi de psalterio. — 234. Hyeronimi ad Pammachium in prophetias lib. — 235. Hyeronimi ad Damasum papam in Ezechielem prophetam. — 236. gestorum sancti Hyeronimi et sancti Dionisii lib. I. — 237. Hyeronimi ad Eusebium lib. I. — 238. expositio in Mathaeum evangelist. — 239. expositio super evangelium Marci. — 240. expositio Bedae super idem I. — 241. Augustini ad quendam comitem. — 242. Anuf. de proprietate gemmarum.

Schannat. vindemiae literariae (Fuldae 1723) I, 50-53.

81. Ecclesia S. Petri Vivi Senonensis. 1123.

Anno MCXXIII ordinationis suae agens vicesimum septimum annum domnus Arnaldus abbas * * * iussit apicibus annotari omnia nomina librorum quae ipse conscribi fecerat et bene ornaverat et per manus notariorum transcriptos in archivis ecclesiae sancti Petri Vivi ad restaurationem et ad usum ipsius ecclesiae locaverat. Haec enim summa omni tempore fuit intentio suae mentis subtrahi sibi fere omnia saecularia negotia, quamvis plurima moleste occurrerent mentemque unitam ad se traherent, quatenus maxime expeditiusque in diversorum ornamentorum genere suae ecclesiae laboraret et maxime scriptoribus instaret, quatenus

libros conscriberent quos ipse ecclesiae redderet et ad Dei servitium faciendum fratribus coaptaret. In his etiam in tantum erat intentus, ut propriis manibus aliis expers laboribus ferret libros ac revolveret, membranas etiam secundum modum voluminum incisas numero fratribus ad parandum daret ipseque postea scriptoribus ad scribendum reportaret. * * * Et quoniam antequam ipse susciperet curam rerum gerendarum, monasterium ex toto fuit succensum codicesque ecclesiae omnes fere succensi et incinerati, idcirco supradictus domnus abbas Arnaldus laborabat ut penuria librorum vel vilitas non conturbaret gregem suum monachorum. * * * Igitur nomina futuris designare voluit, ut omnes nomina librorum legerent et lecta memoria retinerent et sicut ipse ad Dei servitium libros dedicavit, ipsi dedicarent eiusque super hoc excommunicationem omnes universaliter confirmarent. Excommunicavit enim omnes indifferenter qui aliquem vel aliquos subscriptorum librorum vel venderent vel accommodarent vel aliquo modo efficerent, quo ecclesia perderet et librum non rehaberet. * * * Nomina autem librorum haec sunt: 1. pentateuchum Moysi, videlicet primam partem bibliothecae in uno separatim conscripsit corpore, ut fratres redimeret a toto bibliothecae onere, qui liber legendus est ex ordine a quinquagesima usque in mediam quadragesimam. — 2. in secundo volumine continentur libri V. Iosue et iudicum et Ruth et Hieremias (qui leguntur a media quadragesima usque in pascha) et psalterium in eodem volumine. — 3. in tertio tractatus B. Augustini in epistolam B. Ioannis apostoli. — 4. in quarto homiliae 40 B. Gregorii papae et actus apostolorum et epistolae canonicae et apocalypsis. haec omnia leguntur a pascha usque ad pentecosten. et in eodem volumine apostoli Pauli epistolae. — 5. in quinto quatuor libri regum et paralipomenon et passio S. Tiburtii martyris. — 6. et in sexto volumine 15 libri explanationis B. Gregorii papae in Iob. altera enim pars hic habebatur. — 7. hinc quoque leguntur in septimo volumine Machabaeorum libri duo et Ezechiel et Daniel et 12 minores prophetae et Esaias, quae leguntur a pentecoste usque ad natale Domini. aliquos horum librorum tam praecedentium quam futurorum necessitas coegit scribere, alios vero vetustas renovare. — 8. hinc sequitur Paterius in octavo volumine. — 9. nonum volumen habet tractatum Origenis super Iosue.

— 10. decimum habet dialogum Gregorii et loci Floriaci descriptionem et B. Benedicti translationem. — 11. in decimo primo volumine invenies librum pastoralem B. Gregorii papae. — 12. Paulus Longobardorum historiographus numeratur duodecimus et in eodem inventio capitis B. Ioannis baptistae. — 13. tertium decimum volumen continet hymnos et cantica totius anni et gloriosa bella gentilium Hierosolymis et Christianorum et descriptionem locorum sanctorum. — 14. corpus decimi quarti voluminis continet epistolas ad legendum dispositas et totius anni missas praetitulatas. — 15. quinto decimo volumini attribuitur liber interius similis sed exterius dissimilis, interius epistolarum, sed exterius argento coopertus. sed tamen iste fuit factus tempore domini Hermuini abbatis. — 16. sextum decimum complent evangelia diebus totius anni competenter articulata. — 17. 18. hinc sequuntur duo volumina antiphonarii, primum ab adventu Domini usque ad pascha et aliud a pascha usque ad adventum. hos duos si superiori numero coniungere volueris, octodecim invenire poteris. — 19. si hunc in quo legis alios, addere quaeris novemdecim continue numerabis. — 20. vicesimus libellus est quem dedit nobis eo anno quo incensi fuimus Iotrensis abbatissa, in quo sunt parabolae Salomonis et cantica canticorum et libri sapientiae et sapientia Iesu filii Sirach.

Chronicon S. Petri Vivi apud d'Achery spicilegii tom. II (1723) 484-85.

82. **Rotomagus = Rouen.** 1111-1128.

Hi sunt libri qui reperti sunt in ecclesia Rothomagi tempore Gaufridi archiepiscopi.

1. exameron. — 2. Egesipus. — 3. Augustinus contra Iulianum hereticum. — 4. Effrem. — 5. epistole Pauli quas Radulfus Pentecostes dedit ecclesiae. — 6. exceptiones ex epistolis Augustini de diversis questionibus. — 7. breviarium quod fuit Radulfi Longi. — 8. liber de Formoso papa. — — 9-13. benedictionarius Roberti archiepiscopi et IIII^or^ alii. — 14. breviarium quod vocatur Ricardus liber de capitulo. — 15-18. troparii IIII^or^. — 19. liber Marciani de armoria. — 20. Omerus. — 21. libri Gerardi. — 22. Ovidius metarmofoseon [*sic*]. — 23. Virgilius. — 24. Iuvenalis. — 25. Ora-

tius. — 26. exceptiones canonum. — 27. liber beati Augustini de dialectica. — 28. topica Tullii. — 29. cathegorici sillogismi. — 30. primum commentum super cathegorias. — 31. perihermenie. — 32. pars arismetice. — 33. Sedulius et Iuvenalis in uno volumine. — 34. Arator. — 35. liber de duodecim versibus Virgilius. — 36. Donatus. — 37. expositio Gregorii super Ezechielem. — 38. liber divisionum. — 39. Helpericus. — 40. maior Donatus et barbarismus in uno volumine. — 41. cantica canticorum Radulfi Pentecostes. — 42. miracula sancti Stephani et aliorum martyrum. — 43. breviarium Iohannis archiepiscopi de communi servicio ecclesiae. — 44. Ovidius de amatoria arte, sine titulo et de remedio amoris liber. — 45. Iuvenalis. — 46. glose super epistolas Pauli. — 47. liber Virgilii Eneidos. — 48. libellus de obedientia. — 49. medicinalis liber, ubi herbe sunt picte. — 50. vita sancti Ansberti et sancti Audoeni. — 51. Donatus et Beda de arte metrica. — 52. ferculum Salomonis. — 53. libellus de cura ancipitrum. — 54. quedam pars antiphonarii. — 55. Maximianus et perihermenie Apuleii. — 56. liber de abaco. — 57. Boecius. — 58. Terentius.

Abbé Langlois mémoire sur les bibliothèques des archevèques et du chapitre de Rouen in Précis analytique des travaux de l'académie de Rouen pendant l'année 1851-52. p. 534. 35 (extrait du livre d'ivoire p. 125 biblioth. de Rouen).

83. Ecclesia Engolismensis = Angoumois. ante 1135.

[Gerardus († 1135) Engolismensis episcopus] haec ornamenta praedictae ecclesiae intulit * * * * * * * et centum volumina librorum vel eo amplius, ut credimus, videlicet scripta 1. Gregorii — 2. Augustini — 3. Ambrosii — 4. Hilarii — 5. Isidori — 6. Cypriani — 7. Gregorii Nazianzeni — 8. Origenis — 9. Hieronymi — 10. Bruni — 11. Bedae — 12. Boethii — 13. Paschasii — 14. Sidonii — 15. historiam parvam et — 16. historiam Iulii Caesaris — 17. scripta Tulli et innumera bona ecclesiae nostrae et mensae episcopali contulit.

Historia pontificum et comitum Engolismensium in Labbei Novae bibliothecae tom. II (Paris 1657) 261.

84. Monasterium Floriacense = Fleury. 1146.

Ego Macharius abbas monasterii S. Benedicti Floriacensis videns bibliothecae nostrae codices vetustate nimia cariosos et teredine ac tinea rodente corruptos ad eorum refectionem et novorum comparationem seu membranarum. in choro videlicet libri cantoris breviariorum, psalteriorum, exceptionariorum, glossariorum, gradualium, processionariorum, antiphonariorum, legendariorum, matutinalium et librorum capituli coemptionem. * * * Constitui inquam, ne tam ego quam priores nostri et qui intra monasterium obedientias habent, ad hoc opus tam necessarium, tam utile, tam honestum in brumali tempore festivitate B. patris Benedicti taxam conferre omittamus. * * * * Volumus etiam ut eosdem annuos tales reddant eorum successores, quales in propria solvunt, qui nunc possident: Prior noster decem solidos * * * * * * Actum est hoc in capitulo nostro solemniter Kalend. Martii anno ab incarnat. Dom. 1346 (1146) regnante Ludovico rege Francorum et duce Aquitanorum anno decimo regni eius.

E. G. Vogel in Serapei V (1844) 23-25 e de Bois bibl. Floriac. I 409-12. Edwards memoirs of libraries I (1859) 283.

85. Monasterium S. Godehardi Hildesheimense. 1136-51.

Hic est ille Fridericus [primus abbas monasterii], qui sancto Godehardo dono dedit amplissimum thesaurum, libros tam venustos et utiles quam pretiosos, non fragili papyro, non fluxa illa arte impressoria, quae sero venit, sed validissimo pergameno compositos: 1-3. beatum Gregorium in Iob, quos morales vocat, in tres codices divisos. — 4. 5. collationes veterum patrum in duas partes. — 6. 7. omelias diversorum doctorum anni totius item in duas. — 8. 9. in duas quoque partes Henricum Corbeium monachum in omeliis. — 10. 11. antiquorum sanctorum sermones ad populum et ipsos in duas partes seiunctos. — 12. regnorum. — 13. paralipomenonque. — 14-16. vitas confessorum multorum, pontificum, abbatum, sacerdotum ac monachorum in codicibus tribus et alios multos, de quibus longum esset memorare, eo atramento, ea arte, ea manu scripta ut ipsos nulla unquam possit abolere vetustas.

Ioannis Legatii chronicon coenobii S. Godehardi in Hildesheim in Leibnitii scriptorum Brunsvicensia illustrantium tom. II (1710) 407.

86. **Beccum.** 1142-64.

TITULI LIBRORUM QUOS DEDIT PHILIPPUS EPISCOPUS BAIOCENSIS ECCLESIAE BECCI.

1. in uno volumine Augustinus super Iohannem — 2. in alio de civitate Dei. — 3. in alio super primam partem psalterii. — 4. in alio super secundam partem. — 5. in alio super tertiam. — 6. in alio epistole Augustini de verbis Domini. — 7. in alio Augustinus contra Faustum. — 8. in alio Augustinus de confessione. — 9. in alio Hugo super lamentationes Ieremiae. — 10. in alio retractationes Augustini et de diversis heresibus. — 11. in alio de pastore et ovibus et de baptismo contra Donatistas et de baptismo parvulorum et de unico baptismo et de spiritu et littera. — 12. in alio Augustinus super genesim ad litteram et de LXXXIII questionibus. — 13. in alio Augustinus contra Adimantum lib. I contra Parmenianum liber [*sic GB.*] III. contra omnia scripta eius liber I. sermones Effremi. sermones Augustini et super psalmum LXXXVIII et omelie eiusdem et Ieronymi et Ambrosii. — 14. in alio Ambrosius de fide et Augustinus contra Iulianum. — 15. in alio Ieronymus contra Iovinianum et Augustinus de consensu evangelistarum et de verbis evangelii: ‘qui blasphematur in spiritum sanctum’ et libri II de sermone Domini in monte. — 16. in alio Augustinus de simbolo. tractatus IIII de IIII virtutibus cardinalibus liber unus. de cantico novo liber unus. de cataclysmo liber unus. de tempore barbarico liber unus. sermo de simbolo et de oratione dominica et liber de fide et operibus et quedam dicta de trinitate et sermo de contempnenda morte et Athanasius de trinitate et Alcuinus de trinitate et expositio super canticum canticorum. — 17. in alio Ieronymus super Ysaiam. — 18. in alio Ieronymus super Ezechiel. — 19. in alio Ieronymus super Oseam et alios quinque prophetas. — 20. in alio Ieronymus super Danielem et Beda super canonicas epistolas et super acta apostolorum. — 21. in alio epistole Ieronymi. — 22. in alio Ieronymus super Matheum et Marcum et Beda

super Samuelem et quidam sermones Augustini et Eusebii. — 23. in alio Ieronymus super Marcum et de Hebraicis questionibus. — 24. in alio Ambrosius super 'beati immaculati'. — 25. in alio Isidorus de officiis vel de diversis virtutibus et liber unus de differentiis et liber Ambrosii de abusivis seculi et liber questionum Orosii et responsum Augustini. item de singularitate clericorum. item de Adamo. item de regula vere fidei et sermones Augustini super epistolam Iohannis et liber Gennadii. — 26. in alio Gregorius super Iezechielem. — 27. in alio speculum Gregorii. — 28. in alio Hilarius de trinitate. — 29. in alio Ambrosius super Lucam. — 30. in alio Ambrosius de officiis. — 31. in alio prima pars de sacramentis secundum Hugonem. — 32. in alio secunda. — 33. in alio Hugo de arca et de aliis pluribus. — — 34. in alio Prennon fisicon. Hugo super ecclesiastem. — 35. in alio Origenes super epistolam ad Romanos et super Iesu Navem. — 36. in alio Tertulianus contra paganos et Origenes super canticum canticorum et super tertium psalmum. — 37. in alio commentum Philippi presbiteri super Iob. — 38. in alio historia Clementis cum pluribus aliis. — 39. in alio Beda de temporibus et Egesippus. — 40. in alio Iosephus totus. — 41. in alio historia Normanorum. — 42. in alio vita Alexandri et historia Britonum. — 43. in alio historia Friculfi Lexoviensis episcopi. — 44. in alio tripartita historia. — 45. in alio Orosius et Trogus Pompeius. — 46. in alio ierarchia Dionisii. — 47. in alio Burchardus. — 48. in alio Remigius de expositione misse et gesta Salvatoris et II epistole Ieronymi et Tomellus de incestis coniugiis et Gislebertus contra Iudeum et liber Paschasii de corpore Domini et liber Ambrosii de sal. I et liber eiusdem de Ioseph et de benedictione patriarcharum. — 49. in alio Rabanus super Matheum. — 50. liber ignoti auctoris et Claudianus contra eum et examen Basilii. — 51. in alio Rabanus super Ieremiam. — 52. in alio Iohannes Crissotomus de reparatione lapsi. — 53. in alio Iohannes Crissotomus de laude Pauli et didascalicon Hugonis et soliloquium Isidori et littera apologetica Bernardi abbatis et liber eiusdem de consideratione et liber Ernaudi abbatis Bonevallis de verbis Domini in cruce et liber Ambrosii de ieiunio et expositio Bernardi super 'missus est Gabriel'. item Hugonis de arra anime. — 54. in

alio Beda super Lucam et Marcum. — 55. in alio Ennodius. — 56. in alio Isidorus ethimologiae. — 57. in alio epistole Cipriani. — 58. in alio epistole Cassodori. — 59. in alio expositio Bernardi super canticum canticorum. — 60. in alio prima pars partiarii. [Paterii? *GB.*] — 61. in alio secunda. — 62. in alio Maximus Valerius. — 63. in alio Rabanus de naturis rerum. — 64. in alio Pomponius Mela de cosmographia et Tullius de fine boni et mali et de academicis et Timeus Platonis ab ipso Tullio translatus et Tullius de particione oratoria et liber Candidi Ariani ad Victorinum de generatione divina et Hilarius de sinodis et eiusdem liber contra Valentem et Auxencium. — 65. in alio Petrus Auffonsus. — 66. in alio Anneus Florus. — 67. in alio dicta Gregorii. — 68. in alio decreta Gratiani. — 69. in alio codex. — 70. in alio tres partes et digesta nova. — 71. in alio digesta vetera. — 72. in alio inforciata et liber autenticorum. — 73. in alio liber institutionum et tres libri codicis. — 74. in alio instituta Iustiniani minora. — 75. in alio Suetonius et Eutropius. — 76. in alio Suetonius et Iulius Frontinus et Eutropius et Tullii Tusculanae et Philippica eiusdem. — 77. in alio Tullius de natura deorum libri III. de divinatione libri II. Timeus Platonis ab eo translatus et de fato liber I. ad Ortensium liber I et de legibus libri III. — 78. in alio epistole Plinii iunioris et Apuleius de deo Socratis et Hilarius super Matheum et gesta Francorum. — 79. in alio collationes patrum. — 80. in alio epistole Ivonis. — 81. in alio decreta Ivonis. — 82. in alio liber Hugonis archiepiscopi. — 83. in alio Boetius de trinitate et commentum Gisliberti Porretani super eumdem. — 84. in alio psalterium glossatum. — 85. in alio glosse psalterii. — 86. in alio epistole Pauli glossate. — 87. in alio Palladius de agricultura. — 88. in alio Vigetius de re militari. — 89. in alio Remigius super Marcianum. — 90. in alio glosse super Marcianum. — 91. in alio super Marcianum et liber Tullii de paradoxis et Tullius pro Marco Marcello et pro Quinto Ligario et pro Deiotaro et pro seipso et epistole Dindimi ad Alexandrum et Alexandri ad Dindimum et Apuleus de fato et Claudius Claudianus et epistole Giraldi Eboracensis et vita Neronis et super variarum Cassiodori et liber eiusdem de anima. — 92. in alio historia Henrici de Anglia et liber Bede minor de tempore et de na-

tura rerum. — 93. in alio Quintilianus de institutione. — 94. in alio Quintilianus de causis. — 95. in alio retorica. — 96. in alio retorica. — 97. in alio retorica. — 98. in alio geometrica et aritmetica. — 99. in alio astronomia. — 100. in alio gesta Cesaris. — 101. in alio gesta Cesaris et Orosius. — 102. in alio Tullius de officiis. — 103. in alio Tullius Tusculanae. — 104. in alio Tullius de particionibus oratoriis et de amicitia et de senectute et invective in Catilinam et invective in Salustum et Salustus in Tullium et Seneca de causis et remediis fortuitorum et de naturalibus questionibus. — 105. in alio Macrobius de saturnalibus. — 106. in alio Macrobius, Boetius, Plato. — 107. in alio Seneca de beneficiis. — 108. in alio Seneca de beneficiis. — 109. in alio Seneca de beneficiis libri VII. — 110. in alio Seneca de naturalibus questionibus et Adelernus Batensis (Adhelardus Bathonensis?) proba vates, aurea capra (Simon) et liber Hildeberti Turonensis archiepiscopi de dissensione interioris et exterioris hominis et sermones eius et vita ipsius. — 111. in alio Zacharias super 'unum ex quatuor'. — 112. in alio omelie Leonis papae et epistole ipsius. — 113. in alio Plinius de naturali historia libri XXXVI.

Sunt volumina CXIII, exceptis XXVII voluminibus, quae dedit episcopus, sed nondum habuerunt. Summa voluminum CXIII.

F. Ravaisson. Rapports au ministre sur les bibliothèques des départements de l'ouest. Paris 1841 p. 389-95 e codice bibliothecae Abrincis (Avranches) n. 1942, quem p. 162 descripsit. Serapeum XIV Intelligenzblatt No. 2.

87. **Monasterium Rastedense = Rastede.** circa 1150.

Contulit [Siwardus] etiam diversos libros ordinationis episcopalis: 1. missale et matutinale in uno volumine. — 2. et unum graduale. — 3. collectarium unum. — 4. excerpta canonum. — 5. quatuor evangelia per se. — 6. herbarium, lapidarium in uno volumine. — 7. gemmam sive speculum animae. — 8. elucidarium. — 9. poenitentionale baptisterium. [baptisticum *Merzdorf.*] — 10. chronicam. — 11. Isidorum de summo bono. — 12. regulam S. Benedicti et mortilogium

in uno. — 13. item ordines de divinis officiis et poenitentia et phisologum in uno volumine. — 14. vitam S. Mariae Aegypticae. — 15. Aratorem, Iuvencum, Sedulium et Prosperum in uno. — 16-21. medicinales VI. — 23. librum de conflictu viciorum et virtutum. — 24. Platonem de anima, qui Graece dicitur Timaeus. — 25. item Prosperum et regulas de versibus. — 26. Theodulum, Catonem et Ivarum. — 27. Prudentium, Oratium et Boethium. — 28. librum de significatione vestimentorum ecclesiasticorum.

Chronicon Rastedense apud Meibom script. rer. germ. II 96 Merzdorf. Biblioth. Unterhaltungen I p. V.

88. **Bibliotheca Lippoldesbergensis.** 1151.

Libros e vicino subscriptos tempore suo prefatus Guntherus mediante priore domna Margareta non solum scribi sed et hic annotari precipit.

1-4. Matheum et Iohannem, per continuum expositos, quorum prior: Dominus ac redemptor noster, secundus: Omnibus divine scripturae paginis ewangelii lex precellit, incipit. Secuntur Lucas et Marcus, marginalibus et interlinearibus glosi⁹ exposití, quorum prior sic incipit: Lucas de omnibus, secundus ita: Initium euangelii Ihesu Christi filii Dei. Omnes hi quatuor de optimo ostro, sicut decet tales libros, obducti sunt. — 5. genesis secundum Robertum excellenter exposita. — 6. secundum eundem exodus et leviticus in uno volumine diligenter expositi. — 7. secundum eundem liber numeri et liber deutronomii et liber iudicum in uno volumine diligenter expositi. — 8. secundum eundem et Heymonem in uno volumine apokalipsis Iohannis exposita. — 9. secundum Ieronimum Ieremias et secundum Heymonem Ysaias expositi. — 10. primum et secundum quinquaginta psalmorum usque: quam bonus, in uno volumine, — 11. 12. tercium quoque in duobus voluminibus, uno secundum Augustinum, alio secundum Honorium continentur. — 13. 14. breviter summa psalmorum secundum Godefridum virum religiosum et veteris et novi testamenti peritum, in duobus parvis continetur voluminibus, in quorum et uno non solum illa summa quam dixi psalmorum sed et magistri Hugonis quidam de modo et virtute orandi tractatus et eiusdem duo de forma et expositione arce libelli continentur. — 15.

item primum quinquaginta secundum Honorium in uno singulari continetur volumine. — 16. epistola Pauli ad Romanos secundum Origenem, cuius hoc est initium: Volentem me parvo et cetera. — 17. item decem Pauli epistolae partim exposite in uno continentur volumine: prima ad Romanos, secunda ad Corinthios, tercia ad Galathas, quarta ad Effesios, quinta ad Philipum, sexta ad Colosenses, septima ad Thesalonios, octava ad Hebreos, nona ad Thimotheum, decima ad Tytum. Cuius voluminis initium est: Paulus Romam nondum venerat. — 18. item ad eosdem Paulus in alio volumine, cuius hoc est initium: Ephesus est civitas Greciae. — 19. Iohannis apostoli et Petri apostoli quaedam in alio continentur volumine; cuius voluminis hoc est initium: Et vidi et ecce. — 20. cantica canticorum secundum Gregorium, de arra animae secundum Hugonem, alieque quam plures de libro moralium et de collationibus patrum nobilesque sententiae in uno continentur volumine, cuius initium hoc est: Postquam a paradysi gaudiis. — 21. item Pauli apostoli ad Romanos, ad Corinthios et ad Galathos in uno continentur volumine, cuius hoc est initium: A Chorintho civitate et cetera. — 22. canonice epistolae et actus apostolorum in uno volumine, cuius initium hoc est: Septem sunt epistolae. — 23. liber sapientiae secundum Hugonem, qui sic incipitur: Quae de libris Salemonis. — 24. Ieronimus super epistolam Pauli ad Effesos, qui liber incipitur ita: Si quicquam est. — 25. apocalipsis partim excerpta sic incipitur: Sicut in scripturis. — 26. de doctrinali anno tractatus a quodam prudente editus et psalterium non continue sed versatim labore magistri Hugonis expositum, continetur in uno volumine, quod sic incipitur: Legitur in Zacharia. — 27. pars Paterii, quae sic incipitur: Cum beatissimi. — 28. Augustinus de doctrina christiana, qui sic incipitur: Sunt precepta quedam. — 29. Anselmus Cantuariensis episcopus de gratia et predestinatione et prescientia et libertate arbitrii in uno vovolumine, qui sic incipitur: Cum liberum arbitrium. — 30. pastoralis cura Gregorii. — 31. 32. Hugo de sacramentis in duobus voluminibus, quorum prior sic incipit: Librum de sacramentis, secundus: Magne sunt in scripturis. — 33. Ambrosius de fuga seculi et de vita beata, et Augustinus de fide querentem intellectum. Idem ad Petrum de fide, idem de laudatione divina et de puteo inferni, de vera penitentia et se-

cundum modernos quidam de numerorum virtute tractatus, continentur in uno volumine parvo, qui sic incipitur: Frequens nobis. Hugu [*sic*] de caelesti ierarchia, qui liber ita incipitur: Iudei signa querunt. — 34. liber sententiarum, qui sic incipitur: De fide. — 35. alius in alio volumine, cuius hoc est exordium: Tres sunt species. — 36. alius qui sic incipitur: Tytulus Martian. — 37. alius qui sic incipitur: Duo leguntur auctores. — 38. de cognitione vitae. — 39. Beda super canonicas epistolas et decem civitatibus quibus itur ad patriam, aliaque innumera bona, libro continentur in uno, qui sic incipitur: Sapientia Dei. — 40. Ieronimus de interpretatione Hebraicorum nominum, qui liber sic incipitur: Philo vir. — 41. de Hugo [*sic*] sacramento altaris, de institutione novitiorum, de didascalicon et de operibus sex dierum, et de incorruptione virginis Mariae, et abbas de Claravalle Bernardus de euangelio: Missus est Gabriel, idem de cantico Mariae. item Hugo de assumptione sanctae Mariae tota pulchra es, ad extremum nobilis de mundanorum rerum vanitate tractatus. Haec omnin continentur in uno volumine, qui sic incipitur: Fratri in Christo karissimo. — 42. Fides Leonis pape. Honorius de scala caeli. Ieronimus de duodecim visionibus Danielis. Godefridus super epistolam: Stephanus plenus gratia et super euangelium eiusdem diei: Ecce ego mitto ad vos, et eiusdem sermo de versu: Audi filia et vide. Tractatus Ferrandi diaconi ad Reginum comitem, qualis debeat esse dux religiosus in actibus militaribus. item liber episcopi Fulgentii ad eundem Ferrandum de quinque quaestionibus, omnia haec continentur in uno volumine, cuius hoc est initium: Ad aecclesiae filios. — 43. Robertus de septem donis Spiritus sancti, qui sic incipitur: De gemina resurrectione. Alius liber eiusdem de victoria verbi Dei, qui sic incipitur: Cum tu hospes. Godefridi liber de canticis monachorum nocturnalibus, eiusdem sermo de beato Augustino, item sermo eiusdem de cohabitatione bonorum inter malos, quae omnia continentur in uno volumine, qui sic incipitur: Patet hoc canticum esse. — 44. cuiusdam prudentis et religiosi viri tractatus de sacramentis hereticorum vitandis, et de missa uxoratorum sacerdotum omnino non curanda, et cuiusdam Brunonis episcopi religiosi tractatus de symonia. item venerabilis viri Godefridi tractatus de sacramentis here-

ticorum, idem de beato martire Christi Laurentio precisiosiorem omni thesauro sermonem. idem de summo bono sermonem, qui liber in quo continentur haec omnia, hoc habet initium: Habentes in nomine Domini. — 45. eiusdem de beata Maria sermo super euangelium: Missus est angelus, cum aliis sermonibus in uno sunt comprehensi volumine, quod tale sortitur exordium: Sicut prudens pater familias. — 46. Porphirius cum glosis suis, qui tale habet initium: Cum sit necessarium. — 47. rethorice Ciceronis, quarum hoc habetur initium: Sepe et multum. Itenerarius Clementis et ordo Romanus et quidam de sacramento altaris tractatus in uno volumine. — [*una linea vacūa relicta est.*] 48. excerpta canonum. — 49. musice notatum versarium. — 50. derivationes et interpretationes verborum, de differentia nominum et verborum. epistola Gozberti de voce, de littera, de figuris litterarum et de reliquis ad eas pertinentibus. — 51. excerptum Gerlandi de constructionibus Prisciani, cuius tale est principium: Quam plures.

Chronicon Lippoldesbergense in Monumentis Germaniae historicis script. tom. XX, 556-57 e codice archivi Casselani, olim Lippoldesbergensi saec. XII. fol. 12 & 13.

89. **Godefridus I abbas Admontensis.** saec. XII.

Godefridi I ab. Admontensis epistola ad O. olim monachum suum. * * * Iosephi opus, excidium Ierosolymorum et celebratum Romae Vespasiani et Titi triumphum, si apud vos est, rogo ut diligenter et veraciter inquiras et nobis per aliquem scribendum transmittere in vera caritate non differas; quia diu est, ex quo apud vos esse idem opus veraciter audivi, sed videre numquam potui. * * *

Pez. thesaur. anecd. tom. VI (1729) part. I 364.65.

90. **Epistola monachi cuiusdam ad Conradum abbatem Tegerns.** saec. XII.

* * * Rogamus igitur in caritate librum Philonis nobis ad horam praestari.

Pez. thesaur. tom VI part. I 379.

91. **Fridericus I imperator.** 1152-55.

F. Dei gratia Rom. Imperator et semper Augustus fideli suo R[uperto] abbati de Tegrinse gratiam suam et omne bonum. Audivimus, quod boni sint scriptores in claustro tuo et nos valde indigemus libro missali et lectionario. Mandamus itaque dilectioni tuae affectuose rogando * * * missalem nobis scribi facias et in alio volumine epistolas et evangelia secundum ordinem clericorum.

Pez. thesaur. anecd. tom. VI part. I 409.

92. **Epistola cuiusdam ad quendam Tegernseensen scholasticum.** ante 1155.

Amico dilectissimo W. O. amicitiae foedus inscissum. * * * Hac ergo fiducia roboratus peto, ut mappam, quam etiam pridem mihi promiseras, facias et regulas rhythmimachiae a te factas mihi transmittas.

Pez. thesaur. anecdot. tom. VI part. II 55. e cod. Monac. 19411 [Tegerns. 1411] fol. 106 cf. Schmeller in Serap. II 268.

93. **Epistola cuiusdam ad eundem.** post 1155.

W. amantissimo amico ac consanguinitatis propinquo B. orationis et intimae dilectionis perseverantiam. * * * Quapropter obsecratione efflagito carissime, ut glosas super Macrobium mihi per aliquem fidelem transmittere non graveris. et si quae super georgica apud vos sint, cognatum meum V., quatenus transmittat, rogo depreceris.

Pez. thesaur. anecdot. tom. VI part. II 55. ex eiusdem codic. fol. 109. Schmeller l. l. W. illum Werinherum esse putat.

94. **Fabariensis ecclesia = Pfäffers.** 1155.

Hic continetur thesaurus Fabariensis ecclesiae, qui inventus est sub abbate Henrico anno M. C. L. V.

1-4 IIII libri Augustini super Iohannem — 5. bibliothecae liber I. — 6-9. IIII libri moralium. — 10. 11. II libri sermonum. — 12. 13. II libri prophetarum. — 14. expositio Hieronymi super

Esaiam. Ysidorus de summo bono. — 15. 16. II libri pastoralis curae. — 17. liber Gregorii super XL omelias. — 18. I liber exhortacionis monachicae vitae. — 19. vita patrum. — 20. liber glosarum. — 21. liber de vita beati Columbani et Galli et aliorum. — 22. expositio Bede super Lucam. — 23. liber Salomonis. — 24. liber Iob. — 25. liber Machabeorum. — 26. 27. II libri compoti. — 28. expositio super Matheum. — 29. de sermone Domini habito in monte. — 30. liber legum. — 31. liber Iosephi. — 32. liber sermonum et omeliarum de natiuitate domini. — 33. expositio super Danielem. — 34. vita beati Gangolphi et aliorum cum omeliis quibusdam. — 35. vita beati Odalrici. — 36. liber martyrologii. — 37. Romanus ordo. — 38-41. IIII libri breviariorum. — 42-46. V libri regularum. — 47. 48. II. libri orationum. primus qui incipit: ad te domine faciem meam, alius qui incipit: miserere mei deus. — 49. exorcismus maioris aquae. — 50. 51. II baptisteria in quibus benedictio ferri et aque et alia continentur et in uno obsequium mortuorum. — 52-57. VI libri hymnariorum. — 58-61. IIII libri sequentiarum. — 62. cantica canticorum metrice et theutonice composita. — 63-66. IIII officialia. — 67. 68. II lectionarii. — 69. 70. II evangeliaria cum uno lectionario. — 71-77. VII libri missalium. — 78. Smaragdus. — 79. passionale. — 80. Alcuinus super Iohannem. — 81. Gregorius super Ezechielem. — 82-84. III antiphonarii cum uno lectionario. [*Quae secuntur, alia manu eiusdem aetatis scripta sunt.*] 85-88. IIII gradualia. — 89. cronica regum. — 90-94. quinque psalteria. — 95. 96. duo libri dialogorum. — 97. libri auctorum: Virgilius, Iuuenalis et Persius in uno volumine. — 98. Stacius Thebaidos — 99. et quatuor quaterniones eiusdem operis. — 100. liber Terentii. — 101. expositio Servii super bucolica, Lucanus, Oratius, Salustius, Saedulius et Ovidius de remediis simul ligati. — 102. 3. duo libri Aratoris. — 104. Ovidius epistolarum et Maximianus in uno volumine. — 105. item Ovidius epistolarum et Statius Achilleidos in uno volumine. — 106. Servius cum exemplis primae sillabae in uno volumine. — 107. Cato Latine. — 108. Cato, Avianus in uno volumine. — 109. Waltarius. — 110. Omerus. — 111. Fulgentius et Troiana historia in uno volumine. — 112. editio Donati. — 113. bucolica Theocriti. — 114. Beda de metrica arte, item liber de metrica ratione. — 115. topica Tullii. praedicamenta Aristotelis et periermínias in uno. — 116.

17. duo libri Porphyrii cum commentis Boecii. — 118. liber geometriae. — 119. maior Donatus et minor. — 120. expositio super missam cum quibusdam sermonibus.

Birlinger in Zeitschrift f. deutsches Alterthum XV 512.13. e libro viventium. partem huius catalogi vulgaverat Arx. Gesch. des Kantons St. Gallen I 294.5.

95. Monasterium Pruviningense = Prüfening. 1158.

[fol. 6r] Vt plene & euidenter in noticiam ueniat inops armariae nostrae thesaurus quodam ordine uidetur procedendum. Libri alii sunt diuinae auctorita|tis tam ueteris testamenti quam noui. alii humanae. De diuinis praemittendum & sciendum quod sicut uetus testamentum quatuor ordinibus distinguitur,| lege. prophetis. agyographis & qui extra canonem sunt. Lex enim est in V^e libris moysi. Prophetarum sunt VIII. Iosue. Iudicum. Samuel. Malachim. Ysayas. Iere | mias. Ezechiel. Liber XII^cim prophetarum. Agyographorum VIIII. Liber iob. Psalmorum. Proverbiorum. Ecclesiastes. Cantica cant'. Daniel. Paralypome-|non. Esdras. Hester. Extra canonem sunt Tobias & ivdith. nam liber sapientiae & iesv filii Syrach nesciuntur apud hebreos. ita inquam | quatuor ordinibus distinguitur & nouum testamentum. Diuiditur enim in euangelia IIII^or in apostolos ./· in apocalipsin. librum actuum apostolorum. canonicas | epistolas & epistolas beati pauli. in patres ./· de his omnibus vel de fide vel aliud quid ad edificationem scribentes. & sunt extra canonem libri conditi praeter | huiusmodi utilitatem. Itaque omnia ueteris testamenti. & de nouo euangelia & apostolos habemus in tribus ueteribus bybliothecis. Eosdem habemus in IIII^or | nouis praeter psalterium & euangelia. Seorsum tamen habemus psalterium quatuor editionum gallicę Romanę Hebraycę grecę in uno uol-|miue. seorsum libros salomonis 7 librum iob. seorsum aplm [*apostolum*] seorsum canonicas epistolas 7 librum actum apostolorum. Patres alii antiqui. aliii mo-|derni. Antiqui sunt Greḡ. Paterius. Hylarius. Basilius. Ambr̄. Auḡ. Ieron̄. Oriḡ. Cesarius. Ysidorus. Effrem. Avtpertus. 7 multi alii.| Moderni sunt Beda. Albinus. Rabanus. Bernaldus. Ivo. Heimo. Honorius. Zacharias. Anshelmus lucensis. Anshelmus cantuariensis. Hugo. | Gratianus. Rvotpertus. Petrus damianus. Petrus baiolardus. Petrus Longobardus 7 multi alii. Horum

aut' eiusdem plures habemus in uno uo-|lumine aut eiusdem unus partitus est in plura uolumina. aut diuersorum opera sunt in uno uolumine. aut singuli sunt in singulis uo-|luminibus. Secundum eiusmodi particionem opera singulorum quos praemisimus ea scilicet quae apud nos habentur colligantur.

[*Relicua in sex columnis scripta sunt.*]

[col. I. folii recti]. 1. Greg. super ezechielem. | 2. Registrum Gregorii. | vita ipsius. | 3-9. Moralia in VII uolum. | 10. Dialogus cum pastorali | cura in uno uolumine. | 11. Item dialogus eiusdem & liber | s. Laurentii de ûb⁹ temporibus | 12. Item quaedam epistolae B. Ier. | 13. Item serm̄. Iohannis crisostomi | de psalmo L⁰ 7 de penitentia | in uno vol. | [*spatium trium versuum vacuum relictum.*] 14. Paterius ex dictis Gb. [*Gregorii*] | super vetus testamentvm. | 15. Item paterius super novvm | testameNTVM | [*spatium quinque versuum.*] 16. Hylarius de trinitate. | 17. Hylarius super Matheum. | 18. Beda de locis sanctis 7 | obitus eius in eodem vol. | [*spatium septem versuum.*] 19. Regula B. Basilii. Re|gula cenobialis. Regula | columbani abbatis 7 epistola | eius. Monita porcarii | abbatis. Regula avgustini | 7 sententiae eius de opere mo|nachorum. Regula pauli 7 | Steph. R. aliorum patrum | in uno vol. | 20. 21. Collaciones patrum in duobus | voluminibus. | 22. Item vitas patrum. | 23. Item regula solitariorum. | 24. Item liber consuetudinum. [20-24. *manu saeculi XIV vel XV addita sunt.*] [col. II. f. r.]. 25. Ambr. ad gratianum | imp^rem^ de fide cathol. | ambr. de spiritu sancto. | ambr. contra apollina|ristas. idem de fuga | saeculi. idem de ysaac & | anima. idem de bono mor-|tis. idem de naboth | in uno volumine. | 26. Ambr. de initiandis | misteriis 7 sacramentis. | Exhortatio viduarum & uirginvm | & liber de perpetua uir-|ginitate in I° vol. | 27. Ambr. Super Lucam. | 28. Lib. amb. de uirginibus | in passionali virginvm. | 29. Ambr. de officiis. | 30. Ambr. in exameron | & ambr. de paradyso | in uno VOLVMINE. | 31. Ambr. Super Beati in-|maculati. | 32. Liber sermonum ambr. | 33. Liber epistolarum ambr. | 34. Ambr. de ieiunio. & | uita ipsius 7 passio ev|sebii vercellensis episcopi. [*Relicuum spatium columnae quattuordecim versuum vacuum relictum est*; *additum est manu saeculi XIV vel XV*:] 35. Ambr. super egesippum in I v. || [col. III. f. r.]. 36. 37. Avḡ. super iohannem | in duobus vol. | 38. Avg. super epistolam io-|hannis. | 39. 40. Avg. de ciuitate dei | in duobus vol. |

41. Avg. de sermone domini | in monte. | 42. Avg. confessionum 7 al-|tercatio athanasii episcopi & | arrii heretici. | 43. Avg. de Ordine. Avg. | de bono coniugali. Avg. | de uirginitate. Avg. | de bono uiduali. en|chiridion avgustini. | Avg. de utilitate cre|dendi. Avg. de fide | catholica secundum bre-|uitatem symboli. | Avg. de fide ad petrvm | Avg. de diuinatio-|ne demonum. Avg. de | cathezizandis ru-|dibus. Sermo Avg. de| beato Helia. Regula | eius ad sanctimoniales. | totum in uno vol. | 44. Avg. de nuptiis & | concupiscentia. Avg. | de opere monachorum. | sermo S. Avg. de ui-|ta et moribus clericorum.| Avg. de pastoribus. | Avg. de babtismo to-|tum in uno vol.| 45. Avg. de quantitate animae | epistola s. Ieronimi ad | marcellinum 7 anap|siciam de animae statv. | epistola Au'. ad ieroni-|mum de anime inquisi-| [col. IIII. f. r.] tione. Rescriptum sancti | Ier. epistola Avg. ad|marcellinum de animae| inquisitione [*corr. in* qstione]. epistole dve | Avg. ad optatum episcopum | de natura 7 origine | anime. epistola Avg. ad re-| natum de eadem re. | Avg. ad uincentium | uictorem de eadem re. | Avg. ad petrum de eadem | re. epistola Avg. ad pe-| trum & abraham de | eadem re. Avg. de in-|mortalitate animae. | tractatus s. Avg. de VIII[to] | questionibus. epistola Avg.| ad Deogratias presbyterum de | VI questionibus. Avg. | de gratia noui testa-|menti ad honoratvm. | Avg. de magistro| editus per dyalogum ipsius | filiique sui adeodati. | omnia haec in uno vol. | addito in fine sermo-|ne eius de uita 7 mo-| ribus clericorum. | 46. Aug. retractationum. | Avg. ad ieronimum | de eo quod scriptum est | qui totam legem serua-|uit 7 cctera. Rescrip-|tum ieronimi. | avg. contra achade-|micos. Aug. contra | parmenianum. | Avg. contra quinque | hereses. Avg. contra | manicheos in | uno vol. | 47. Avg. De beata ui-| [col. V f. r.] ta. Avg. de natura | boni. Avg. soliloqui-| orum. Aug. de doctri-|na christiana. Aug. de | disciplina christiana. | Claudianus phyloso|phus de quantitate animae in uno vol. | 48-53. Avg. super psalterium | in VI [*suprascr.* sex] uol.| 54. Avg. contra faustum | 7 Avg. contra parme-|nianum in uno vol. | 55. Avg. de consensu eu-|angelist. | 56. Aug. super genesim ad | litteram. | 57. Omeliae Avg. | 58. Avg. de agone christiano. | avg. de bono coniugali. | Avg. de uirginitate. | Aug. de uiduitate in | uno vol. | 59. Avg. ad matrem.| 60. Avg. de uisione dei in li-|bro epistolarum Ier. [*Spatium*

sedecim versuum vacuum relictum, additum est:] 61-65. Aug. de vera religione et | Bernhardus de contemptu mundi | in V volum̄. | 66. Aug. et bernhardus de spiritu et anima in I volum. | [col. VI. f. r.]. 67. Ier. ad thesiphontem. | Dyalogus attici 7 creto-|boli de libero arbitrio. liber | eiusdem contra eluidium | de uirginitate sanctae | Mariae. epistola epy-|phanii episcopi ad ioh-|annem constantinop. | episcopum translata a B. Ier. | epistola Ier. ad auitum | in qua ea quae in libris | peri archon contra fidem ca-|tholicam sunt pandit. | Lib. s. Ier. de optimo | genere interpretandi. | epistola Ier. ad paulam | de dormitione Ble-|sillae filiae eius. epistola | Ier. ad evstochivm de | uita monachorum uel | sanctimonialium. epistolae | eius ad Avg. ad uigi|lautium 7 multae aliae | epistolae. in fine liber eius | contra rufinium. omnia | in uno vol. | 68. Sermones Ier. ·L· | VIII de psalmis. | 69. Ier. super cantica | canticorum 7 epistola al-|bini 7 questiones eius | in genesim in I° vol. | 70. Ier. contra Iovinia|num. | 71. Ier. super Danielem | 7 ecclesiasten in I° vol. | 72. Ier. super Ieremiam. | 73. Ier. de hebraicis questionibus. Ier. | interpretationum he-|braicorum nominum. | Liber locorum & || [col. I folii versi] eucherius lugdunensis | episc. de significationibus | nonnullorum latinorum nominvm. | Item ortus. vita vel obitus | sanctorum patrum. Item deflo-| ratio B. ysidori in nomina-|tissimis nominibus legis | 7 euangeliorum. omnia in I° vol. | 74. Didimus de spiritu sancto. vita | Gg'. nazanzeni. De quodam | theophylo 7 sermones | cesarum 7 ysyđ in I° vol. | [*spatium undecim versuum vacuum relictum, addita sunt 75. 76*]. 75. Ambr. [*correctum in* Ier.] super esayam in I volumine. | 76. Ieronimus de uirginitate ad eu-|stochium. | 77. Ecclesiastica hystoria. | 78. Tripertita hystoria | 79. Iosephvs | 80. Egesyppus. [*spatium octo versuum. addita sunt 81-85:*] 81. Scolastica historia. | 82. Evangelica historia. | 83. Orosius pauli. | 84. Cronica fratris Martini. | 85. Historia gotfridi pātheon. | 86. Orig. super cant. cant. | 7 Rotpertus [*semper in hoc nomine v littera inter R et o interposita est.*] super eadem in I° vol. | 87. Orig. super genesim & | exodum 7 leuit. in I° vol. | 88. Orig. super numerum & | Iesv nave 7 ivdicvm. in | uno vol. | 89. Omelia orig. I[a] in librvm | regvm. Item VIIII[uem] in esayam. | In ieremiam XIIII[cim]. In ezechielem II[e] 7 Due | in cant. cant. Omeliae | Or. in lucam XXX[a] VIIII[uem] | Item super epistolam Pauli | ad romanos

libri quinque | in uno vol. | [*Spatium septem versuum, in quo 90 adscriptum est:*] 90. Omel. XXVIII Orig. super | librum Numeri in vno vol. | 91. Liber Effrem. Omel. Ce|sarii. Avtpertus de conflic-|tu viciorum. Libellus | qui dicitur formula uitae | honestae. Liber smarag|di in uno vol. | 92. Liber scintillarum. || [col. II. fol. v.]. 93. Ysyd. ethymolog. | 94. Synonima ysidori | regulae Basilii 7 aliorum | asscripta. | 95. Ysydorus de officiis. | 96. Libellus excerptus de libro | ethymol. eiusdem. | 97. Sententiae ysyd. | 98. Mat'. uerborum. | [*spatium septem versuum vacuum relictum.*] 99. Liber cassiani qui uocatur | instituta patrum. | 100. 01. Item coll'. patrum in II^{obus} vol. | 102. Vita patrum. Item libel|lus exceptus de uita patr. [*spatium quattuor versuum.*] 103. Beda Super Lvcam. | 104. Beda super Marcum 7 Ie-|ronimus secundum anagó-|gen in uno vol. | 105. Beda super actus apostolorum | 7 uita s. corbiniani | 7 s. Wolfgangi in I° vo. | 106. Beda super canonicas | epistolas 7 de tabernaculo | in uno vol. | 107. Beda de natura rervm | 7 de temporibus in I° vol. | 108. Beda super ezran. super | parab. sal. super tobiam | 7 questiones de libro regvm | in I° vol. | 109. Beda de metrica artae. [*spatium undecim versuum*] 110. Rabanus super librvm regum. | 111. Rab. super Mathevm. | 112. Rab. super cantica | septimanaria & | tractatus cypriani super | Dominicam orat'. Sermo-|nes Gg. Nazanzeni. | 7 uita Willihelmi | abbatis in uno vol. | 113. Rabanus super librum | sapientiae. yudith | Hester. Machabeorum | in uno vol. || [col. III. f. v.]. 114. Rabanus de cruce [*super versum manu saec. XIV*]. 115. Rab'. de sacramentis. 7 | sententiae quaedam in I° vol. | [*spatium quinque versuum*]. 116. 17. Heimo super aplm in II^{obus} vo. | 118. Heimo super apocal'. | 119. Heimo super cant. cant'. | 7 de sacramento altaris excerpta | de libro paschasii 7 uita | symeonis m° in I° vol'. | [*spatium septem versuum*]. 120. Rotpertus [*vide ad n. 86*] super genesim. | 121. Rotpertus super exodum 7 | leuiticum in uno vol'. | 122. Rotpertus super Numervm | super deuteronomium super | iesv nave. super ivdicum | super Rûth in I° vol | 123. Rotpertus super iohannem. | 124. Rotpertus super apocal'. | 125. Rotpertus super Math. | 126. Rotpertus de dauid rege | ex libro regum. | 127. Item Rotpertus super librum regvm. | 128. 29. Rotpertus de diuinis | officiis in II^{obus} vol'. | 130. Rotpertus de uictoria verbi dei. | 131. Rotpertus de opere spiritus

sancti. | 132. Rotpertus super maiores | prophetas. | 133. Rotpertus super XII^cim^ prophetas. | 134. Liber Rotperti quem anu-|lum nuncupanit. Ier. | de uiris illustribus. | Glose super cant. cant'. | Epistola leonis noni pp. | epistola Brunonis de | statu ecclesiae. libellus de dedicat. ecclesiae | eiusdem de sacramentis. | 135. Rotpertus de uictoria | uerbi dei. | 136. Rotpertus de processio-|ne spiritus sancti. libellus | eius de meditatione | mortis quem pracuen-|tus morte perficere | non potuit. | [*spatium sex versuum.*] 137. Liber iuliani de resur-| rectione 7 futuro seculo | 7 de naturis animalium | [col. IIII. f. v.]. 138. Anshelmi liber qui dicitur cur | deus homo. Tractatus eius de | ueritate. libellus de | casu diaboli. libellus | de conceptu uirginali | 7 de originali pecca-|to. Liber de processione | spiritus sancti contra grecos | Epistola eiusdem de dissen-|sione grecorum in sacrificio | omnia in uno vol. | 139. Orationes eiusdem 7 pros-|logion in I° vol. | [*spatium septem versuum.*] 140. Honorii liber qui dicitur elu-|cidarius | [*spatium duorum versuum, in quo 141 additum est*]. 141. Honorius super cant. cantic'. | 142. Honorius de imagine | mundi. | 143. Libellus eius qui dicitur agni-|tio uitae. [*spatium decem versuum.*] 144. Sententiae petri baiol'. | 7 liber eius qui dicitur scito te | ipsvm 7 sent. M. Hugo-|nis in uno vol'. | 145. Dydascalicon Hvg. | Hvg. de anima christi. De sacra-|mentis excommunica|torum. Hvgo de archa | Hvgo de vita claustra-|lium clericorum uel monachorum | in uno vol. | 146. 47. Hvg. de sacramentis in II^obus^ vol'. | 148. Hvg. de creatione mun-|di de decalogo legis | De operibus trium dierum | De tabernaculo. De can-|delabro luminis. De | uestibus sacerdotis | De sacrificiis 7 prae-|ceptis legis. Hugo | super ecclesiasten 7 de | orat' in uno vol. | [*spatium quinque versuum*] [col. V f. v.]. 149. Item Aurora petri [*super uersum manu saec. XIV*]. 150. 51. Petri longobardi psal-|terivm in II^obus^ vol'. | 152. Sententiae eius. | [*spatium quattuor versuum, in quo 153 additum est.*] 153. Item textus epistolarum pauli | glosatus per petrum in I volumine. | 154. Cathalogus hereticorum | liber anshelmi lucen-|sis. Epistole Bernaldi 7 | Apologe-|ticus liber decretorum Gg'. VII^mi^ | bernaldus de excomu| nicatis 7 descriptio conci-|liorum [Decreta *super versum*] innocentii papae | in I uol'. | 155. Epistolae Iuonis. | [*spatium trium versuum.*] 156. 57. Gratianus de concordia | canonum in

II^{bus} vol. | 158. Glose eius. | [*spatium unius versus.*] 159. Zacharie liber qui dicitur | unum de IIII^{or}. | [*spatium unius versus.*] 160. Petri damiani liber | qui dicitur gratissimus 7 epistola | eius 7 alia quaedam epistola. | [*spatium quattuor versuum.*] 161. Bernh'. super cant. cant'. | 162. Bernh'. de praecepto 7 | dispensatione. De XII^{cim} | gradibus humil. Epistola eius | ad willihelmum abbatem | Epistola eius ad almericum | cardinalem. libellus eius | ad milites templi. Item | omelia eius in euangelium | Missus est. Item reprehen-|sio cuiusdam sententiae | domini Rotperti abbatis in | libro eius de officiis omnia | in uno vol. | 163. Bernh. de sacramentis. | 164. Bernh. de consideratione | 7 super ps. Qui habitat | 7 super ps. Afferte 7 aliae | sententiae eius in I° vol. | .165. Vita malachiae episcopi | edita ab eodem 7 sermo | ipsius de eo. 7 uita fur-|sei in uno libello. [*octo versus in fine huius columnae et tota columna VI vacua relicta sunt.*]

E folio 6 codicis Monacensis 13002 Th. M. Auracher intercedente G. Laubmanno meum in usum descripsit. Folium est forma maxima, catalogus in sex columnis scriptus est; rubro primae litterae colore singuli codices distincti sunt. fol. 5^{v} haec notata sunt: 'Anno 1165 * * haec sacrario nostro et armariae pertinere recognita sunt * * sed primum spiritualis laeticiae et sacrae devotionis togas cum ceteris utensilibus evolvamus, deinde libros armariae nostrae'. cf. L. Rockinger, Zum baierischen Schriftwesen in Abhandlungen der hist. Classe der k. baierischen Akademie der Wissenschaften XII (München 1874) p. 65. Paene eidem libri enumerantur in altero catalogo, qui extat in 'libello memoriali de fundatione de institutis de prediis seu aliis bonis ecclesiė sancti Georgii martyris' in Monumentis Boicis vol. XIII (1777) p. 134-39. ex hoc excerpam:

166. Willehalmus de phylosophia. * * * * * 167. Oratius. — 168. Statius Thebaidos. — 169. 70. II Lucani cum continuis glosis. — 171. Ovidius maior. — 172. et totus Virgilius. — 173. bucolica Aureliani. — 174. glose Salustii et odarum Ovidii simul. — 175. glose Terentii. Cornutus super Persium simul. — 176. dialectica. topica Boetii. — 177. ysagoge Porfirii. — 178. IIII paria bucolica Calpurnii. — 179. Statius Achilleidos. — 180. phisiologus. Cato in uno volumine. — 181. topica Tullii. — 182. Tullius de senectute. — 183. Ho-

merus. — 184. Beda de scematibus et tropis et barbarismis simul. — 185. Marcianus philosophus.

96. Bibliotheca monasterii cuiusdam Anglici. saec. XII.

1. Augustinus de civitate dei. — 2. Augustinus de verbo domini. — 3. Augustinus de bono coniugii et virginitatis. — 4. Augustinus super Iohannem. — 5. Augustinus retractationum — 6. Augustinus de videndo domini et vera religione. — 7. ecclesiastica historia Eusebii Caesariensis. — 8. historia Anglorum. — 9. tripartita historia. — 10. Hieronimus super Iosue. — 11. Hier. contra Iovinianum. — 12. Hieronimus super Isaiam. — 13. Hieronimus super prophetas. — 14. 15. Hieronimus super Ezechielem (libri duo) — 16. Hieronimus super Danihelem. — 17. Ambrosius de sacramentis et vita sanctorum Nicolai. Botulfi. Guđlaci. — 18. Origenis de singularitate clericorum. — 19. dialogus Basilii et Iohannis. — 20. Augustinus de penitentia. — 21. Genadius ecclesiasticorum dogmatum. — 22. collatio Nesterotis abbatis. de spirituali scientia. — 23. Abraham de mortificatione. — 24. Cremonis de perfectione. — 25. Ambrosius de virginitate. — 26. Hisidorus super genesim — 27. Amalarius de divinis officiis — 28. Fredulfus (*sic*) historiographus. — 29. Iosephus antiquitatum. — 30. Isidorus in Hebreis numeris. — 31. Gregorius pastoralis cure. — 32. Gregorii moralia in Iob. — 33. epistole Pauli. — 34. vitae patrum. — 35. Haimo super epistolas Pauli. — 36. Haimo in evangeliis. — 37-39. epistolares Hieronimi III. unus maior, duo minores. — 40. liber notarum — 41. quaestiones in genesi. et diffinitio philosophie. et liber differentiarum. — 42. item liber differentiarum. — 43. vita sancti Felicis versifice. — 44. vita sancti Ađeluuodi. — 45. pronosticon futuri seculi. — 46. vita sancti Uuilfridi. — 47. vita sancti Giseleni. — 48. diadema monachorum. — 49. lectionarius. — 50. paradisus. — 51. glosa in genesim. — 52. super psalterium. — 53. Isidorus de summo bono. — 54. cronica Prosperi. — 55. Gregorii Nazanzeni apologiticus. — 56. historia Romanorum et Africanorum. — 57. vitae sanctorum anglicae. — 58. expositio super L psalmos. — 59. epistolaris Cipriani. — 60. vita beati Gregorii pape. — 61. exameron Ambrosii. — 62. canones. — 63. passio Eustachii Placide versifice. — 64. historia Clementis et vita beati Martini.

— 65. psalterium Hieronimi secundum Hebreos. — 66. Rabanus de institutione clericorum. — 67. liber miraculorum. — 68. Elfredi regis liber anglicus.

R. Pauli in N. Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde II (1876) 433 e Ms. Bodl. 163 Baedae hist. eccl. Angl. fol. 261. Serapeum XXXVIII (1877) 120.

97. Richardus Pictaviensis. saec. XII.

Hoc opusculum excerpsi de libris Augustini, Ieronimi, Ysidori, Theodulfi, Iosephi, Egesippi, Eutropii, Titi Livii, Suetonii, Aimoini, Iustini adbreviatoris seu excerptoris Pompeii Trogi, Friculphi, Orosii, Anastasii bibliothecarii Romane sedis, Annei Flori, Gregorii Turonensis, Bede, Adonis, Gilde Britonum hystoriographi, Pauli monachi Langobardorum hystoriographi et quorundam aliorum.

Richardi Pictaviensis Chronica in Monum. Germ. hist. script. tom. 27. p. 77.

98. Monasterium Steinfeldense = Steinfeld. saec. XII.

Libri huius sancte eclesie.

1. Vita sancti Augustini. 2. Augustini | Consuetudines canonicorum libri VI [et regula sancti Augustini in uno *sup. lin.*] | 3. Soliloquia Augustini II° libri. De natura et origi|ne anime I^us^ Sermo de decore cordis. | De bono coniugali I^us^. De bona viduitate I^us^. | De sancta virginitate I^us^. De adorando deo I^us^ | in uno volumine. 4. Augustinus | De catezizandis rudibus libri II°. De fa|mosissima questione: deus cui vult mise|retur et quem vult indurat. De magistro I^us^. | Unde malum I^us^. De libero voluntatis ar|bitrio II° in uno volumine. | 5. Augustinus de V heresibus. De gratia et libero arbitrio | in I° volumine [*sup. lin.*] | 6. Augustinus . . comitem et aliquid sermones et enchiridion | in uno volumine. 7. *F* Gregorius | Secunda pars moralium. 8. Liber super Ezechielem | 9. Pastoralis curae II° 10. *F* Excerpta de moralibus. | Sentencie excepte de veteri testamento | Liber de conflictu viciorum atque ut'. in uno volumine. | 11. *F* Epistole Iheronimi. Ieronimus . . . . . de he|braicis questionibus et de mansionibus isrhaelitici populi. |

12. *P* Paterius. 13. *P* Rhabanus de veteri testamento *P* in uno volumine. | 14. et unus de ordinibus. 15. *P* Micrologus. 16. Penitenciale.

E MS. theol. 226 archivi urbici Coloniensis, Iulianum in prognosticon futuri seculi continente, fol. ultimo mea causa L. Korth descripsit. Ultima quattuor folia videntur perisse. Manu saeculi XIV in prima pagina codicis annotatum est: Liber ecclesie beate Marie in Steinveld. siquis abstulerit anathema sit.

99. Abbatia S. Euticii prope Nursiam. 1159-70.

Quum quidquid boni negligentia vel oblivione stulta tenebris ignorantiae poenitus relinquitur, culpandum satis esse videtur, hoc profuturum valde iudicamus, quod nos posteris memorandum significare curamus. Quisquis ergo numerum et vocabula singulorum librorum huius nostrae ecclesiae scire voluerit, hoc breviario nominatim expressa sufficienter repperiet.

1. In primis igitur est liber genesis. — 2. Ysayas. — 3. liber regum. — 4. liber sapientiae. — 5. liber Iob. — 6. liber Hyezechiel. — 7. liber Iosephus. — 8. moralia Iob. — 9. liber psalmorum. — 10. liber sancti Ambrosii super Lucam. — 11. liber super epistolas Pauli. — 12. liber super regulam sancti Benedicti. — 13. liber Alcoini. — 14. liber super cantica Salomonis. — 15. liber diadema. — 16. liber super genesis. — 17. liber canonum. — 18. dialoga sancti Gregorii. — 19. liber de vita sanctorum patrum. — 20. liber ystoria Alexandri. — 21. liber alius canonum, in quo est etiam iunctus flos evangeliorum. — 22. liber regulae sancti Benedicti. — 23. liber ordinis Cluniensis et Farfensis. — 24. liber sententiarum, in quo continetur vita sancti Thomae abbatis. — 25. liber sermonum cum omeliis ab adventu usque in pascha. — 26. et alius usque in finem anni. — 27. liber passionum sanctorum. — 28. liber missalis antiquus — 29. et alius missalis presbiteri Alberti. — 30. liber sacramentorum. — 31. et testus evangeliorum. — 32. et matricula. Isti tres argento sunt contesti. — 33. liber epistolarum. — 34-38. antiphonarii sunt V. duo antiqui et duo novi et alius francigena. — 39-41. et tres libri orationales, quorum unus vetus, alteri vero novi. — 42. 43. et duo antiphonarii diurni. — 44. et psalterium propositi sancti Benedicti. — 45-47. et psalterium domini Leonis, Io-

hannis, Raimonis. — 48-50. et psalterium domini Adae, Iohannis, Liodi. — 51. et psalterium Prudentii cum orationum cum collectione tam vivorum quam mortuorum. — 52. liber ymnorum. — 53. codicellus ad processiones compositus — 54-58. et quaterni manuales.

Postmodum vero adiunguntur libri quos dominus Hyeronimus abbas conficere studuit: 59. In primis collectaneus passionum sermonum et omeliarum cum tanta veteris et novi testamenti adiunctione compositus, quod per totum anni circulum ecclesiastico ministerio competenter sufficere possit. — 59. alius liber in quo continetur expositio psalterium et fr. [*sic*] cantica canticorum et chronica sancti Hyeronimi et expositio apocalipsis. — 60. liber lucidarius et liber phisiologi editus a sancto Iohanne Constantinopolitano. — 61. et dialoga sancti Augustini. — 62. et liber alius expositio V librorum Moysis. — 63. et liber ethimologiae sancti Ysidori iunioris Yspanensis.

D. M. Faloci Pulignani in 'il bibliofilo' III (Bologna 1882) p. 9. e primo folio codicis bibliothecae Vallicellianae.

100. **Bibliotheca Hirsaugiensis = Hirschau.** post 1165.

Libri probatissimorum ecclesiae authorum Hirsaugiensis bibliothecae qui ferme omnes sub praedicto patre Wilhelmo tribusque illius successoribus Brunone, Volmaro et Manegoldo [† 1165.] abbatibus summo labore maximisque impensis manu scripti et congregati fuerunt. Thesaurus procul dubio incomparabilis.

1. libri veteris et novi testamenti in varias formas et partes scripti. — 2. libri Iosephi historiographi Iudaici. — 3. libri Originis. — 4. libri Tertulliani. — 5. libri Cypriani episcopi et martyris. — 6. libri Hilarii episcopi. — 7. libri Ambrosii episcopi. — 8. libri Augustini episcopi. — 9. libri Hieronymi presbyteri. — 10. libri Orosii presbyteri. — 11. libri Ioannis Chrysostomi. — 12. libri Athanasii episcopi. — 13. libri Gregorii papae. — 14. libri Cassiani abbatis. — 15. libri Cassiodori Senatoris. — 16. libri Isidori episcopi. — 17. libri Bedae presbyteri. — 18. libri Alcuini. — 19. libri Rabani Moguntini archiepiscopi. — 20. libri Haimonis. — 21. libri Anshelmi Cantuarensis episcopi. — 22. libri Petri Damiani. — 23. libri domini Hermanni. — 24. libri domini

Bernoldi. — 25. libri domini Wilhelmi Hirsaugiensis abbatis. — 26. libri cuiusdam monachi Hirsaugiensis cognomento Peregrini.

Item 27. variae glossae super libros biblicos. — 28. 29. Hugo de sacramentis in duobus voluminibus. — 30. epistolae Gregorii papae secundi et Gregorii quarti. — 31. 32. duo volumina canonum. — 33. libri de canonibus et decretis pontificum. — 34. Prosper de contemplativa vita. — 35. Didymus de spiritu sancto. — 36. Paschasius de corpore et sanguine Domini. — 37. varii libri chronici et historici. et in summa valde multi libri, quorum titulos et auctores nolui huc scribere.

Knittel in Lessingii Zur Geschichte u. Litteratur. Beytrag I 356-58. (Braunschweig 1773) e Parsimonii libro manuscripto, qui in bibliotheca Wolfenbuttelana asservatur.

101. **Monasterium Nonantulanum.** 1166.

NOTITIA CODICUM MONASTERII NONANTULANI.

Anno Domini ·MCLXVI· inquisitio facta est de libris sancti Silvestri de Nonantula, et inventi sunt de libris sancti Augustini 1. de trinitate et ad Petrum diaconem, qualiter debeat verae fidei regulam tenere, in uno volumine. — 2. de civitate Dei, in volumine uno. — 3-8. psalterium in sex voluminibus. — 9. hypomnesticum contra Pelagianos. et tractatus in epistolas Pauli ad Rom. ad Gal. ad Ephes. ad Timoth. ad Thessal. ad Tit. omnes in uno volumine. — 10. de genesi ad litteram. et de quantitate animae adversus Priscillanistas. et de natura animae ad Optatum episcopum. et de origine animae ad Renatum. item alius ad Petrum presbyterum. item duo ad Vincentium Victorem. item alii duo de nuptiis et concupiscentia ad Valerium. item liber Cassiodori de anima. omnes isti in uno volumine. — 11. contra Faustum. contra Donatistas. locutionum et quaestionum, in volumine uno. — 12. retractationum libri duo. quinquaginta homiliae. et de consolatione mortuorum ad Paulinum, bis. et retractatio de sermone Domini in monte. et ordo epistolarum sancti Ambrosii episcopi, omnes in vol. uno. — 13. dialogus sancti Augustini ad Adeodatum eius carnalem filium, in vol. uno. — 14. Eugyppi ex dictis sancti Augustini vol. unum. — 15. Lactantii

vol. unum. — 16. Augustini de doctrina christiana. de vita christiana. de professione iustitiae. de resurrectione mortuorum. — 17. Augustini de XX quaestionibus. ad Valerium de corpore Domini. epistolae Augustini quindecim. de mendacio. de gratia et libero arbitrio ad Valentinum. super epistolam Iohannis. de disciplina Christianorum. de fide et operibus. de adulterinis coniugiis. de bono coniugali. de sancta virginitatis ad Iulianum. de baptismo. epistolae Daciani [Paciani *suspic. Maius*] in volumine uno. — 18. super Iohannem. Alcuini liber de laude psalmorum. libri tres sancti Hieronymi in volumine uno. — 19. sancti Remigii tractatus. cyclus paschalis ex libro ·VI· originum Isidori Hisp. sancti Hieronymi explanatio in Amos prophetam.

II. Sancti Hieronymi 20. 21. contra Iovinianum, bis. — 22. contra Helvidium. contra Vigilantium. — 23. super Esaiam, Ezechielem, Danihelem, super Hieremiam cum lamentationibus, super Oseam, Iohelem, Abdiam, Michaeam, Naum, Abbacuc, Sophoniam, Aggaeum, Zachariam, Malachiam. — 24. nomina Hebraeorum. de laude psalmorum. concordia regularum. super epistolam Pauli ad Galatas. — 25. epistolae Hieronymi. — 26. Prosperi vol. unum. — 27. Isidori etymologiarum volumen. — 28. eiusdem de summo bono. eiusdem regula canonica. eiusdem officiorum. — 29. Isidori (Mercatoris) decreta pontificum. — 30. sancti Ambrosii de baptismo. eiusdem super Lucam. item super beati immaculati in via. — 31. eiusdem super epistolas Pauli ad Rom. et ad Cor. — 32. eiusdem hexaemeron. Ambrosii Autperti super apocalypsin. — 33. Gregorii moralia. — 34. Eiusdem super Ezechielem. — 35. registrum. — 36. pastoralis. — 37. Paterius ex Gregorio. — 38. Gregorii in Esaiam vol. unum. — 39. Gregorii dialogus. — 40. Bedae martyrologium. — 41. eiusdem super psalmos. — 42. super actus apostolorum. — 43. liber de computo. — 44. chronicum. — 45. historia Anglorum. — 46. scintillarium. — 47. Amalarii de ordine ecclesiarum. — 48. Apponii in cantica canticorum libri ·XII· Hunc monasterii Nonantulani deperditum codicem recuperavit monasterio Baptista Prignanus anno 1450. Nonnulli item ex his sequentibusque codicibus dicuntur concessi ab abbate monasterii nonno Michaëli.

III Incipiunt opuscula conscripta divinarum rerum scientiae. — 49. Eucherii libri tres. — 50. liber sancti Augustini,

qui graece enchiridion appellatur. — 51. disputatio beati Cerealis episcopi contra Maximinum Arriomanitam, libri duo. 52. Agnelli epistola ad Armenium de ratione fidei. libellus Fausti confessoris. fides edita a sancto Ambrosio episcopo. eiusdem de spiritu sancto. item eiusdem testimonium de patre et filio et spiritu sancto. regula fidei catholicae facta a Nicaena synodo. Hieronymi regula fidei catholicae contra omnes haereses. item explanatio fidei catholicae. — 53. sancti Ambrosii de bono mortis. — 54. notitia regionum et civitatum, quibus apostolorum et evangelistarum venerabilia corpora requiescunt. — 55. distinctiones beati Bernhardi. eiusdem sermo de admirandis beneficiis. — 56. liber epistolarum Dionysii Ariopagitae, et planctus beatae Mariae. — 57. sermones dominicales, festivi, quadragesimales, de temporibus et de sanctis. — 58. liber supputationum sancti Augustini. — 59. liber consiliorum. — 60. tabula definitionum. — 61. nomina bibliae interpretata.

Mai. Spicileg. Roman. V 218-21. Incertae aetatis catalogum esse dicit R. Foerster, puto propter additamentum ad 48, quod mihi ex ipsius Maii manu videtur fluxisse.

102. Coenobium S. Emmerammi Ratisbonense = Regensburg. post 1163.

Istum librum [Isaiam glosatum] dedit S. Emmeramo Gotfridus archipresbyter, postea monachus noster, dein Pruviningensis abbas. — 2. et martyrologium per circulum anni habens passiones vel vitas sanctorum. — 3. psalterium glosatum. — 4. item aliud psalterium cum ymnario. — 5. Iob glosatum. — 6. Lucam glosatum. — 7. apocalypsin glosatam. — 8. Marcum glosatum. — 9. canonicas epistolas. — 10. Iohannem glosatum. — 11. librum benedictionalem cum officiali. — 12. meditationes Anshelmi. — 13. sermones ad populum teutonice. — 14. Quicumque vult glosatum. — 15. item symbolum et orationem dominicam in uno quaternione. Obiit autem ipse XV kal. april. [1163]. Requiescat in pace. amen.

I. A. Schmeller in Serapei II 261 e cod. Mon. 14361 [Emm. D. 86] fol. 135.

103. Engelberg. ante 1175.

Libri Frowini abbatis Engelbergensis.

1. Boetii consulationum liber. regule de declinatione. fabularius. glosse super Theodulum. glosse super Priscianum. constructionum. — 2. imago mundi sub I voulum. [*sic*] imago mundi. — 3. dialogus Tulii ad discipulum de moralitate factus. sermones. — 4. excerpta auctoritatum a Petro Baiulardo collecta. sub eodem volumine glosse super Macrobium. glosse super Briscianum accentuum. — 5. regule de computo sub uno uolumine glosse Boetii consolationum. — 6. liber epistolarum sub I volum. liber Tullii de rhetorica. — 7. liber magistri Petri de fide et caritate et de sacramentis. — 8. Prudentius psichomachie. — 9. sermones de corpore domini. Priscianus constructionum. — 10. sermones quidam de divinitate. — 11. glose super sermones Oratii. — 12. expositio canonis. — 13. Porfirius predicamenta piermenie. — 14. topica Tullii. — 15. topica Boetii. sub uno vol. introductiones dialectice. glosse super rhetoricam Tullii. regule de rhetorica. — 16. expositio Timei. — 17. regula de grammatica. — 18. liber scintillarum. — 19. liber de natura bestiarum. — 20. regule maiores de declinationibus. — 21. Auianus. — 22. Auianus. — 23. sophismata. dialectice deriuationes. — 24. glosse super Porfirium et predicamenta. — 25. descriptio mundi superioris. — 26. Statius Achilleidos. — 27. Omerus. — 28. Omerus. — 29. Auianus nouus. — 30. Sedulius. — 31. Sedulius. — 32. Augustinus super epistolam Iacobi. — 33. retorica Tulli ad Erennium. — 34. fabule poetarum. — 35. regule de retorica. — 36. regule de dictionibus. — 37. nouus Cato. — 38. expositiones argumentorum uel lucidarius. — 39. Prosper. — 40. Tatius [*sic*] Tebaidos. — 41. sermones euangeliorum. — 42. Lucanus. — 43. glosse super Iuuenalem. — 44. expositio fabularum. — 45. Cato. — 46. glosse super Ouidium. — 47. introductiones. — 48. Tullius de amicitia. — 49. regule de declinatione. Porfirius predicamenta piermenie analitica. — 50. liber sillogismorum. — 51. glosse continue super cantica canticorum.

Versuch einer urkundlichen Darstellung des reichsfreien Stiftes Engelberg. Luzern 1846. p. 31-33 e codice omeliarum S. Gregorii magni. Catal. MS. pag. 43.

104. Rotomagus = Rouen. 1165-83.

1-8. octo textus: tres magni de auro et gemmis et quartus quem dedit Rotrodus Rothomagensis archiepiscopus, argenteus et quatuor parvi de argento, quorum duo sunt deaurati, — 9. et nonus quem amicus thesaurarius dedit de asmaus . . . . — 10. textus aureus evangeliorum. — 11. textus dearatus [*sic*] epistolarum . . . .
Libri capelle sunt isti: 12. benedictionarius. 13. gradale. 14. et troparium. habet Robertus capellanus.

Libri venerabilis patris nostri Rotrodi Rothomagensis archiepiscopi. — 15. Plinius de naturali hystoria. — 16. epistole Ieronimi. — 17. Augustinus de civitate Dei. — 18. Ysidorus ethimologiarum. — 19. Vitruvius. — 20. liber Hugonis archiepiscopi ad Albanensem episcopum. — 21. libellus eiusdem de expositione fidei catholice et orationis Dominice.

* * * * * * 22. medietas bibliothece, quam dedit dominus Laurencius archidiaconus — 23. et missale domini Walerani.

Abbé Langlois mémoire sur les bibliothèques des archevèques et du chapitre de Rouen in Précis analytique des travaux de l'académie de Rouen pendant l'année 1851-52 p. 535 ex chartulario eccles. Rotom. f. 50v bibl. Rotom.

105. Rotomagus = Rouen. saec. XII.

Libri magistri R. de Autan: 1. liber regum. genesis. exodus. Lucas. Iohannes. Matheus et Marcus in uno volumine. — 2. duodecim prophete. cantica canticorum. parabole Salomonis in uno volumine. — 3. actus apostolorum. — 4. Ysaias quem habet abbas sancti Georgii, loco eius habemus psalterium glosatum.

Abbé Langlois l. l. p. 536 ex chartulario ecclesiae Rotomag. f. 53v.

106. Rotomagus = Rouen. saec. XII.

1. 2. duo volumina bibliothece. — 3-5. tres passionarii. — 6-10. quinque omeliarii. — 11. breviarium Radulfi Longi. — 12. alterum in choro — 13. et tercium Hugonis A'ch' et

Borgnet. — 14-20. septem missalia. — 21. corpus canonum imperfectum. — 22. 23. moralia Iob in duobus voluminibus. — 24. passio sancti Georgi. — 25. Augustinus supra genesim ad litteram. — 26. liber Augustini ad Paulinam. — 27. Augustini retractationum in quaternis. — 28. sinbolum fidei Ieronimi ad Damasum. — 29. mariale. — 30. liber Irenei episcopi. item sentencia de libro retractationum Augustini. — 31. parvi canones evangeliorum. — 32. Egeripus liber de concordia evangeliorum. — 33. liber epistolarum Romanorum pontificum. — 34. pastorale. — 35. liber canonum. — 36. parvi canones. — 37. medicinale. — 38. liber episcopalis. — 39. omeliarius vetus. — 40. liber expositionis super Iob. — 41. evangelium Mathei. — 42. liber Cassiodori de anima. — 43. psalterium cum expositione antiqua. — 44. liber epistolarum Augustini ad Volusianum. — 45. glose super psalterium. — 46. psalterium cum ymnario. — 47. Augustinus contra Iulianum. — 48. psalterium glosatum. — 49. liber Isidori de figuris veteris testamenti, qui intitulatur de Belbec. — 50. breviarium tocius cantus. — 51. liber Ysidori super genesim. — 52. Helpericus. — 53. Gerlandus. — 54. liber conciliorum. — 55. 56. duo libri domini Hugonis Rothomagensis archiepiscopi. — 57. musica Boecii. — 58. vita sanctorum Ansberti et Audoeni. — 59. vita sancti Maurilii Andegavensis. — 60. Matheus glosatus. — 61. antiphonarius per usum. — 62. Smaragdus ante prandium et post prandium. — 63. gradale cum antiphonario per usum. — 64. Iohannes evangelista cum apocalipsi. — 65. liber auctoritatum vetustissimus. — 66. orationes per annum in quaternis unius voluminis. — 67. cantica canticorum. — 68. apocalipsis cum prophetis quibusdam. — 69-72. quatuor troparii et epistole canonice. duo libri in capitulo. — 73. epistole Pauli in quaternis. — 74. pastorale cum dialogo. — 75. Fretulfus Lexoviensis. item textus epistolarum Pauli. — 76-79. quatuor epistolarii. — 80. 81. duo ewangelarii. — 82-84. tres benedictionarii. — 85. item epistole et ewangelia in uno volumine. — 86. lectionarius. — 87. Sedulus [*sic*]. — 88. Stacius. — 89. bucolica. — 90. Priscianus de coniunctionibus. — 91. quedam pars secundi Donati. — 92. Iuvenalis. — 93. Marcianus. — 94-96. tres Ovidii. — 97. collectarium cum institutione religionis Rothomagensis ecclesiae.

Abbé Langlois l. l. p. 536-37 ex chartulario eccles. Rotom. f. 53r.

107. Monasterium Sceftlarense = Schaeftlarn. 1180.

Ratum duximus intimare tam futuris quam praesentibus, quod quoniam venerabilis sacerdos nomine engilbertus confrater s. castuli de moseburch plebanus ac decanus dedit libros suos gratianum et summam ipsius libri s. dionisio sceftlaren. sententias autem petri s. petro ad novam cellam. Haec traditio primo cum paucis facta est, post modum in generali capitulo episcopi adelberti ipso domino engilberto bona voluntate affectuose confitente publicata est. Huius causae testes sunt * * * *

F. Kunstmann in Oberbayerisches Archiv für vaterländ. Geschichte XIV (1853) 321. 22 e cod. Mon. 17037 [Schaeftl. 37].

108. Monasterium Sceftlarense = Schaeftlarn. 1180.

Quidam bonus presbyter et decanus nomine engilbertus s. castuli moseburg tradidit hunc codicem et alterum bonum gratianum s. dionisio et s. iulianae sceftlarn pro salute animae suae.

F. Kunstmann ibidem e cod. Mon. 17162 [Schaeftl. 162].

109. Whitby. circa 1180.

I. Theology.

1. Ambrose (Bishop of Milan) On the six days' work of Creation. — 2. On his brother's death. — 3. Basil (Bishop of Caesarea) Homilies. — 4. Beda. On the Proverbs. — 5. On the Gospels of St. Mark and of St. Luke. — 6. On the Acts and Canonical Epistles. — 7. Bernard (of Clairvaux) Sermons etc. — 8. Cassian Rule. — 9. Caesarius (Bishop of Arles) Homilies. — 10. Ephraem (the Syrian) Discourses to Monks. — 11. Eusebius (Bishop of Emesa) Homilies. — 12. Gratian. On the Decretals. — 13. Gregory 'the Great' (Pope). On the strife of vices and virtues. — 14. Sermons. — 15. Hugh of St. Victor. Sacraments. — 16. Ivo (Bishop of Chartres) Pannormia (a Collection of Canons). — 17. Isidore On

the Old Testament. — 18. On the supreme Good. — 19. Iulian (Pomerius?) Prognosticon. — 20. Book of Paradise. — 21. Odo (Abbot of Clugny) The book of Odo? — 22. Origen On the Old Testament. — 23. Peter Lombard on three of the Epistles of St. Paul. — 24. Prosper (of Aquitaine) On active and contemplative life. — 25. Raban Maurus (Archbishop of Mentz) On the Maccabees? — 26. On the Gospel of St. Matthew. — 27. On the Gospel of St. John. — 28. Rufinus. Homilies? — 29. Simon. the book of Simon. (liber Simonis.) — 30. exodus glosulatus. — 31. diadema monachorum. — 32. 33. glosae psalteria in II locis. — 34. glosae super cantica canticorum. — 35.36. glosae super epistolas Pauli in II locis. — 37. imago mundi. — 38. liber annotationum. — 39. liber de archa Noe. — 40. liber de ecclesiasticis institutis. — 41. liber consuetudinum. — 42. micrologus de missarum officiis.

II. History, ecclesiastical and civil.

43. decreta pontificum (a forgery of the 9th. century). — 44. de situ Dunelmensis ecclesiae. — 45. Gildas. — 46. Iosephus. — 47. liber Mamnonis? — 48. liber Theophili et aliorum sanctorum. — 49. miracula sanctae Mariae. — 50. miracula sancti Andreae apostoli. — 51. passio sanctae Katarinae virginis. — 52. passionale mensis Novembris. — 53. passionale mensis Ianuarii. — 54. vita Cuthberti. — 55. vita sanctae Margaretae. vita sancti Madonii. vita sancti Brendani. vita sanctae Mariae Magdalenae. — 56. vita sancti Benigni. — 57. vita sancti Firmini. — 58. vita sanctae Fidis. — 59. vita sanctae Mariae Egyptiacae *in versibus.*

III. Classical literature and works of miscellaneous writers, anterior to the seventh century.

60. Arator. — 61. Avienus. — 62. Boethius de consolatione. — 63. Cicero. de amicitia. de senectute. — 64. Donatus. — 65. Homer. — 66. Juvenal (liber Iuvenalis). — 67. Isidore Etimologicon or Origines. — 68. Persius. — 69. Plato (liber Platonis). — 70. Persicanus [*Priscianus*?]. — 71. Prudentius. — 72. Sedulius. — 73. Statius. — 74. (Virgil?) Bucolica.

Edwards. Memoirs of libraries. (London 1859.) p. 109-111 excerpsit ex Young History of Whitby and Streoneshald Abbey (1817) p. 918-920.

110. Erfordia = Erfurt. 1185.

Notitia Piligrimi abbatis S. Petri pro donatione Wolframi praepositi in Uchtricheshusen. [Ichtershausen.]
****** codicem argenteum pensautem II libras, Heimonem super apocalypsin et triplex psalterium comparavit ***

Schannat. Vindemiae literariae (Fuld. 1724) II 5. Serapeum XVIII 132.

111. Epistolae. saec. XII.

1. E. benignissimo sapientiae clavigero B. intimus amicus et ipsum introire et aliis introitum aperire.

Rogo benevolentiam tuam, dilectissime, ut aliquos ex subiectis mihi transmittere dignetis vel sc. Plinium de naturali historia vel Ptolomaeum de cosmographia vel Blavium [Ablavium *coll. Iornand. Get. IV 28 corr. Schmeller*] de gestis Gottorum vel Marcellinum de situ Hierosalymorum vel Lactantium de ira dei vel Augustinum contra Iulianum vel aliquod opus Tertulliani, Ieronymum in Iob vel leviticum magnopere desiderarem si usquam haberi sperarem. Quid plura? Cibet te Dominus pane vitae et intellectus et aqua sapientiae potet te.

2. Dilectissimo R[uperto] fidelique amico suo B[ertholdus marchio] Dei gratia quicquid est preces cum devoto servitio. * * * et concedas mihi libellum Teutonicum de Herzogen Ernesten donec velocius scribatur mihi, quo perscripto continue remittatur * * *

Pez. thesaur. anecdot. VI part. II 53 e cod. Mon. 19411 [Tegerns. 1411] fol. 121. cf. Schmeller in Serapei II 268.

112. Bibliotheca Wessofontana = Wessobrunn. saec. XII.

Hi libri hic habentur. 1. liber regum. — 2-6. agiographa l. V. — 7. Ysidorus. sentent. — 8-12. canones l. V. — 13. XX omeliae. — 14. liber prophetarum. — 15. glossa psalterii. — 16. testimonia de veteri testamento. — 17. passiones apostolorum. — 18. passionarium apls. — 19. actus apostolorum. — 20. postoralis [*sic*] cura. — 21. regula solitariorum.

— 22. Romanus ordo. — 23. praegnustica. — 24. poenitentialis. — 25. 26. dialogi II. vetus & novus. — 27. missalia Snellonis. — 28. 29. omeliae II hiemales. — 30. 31. II aestivales. — 32. synonyma Isidori. — 33. missalis I. — 34. lectionarius I. — 35-38. gradales IIII. quartum cum sequent. — 39-41. sequentiarii III. — 42. officialis I. — 43. 44. antiphonarii II. — 45-47. ymnarii III. — 48. sanctorum vitae cum omeliis I v. — 49. 50. matutinal II v. — 51. 52. psalteria II. — 53. tertium cum ymnario. — 54. regula monachica. — 55. vita s. Martini. — 56. Prudentius ymnorum. — 57-59. glossae III super vetus & novum testamentum. — 60. 61. medicinal. II. — 62. ius Noricum. — 63. cronica. — 64. Priscianus maior et minor. — 65-67. Donati III. — 68. Donatus maior et minor cum commento Remigii I v. — 69. commentum Remigii. — 70. isagoge Porphyrii cum commentario Boetii maiore & minore. — 71. cathegoriae Aristotilis. — 72. 73. Persii II. — 74. Oratius. — 75. Statius. — 76. 77. Terentii II. — 78. Iuvenalis. — 79. Alcimus. — 80. Maximianus. — 81. 82. Homeri II. — 83-86. Virgilii II in IIII divisi. — 87. Macrobius. — 88. Iuvencus. — 89. commentum super Statium. — 90. 91. Aratores II. — 92-94. Prosperi III. — 95. 96. Sedulii II. — 97. 98. Salustii II. — 99. Catilinarius I v. — 100. 01. psichimachiae libri II. — 102. 03. Aviani II. — 104. Cato. — 105. 06. Boetii II. — 107. Servius super Virgilium. — 108. Tonarius. decliñ. v. — 109. Tullius. — 110. Martianus. — 111. Albuinus. „fame".

Schmeller in Serapei II 252 e cod. Mon. 22059 [Wessobr. 59].

113. Bibliotheca Wessofontana = Wessobrunn. saec. XII.

Isti sunt libri ad S. Petrum in Wezzisprunen pertinentes quos post incendium iuvenimus.

1. Gratianus. — 2. aestivalis omelia. — 4. prophetae cum psalterio. — 5. corpus canonum. — 6. liber epistolarum Hieronymi & Augustini. — 7. prima pars psalterii. — 8. secunda pars psalterii. — 9. tertia pars psalterii. — 10. Augustinus de lapsu mundi et de avaritia. — 11. parabolae Solomonis. — 12. Iosephus de Iudaico bello. — 13. Gregorius super Ezechielem. — 14. Augustinus de verbis domini. —

15. tripartita historia. — 16. epistola Ieronymi de omnibus divinae historiae libris. — 17. dialogus Ieronymi. — 18. Ambrosius super: beati inmaculati. — 19. Augustinus super epistolas Iohannis. — 20. Augustinus de S. trinitate. — 21. liber confessionum Augustini. — 22. Augustinus de consensu evangelistarum. — 23. Ieronymus de Hebraicis quaestionibus. — 24. Ieronymus super Danielem. — 25. Hieronymus in librum historiarum Eusebii. — 26. expositio Ruperti in exodum. — 27. Solinus. — 28. dialogus. — 29. manualis liber S. Augustini. — 30. Beda de naturis rerum. — 31. gesta Longobardorum. — 32. vita Mauri. — 33. Gennadius de viris illustribus. — 34. passionarium. — 35. commentum Rabani Mauri in evangelium Matthaei. — 36. ierarchiae Dionysii. — 37. vita S. Galli. — 38. liber canticorum. — 39. exameron Ambrosii. — 40. Iohannes Chrysostomus ad quendam lapsum. — 41. Ambrosius de officiis. — 42. Ieronymus de viris illustribus. — 43. glosae super Matthaeum. — 44. Origenes super cantic. cantic. — 45. Augustinus super primam partem Iohannis. — 46. herbarius. — 47. vita Margarethae. — 48. parabolae Salomonis. — 49. expositio Bernhardi Claraevall. abbatis super canticum canticorum. — 50. omeliae super vetus testamentum. — 51. Beda super actus apostolorum. — 52. vita S. Martini. — 53. liber sacramentorum. — 54. Paschasius. — 55. epistolae Hincmari. — 56. aplum. — 57. physica Iulii Solini. — 58. sermo Ivonis episcopi. — 59. apostolus ad Romanos. — 60. proverbia sapientum. — 61. vita Appollonii. — 62. conflictus divitum et pauperum. — 63. expositio in minus psalterium. — 64. liber consuetudinum. — 65. regula S. Benedicti. — 66. liber questionum Hugonis de fide. — 67. Ieronymus de veste sacerdotali. — 68. elucidarius. — 69. theoria. — 70. Oseas propheta. — 71. ethimoloya. — 72. liber geometriae Euchlidis. — 73. Fulgentius. — 74. collectio glosarum in vetus et novum testamentum. — 75. XII abusiva claustralium. — 76. ordo misarum a S. Petro institutus. — 77. expositio evangelii secundum Matthaeum. — 78. Alchwinus super cathegorias Augustini. — 79. ordo qualiter episcopus se ad missam praeparat. — 80. Romanus ordo. — 81. X praecepta. — 82. Helphericus de arte calculatorum. — 83. vita S. Oswaldi. — 84. excerpta ex dictis sanctorum patrum. — 85. ordo Patricii de hypotheticis syllogismis. — 86. liber

Africani monachi. — 87. liber de missae celebratione. — 88. evangelia Matthaei. — 89. poenitentionarium. — 90. liber prophetarum. — 91. epistola Bernhardi. — 92. vita Hilarii. — 93. Boetius de S. trinitate. — 94. vita Benedicti. — 95-99. quinque partes moralium scilicet II[a]. III[a]. IIII[a]. V[a]. VI[a]. — 100. bocolica Virgilii. — 101. derivationes. — 102. liber de nuptiis Mercurii et philologiae. — 103. Priscianus m. — 104. Ovidius epistolarum. — 105. Prosper. — 106. fabularius. — 107. Virgilius Aeneidos. — 108. Porphyrius. — 109. glosae de Hebraicis nominibus. — 110. Salustius. — 111. astrolabium. — 112. regulae Prisciani. — 113. Stacius Thebaidos. — 114. excerpta Prisciani. — 115. excerpta dialecticae. — 116. liber de baptismo. — 117. secundus Prosper. — 118. synonyma Isidori. — 119. Isidorus ethimoloicarum. — 120. tractatus Boetii ad arismetica. — 121. liber Messahellae secretorum astrorum. — 122. Donatus. — 123. musica Guidonis. — 124 Prudentius. — 125. regulae constructionum. — — 126. regulae metrorum. — 127. regulae prosarum. — 128. Fulgentius. — 129. fabularius. — 130. bocolica nova. — 131. Penelope Ulixi. — 132. versus Prosperi super sententias Augustini. — 133. glosae de ordine Romanorum. — 134. liber de beneficiis. — 135. introductiones dialecticae modales. — 136. consequentias. — 137. astrolabium. Insuper quorum nomina ignoramus X libros habemus.

Schmeller in Serapei II 252-54 e cod. Mon. 22025 [Wessobr. 25] f. 201.

114. Elno = Saint-Amand. saec. XII.

1. Ethici philosophi cosmographia. — 2. Cassiodorus de septem artibus et disciplinis scholarum studiorum. — 3. 4. etymologiarum duo libri. — 5. Bedae orthographia. — 6. de naturis rerum et temporibus. — 7. 8. Helperici duo de cursu solis et lunae. — 9. Gerlandi regulae in abacum. — 10-12. tabulae tres cum caracteribus eiusdem artis. — 13. tabulae rimimachiae cum figuris numerorum eiusdem artis. — 14. sphera de quinque zonis. — 15-17. mappae tres. — 18. 19. Boetii musicae duae. — 20. 21. Boetii arithmeticae duae. — 22. topica Ciceronis cum comment. Boetii. — 23. 24. duo vol.

ubi sunt: Apulei periermeniae cum libris Boetii de topicis differentiis, de divisione, de locorum rhetoricorum distinctione, de introductione in cathegoricos syllogismos. — 25. de hypotheticis syllogismis. — 26. 27. isagogae Porphyrii cum principio commentorum Boetii. (2 exempl.) — 28. 29. item isagogae Porphyrii et cathegoriae Aristotelis cum periermeniis Apulei cum commentario Boetii in periermenias Aristotelis. (duo exemplaria.) — 30. Tullius Cicero de amicitia. — 31. Tullius Cicero de senectute. — 32. Tullius Cicero de paradoxis. — 33. rhetorica de inventione. — 34. rhetorica ad Herennium. — 35. rhetorica consulti. — 36. 37. Virgilii duo. — 38. Servius super eumdem. — 39. Lucanus. Salustius· Oratius. — 40. 41. Oratii poetriae duae. — 42. glosae super poetriam. — 43. Terentius cum Omero de excidio Troiae. — 44. Eographius super Terentium cum cathegoriis Augustini. — 45. Iuvenalis. glosae super eumdem. — 46. 47. Donati ed. 2 de partibus orationis. — 48. institutio Prisciani cum expositione Remigii super barbarismum. — 49. dialogus Saxonis et Franconis super Donatum. — 50. Priscianus de duodecim primis versibus Aeneidorum. de figuris numerorum. de metris Terentii. — 51. de arte architectonica et geometria. — 52. Priscianus glosatus de nomine et pronomine, verbo et participio. — 53. regulae exceptae de Prisciano. glosae super eumdem. — 54. Macrobius de somnio Scipionis. — 55-57. Ciceronis tres vol. — 58. Persii I vol. — 59. Boetii de consolatione. — 60. Martianus Capella. — 61. Alexandri magni historia. — 62. Apollonii gesta. — 63. Hegesippus. — 64. Orosius. — 65. Eutropi historia de gestis Romanorum. — 66. Isidorus de rhetorica et dialectica. — 67. disputatio Albini et Karoli de dialectica et rhetorica etc. — 68. Platonis Timeus. — 69. 70. Martiani Capellae duo. — 71. Victorinus de varietate metrorum. — 72. Marius Plotiùs de metris cum proverbiis Senecae et cum ludo ipsius de morte Neronis. — 73. 74. Prisciani duo maiores. — 75. Euticii ars. — 76. Priscianus de medicina. — 77. Iosephi historia. — 78. flores legum. — 79. isagogae Iohannitii super artem Galieni. — 80. glosae super eosdem quinque libros. — 81. dietae particulares et universales de medicina. — 82. liber graduum de medicina cum aureo libro. — 83. 84. aphorismi Hippocratis cum commentario (2 ex.). — 85. liber oxi-

pate in intelligentia ex qua omnes egritudines generantur. — 86. 87. antidotarium. comment. super aphorismos Ypocratis. (2 ex.) — 88. 89. Galienus ad Paternum de qualitate herbarum, aromatum, lapidum seu animalium (2 ex.). — 90. liber de pulsibus et urinis. cirurgia cum imaginibus depictis. — 91. Dioscorides de virtutibus herbarum. — 92. 93. libri duo urinarum translati a Constantino Cassinensi monacho de Arabico in Latinum. — 94. passionarius Galieni. speculum medicinae. — 95. Constantini liber febrium. — 96. liber pronosticorum Ypocratis. — 97. liber Cleopatriae de genetiis. — 98. lib. Muscionis de pessariis. — 99. Constantini tota ars medicina[e]. minor ars. — 100. viaticum de Arabico translatum. — 101. Alexander de medicina. — 102. liber urinarum et pulsuum.

Léon. Maitre, les écoles épiscopales et monastiques de l'Occident. (Paris 1866) p. 283-85 e codice bibliothecae Parisiensis nationalis f. latin. 1850.

115. Monasterium ad S. Petrum Salisburgi = St. Peter bei Salzburg. saec. XII.

Hi sunt scolares libri istius ecclesie. — 1. Boethii commenta super kathegorias. — 2. Gisilbertus super Boethium de s. trinitate. — 3. Priscianus minor. — 4. Boetius de s. trinitate. — 5. Boetius de consolatione. — 6. Ovidius minor. — 7. Ovidius epistolarum. — 8. Salustius. — 9. Iuvenalis et commentum super ipsum in uno volumine. — 10. Priscianus constructiones. — 11. Per germeniae [περὶ ἑρμηνείας] Aristotelis et commentum supra in uno volumine. — 12. Horatius et commentum super ipsum. — 13. Terentius. — 14. Prudentius ymnorum et historiarum et siccomachiae et contra Symmachum in uno volumine. — 15. 16. duo Persii. — 17-19. tres Lucani. — 20-22. tres Virgilii. — 23. expositio super Donatum et Alzimus in uno volumine. — 24. Beda de arte metrica. — 25. Ars Foci grammatici. — 26. Prosper. — 27. experimenta Yppocratis. — 28. Galienus. — 29. 30. duo Porphii. — 31. Ovidius de remedio amoris. — 32-34. tres Sedulios. — 35. geometria Euclidis. — 36. Heremanus contractus super astrolabium. — 37. abecedarium. — 38. Marcianus et commentum super ipsum. — 39. Ovidius de amore et de re-

medio amoris et sine titulo et de Ponto in uno volumine. — 40. Theodolus libellus de VII planetis. — 41. Tullius de amicitia et de senectute et invectivarum in uno volumine. — 42. expositio super artem Euclidis. — 43. Servius. — 44. Ysidorus etymologiarum. — 45. Homerus. — 46-48. duo, tres Aviani. — 49. Plato metaphysica et topica Aristotelis. — 50. fabularius. — 51-56. Donati VI. — 57. Erchenbertus magister super Donatum. — 58. dialectica Augustini. — 59. tragedia. — 60. grammatica Euticetius [Eutychii?]. — 61. Plato. — 62. scansiones metrorum. — 63. Alchorismus. — 64. dialogus super Priscianum. — 65. libellus de dialecticis, qui sic incipit: primo considerandum est in hac arte.

Hic est numerus librorum, qui continentur in bibliotheca salzpurgensis ęcclesiae ad s. Petrum: 66. matutinalis liber ab adventu domini usque ad pascha ordinatus atque legendus. — 67. deinde alius a pascha usque ad adventum domini similiter factus atque ordinatus. — 68. deinde tertia pars de sanctis per totum annum simili ordini et opere factus. — 69. liber regum. parlypomene. libri Salomonis. Iob. Tobyas. Iudith. Hester. Ezdras. libri Machabeorum II cum suis prologis et praefationibus in uno volumine. — 70. pentateucus Moysi et Iosye. — 71. liber iudicum et Ruth cum suis prologis et praefationibus in uno volumine. — 72. libri prophetarum tam maiorum, quam minorum cum suis prologis in uno volumine. — 73. liber s. Augustini de civitate dei. — 74. Augustinus super: beatus vir. — 75. Augustinus super: quid gloriaris. — 76. Augustinus super: voce mea usque ad centesimum psalmum. — 77. Augustinus super: domine exaudi primum usque ad finem psalterii. — 78. Augustinus de s. trinitate. — 79. Augustinus de verbis domini. — 80. Augustinus de nuptiis et de concupiscentia. — 81. Augustinus de concordia IV evangelistarum. — 82. Augustinus de doctrina christiana. — 83. Augustinus contra V hereses. — 84. Augustinus de unico baptismo, de spiritu et litera in uno volumine. — 85. Augustinus de baptismo parvulorum. — 86. Augustinus de psalmo CXXX usque in finem. — 87. Augustinus confessionum. — 88. Augustinus ad Probam de orando deo. — 89. item Augustinus epistolarum. — 90-95. sex partes morales Gregorii in Iob. — 96. Gregorius super Ezechielem. — 97. Gregorius de cura pastorali. — 98. Gregorius super canticum can-

ticorum. — 99. dyalogus Gregorii. — 100. XL omelie Gregorii et passiones quam plures et de assumptione s. Marie in uno volumine. — 101. Hieronimus super psalterium. — 102. Hieronimus super Matheum. — 103-5. Hieronimus super Ysaiam per duas III partes. — 106. 07. Hieronimus super Ezechielem in duabus partibus. — 108. Hieronimus super canticum canticorum. — 109. Hieronimus in hieremitam. — 100. Hieronimus contra Iovinianum. — 111. Hieronimus de XII questionibus. — 112. heticus Hieronimi. — 113. epistole Hieronimi. — 114. 15. Hieronimus de vita patrum in duobus voluminibus. — 116. Růdbertus super XII prophetas. — 117. Růdbertus super apocalypsin. — 118. Růdbertus super canticum canticorum. — 119. Růdbertus de victoria verbi dei. — 120. Růdbertus de meditatione mortis. — 121. sermonarius Augustini. — 122. tractatus Ambrosii super epistolas Pauli. item Ambrosius de dignitate sacerdotum. item Ambrosius de officiis. item Ambrosius de sacramentis, et Paschasius papa de corpore et sanguine domini nostri Iesu Christi in uno volumine. — 123. Augustinus ad quendam comitem sibi karissimum. — 124. Beda super Lucam. — 125. 26. duo matutinales satis preciosi. — 127. Amularius de officiis. — 128. item Amularius de Romano ordine. — 129. Romanus ordo. — 130. 31. due omelie hiemales et estivales. — 132. liber regum in veteri volumine. — 133. 34. duo medicinales libri. — 135. quadragesimales omelii. — 136. liber Clementis. — 137. expositio Augustini super apocalypsin et vita patrum in uno volumine, in quo habetur Iohannes Chrisostomus de reparatione lapsi et Isidorus de eodem et alie multe sententie de scripturis sanctis. item sermonarius antiquus. — 138. Beda de tabernaculo. — 139. Paterius. — 140. Ysidorus de officiis. — 141. Ysidorus sententiarum. — 142. formula honeste vite, in qua habentur de assumptione s. Marie. — 143. vita s. Blasii. vita Bachumii abbatis. vita s. Radegunde regine. vita s. Nykolai. vita s. Marie egiptiacę. passio s. Blasii episcopi et martiris. vita s. Růdberti episcopi. vita s. Venezelai martiris. — 144. Remigius super genesim. item Angelomus diaconus in genesim. — 145-47. tria volumina sententiarum Hugonis magistri. — 148. Haimo super apostolum. — 149. item alia expositio eiusdem supra apostolum. — 150. Affricana ystoria. — 151. Cassianus. — 152. Cassiodorus de anima et dialogus

Augustini de qualitate anime in uno volumine. — 153. Augustinus de cura pro mortuis. — 154. epistole Pauli in veteri volumine. — 155. Iosephus de excidio Hierosolimorum. — 156. Hylarius super psalterium. — 157. 58. collationes patrum in duobus voluminibus. — 159. canones Moguntini. — 160. Honorius de imagine mundi. — 161. Origines de singularitate clericorum. — 162. cantica canticorum. — 163. passio s. Pauli apostoli. vita Egidii. passio s. Antonini martiris in uno volumine. — 164. leges Longobardorum. — 165. Beda super actus apostolorum. — 166. cosmographia. — 167. capitula canonum Graecorum. — 168. regula s. Benedicti. — 169. Placidius de honore ęcclesię. — 170. Origenes super canticum canticorum. — 171. Haimo super apocalypsin. — 172. benedictionalis et pontificialis ordo in uno volumine. — 173. penitentialis. — 174. libri sapientie Salomonis in veteri volumine. — 175. textus evangeliorum. — 176. annualis liber. — 177. liber scintillarum. — 178. maiores prophetae in veteri volumine. — 179. vita s. Nicolai. vita s. Martini. vita s. Alexii. passio VII dormientium. vita s. Columbe confessoris. de inventione s. crucis. visio cuiusdam monachi in extremis iacentis. vita s. Fursionis confessoris. passio s. Cyriaci martiris. passio s. Romani monachi. passio s. Vincentii monachi. Nazarii, Celsi, Gervasii, Protasii, s. Sylvestri. relatio Arnolfi de s. locis. in uno volumine. — 180. omelie Cesarii episcopi ad monachos. vita s. Augustini, Gregorii, Hieronymi. in uno volumine. — 181. passio apostolorum Symonis et Iudei cum reliquis in uno volumine. — 182. liber Petri Damiani vita sanctorum patrum in veteri volumine. — 183. apokalypsis Iohannis, glossatus. — 184. epistola Gebehardi episcopi ad Hermannum episcopum. tractatus Hieronimi de psalterio usque in finem in parvo volumine. — 185. passio s. Dionysii cum reliquis. — 186. glosarius super vetus et novum testamentum. — 187. libellus de s. Růdberto, qualiter in regionem Bavariorum venerit, et responsio contra heresim Graecorum. — 188. liber de Magontina synodo. — 189. libellus de laude virginitatis. — 190. synonima Ciceronis. — 191. liber hethicus. — 192. genilogus Hieronimi. — 193. libellus Hieronimi de infantia salvatoris. — 194. 95. duo volumina de operibus VI dierum cum interrogationibus et responsionibus suis. — 196. item benedictionalis. — 197. item

penitentialis libellus et excerpta canonum de sententiis scripturarum. — 198. libellus de astronomia. — 199. liber s. Iohannis Chrysostomi de cordis conpunctione. item libellus de synodo Mogontie. — 200. expositio Bede super Tobiam. — 201. libellus de initiis quatuor evangeliorum. — 202. passio s. Sebastiani. — 203. passiones apostolorum et aliorum sanctorum. — 204. Růdbertus super vetus testamentum. — 205. Honorius super: beatus vir. — 206. epistolarum Augustini. — 207. Hieronimus de Hebraicis questionibus. — 208. Musica Gwidonis monachi. item Honorius super: secundum quinquaginta. — 209. epistolarium Augustini [*sec. manu deletum*]. — 210. Gratianus de ecclesiastica institutione. — 211. sententie Petri Bailardi. — 212. sermonarius fratris nostri Adalmanni. — 213. item matutinales libri eiusdem. — 214. Augustinus de verbis apostoli. — 215. Hylarius de s. trinitate. — 216. Augustinus de . . . . . . [*sec. manu deletum*]. — 217. Honorius super canticum canticorum. — 218. gesta Karoli. — 219. Solinus. — 220. Beda super canonicas epistolas. — 221. anulus ecclesię. — 222. Beda super Ezdram et super Tobiam — 223. Honorius de cognitione vite. — 224. Augustinus ad Petrum de fide. — 225. de moralibus excerptus liber beate memorie Eberhardi archiepiscopi. — 226. regula Basilii episcopi. — 227. compotus Gerlandi. — 228. Quintilianus de rethorica. — 229. Růdbertus de officiis. — 230. Pernhardus ad Eugenium papam de consideratione. — 231. capitula canonum Grecorum. — 232. libellus de assumptione s. Iohannis evangeliste. — 233. liber delegationum. — 234. Hieronimus in Danielem. — 235. Methodius martir de novissimis temporibus. — 236. physiologus. — 237. hystoria de Apollonio Antioceno. — 238. compotus Wicperti. — 239. decretale Gelasii pape. — 240. de s. Bonifacio libellus, quomodo Bawariam diviserit in quatuor episcopatus. — 241. martyrologium Adonis cuiusdam. — 242. libellus vetus de actibus apostolorum. — 243. liber omeliarum Origenis. — 244. Adamann in libro regum, Ysaie, Ieremie, Ezechielis. — 245. speculum ecclesię, quod erat Hartwici presbyteri. — 246. de monialibus. — 247. Honorius de gemma anime. — 248. sermonarius quidam, cuius initium: Paulus in expositione evangelii: cum appropinquaret. — 249. liber Anshalmi dialogus. — 250. opus quoddam de causa creationis hominis. — 251. liber scintilla-

rum et liber sententiarum in uno volumine. — 252. benedictionale, cuius initium: dignorum usus. — 253. canticum canticorum et passiones sanctorum et omelie quedam in uno volumine. — 254. opusculam quoddam cuius initium: dignare domine Iesu, in quo est libellus Augustini ad comitem quendam. — 255. liber decretalium, cuius initium: ex fide christiana. — 256. dialogus Gregorii et vita quorundam sanctorum in uno volumine. — 257. item benedictionalis, cuius initium: inter cetera sacramentum. — 258. officiale quoddam parvum, initium autem est: sunt qui et volunt. — 259. item versificus libellus, cuius initium: calcofonos. — 260-63. matutinales quatuor, quorum unus habet additam expositionem super canticum canticorum et liber quidam, cuius initium vita Brandani. — 264. item libellus, cuius initium: fratres presbyteri et in eo Ysidorus de officiis. — Hos omnes dedit Siglohus, sed et 265. lapidarium, cuius initium: versus sicut hiemps, 226. et speculum ecclesie, in quo et nonnulli sermones alii sunt.

F. Mone de palimpsestis p. 24-28 e codice IX 3 bibliothecae s. Petri Salisburg. saec. XII, Anzeiger für Bibliographie 1855 p. 204-208. laudaverat antea Pertz Archiv t. IX p. 482.

116 Monasterium Burgi S. Petri = Peterborough. saec. XII.

1. Vetus et novum testamentum in uno volumine — 2-5. vetus et novum testamentum in quatuor voluminibus. — 6. quinque libri Moysi glosati in uno vol. — 7. Sexdecim prophetae glosati in uno volumine. — 8. liber regum glosatus — 9. paralipomenon glosatus — 10. Iob. parabolae Salomonis, ecclesiastes, cantica canticorum glosati. — 11. liber ecclesiasticum et liber sapientiae glosati in uno vol. — 12. Tobyas, Iudith, Ester et Estras glosati in uno vol. — 13. liber iudicum glosatus. — 14. scholastica hystoria. — 15. psalterium glosatum. — 16. item non glosatum. — 17. item psalterium. — 18. quatuor evangelia glosata in uno vol. — 19. item Mattheus et Marcus in uno vol. — 20. Iohannes et Lucas in uno vol. — 21. epistolae Pauli glosatae. apocalypsis et epistolae canonicae glosatae in uno vol. — 22. 23. sententiae Petri Lombardi [*two copies*] — 24. sermones Bernardi abbatis Clarevalensis. — 25. 26. de-

creta Gratiani [*two copies*] — 27. summa Ruffini de decretis. — 28. summa Iohannis Fuguntini de decretis. — 29. 30. decretales epistolae cum summa, sic incipiente: Olim. — 32. institutiones Iustiniani etc. — 33. summa Placentini. — 34. 35. totum corpus iuris in duobus voluminibus — 36. arismetica — 37. epistolae Senecae cum aliis Senecis in uno volumine. — 38. Martialis totus et Terentius in uno vol. — 39. morale dogma philosophorum. — 40. gesta Alexandri et liber Claudii et Claudiani. — 41. summa Petri Heylae de grammatica cum multis aliis rebus in uno vol. — 42. gesta regis Henrici II et genealogiae eius. — 43. interpretationes Hebraicorum nominum. — 44. libellus de incarnatione verbi. — 45. liber Bernardi abbatis ad Eugenium papam. — 46. missale. — 47. vitae sancti Thomae martyris. — 48-52. miracula eiusdem in quinque voluminibus. — 53. liber Richardi Plutonis, qui dicitur unde malum. — 54. meditationes Anselmi. — 55. practica Bartholomaei cum multis aliis rebus in uno vol. — 56. ars physicae Pantigni et practica ipsius in uno vol. — 57. Almazar et Dioscoridis de virtutibus herbarum. — 58. liber Dinamidiorum et aliorum multorum in uno vol. — 59. libellus de compoto.

Edwards. memoirs of libraries I 116-117. „In the twelfth [century] we have a list of nearly eighty works transcribed for the Library by order of Abbot Benedict, formerly Prior of Canterbury, and Secretary to Thomas à Becket."

117. Ecclesia Dunelmensis = Durham. saec. XII.

Vetus catalogus librorum qui in armariolo ecclesiae cath. Dunelm. olim habebantur.

1. 2. Vetus et novum testamentum in duobus voluminibus et 3. 4. item vetus et novum testamentum in duobus minoribus voluminibus. — 5. Iosephus antiquitatum — 6-9. duo paria decretorum Ivonis. — 10. epistolae Ivonis. — 11. decreta pontificum. — 12. excerpta canonum. — 13. exceptiones decretorum. — 14. epistolae sancti Ieronimi. — 15. Ieronimus super Isaiam. — 16. Ieronimus super duodecim prophetas. — 17. Ieronimus contra Iovinianum. — 18. liber locorum Ieronimi. — 19. psalterium Ieronimi. — 20. Ieronimus de Hebreis nominibus. — 21. Ieronimus super tres prophetas Ezechielem, Danielem, Ieremiam. — 22. Seneca. — 23-25. tria volumina

sancti Augustini super psalterium. — 26-30. Augustinus de trinitate et duo paria super Iohannem. — 31-34. duo paria de civitate Dei. — 35-38. duo paria de confessionibus S. Augustini. 39-42. duo paria super genesim. — 43. Augustinus de baptismo parvulorum. — 44. Augustinus contra Donatistas. — 45. Augustinus de consensu ewangelistarum in duobus locis. — 46. Augustinus de octoginta tribus questionibus. — 47. retractationes Augustini. — 48. Augustinus de moribus ecclesiae cum ceteris. — 49. Augustinus de caritate. — 50. enchiridion Augustini. — 51. Prosper ad Ruffinum cum multis Augustini. — 52. epistolae Augustini. — 53. Prosper de activa et contemplativa vita. — 54. Augustinum de verbis Domini. — 55. Augustinus super genesim ad litteram in IV quaternionibus. — 56. Augustinus de pastore. — 57. Augustinus de natura boni. — 58-60. moralia Gregorii in duobus voluminibus et tertia pars moralium in uno volumine. — 61. Paterrus super Gregorium. — 62. speculum, registrum, pastorale. dialogi duo. — 63. Gregorius super Ezechielem. — 64. Gregorius Nazanzenus. — 65. Origenis super vetus testamentum. — 66. expositio super Matheum et super apocalipsim simul in uno volumine. — 67. alia expositio super Matheum in parvo volumine — 68. Prudentius. — 69-72. duo paria decem collationum. — 73. Iohannes Cassianus. — 74. ecclesiastica historia. — 75. Orosius. — 76. Quintilianus — 77. Solinus. — 78. Haimo super epistolas Pauli. — 79. vita sancti Germani. — 80. 81. Burchardi duo. — 82. Isidori ethimologiarium cum Macrobio in uno volumine. — 83. Isidori ethimologiarium al. in maiori volumine. — 84. 85. duo Isidor. de summo bono. — 86. Isidorus super vetus testamentum. — 87. exceptiones Isidori. — 88. Isaias glossatus. — 89. 90. duo Mathei glossati. — 91. Marcus glossatus. — 92-103. quatuor paria epistolarum Pauli glossati et duo paria non glossati. — 104-7. passionales VI mensium in IV voluminibus. — 108. actus apostolorum. — 109. Effrem. — 110. Didimus de spiritu sancto. — 111. vitae patrum. — 112. diadema monachorum. — 113. Iohannes Chrisostomus super epistolam ad Hebreos. — 114. Rabanus super Matheum. — 115. vita sancti Silvestri cum ceteris vitis. — 116. prognosticon. — 117. sentenciarum Petri Lumbardi. — 118. Iohannes glosatus. — 119. liber regum glosatus. — 120. Palladium — 121. Lucas glosatus. — 122. Ambrosius de officiis. — 123. Ambrosius de patriarchis. —

124. Ambrosius super Lucam. — 125. examerон Ambrosii. — 126. epistolae Cipriani et Ambrosii. — 127. cur Deus homo. — 128. paradysus. — 129. 30. Beda de temporibus in duobus voluminibus. — 131. Beda super genesim ad litteram. — 132. Beda de tabernaculo. — 133. Beda super Samuhel. — 134. Beda super cantica canticorum. — 135. Beda super Marcum et Lucam. — 136. Beda super canonicas epistolas. — 137. Beda super actus apostolorum. — 138. Beda super parabolas Salomonis. — 139. Cassiodorus super tripartitam historiam. — 140. Cassiodorus super psalterium. — 141-43. omeliaria tria. — 144. 45. Gilebertus Porree sup. psalterium in duob. vol. — 146. historia Anglorum. — 147. liber de gestis Francorum. — 148. liber de gestis Normannorum. — 149. gesta pontificum Anglorum. — 150. collectiones Cliberti. — 151. liber penitentiarum. — 152. consuetudinarium. — 153. epistolarium. — 154. collectarium antiquum. — 155. sententiae magistri Hugonis. — 156. 57. duae vitae sancti Cuthberti. — 158. expositio super ecclesiasten. — 159-63. Prisciani magni V. tres integri & duo imperfecti. — 164. 65. Prisciani de constr. duo. — 166-68. epithoma Prisciani III. — 169-74. libri sex de glosis Prisciani magni. — 175. 76. libri duo de glosis Prisciani de constr. — 177. 78. Victorini duo super rhetoricen. — 179-81. rhetoricae III. — 182. 83. arimetricae II [*sic*]. — 184. 85. astrolabae II. — 186. ieometria. — 187-211. libri XXV de dialectica. — 212. Boecius de divisionibus — 213-17. Boecius de consolatione. duo glosati, tres non glosati. — 218. Boecius de trinitate. — 219. Boecius musica. — 220-23. glosae super Boecium duo paria. — 224-26. tria commenta Boecii. — 227-29. Salustii. III. — 230. Timeus Platonis. — 231. Iginus. — 232. Marcus Tullius de legibus. — 233-36. Esopus & alii tres libri de fabulis. — 237. Remigius super Donatum. — 238. Eutropius. — 239. liber de statu Dunelmensis ecclesiae. — 240. libellus Repudii. — 241. expositio Haimonis super Isaiam in sex quaternionibus. — 242. epistolae Alchwini. — 243. miracula de sancta Maria. — 244-46. libri tres prioris Algari. — 247. 48. expositiones binae super ecclesiasten. — 249. ars Foci. — 250. Fabius Placidus. — 251. 52. Gerlandi duo. — 253. Helpericus. — 254. 55. de itinere Ierusalem libri duo. — 256-58. Macrobius de somno Cipionis in duobus locis et alius imperfectus. — 259. Terentius cum glosis. — 260. 61. Tullii de ami-

citia duo et de senectute. — 262-64. Sidonii tres. — 265. Pompeius Trogus. — 266. 67. Abachas duo. — 268. scutum Bedae. — 269-76. epistolae Hildeberti IV paria. — 277. epistolae canonicae glosatae. — 278. liber sermonum sanctae Mariae. — 279-82. libri IV de meditationibus Anselmi. — 283. liber Dirocheum. — 284. vita Margaretae reginae. — 285. 86. vitae binae sancti Anselmi. — 287. liber de vitis abbatum de Weremouth. — 288. Iob glosatus. — 289. Putiphar. — 290. liber picturae. — 291. vita sancti Brendani. — 292. liber Bernardi abbatis de epistolis. — 293. Bernardus super cantica canticorum. — 294. apocalipsis glosatus. — 295. item apocalipsis. — 296. cantica canticorum. — 297. glosae super cantica canticorum. — 298. genesis glosatus. — 299. parabolae Salomonis — 300-03. duo paria glosarum super epistolas Pauli. — 304-13. quinque paria glosarum super psalterium. — 314. tituli psalmorum.

LIBRI ANGLICI. 315. 16. omeliaria vetera duo. — 317. unum novum. — 318. Elfledes Boc. historia Anglorum Anglice. 319. liber Paulini Anglicus. — 320. liber de nativitate sanctae Mariae Anglicus. — 321. 22. cronica duo Anglica.

323. Virgilius Pagani integer. — 324. Virgilius alius imperfectus. — 325. bucolica et georgica Virgilii. — 326. Servius super Virgilium. — 327. Stacius Thebais. — 328. 29. Stacius Achilleid. duo. — 330. Ovidius magnus. — 331. Ovidii epistolae. — 332. Ovidius de Ponto. — 333. Ovidius trist. cum Ovidio de Ponto. — 334. 35. Ovidius de amatoria arte duo. — 336. Ovidius sine titulo. — 337. Ovidius de remedio. — 338. Ovidius in Ibin. — 339. Ovidius de fastis. — 340. Maximianus. — 341. alius Maximus cum Omero. — 342-45. Lucani quatuor. — 346. Iuvenalis. — 347. Sedulius. — 348. Prudentius. — 349. 50. Aratores duo. — 351. 52. Claudii duo. — 353. 54. Aviani duo. — 355. 56. Oratii integri duo. — 357. odae Oratii. — 358. Donatus. — 359. glosae super Lucanum. — 360. glosae super poetriam. — 361. regulae de grammatica. — 362. Persius. — 363. liber de vastatione Troiae — 364. Prosper cum Aratore. — 365. Cato cum Theod. & Persio. — 366. Ovidius de nuce. — 367. Prosper.

IIII LIBRI DE PHISICA. 368. pantegni. — 369-72. duo paria antidotariorum. — 373. pars practicae Constantini. — 374. Galienus. — 375. item niger Galienus cum multis libris

medicis. — 376. viaticum. — 377-79. libri graduum tres. — 380. 81. experimenta bina. — 382. liber aureus. — 383. tegni Galieni. — 384. ysagoge. — 385. liber phisices cum albo coopterio cum cirurgia. — 386. & alia cirurgia. — 387. liber Gervasii medici.

388-91. lectionaria nova duo & duo vetera. — 392. 93. unum breviarium Rannulfi episcopi in duobus voluminibus. — 394-96. hymnarii tres. — 397-99. psalteria tria glosata. — 400. psalterium Dunning. — 401. psalterium Eadwini glosatum. — 402. 03. psalteria Eadulfi duo. — 404. psalterium Richardi de Waltham. — 405. psalterium Rodberti filii Nigelli. — 406. psalterium Ailrici. — 407. psalterium Serlonis. — 408. psalterium Durandi. — 410. psalterium Gameli. — 411. psalterium Lefwini. — 412-16. psalterium Fulconis cum commune sanctorum et duo paria psalteria Fulconis. — 417. psalterium Samuhelis. — 418. psalterium Elfredi. — 419. psalterium Paulini. — 420. psalterium quod habet R. de Besebi. — 421. 22. psalteria Clementis duo. — 423. psalterium Radulfi de Cirencestre. — 424. psalterium Radulfi elem' — 425. psalterium Aschetini. — 426. psalterium Aldredi. — 427. psalterium Turoldi. — 428. psalterium Wilhelmi. — 429. psalterium Rodberti Hare. — 430. psalterium Alexandri. — 431. psalterium Petri. — 432. psalterium Bernardi ad sepulchrum. — 433. psalterium archidiaconi Rannulfi. — 434. psalterium Bernardi. in communi armariolo. — 435. psalterium Simundi. — 436. 37 psalteria duo Hugonis. — 438. psalterium Thomae prioris. — 439. psalterium Benedicti. — 440. psalterium Ricardi de Cletham. — 441. psalterium Ask' iunioris. — 442. 43. psalteria duo Simundi conversi. — 444. 45. psalteria duo Turoldi iunioris, unum glosatum et alterum non glosatum. — 446. psalterium Uctredi. — 447. psalterium Leofwini, quod habet Walterius nepos ipsius. — 448-51. duo paria decretorum Gratiani. — 452. summa super decreta Gratiani. — 453-56. duo paria institutorum. — 557. excerptiones decretorum Gratiani.

HII SUNT LIBRI QUOS MAGISTER HEREBERTUS MEDICUS DEDIT SANCTO CUTHBERTO.

458. liber febrium Ysaac, qui dicitur liber Constantini de febribus. — 459. liber simplicis medicinae in uno volumine. — 460. liber pantegni. — 461. de theorica decem particulae in uno volumine. — 462. item exceptiones de libro Democriti.

— 463. liber urinarum Ysaac. — 464. deflorationes megategni in XII particulis. — 465. liber epidimiarum. — 466. liber Ypocratis peri tio noxon nosematon. — 467. consilia magistri Reginaldi Montispessulani in uno volumine. — 468. exceptiones de libro Pauli. — 469. Priscianus de accentibus. — 470. parabolae Petri Amphulsi. — 471. liber Aurelii Ambrosii. — 472. liber Diascoridis. — 473. liber de natura lapidum in uno volumine. — 474. item liber aureus. — 475. item antidotarium Alexandri. — 476. item liber simplicis medicinae s' Tullium de animalibus. — 477. liber stomachi s' constanter. — 478. liber prognosticorum Ypocratis. — 479. liber Constantini de melancholia. — 480. liber cirurgiae magistri Rogeri Salernitani. — 481. liber Macri de virtutibus herbarum. — 482. versus magistri Egidii de urina. — 483. liber Macri de simplicibus.

LIBRI REGINALDI.

484. Isidorus ethimologiarum. — 485. sacramenta Hugonis. — 486. sermones G. Babiun. — 487. breviarium cum missale.

LIBRI LAURENTII PRIORIS.

488. psalterium glosatum secundum magistrum Anselmum. 489. psalterium aliud secundum magistrum Ivonem. — 490. epistolae Pauli glosatae. — 491. Isaias glosatus. — 492. 93. libri duo sermonum abbatis de Claravalle. — 494. versarius unus. — 95. Tullius de amicitia.

LIBRI WILLELMI DE NUNNEWIC.

496. breviarium parvum itinerarium. — 497. liber Laurentii prioris versifice. — 498. epistolae Cenomanni episcopi. 499. vita sancti Cuthberti. — 500. vita sancti Wilfridi. — 501. vita sancti Oswaldi et vita sancti Benedicti in uno vol. — 502. Isidorus de summo bono. — 503. institutiones noviciorum. — 504. cantica canticorum. — 505. vita sanctae Brigidae. — 506. soliloquia Isidori. — 507. liber qui dicitur 'quid est tibi mare, quod fugisti'.

LIBRI GUARINI.

508. liber institutionum. — 509. Terentius. — 510. Oratius. — 511. Iuvenalis. — 512. Donatus. — 513. rhethorica. — 514. Priscianus de constructionibus. — 515. Theodolus. — 516. Virgilius. — 517. Marcianus. — 518. Ovidius magnus. — 519. Boetius. — 520. de libro qui vocatur pauperum XII quaterniones. — 521. meditationes Anselmi in V quaternioni-

bus. — 522. libellus qui pragmaticon in[ti]tulatur. — 523. libellus de genesi. — 524. epistolae Cinnomanni.

LIBRI THOMAE PRIORIS*).

525. psalterium. — 526. vita sancti Cuthberti. — 527. Ysidorus de summo bono. — 528. 29. libri duo de sermonibus. — 530. liber de diversis significationibus. — 531. epistolae Cinnomanni. — 532. unum gradale. — 533. vita sanctae Katherinae. — 534. libellus de causis Quintiliani cum quibusdam sermonibus.

HII SUNT LIBRI QUI LEGUNTUR AD COLLATIONEM.

535. vitae patrum. — 536. diadema monachorum. — 537. Effrem cum vitis Egiptiorum. — 538. paradisus. — 539. speculum. — 540. dialogus. — 541. pastoralis, eximius liber. — 542. Ysidorus de summo bono. — 543. Prosper de contemplativa vita. — 544. liber Odonis. — 545. Iohannes Cassianus. — 546. decem collationes.

Catalogi veteres librorum ecclesiae cathedralis Dunelm. [Surtees Society n. 7]. London 1838 p. 1-10.

118. **Abbatia Cuissiaca = Cuissy.** saec. XII.

Libri S. Marie Cuissiaci.

1. 2. Duo volumina historiarum. — 3-5. tria volumina omeliarum. — 6. 7. duo volumina moralium (S. Gregorii in Iob). — 8. breviarium. — 9. passionarium. — 10. Augustinum super: Dixit Dominus. — 11. Ambrosium super: Beati immaculati. — 12. Augustinum super: Ad Dominum cum tribularer. — 13. Augustinum de confessionibus. — 14. Gregorius super Iezechielem. — 15. Rabanum super exodum. — 16. actus apostolorum. — 17. librum sancte Marie. — 18. Isidorum de summo bono. — 19. librum de Ihesu Nave. — 20. Origenem super leviticum. — 21. missale unum. — 22. graduale unum.

Serapeum XV Intelligenzblatt p. 101. ex Catalogue général des manuscrits des Bibliothèques des départements. I p. 96. (Paris 1849) ex codice, qui exstat Lauduni (Laon).

---

*) Thomas prior electus est anno 1162.

119. Mons Cassinus = Monte Cassino. saec. XII.

Ii sunt libri Casinenses . . . . 1. biblia I. — 2. 3. nocturnalia II. — 4. missale I. — 5. liber evangeliorum Mathei et Marci I. — 6. liber evangelii Iohannis I. — 7. liber evangeliorum Zacharie Crisopolite I. — 8. cantica Bernardi I. — 9. liber sermonum, qui incipit 'in exitu Israel' I. — 10. memoriale I. — 11. liber de officiis I. — 12. Seneca de beneficiis I. — 13. Lucanus I. — 14. collectaneus I. — 15. salterium I. — 16. biblia I. — 17. nocturnale breve totius anni I. — 18. Senecam magistri amici quem abemus pro alio Seneca monasterii in pignore I. — 19. summam magistri Guglielmi I. — 20. memoriale I. — 21. verbum abreviatum I. — 22. regulam cum sermonibus Innocentis I. — 23. liber legis Longobardorum Iohannis sancti Andree I.

A. Caravita i codici e le arti a Monte Cassino. II (1870) 175. 76. e cod. 390-477 fol. 187.

120. Monasterium S. Angeli ad Formas. saec. XII.

Ego frater . . . . . recepi de bibliotheca cum libris. 1. In primis eptaticum I. — 2. prophetarum I. — 3. regum I. — 4. paravole Salomonis I. — 5. actus apostolorum I. — 6-8. testus evangeliorum III. — 9. epistolarum I. — 10-14. omelie V. — 15-18. passionaria IIII. — 19. super genesis I. — 20. super Esaya I. — 21. super Iheremia I. — 22. super Ihezechiel I. — 23. super Daniel I. — 24. super duodecim prophetas I. — 25-27. moralie Iob III. — 28. super psalteria I. — 29. et alius qui incipit a voce mea. — 30. super Matheum I. — 31. Augustinus super Iohannem I. — 32. 33. super epistole Pauli II. — 34. 35. super apocalisis II. — 36. historia ecclesiastica I. — 37. 38. super epistole canonice II. — 39. super cantica canticorum I. — 40. regula I. — 41. super regula I. — 42. 43. dialogus sancti Gregorii II. — 44. dialogus sancti Martini I. — 45. vitas patrum I. — 46. collationes patrum I. — 47. diadema I. — 48. Smaragdus. pronostici I. — 49. collectarii I. — 50-69, salteria XX. — 70-72. ymnaria III. — 73-81. processionaria IX. — 82. . . . . . . I. — 83. 84. libella II. — 85-87. antiphonaria diei III. — 88-90.

antiphonaria de nocte III. — 100-2. et aliud I quod est in tria volumina. — 103-5. sacramentorum III. — 106. 7. missalia II. — 108-10. matricule III. — 111. 12. orationalia II. — 113. 14. orationalia defunctorum II. — 115. Ysidoru I. — 116. preceptu I. — 117. 18. breviaria II. — 119. 20. testus evangelia de nocte II. — 121-23. libri computum III. — 124. glosse novi et veteris testamenti I. — 125. aforismus Ypocratis I. — 126. glosse cum libro herbarum I. — 127. lapidarium I. — 128. liber medicinalis I. — *litteris paulo minutioribus*: 129. 30. nocturnales II. — 131. senteneiale I. — 132. oracionale de quadragesima I. — 133. librum psalterii ymnarium et orationale simul coniuncti I. — 134. nocturnale parvum cum orationale I. — 135. ystoria Alexandri. oracionale de benedicenda aqua I. — 136. Prudentii in flores psalmorum. expositiones psalmorum. liber parvus. in quo tractatur de diversis expositionibus I. — 137. canones I. — 138. librum ysagoge. Iohannicii de rebus naturalibus I. — 139. 40. flores psalmorum II. — 141. liber fabulalium.

dopnus Silvester. habet 142. ad summam super apocalissi I. — 143. et moralie Iob. I.

A. Ceravita. i codici e le arti a Monte Cassino II (1870) 180. 81 e cod. 49-215.

121. Bibliotheca Aquiscinctina = Anchin. saec. XII.

1. Macrobius unus. — 2. Plato de cosmopio I. — 3. Martianus Capella de nuptiis philologiae I. — 4-7. Boetii de consolatione philosophiae IIII. — 8. 9. de trinitate duo. — 10. Salustius I. — 11. Cassiodorus Senator de VII liberalib. artibus I. — 12. 13. item Cassiodori de orthographia II. — 14. Eucherius I de formulis. — 15. isagoge Porphyrii et periermeniae Aristotel. in uno libello. — 16. item periermeniae Aristotel. et comment. Boetii primae edition. super eas in uno volumine. — 17. isagoge Porphirii et comment. prim. edition. libri duo, secundae libri V super eas in uno volumine. — 18. item per se eadem prima editio. — 19. item secunda editio per se cum cathegoriis Augustini in uno volumine. — 20. item cathegoriae Augustini. — 21. item secunda editio incoepta in isagoge. — 22. 23. dialectica Martiani F. C. cum Eutitio I cum Platone altera. — 24. dialectica Augus-

tini. — 25. item eadem. — 26. periermeniae Apulei cum Platone. — 27. cathegoriae Aristotel. per se. — 28. item eaedem cathegoriae Aristotel. — 29. item cathegoriae eaedem et commentum Boetii super eas in uno volum. — 30. item comment. per se in uno volum. — 31. quaestiones Karoli ad Albinum de dialectica et rhetorica. Foca. — 32. item per se in alio volum de dialectica tantum.. — 33. item eaedem in alio. — 34. Marci Tullii Ciceronis libri duo de rhethorica, in legibus Romanorum et eiusdem libri VI ad Herennium. — 35. topica M. T. Ciceronis et commentum Boetii libri VI super ea, de dialectica et rethorica in uno vol. — 36. arithmetica una bona. — 37. item arithmetica unde prolog. deest. — 38. Aurelius de tonis et musica enchiriadis et musica Boetii in uno volumine. — 38. item musica Boetii. — 39. item musica Boetii. — 40. item musica Boetii cum musica enchyriadis. — 41. geometria minor cum Platone. — *Derogo illi, id est in parte detraho, abrogo illum, in omnino repudio.* — 42. (*Vualb.*) Donatus minor cum declin. et coniug. et pedibus. — 43. item (*Gan.*) Donatus minor cum his omnibus et coniug. — 44. item (*Dûr.*) minor Donatus. — 45. item (*ad ascellas*) alter minor et maior cum declin. coniug. et barbarismo et pedibus et genere declinationum. — 46. item (*Vet.*) alius maior cum pedibus, barbarismo et Priscianello. — 47. item alter (*de corio spisso*) minor et maior cum declin. coniug. et pedib. et barbarismo. — 48. item alius (*de veteri corio*) minor et maior cum pedibus et barbarismo et Priscianello et Beda de metrica arte et Serviello. — 49. item alter (*de pergam.*) maior cum Prisciano minore et Foca. — 50. item alter maior et minor cum declin. coniug. in quo sunt sinonima Ciceronis et barbarismus et Beda de metrica arte et Priscianellus et Focas et epistola Abbonis monachi et Priscianus de XII usibus; Virgilii et Pedesci duplex glosarius [*lege* versibus Virgilii *GB.*]. — 51. Remigius per se in uno volumine. — Remigius nec per se, — 52. Remigius in Donato minore et maiore cum glosario. — 53. item expositiones partium, pedum et Priscianelli. — 54. item constructio super partes. Remigius super pedes.

55. Expositio super Priscianum incoepta.

56. Euticius cum expositione Remigii in Foca et cum dialectica Martiani et Psio (Persio?). — 57. item Euticius

cum dialogo Franci et Saxonis. — 58. barbarismus unus per se cum enigmatibus Simphosii et Remigi in Beda de mor. — 59. item barbarismus cum pedibus. — 60-62. Bedae III per se cum Remigio sui expositore. — 63. Beda de quadrifario opere Dei unus. — 64. Beda de temporibus cum cronica et ratione signorum, pictis etiam ipsis signis. — 65. libellus unus de syllab. ad instruendos pueros. — 66. Priscianus minor. — 67. maior Priscianus de partibus unus. — 68. item idem unus perfectus. — 69. item Priscianus de constructione incoept. — Focas nullus per se. cum aliis libris III [*vide* 31. 49. 50]. — 70. 71. glosarii duo per se. — 72. long. lib. unus, in quo sunt glosarius declin. cum coniug. enigmata Simphosii. liber enigmatum Aldelmi. uersus de Sca Maria psp. Remig. in minore Donato. glosarius. Sedul. incoept. et multa de compoto lunae etc. — 73. Franci et Saxonis dialogus per se. — 74. libellus de modo metrorum et figuris numerorum. — 75. Marc. Plotius de metris imperf. — 76. epistola Abbonis et medicinalis versifice et Fulgent sine littīs et Daretis historia de excidio Troiae. — 77. epitome XII Virgilii. — 78. Cato cum Avieno I. — 79. cum Aratore. — 80. item cum Remigio in se et glosario. — 81. unus cum fabul. — 82. unus per se. — 83. Avienus I cum Catone [*num idem liber qui 78?*]. — 84. unus cum exceptionib. de metrica arte et dialogo Albini et Karoli. — Simphosius null. per se. cum aliis libris III. [*vide* 58. 72. 91]. — 85. 86. Aldelmus de laude virginitatis duo per se. — 87. et unus prosaice per se. — unus de enigmatibus in longo libro Psp. I. [*vide* 72]. — 88. cum Sedulio unus. — 89. cum Aratore unus. — item in alio Aratore. — 90. unus in longo libro. — 91. unus cum Simphosio. — 92. I per se. — 93. Sedulius I cum Iuvenco. — 94. item Sedulius cum Iuvenco. — 95. unus cum pspo [Prospero]. — 96. unus per se. — 97. et unus imperfect. — 98. 99. Iuvenci duo cum Sedulio. — 100. Prudentius I cum Sergio de litteris. — 101. unus cum synonimis Ysidori. — 102. unus per se, pictus. — 103. unus per se glosatus. — 104. unus cum Prudentio. apotheosin et amartinigenis [*sic*]. — 105. Prudent. ymnor. imperfect. — 106. Milo unus cum Sci. Amandi vita metrice composita. — 107. alius per se. — 108-10. Aratores III. — 111. Fortunatus I ymnor. et de vita Sci. Martini. — 112-16. Persii V. — 117. Iuvenalis unus. — 118. item ex-

positio Iuvenal. per se. — 119. Statius unus. — 120. Oratius unus. — 121. Lucanus unus. — 122. 23. Virgilii duo integri. — 124. bucolica et georgica per se. — 125. Terentius unus. — 126. alius imperfectus. — 127. vita Sci Germani metrica et Sci Ursmari et liber de astrolabio et regulae minutiorum.

Serapeum V (1844) 236-39 secundum Reiffenberg in Bulletin de l'académie de Bruxelles tom. IX n. 11. e fol. 108 codicis olim bibliothecae Aquiscinctinae, hodie Bruxell. 539 (= 1828-30) vide Fra. Ios. Mone Quellen u. Forschungen I (1830) 312-3.

122. Monasterium Murense = Muri. saec. XII.

Libros autem, qui hic sunt, subsequens breviculus pandit. Totum vetus testamentum est hic: In uno quippe libro sunt quinque libri Moyse et Iosue et liber Iudith et Ruth. Deinde prophete, id est Ysaias, Iheremias, Ezechiel, Daniel et libri duodecim prophetarum. — 2. in alio autem libro sunt quatuor libri regum, et Iob et Thobias et Iudith et Hester et duo libri Machabeorum et parlipomenon et Esdras. — 3. item in alio libro sunt parabole Salomonis, ecclesiastes, cantica canticorum, liber sapientie, liber Iesu, filii Syrach. — 4. 5. deinde de novo testamento sunt hic duo plenaria, unum ab invicem est divisum. — 6. item in alio libro sunt sermones sancti Augustini et alia quedam et actus apostolorum et apocalipsis, epistole Pauli et VII canonice epistole. — 8. item in alio libro habentur passiones apostolorum id est Petri et Pauli, Andree, Iohannis, Iacobi, Thome, Bartholomei, Thathei, Symonis, Philippi, Iacobi, Marci. — 9. item in alio libro sunt vita sancti Silvestri, Gregorii, minor Mauricii et alia quedam, tractatus sancti Augustini in epistolam Iohannis, sermo in exaltatione sancte crucis, vita sancti Martini, Briccii, Galli, Othmari, Verene, Nicolai, Goaris, Victoris et Ursi, Felicis et Regule, Pelagii, sermones in assumpsione et in nativitate sancte Marie. — 10. item in alio libro continentur vita sancti Pauli primi heremite, Antonii, Hilarionis, Malchi et alia. dialogus sancti Gregorii, vita sancti Meginradi et alia. — 11. item in alio volumine sunt vita sancti Uodalrici, translatio Benedicti, inventio sancti Stephani, vita sancti Sebastiani, Augustini, Ianuarii, Cristoferi, Basilii, Praxedis, vita sancti Eucharii, Paulini. item vita sanctorum patrum. — 12.

item in alio libro sunt vita sancte Lucie virginis, Odilie, de Abraham heremita, de nepti eius Maria, de sancta Afra, de sancta Maria Egyptiaca, ordo de missa, Paschasius. — 13. item in alio volumine sunt vita sancti Blasii, Agnetis, Vincentii, Agathe, Valentini, Alexandri pape, Viti, Iohannis et Pauli, Sixti, Ciriaci, Laurencii, Cornelii, Cipriani, Leodegarii, Dyonisii, Cecilie, Clementis, Alexii, ethimologie verborum, vita sancti Martialis. item maior vita sancti Gregorii pape. — 14. item in alio libro sunt vita sancti Eustachii, Leonhardi, Gangalfi. — 15. item liber miraculorum et in ipso Romanus ordo, qui vocatur micrologus et versus de sancta Maria Egyptiaca. — 16. item dyadema monachorum et vita sancti Iohannis Eleymonis. — 17. item omeliarum liber maior. — 18. item minor. — 19. item omelie sancti Gregorii super Ezechielem, — 20. moraliorum liber primus, qui continet tres partes, — 21. secundus, qui continet duas, — 22. tertius, in quo est ultima. — 23. item Iheronimus super epistolam ad Hebreos et in ipso libro expositio Bede super VII epistolas et super actus apostolorum et super apocalipsim. — 24. item expositio Iheronimi super psalterium. — 25. item Ambrosius de principio. — 26. item epistole Pauli et VII epistole canonice. — 27. item Augustinus super Iohannem. — 28. item expositio Augustini super primam partem psalterii. — 29. item super secundam. — 30. item super tertiam. — 31. item Augustinus de verbis Domini et de verbis apostolorum et physologus [*sic*]. — 32. item Augustinus de sermone Domini in monte habito. — 33. item Augustinus de penitentia et alia. — 34. item occupationes Hugonis et Augustini epistola ad comitem. — 35. item Ysydorus super V libros Moysi. — 36. item magnus Ysyderus. — 37. item liber Ysyderi, qui incipit: summum bonum, et in ipso Cyprianus de XII abusivis seculi. — 38. item synonima Ysyderi. — 39. item omelie Cesarii. — 40. item Paterius. — 41. item martirilogium et liber Effrem in volumine. — 42. item aliud martirilogium et nomina defunctorum. — 43. item liber regule. — 44-48. sunt etiam hic missales libri V. ex hiis tres pleniter scripti sunt, quartus vero habet graduale cum orationibus, quintus tantum orationes habet. — 49. 50. et duo lectionarii, unus cum lectionibus habet et ewangelia. — 51. est et ewangelicus liber — 52-55. et quatuar [*sic*] gradualia. ex his unum mu-

sice notatum est. — 56. 57. et duo libri cum versibus offertoriorum, ex his unus musice notatus est — 58-60. et tres anthiphonarii, ex quibus unus musice notatus est — 61-70. et X sequencinarii, ex his habent tres versus offertoriorum, unus etiam, unus musice est notatus. — 71-83. et XIII psalteria, duo ex his habent ymnos. — 84-88. sunt et hic quinque nocturnales libri, quorum primus habet tantum lectiones ab adventu Domini usque ad pascha, secundus autem a pasca usque ad adventum Domini, tertius vero habet tantum lectiones de sanctis per circulum anni, alii duo pleniter scripti sunt. — 89. 90. sunt etiam duo cursinarii. — 91-93. et tres benedictionales libri, ex his unus habet obsequium mortuorum. — 94. et unus breviarius. — 95. 96. item duo penitentialia. — 97. expositio super quatuor ewangelistas. — 98. ordo episcopi. — 99. 100. duo libri de coswetudine monachorum, — 101. liber Iob cum glosis. — 102. glosa super epistolas Pauli. — 103. gose [*sic*] super apocalipsim et cantica canticorum. — 104. glose super Matheum, — 105. glose super Priscianum. — 106. Priscianus. — 107. 8. duo libri Prudentii, et in uno ex his psichomachia. — 109. Sedulius in uno volumine. — 110-12. tres libri Aratoris. — 113. Prosper. — 114. constructiones Prisciani. — 115. Higinus. — 116. Cato et Avianus in uno libello. — 117. Esopus. — 118. 19. duo libri de Walthario. — 120. 21. duo libri Homeri. — 122. Maximianus. — 123. Persius. — 124. conpotus. — 125. Helpricus. — 126. Donatus. — 127. Martialis. — 128. Ovidius epistolarum. — 129. Salustius. — 130. Statius Achilles [*sic*]. — 131. dyaletica [*sic*]. — 132. liber divisionum. — 133. liber questionum. — 134. glose de decem predicamentis. — 135. musica Hupaldi et geometrica. — 136. musica Wilhelmi. — 137. musica Bern. — 138. musica Ottonis. — 139. regule de generibus. — 140. nove regule de primis sillabis, regule de ultimis sillabis. — 141. rethorica. — 142. est etiam hic quedam mappa mundi. — 143. Theodolus. — sunt adhuc hic opuscula libellorum satis utilia, que oportet servare et meliorare et non destruere, quia nos non potuimus ea hic sigillatim describere. Libros autem oportet semper describere et augere et meliorare et ornare et annotare cum istis, quia vita omnium spiritalium hominum sine libris nichil est.

Quellen zur Schweizer Geschichte III 2. M. Kiem, d. Kloster Muri im Kanton Argau p. 51-55.

123. Obrenkilch. saec. XII.

De libris qui sunt in Obrenkilch. [*in margine.*]

Libri autem, qui ibi sunt, isti sunt: 1. missalis liber cum leccionibus et ewangeliis — 2. nocturnalis plenus — 3. graduale 4. psalterium — 5. liber regum — 6. quadraginta omelie. — 7. benedictionalis liber — 8. ymnarius — 9. sequencionarius.

Quellen zur Schweizer Geschichte III. 2. Kiem. Kloster Muri p. 56.

124. Stederburg. saec. XII.

Hi sunt libri S. Iacobi et S. Christophori ecclesiae in Stederborch.

1. liber genesis. — 2. bibliae. — 3-5. tria kalendaria, in quibus continetur de passionibus sanctorum. — 6. liber de pastorali cura. — 7. liber de moralibus beati Iob. — 8. liber b. Gregorii super Ezechielem. — 9. liber qui vocatur dialogus. — 10-12. tres libri de homiliis, duo antiqui et unus novus. — 13. liber, qui vocatur de divinis officiis. — 14. 15. duo libri dominae de Peyna, unum plenarium et unus liber, in quo continetur Paulus et actus apostolorum. — 16. 17. duae regulae, antiqua et nova, quae vocantur expositiones. — 18. 19. duae aliae regulae, in quibus legetur ad capitulum. — 20. liber, qui vocatur Smaragdus, in quo continentur homiliae totius anni, qui legetur per totum annum in singulis septimanis, nisi in nataliciis sanctorum, tunc legetur in kalendariis. — 21. et unus liber, in quo legetur in pascha et in assuntione sanctae Mariae. — 22. et liber antiquus de actibus apostolorum. — 23. et liber de singulis quaternionibus compositis [compositus?], in quo continetur de S. Cristophoro: et Maria stabat ad monumentum. — 24. 25. duo libri S. Augustini, unus magnus quem domina de Ovesvelde scribi fecit et unus parvus de vita ipsius. — 26-30. quinque gradualia in choro dominarum. — 31-33. tria matutinalia in choro dominarum. — 34. 35. duo antiphonaria in choro dominarum. — 36. et unus liber, qui vocatur flos virginum — 37. et liber, qui vocatur Ephrem. —

38. et liber: in principio. — 39. et evangeliorum secundum Marcum. — 40. et liber de ordine totius anni. — 41. et liber de miraculis sanctae Mariae. — 42. et liber Ave Maria. — 43. et liber domini Bodonis — 44. liber sancti Iacobi. — 45. speculum ecclesiae. — 46. liber de canticis.

Additamentum ad chronicon Stederburgense in Leibnitii scriptorum rerum Brunsvicensium tom. I (1707) 870.

125. Monasterium S. Vedasti Atrebatense = Arras. saec. XII.

Libri philosophice artis et auctores beati Vedasti hi sunt: 1. 2. duo Virgilii. — 3. 4. duo Lucani. — 5. unus Oratius. — 6. Priscianus unus. — 7-9. Boetii III. — 10. Boetius in periermeniis Aristotelis. — 11. commentum in ysagogis Porfirii. — 12. item commentum periermeniarum Aristotelis de Greco in Latinum translatum. — 13. dialectica Augustini et decem predicamenta et Arator in uno volumine. — 14. item alius Arator et Prosper in uno volumine. — 15. liber rethoricorum Tulii Ciceronis, decem predicamenta Aristotelis in uno volumine. — 16. item decem predicamenta Arist. et commentum Boecii super ea. — 17. topica Tullii Ciceronis libri III. — 18. liber Euricii, liber Probi per versus, Boetius de musica, Aurelianus de laude musice discipline, versus Hubaldi ad Carolum imperatorem, Macrobius de sumnio Scipionis, divisio mathematice, Sedulius et Iuvencus in uno volumine. — 19. Terentius. — 20. ciclus Dionisii. — 21. glosarius et maior Donatus. — 22. somnium Scipionis. — 23. passionalis medicinalis libri IV. — 24. calculatio Albini. — 25. excerptum de metrica arte. — 26. item alius de eadem arte.

Libri divini hi sunt: 27. Augustinus super 'beatus vir' idem super 'quid gloriaris'. item super 'deus iudicium', item super 'domine exaudi'. — 28. Augustinus super Iohannem. — 29. 30. Augustini duo in cena. — 31. 32. Augustini super genesin ad litteram duo. — 33. Augustinus de pastoribus. — 34. Augustinus de sermone Domini in monte. — 35. 36. Augustinus de civitate Dei in duobus voluminibus. — 37. Aug. retractationum. Aug. soliloquiorum. questiones Augustini in genesim. Aug. contra quinque hostium genera. Aug. contra quinque hereses. Aug. de trinitate. Aug. confessionum. Aug. de libero arbitrio.

Aug. de concordia evangelistarum. Aug. de verbis Domini. Aug. super epistolam Iohannis. Aug. de bono coniugali. Aug. de fide simboli ad Laurentium papam. questiones Augustini in genesi et passio beati Sebastiani in uno volumine. — 38. Aug. ad Paulinum de videndo Deo. questiunculae super euvangelia de dictis Augustini, Gregorii, Ieronimi et ceterorum. — 39. Aug. de natali Domini. — 40. enchiridion — 41. Aug. sermones de resurrectione Domini et liber Pascasii de spiritu sancto in eodem. — 42. 43. questiones Orosii et responsiones Augustini in duobus libris — 44. Augustini sermones de festivitatibus sancte Marie et de disciplina christiana et Cyprianus de duodecim abusibus, de bono mortis et multa alia in eodem. Omnes numero triginta IIII^or^. — 45. Ieronimi libri hi sunt: Ieronimus super psalterium. — Ieronimus super XII prophetas — 47. epistolarium Ieronimi. — 48. Ieronimus super Ysaiam.

49. 50. Ieronimi super Ieremiam duo. — 51. Ieron. in Amos. — 52. Ieron. super Danielem. — 53. Ieron. super IIII evangelia. — 54. moralia Gregorii in uno volumine. — 55-59. item in quinque volumina. — 60. vita sancti Gregorii. — 61. omeliarium Gregorii. — 62. register Gregorii. — 63. Gregorius super Iezechielem. — 64. 65. dialogi Gregorii II. — 66. pastoralis Gregorii. — 67. Ambrosius de trinitate. — 68. Ambrosius super 'beati immaculati'. — 69. Ambr. super Lucam. — 70. Amb. de officiis divinis. — 71. Ambr. de initiis. — 72. Iohannes Cassianus in VII collationibus. — 73. 74. II libri sententiarum. — 75. 76. pronosticon II. — 77. 78. sermonum Cesarii ad monitum libri II. — 79. Hanno in apocalipsim. — 80. Eucherius verecundus presbiter in cantico exodi. — 81. Amalarius de officiis. — 82. Amalarius archiepiscopus. — 83. tractatus sancti Dionisii. — 84-103. libri passionum et vitarum XX. — 104. Burchardus. — 105. gesta pontificum Romanorum. — 106. sentencie patrum Scotice. — 107. vitas patrum ad hortationes patrum. — 108. gesta Francorum. — 109. 10. II penitentiales. — 111-16. VI epistolae Ludovici imperatoris. — 117. Rabanus in Iudith. — 118. Rabanus ethimologicon. — — 119. Rabanus Maurus. — 120. apollogeticus Gregorii. — 121. Paterius Athanasius de trinitate. — 122. Potamius contra perfidiam Arrii. — 123. Paschasius in lamentationes. — 124. omeliarium Bede. — 125. Beda super Lucam. — 126. Beda

in gestis Anglorum. — 127. Beda in actus apostolorum et apocalypsin. — 128. Beda in VII epistolis canonicis. — 129. Beda in canticis canticorum. — 130. Beda de tabernaculo Dei. — 131. Origenis in cantica canticorum. — 132. Origenis in genesim. — 133. Isidorus in genesim. — 134. tripartita historia. — 135. Isidor. ethimologicon. — 136. Isidor. ad Florentinam sororem suam. — 137. historiae Friculfi. — 138. Friculfus super epistolas Pauli. — 139. Iohannes ad imperatricem. — 140. vitae sacerdotum. — 141. Albinus de vera fide. — 142. Prosper Fulgentius. — 143. Claudius in Matheo. — 144. Iohannes Chrisostomus. — 145. Iohannes os aureum. — 146. 47. II Hanno super epistolas in duobus voluminibus. — 148. Paschasius de corpore Christi. — 149. Iohannes Constantinopolitanus de cordis compunctione. — 150. sermones eiusdem. — 151. item de psalmo quinquagesimo. — 152. Egesippus. — 153. historia ecclesiastica. — 154. Anselmus de veritate. — 155. vita Anselmi. 156. vita sancti Benedicti. — 157. regula clericorum. — 158. Eusebius de corpore Christi. — 159. orationes sancti Vedasti. — 160. Effrem glose psalterii. — 161. lib. de diversis virtutibus. — 162. lib. scintillarum. — 163. exameron Ambrosii. — 164. cur Deus hómo?. — 165. expositio super leviticum. — 166. Iohannes super epistolam ad Hebreos. — 167. Remigius de ordine misse.

A. d'Héricourt in Bibliophile Belge VI (1850) 214-18. Serapeum XI (1850) Intelligenzbl. 9-11.

126. Ecclesia Dunelmensis = Durham. 1195.

LIBRI DICTI HUGONIS EPISCOPI†.

Habet eciam ecclesia ex dono dicti Hugonis episcopi 1. unum librum pontificale. — 2-5* unam bibliam in IV magnis voluminibus. — 6. 7. aliam bibliam in duobus voluminibus. — 8. decreta. — 9-14.* III paria sententiarum. — 15-22. IV psalteria glosata et IV non glosata — 23-28. III paria epistolarum Pauli glosata. — 29-31. moralia in tribus voluminibus. — 32. scolasticam historiam. — 33. Gregorianum. — 34. IV ewangelistae glosatae in diversis voluminibus. — 35. Iohannes glosatus. — 36*.

---

† Hugo Pudsey episcopus Dunelmensis a. 1195 mortuus est.

* libri asterisco notati hodie extant.

quinque libri Moysi glosati. — 37. exodus glosatus. — 38. XII prophetae glosati. — 39. Ysaias glosatus. — 40. liber ewangelicarum expositionum. — 41. Sedulius. — 42. epistola Petri Blesensis. — 43. ductus est Ihesu in desertum. — 44. decreta Yvonis. — 45. itinerarium Clementis. — 46. Ysidorus ethimologicus. — 47. Ambrosius de officiis. — 48. Solinus de mirabilibus mundi. — 49. liber unde malum. — 50. Iohannes Cornubiensis de homine assumpto. — 51. sermones Petri Ravennatis. — 52. Tullius de amicitia. — 53. ewangelium Nicodemi. — 54-56. tria benedictionalia — 57. unum missale. — 58. mappa mundi. — 59. 60. duo Prisciani. — 61. 62*. retoricae duae. — 63. Claudius magnus. — 64. versus Moysici monachi. — 65. vita Orni Simplicis. — 66. abbreviatio scolasticae historiae. — 67-75. V antiphonaria et IV gradalia.

Catalogi veteres ecclesiae cathedralis Dunelm. (Surtees Society N. 7) p. 118-19. Wills and Inventories 1835 p. 4.

127. **Beccum = Bec.** saec. XII.

TITULI LIBRORUM BECCENSIS ALMARII.

Libri beati Augustini episcopi: 1. in uno volumine super Iohannem sermones CXXIIII. — 2. in alio de civitate Dei lib. XXII. — 3. in alio enchiridion liber unus. de doctrina Christiana libri III. simbolum ab eodem dictatum. disputatio contra Felicianum hereticum de trinitate. de perfectione iusticie liber unus de natura et gracia liber unus. epistola eiusdem ad Valentinum. de gracia et libero arbitrio liber unus. de conceptione et gratia liber unus. epistola Prosperi ad eum. epistola Hilarii Ardurensis ad eum. de predestinatione sanctorum liber I. de bono perseverantie liber I. — 4. in alio contra Faustum Manicheum lib. II. de mendatio lib. I. contra mendatium lib. I. de cura pro mortuis gerenda lib. I. de vera religione lib. I. de natura et origine anime ad Renatum liber I. ad Petrum presbiterum de eadem re liber I. ad Vincentium Victorem de eadem re libri II. sermo Arianorum. contra eumdem sermonem liber unus. de utilitate credendi liber I. contra adversarium legis et prophetarum lib. II. liber qui appellatur yponnosticon. — 5. in alio de trinitate lib. XV. — 6. in alio sermo de pastoribus. sermo de ovibus. de baptismo adversus Donatistas libri VII. de baptismo

parvulorum libri II. epistola Augustini ad Marcellinum de unico baptismo liber unus. de spiritu et littera liber I. — 7. in alio super genesim ad litteram lib. XII. — 8. in alio de consensu evangelistarum lib. IIII. de sermone Domini in monte lib. II. sermo de verbis Domini qui dixerit: 'blasphemia contra spiritum sanctum non remittitur ei'. sermo de X plagis Egypti et de X preceptis Dei. — 9. in alio sermo de X cordis. sermo de disciplina Christiana. de penitentia lib. I. de cathecizandis rudibus lib. I. soliloquium lib. II. de libero arbitrio voluntatis lib. III. Seq. Genisii (?) contra Manicheos lib. II. adversus Manicheos contra epistolam fundamenti lib. I. — 10. in alio super primam partem psalmorum. — 11. in alio super secundam. — 12. in alio super tertiam. — 13. in alio contra Iulianum hereticum lib. VI. contra quinque hostium lib. I. de agone Christiano lib. I. epistola Ysidori episcopi de X Hebreis nominibus salvatoris. sermo Cipriani episcopi de opere et eleemosina. sermo eiusdem de oratione dominica. liber Baruc. exemplum epistole Ieremie.

14. in alio confessionum libri XIII. — 15. in alio de quantitate anime lib. I. super epistolam Iohannis tractatus decem. — 16. in alio retractationum lib. II. de moribus ecclesie et de moribus Manicheorum lib. II. expositio eiusdem super canticum Salomonis. de mulieri forti et VII alii eiusdem sermones et aliorum decem et VII. — 17. in alio contra Pelagianos ad papam Bonifacium lib. IIII. — 18. in alio eiusdem sermones de simbolo IIII et de resurrectione XI et multi alii. — 19. in alio epistole eiusdem et in eodem de VI questionibus lib. I. item ad Bonifacium lib. I. item ad Paulinum de videndo Deo lib. I. item de presentia Dei ad Dardanum lib. I. — 20. in alio de verbis Domini et de verbis apostoli et de psalmis sermones LXXXIX. — 21. in alio super epistolam ad Romanos et super primam ad Corinthios. — 22. in alio super epistolas ceteras apostoli. — 23. in alio de bono coniugali lib. I. de nupciis et concupiscentia lib. II. contra Parmenianum lib. III. contra Petilianum lib. III. — 24. in alio contra achademicos lib. III. de vita beata lib. I. de ordine lib. I. de duabus animabus lib. I. de regula fidei vere lib. I. sermones IIII. liber de conflictu vitiorum et virtutum. omelie Cesarii X. regula clericorum. — 25. in alio de nuptiis et concupiscentia lib. I. sermones III. de predestinatione di-

vina lib. I. de viduitate lib. I. de continentia lib. I. epistole ad Sixtum due. questionum Orosii lib. I. contra partem Donati post gesta lib. I. annotationes in Iob lib. I. de fide et operibus lib. I. de regula vere fidei lib. I. de fide ac simbolo lib. I. ad Ianuarium lib. II. in eodem: sermones plures Augustini, Iohannis et aliorum quorumdam. — 26. in alio contra Cresconium lib. IIII. item in eodem gesta altercationis beati Augustini contra Maximinum Arianorum episcopum. item contra eumdem Maximinum lib. II. — 27. in alio de LXXXIII questionibus lib. I. sententie ab eodem dictate XXI. sermo eiusdem de Epicureis et Stoicis. item alius sermo de eo quod dictum est a Domino ad Moysem 'ego sum qui sum'. de natura boni lib. I. contra Manicheos lib. I. expositionis quarumdam propositionum ex epistola Pauli ad Romanos lib. I. — 28. in alio de magistro lib. I. de divinatione demonum lib. I. de penitentia lib. I. de agone Christiano lib. I. de immortalitate anime lib. I. de patientia lib. I. de heresibus lib. I. electio et ordinatio Eraclii presbiteri successoris sancti Augustini ab eodem Augustino facta et gestis ecclesiasticis confirmata. omelie eiusdem XVIII in apocalipsim Iohannis. liber de testimoniis divinarum scripturarum qui appellatur speculum qui non est beati Augustini. — 29. de novo testamento ad Honoratum lib. I. de vita Christiana lib. I. ad Simplicianum lib. II. ad Casulanum presbiterum de ieiunio sabbati lib. I. de questionibus evangeliorum lib. II. de VIII Aulercii questionibus lib. I. — 30. in alio speculum. — 31. in alio locutiones super eptaticem lib. VII. — 32. in alio questionum lib. VII. — 33. in alio de musica lib. VI. in eodem Cassiodorus de ortographia. — 34. in alio enchirid. lib. I. de disciplina Christiana lib. I. in eodem tractatus beati Cipriani de oratione dominica. — 35. in alio de opere monachorum lib. I. item de expositione epistole ad Galatas lib. I. item de origine anime lib. I. item de sententia Iacobi apostoli lib. I.

Libri sancti Gregorii: 36. in uno volumine reg. libri XIIII. — 37. in alio super Ezechielem lib. II. XL omeliarum lib. II. pastoralis cure lib. II. regula sancti Benedicti. — 38. in alio super Ezechielem lib. II. — 39. in alio dialogorum lib. IIII. pastoralis cure lib. II. — 40. in alio liber Iob moralium tres prime partes lib. XVI. — 41. in alio ultima pars

Iob et moralium tres postreme partes lib. XVIII. — 42. in alio Paterius ex dictis beati Gregorii super vetus testamentum. — 43. in alio Paterius super novum.

Libri Origenis: 44. in uno volumine super epistolam ad Romanos lib. X. — 45. in alio super leviticum omelie XVI. — 46. in alio super vetus testamentum.

Libri sancti Ambrosii: 47. in uno volumine de fide ad Gratianum imperatorem lib. IX. de misteriis lib. I. de sacramentis sermones VI. — 48. in alio de Isaac et anima lib. I. de bono mortis lib. I. de virginitate lib. III. de viduis lib. I. de virginibus lib. I. exhortatio virginitatis. sermo eiusdem de perpetua virginitate sancte Marie. de fuga seculi lib. I. de media nocte surgendo lib. I. contra Novatianos de penitentia lib. II. de Iacob lib. II. de Ioseph lib. I. de benedictionibus patriarcharum lib. I. de ieiunio lib. I. de observantia episcoporum lib. I. de paradiso lib. I. epistola ad Vercellenses. — 49. in alio de observantia episcoporum. in eodem epistole eiusdem. — 50. in alio super Luce evangelium lib. X. — 51. in alio de officiis ministrorum lib. III. exameron eiusdem in eodem. — 52. in alio de consolatione Valentiniani imperatoris lib. I. item de excessu fratris sui lib. II. item lib. I. de XII abusivis seculi. item lib. I. de Abraham. item lib. I. de eo quod Salomon ait: 'Tria sunt impossibilia mihi et quartum quod non valeo agnoscere'. item lib. I de penitentia David regis.

Libri sancti Hieronimi: 53. contra Iovinianum lib. II. apologeticus lib. I. contra Helvidium lib. I. ad Eustochiam [*sic*] virginem lib. I. de virginitate. super ecclesiastem expositionis lib. I. — 54. in alio epistole eiusdem. in eodem continentur libri ipsius de prodigo et frugi lib. I. ad Amondum presbiterum de diversis questionibus lib. I. ad Pammachium de optimo genere interpretandi lib. I. apologeticus ad eumdem. contra Helvidium de perpetua virginitate sancte Marie lib. I. contra Vigilantium lib. I. de XII questionibus ad Hedibiam. de XI questionibus ad Algasiam lib. I. disputatio de ratione anime per dialogum sumpta ex dictis beati Augustini et Ieronimi. item lib. I. beati Augustini de origine anime ad Ieronimum. item alius liber beati Augustini ad eumdem de eo quod scriptum est: 'Qui totam legem servaverit' et quedam epistole eiusdem Augustini ad eumdem Ieronimum. —

55. in alio super Eziechielem lib. XIIII. — 56. in alio super Ieremiam lib. VI. — 57. in alio super Isaiam lib. XVIII. — 58. in alio dialogus contra Pelagianos lib. III. super epistolam ad Titum lib. I. super epistolam ad Philemonem lib. I. dialogus contra Luciferianos lib. I. de spiritu sancto, quem transtulit in Latinum de Greco. lib. Didimi I. de vita Pauli heremite lib. I. de vita sancte Paule lib. I. de vita sancti Hilarionis lib. I. de Malco monacho lib. I. — 59. in alio super VII prophetas primos. — 60. in alio super quinque prophetas novissimos et super Danielem. — 61. in alio super Matheum. in hoc etiam Hilarius super eumdem evangelistam. — 62. in alio de Hebraicis questionibus super genesim lib. I. de distantiis locorum lib. I. de interpretationibus Hebraicorum nominum lib. I. de Hebraicis questionibus in libro regum lib. I. de eadem re super paralipomenon lib. I. quidam tractatus de X temptationibus que in principio deuteronimi notantur. expositio cantici Debbore. expositio lamentationum Ieremie. expositio de VII ebdomadis Danielis. successiones Romanorum pontificum transmisse beato Ieronimo a Damaso papa. sunt etiam plures alie sententie. — 63. in alio de illustribus viris cum adiectione Gennadii lib. I. item in epistolam ad Galatas lib. III. item super epistolam ad Ephesios lib. III. — 64. in alio de mansionibus filiorum Israel lib. I. item contra Rufinum. contra eumdem lib. II. item eiusdem contra Rufinum lib. II. item epistole ipsius ad Principiam una, ad Demetriadem virginem una et ad Ctesiphontem una et alie plures.

Libri beati Isidori: 65. in uno volumine ethimologiarum lib. XX. — 66. in alio de summo bono lib. III. — 67. in alio contra Iudeos lib. III. in eodem super eptaticem lib. VII. — 68. in alio de summo bono lib. III. sinonima eius lib. II. liber Alcuini de vitiis et virtutibus. liber scintillarum. — 69. in alio lib. VII. super eptaticem. in eodem Alcuinus super canticum canticorum.

Libri Bede presbiteri: 70. in uno volumine super Marcum lib. I. — 71. in alio super Lucam lib. VI. — 72. in alio super actus apostolorum lib. II. — 73. in alio expositio super epistolas canonicas. item expositio apocalipsis Iohannis apostoli edita a Berengaudo viro eruditissimo. item liber Lanfranci archiepiscopi Cantuarensis de corpore et sanguine Domini contra Berengerium Turonensem. — 74. in alio super

apocalipsim lib. III. item de tabernaculo lib. III. item super Tobiam lib. I. — 75. in alio capitula lectionum super eptaticem. — 76. in alio super cantica canticorum. lib. VI. — 77. in alio de temporibus lib. I maior. item epistola ipsius de equinoctio. in eodem liber Albrici (Helprici) de compoto lune. — 78. in alio martirologium. in eodem regula sancti Benedicti. — 79. in alio historia Anglorum lib. V. de temporibus liber minor. de naturis rerum lib. I. lib. Gilde sapientis de excidio Britannie. vita sancti Neoti que in capite ponitur. — 80. in alio lib. Albrici de compoto. — 81. in alio epistole Laufranci. in eodem epistole Fulberti Carnotensis et Hildeberti Cenomanensis episcopi. in eodem liber Ernulfi de incestis coniugiis. item IIII questiones divine solute ab eo.

Libri Anselmi archiepiscopi Cantuarie: 82. in uno volumine. monologium lib. I. proslogion lib. I. orationes eiusdem. lib. de grammatico. epistola ad Urbanum papam de incarnatione verbi. — 83. in alio tres tractatus de veritate, de libertate arbitrii, de casu diaboli. Deus homo lib. II. de conceptu virginali lib. II. de processione spiritus sancti. — 84. in alio epistole eiusdem ad diversos.

Iohannes heremita Cassianus: 85. in uno volumine collationes patrum XXIIII. — 86. in uno volumine. admonitio Basilii ad monachum. instituta Basilii. Pomerii de vita contemplativa lib. III. — 87. in uno vite patrum veteres et Ysidori sinonima et pars libri qui vocatur diadema monachorum. — 88. in uno volumine concordia regularum. — 89. in uno volumine Haimo super Ysaiam. — 90. in uno libri beati Dionisii. — 91. in uno vol. pronosticon Iuliani. — 92. in uno libellus Wimondi de corpore et sanguine domini. — 93. in uno Iosephus antiquitatum lib. XIIII. — 94. in alio antiquitatum lib. VI et de Iudaico bello eiusdem lib. VII. — 95. in uno ecclesiastica historia Eusebii Cesariensis episcopi quam transtulit Rufinus de Greco in Latinum lib. XI. — 96. in uno alia historia ecclesiastica que dicitur tripartita lib. X. — 97. in uno historia Egisipi lib. VI. — 98. in uno historia Orosii lib. VII. in eodem Trogus Pompeius epitome XLVI. item in eodem historia Langobardorum lib. V. — 99. in uno vol. vita sancti Nicolai et miracula eius et translatio eiusdem. — 100. in uno dicta beati Gregorii pape super cantica et vita domni Herluini abbatis et vita beati Anselmi archiepis-

copi Cantuarensis. — 101. in uno elucidarius et apocalipsis et cantica canticorum. — 102. in uno de vitiis lib. III et Ysidori sinonima lib. II et lamentum penitentie eiusdem et regula fidei versifice composita. — 103. in uno vol. continentur II libri de expositione ecclesiastici officii tam diurnalis quam nocturnalis editi ab Amalario viro apperitissime erudito. item epistola eiusdem ad Ieremiam de nomine Iesu. item epistola eiusdem ad Guntardum. item epistola eiusdem ad Nectonem abbatem de seraphim et cherubim.

Libri beati Iohannis cognomine Chrisostomi: 104. in uno vol. de reparatione lapsi lib. I. item eiusdem ad Demetrium de compunctione cordis lib. I. item de eadem re ad Stelechium lib. I. item omelia eiusdem de subscriptione I[i] psalmi. item omelia eiusdem de ipso I[o] psalmo. Item contra Iudeum lib. Gisleberti Crispini abbatis Westimonasterii. item eiusdem de Simoniacis et de veritate corporis et sanguinis Domini. item eiusdem sermo in dedicatione ecclesie. item omelia eiusdem super 'cum ingressus Iesus' item eiusdem epistole III.

Libri beati Cipriani episcopi et martyris: 105. in uno vol. epistole eius numero XVI. in eodem lib. eiusdem de vitiis seculi ad Donatum. item eiusdem lib. I ad Demetrianum. item eiusdem lib. I de exhortatione martirii ad Fortunatum. — 106. sermo eiusdem de zelo et livore. item sermo eiusdem de penitentia. item eiusdem libri de mortalitate. item eiusdem lib. de habitu virginum. item lib. eiusdem de ecclesie catholice unitate. item lib. eiusdem de lapsis. item in eodem lib. de simbolo fidei ad Laurentium. item beati Cipriani ad Quirinum lib. II.

Libri Fulgentii: 107. in uno vol. libri XXIII. — 108. item chronica ab origine mundi usque ad imperium Heraclii. item expositio super lib. geneseos usque ad illum locum, ubi dicitur: 'clamor Sodomorum'. — 109. item expositio prologorum beati Ieronimi quos in translatione et in expositione librorum veteris testamenti fecit. item expositio benedictionum XII patriarcharum. item quedam prophetie Sibille que de imperio Romano et fine seculi predixit.

Libri beati Athanasii episcopi: 110. in uno vol. de trinitate. lib. I. de unitate trinitatis. lib. II. de unico nomine divinitatis. lib. III. de assumptione hominis. lib. IIII. de sin-

gulis nominibus adversus novellam heresim. lib. I [*scribe* V *GB.*] de unica substantia trinitatis. lib. VI. de beatitudine fidei et proscriptione secte pessime. lib. VII. de professione regule catholice. lib. VIII. de fidei unitate. lib. IX. de trinitate et spiritu sancto. lib. X. altercatio sancti Athanasii quam habuit pro fide contra Arrium, Sabellium, Focinum hereticos. lib. XI. sententia Probi iudicis qui ad dirimendam altercationem ab imperatore Constantio missus fuerat. item epistola Potumii ad Athanasium episcopum. item epistola Athanasii ad Luciferum episcopum. lib. XII. de Sotonibus.

Libri Cassiodori: 111. in uno vol. super I^am^ partem psalterii. — 112. in alio super II^am^. — 113. in alio super III^am^. — 114. in alio Cassiodorus de anima lib. I. — 115. in alio vol. Smaragdus super regulam S. Benedicti. — 116. in alio continentur chronica Eusebii et chronica Ieronimi et Prosperi et chronica Sigisberti. — 117. In uno vol. historie Normanorum lib. VII. videlicet ab adventu Hastingi in regnum Francorum usque ad mortem primi Henrici regis Anglorum et ducis Normanorum. item vita Caroli magni imperatoris Romanorum et regis Francorum. item vita Alexandri magni regis Macedonum. item epistola eiusdem de situ Indie ad Aristotelem magistrum suum. item abreviatio regum Francie gestorum ab egressione eorum a Sicambria usque ad principium regni Ludovici iunioris regis Francorum. item historiarum de regibus maioris Britannie usque ad adventum Anglorum in insulam libri XII, in quorum septimo continentur prophetie Merlini non Silvestris sed alterius, id est Merlini Ambrosii. item exceptiones ex libro Gilde sapientis historiographi Britonum, quem composuit de vastatione gentis sue et de mirabilibus Britannie. — 118. in uno volumine historia Gregorii Turonensis de gestis Francorum libri X. in eodem historia Baldrici Dolensis archiepiscopi, quomodo Ierusalem capta sit a Christianis libri IIII. — 119. in uno vol. itinerarium Ierusalem editum a Fulchero Carnotensi clerico, continens res gestas illius expeditionis ab initio usque ad annum incarnationis dominice M. C. XXVI. — 120. in alio decreta pontificum. — 121. in alio canones. — 122. in alio excerpta decretorum. — 123. in alio corpus canonum. — 124. in alio benedictiones episcopales per totius anni curriculum et quomodo celebratur concilium et de consecratione episcopi se-

cundum morem Romanum et plures epistole Romanorum pontificum decretales et benedictio abbatis, virginis et vidue et monachi et multa alia. — 125. in uno volumine collectiones Burcardi Wormatiensis episcopi lib. XX. tam ad ecclesiastica quam secularia negotia pertractanda necessarie.

Libri Dionisi Areopagite: 126. in uno vol. de celesti ierarchia lib. I. de ecclesiastica ierarchia lib. II. de divinis nominibus lib. III. de mistica theologica lib. IIII. item ipsius ad diversos epistola X. in eodem Boetii de trinitate libri IIII. — 127. in alio epistole Yvonis et de sacramentis et sermones ipsius. — 128. in alio abbreviatio totius corporis canonum. — 129. in alio historia Henrici de gente Anglorum lib. X. — 130. in uuo vol. epistole Sidonii. — 131. in alio Isidori de officiis lib. II. — 132. in alio dialogus Basilii et Iohannis lib. I. — 133. in alio sermonum Effremi lib. I. — 134. in alio Gregorii Nyseni sermones lib. I. — 135. in alio Rabanus super Matheum lib. VIII. — 136. in alio Rabanus super Ieremiam XX. — 137. in alio Rabanus super genesim lib. III. — 138. in alio Rabanus in exodum lib. III. — 139. in alio Claudianus de anima contra ep. ignoti auctoris. in eodem Candidi Arriani ad Victorinum de generatione divina lib. I. — 140. in alio Origenes super cantica canticorum lib. III. in eodem omelia eiusdem super psalmos: 'noli emittere; Domine ne in furore; dixi custodiam'. — 141. in alio Alcuini de trinitate lib. III. — 142. in alio Tertulianus contra paganos lib. unus. in eodem Gregorius Tusen. [Turon.] de creatione hominis lib. I. — 143. in alio historia Clementis lib. X. — 144. in alio Palladius de agricultura lib. XII. in eodem Vegetius de re militari lib. IIII. — 145. in alio Macrobius de saturnalibus lib. III. — 146. in alio Quintilianus de causis. — 147. in alio Suetonius de vita Cesarum lib. XII. in eodem Eutropius ab urbe condita lib. X. — 148. in alio Tullius de officiis. — 149. in alio Philippica Ciceronis lib. III. — 150. in alio Angelomus super reges XV. — 151. in alio Haimo super epistolas Pauli. Hermas pastor lib. I. Abbas Clarevallensis super cantica canticorum. Hugo Parisiensis de arca, de sacramentis et de aliis multis. — 152. in alio XII prophete glosati. psalterium glosatum. glose Gisleberti Porretani super psalterium. epistole Pauli. sententie Petri Lombardi in uno volumine. — 153. in alio epistole Senece. — 154. in alio

Seneca de clementia et de beneficiis. — 155. in alio Seneca de causis. Hermes Trimegistus. — 156. in alio Seneca de naturalibus questionibus. Seneca de remediis fortuitorum. — 157. in alio Martianus Capella de nuptiis Mercurii et philologie lib. II et de VII artibus editis ab eo lib. VII et commentum Remigii super eumdem IX lib. Priscianus de VIII partibus et de constructionibus II. utraque rethorica II. dialectice III. utrumque commentum super Porphirium. primum super catheg. primum, secundum super periermenias. commentum super topica Ciceronis. — 158. in alio arithmetica, musica et Macrobius super somnium Scipionis. arithmetica. item arithmetica. geometria Gilberti. propositiones Boetii III. Macrobii II. Platonis III. commentum Calcidii diaconi super Platonem. — 159. in uno volumine omnes libri Ovidi excepto magno et de fastis. item auctores multi.

Libri Origenis presbiteri: 160. in uno volumine in genesim omelie XVI. in eodem in exodum omelie XII. in eodem in numeros omelie XXX. in eodem in Iesu Navem omelie XXVI. in eodem in iudic. omelie IX. in eodem in lib. regum omelie IIII. in eodem in Ysaiam omelie II. in eodem in Ieremiam omelie XIIII. desunt XII. — 161. in alio super cantic. canticorum lib. III. — 162. in alio Origenis super leviticum omelie XVII. — 163. in alio super II^am^ partem Mathei. — 164. in alio super epistolam ad Romanos lib. X.

F. Ravaisson Rapports au ministre sur les bibliothèques des départements de l'ouest. Paris 1841 p. 375-389 e codice bibliothecae, quae est Abrincis (Avranches) n. 1942, quem p. 162 descipsit. Serapeum XIV Intelligenzblatt No. 2.

128. **Fulda.** saec. XII.

QUOT ET QUORUM CODICES FUERINT IN BIBLIOTHECA FULDENSI.

I. De cella Paugolfi: 1-3. missales III. — 4. evangelium I. — 5. lectionarium I. — 6. genesis I leviticus, exodus, numeri, deuteronomion, regum, actus apostolorum, Esaias, Danihel, Hieremias, apocalipsis, paralipomenon. — 7. pastoralis. — 8. liber comes. — 9. psalterium. — 10. 11. homeliae in duobus libris sancti Augustini per totum circulum anni. — 12. anti-

phonarium. — 13. regula sancti Benedicti. — Istos libros abstulit abbas inde. 14. parabola Salomonis, ecclesiastes, cantica canticorum, liber sapientiae, Iob, Tobias, Iudith, Ester, genesis, exodos, leviticus, numerus, actus, apostolorum, septem epistolae, apocalypsis. — 15. homiliae Faustini. — 16. antiphonarium. — De Ahahusum Alamaniae allati sunt libri Otolti, qui occisus est, id est 17. missalis, qui datus est Sandrato. — 18. liber de cura pastorali. — 19. psalterium, Iudith, Tobias, Iob. Ester in codice uno — 20. et pars antiphonarii.

II. Ad sanctam Mariam: 21. 22. libri veteris et novi testamenti in duobus codicibus. — Ad sanctum Iohannem: 23. 24. item iidem ipsi libri in duobus codicibus *Sequitur descriptio codicum complurium veteris et novi testamenti in quibus* 25. psalterium Graecolationum — 26. et epistolae Pauli Graecolatinae — 27. et liber psalmorum secundum Hebraicam veritatem abs Hieronymo editus.

III. Opuscula sancti Augustini episcopi. 28. tractatus sancti Augustini in evangelium sancti Iohannis libri XXXII in uno codice. — 29. item a XXXII usque ad LI in altero volumine. — 30. item a LI usque in finem in tertio volumine. — 31-33. eiusdem de civitate Dei libri XX. in uno codice X, in altero V, in tertio V. — 34. libri confessionum XIII. de genesi ad litteram libri XII in uno vol. — 35. 36. de doctrina Christiana libri IIII in duobus codicibus seorsum. — 37. de sermone Domini in monte liber unus. de academicis libri tres et de ordine libri duo in uno codice. — 38. de sancta trinitate libri quindecim. — 39. tractatus de psalmo XXXI usque ad XL in uno codice. — 40. a psalmo XLI usque ad centesimum in alio codice. — 41. a psalmo XCI [*sic*] usque C in tertio codice. — 42. a psalmo CXXXIIII usque CXLI in quarto codice. — 43. 44. eiusdem unde malum libri tres in duobus voluminibus. — 45. eiusdem de baptismo parvulorum libri tres.

IV. 46. Pars quaestionum Augustini et apologeticus Gregorii Nazianzeni et epistola Bachiarii de fide in uno codice. — 47. in epistolam Iohannis homiliae X. eiusdem soliloquiorum libri duo. de immortalitate animae liber unus et de quantitate animae liber unus. in uno codice. — 48. eiusdem de vera religione liber unus. eiusdem de disciplina Christianorum liber unus. de decem chordis liber unus. de praedestinatione sanctorum libri duo. — 49. eiusdem de agone Christiano liber

unus adversus quinque haereses lib. unus. de praesentia Dei ad Dardanum lib. unus. ad Valerium libri duo de nuptiis et concupiscentia. ad Marcellinum de sacrificiis novi et veteris testamenti liber unus. ad Consentium de corpore Domini lib. unus. ad Volusianum de incarnatione Domini lib. unus. epistolae eius ad Hilarium, ad Bonifacium, ad Armentarium et Paulinam et ad Marcellinum in uno vol. — 50. liber quaestionum sancti Augustini veteris et novi testamenti CXXVII. *Post titulum quaestionis LXXVIII lacuna est in codice.*

V. Opuscula sancti Hieronymi: 51. commentariorum in Esaiam prophetam libri XVIII. — 52. in prophetas Ionam, Naum, Sophoniam, Aggaeum, Iohel, Michaeam, Ambacuc, Malachiam, Osee, Amos, Abdiam. — 53. excerptum de tractatu eiusdem in Esaiam a libro VIII usque ad XI. — 54. eiusdem commentarius in Osee lib. tres et in Hieremiam libri duo. — 55. item eiusdem in Hieremiam libri sex. — 56. item excerptum de tractatu eiusdem in prophetas VIII id est Osee, Amos, Michaeam, Ionam, Naum, Sophoniam, Aggaeum, Malachiam. — 57. eiusdem tractatus in ecclesiasten. — 58. eiusdem tractatus in Matthaeum libri IIII. — 59. eiusdem in psalmos expositio historica. — 60. 61. eiusdem in Danihelem prophetam lib. I in duobus codicibus. alter ad sanctum Iohannem. — 62. 63. commentariorum eius in Ezechielem prophetam libri XIIII. octo in uno volumine, in altero sex. — 64. contra Iovinianum libri duo. — 65. item ipsi in altero codice.

VI. 66. Liber eiusdem de interpretationibus nominum Hebraicorum et de locis. — 67. item de locis in alio codice. — 68. liber quaestionum Hebraicarum eiusdem. — 69. eiusdem tractatus in diversos psalmos. — 70. 71. commentariorum in epistolam Pauli ad Galatas libri tres in duobus codicibus. — 72. item in epistolam ad Ephesios libri tres. — 73. item ad Titum et ad Philemonem. — 74. item altercatio dialogica Attici cognomento Hieronymi orthodoxi et Critoboli cognomento Pelagii haeretici. — 75. 76. catalogus Hieronymi de auctoribus librorum in duobus voluminibus. — 77. liber Gennadii de inlustribus viris. — 78. epistolae Hieronymi numero XIIII. I ad Abigavium. II. ad Nepotianum. III. ad Heliodorum episcopum epitaphium Nepotiani. IV. ad Marcellam. V. item Hieronymus. VI. item ad Marcellam. VII. item ad Marcellam de eo qui in spiritum sanctum blasphemaverit. VIII. item ad

eandem de interpretatione Hebraicarum litterarum. IX. item ad eandem. X. ad Paulam de morte Fabiolae. XI. ad Damasum papam de Cain. XII. ad Pammachium apologeticum Hieronymi. XIII. ad matrem et filiam in Gallia commanentes. XIIII. ad Paulinum presbyterum de institutione clericorum vel monachorum et diversis divinae historiae expositionibus — 79. item epistolae Hieronimi in altero codice LXXVIII. [*quas inter quattuor sunt* Augustini ad Praesidium et ad Hieronymum. *titulus epistolae LXV est* sententiae sacrae Theodoti.] — 80. item eiusdem epistolae XXXVIII in altero codice. [*quas inter duae sunt* Augustini Hieronymo et Optato de origine animae.] — 81. item liber epistolarum quorundam ad Hieronymum et Hieronimi ad eosdem. — 82. liber Aethici cosmographi abs Hieronymo translatus. — 83. martyrologium Eusebii et Hieronymi. — 84. liber excerptorum in prophetas. — 85. liber de vita Pauli eremitae et Hilarionis monachi.

Mai. spicileg. Roman. tom. V. (Romae 1841) 212-215.

129. Coenobium S. Mauritii Numburgi = Naumburg. saec. XII.

[fol. I[r]]. 1. Augustinus super Iohannem. — 2. A. de genesi ad litteram. — 3. A. de concordia IIII euangelistarum. — 4. A. soliloquorium. — 5. A. contra achademicos. — 6. A. de decem cordis. — 7. A. contra quinque hereses. — 8. A. de trinitate. — 9. epistolare Augustini et Ieronimi. — 10. A. contra epistolam fundamenti Manicheorum. — 11. libri II° Aug. de ordine. — 12. A. libri III[es] de libero arbitrio. — 13. A. de immortalitate anime. — 14. A. super omnes epistolas Pauli. — 15. A. retractationum cum aliis tribus in uno volumine. — 16. A. unde malum. — 17. A. de opere monachorum. — 18. A. ad comitem quendam sibi carissimum. — 19. A. super apocalypsin. — 20. excerpta de concordiis IIII[or] euangelistarum. — 21. a. excerpta quedam. — 22. a. de ciuitate dei. — 23. A. in solutione epistole ad Romanos. — 24. epistola a. ad Simplicium episcopum. — 25. ad eundem solutio quarundam questionum. — 26. ad eundem solutio questionum de libro regum. — 27. A. ad dultium de orto [*sic*] questionibus. — 28. A. de fide et operibus. — 29. A. contra hereticos trinitati derogantes et liber unus de sacramentis. — 30. A. de

domo discipline. — 31. A. de querendo intellectu et enchiridion et de astronomia et uarie sentencie. — 32. Matheus et Iohannes glosati in uno volumine. — 33. continue glose super Matheum. — 34. Iohannes glosatus. — 35. Lucas glosatus. — 36. Matheus glosatus. — 37. Marcus glosatus. — 38. psalterium glosatum — 39. genesis glosata. — 40. duodecim minores prophete glosati et ecccrpta [*sic*] quedam Paterii et Isidorus de eo quod deus summum bonum sit. — 41. registrum Gregorii et epistola Hincmari at Karolum imperatorem. et liber soliloquiorum Ysidori. — 42. epistole Leonis pape et Gregorii pape. — 43. Ambrosius officiorum. — 44. Ambrosius de penitentia. et Augustini ad Paulinum et alia quedam in uno volumine. — 45. Origenes super leuiticum. — 46. Ieronimus super Zachariam et Danielem. — 47. Ieronimus Hebraicarum questionum. — 48. Ieronimus super ecclesiasten. — 49. Beda super canicas [*sic*] epistolas. — 50. Beda super Tobiam. — 51. Beda in XXX quaestiones de libro regum. — 52. Beda in octo questiones de apostolo. — 53. Beda super parabolas Salomonis. — 54. Beda de constructione tabernaculi. — 55. Beda de constructione templi Salomonis. — 56. Cassiodorus super cantica. — 57. tractatus super cantica. — 58. Ieronimus super apocalipsim. — 59. Albinus de septem sigillis. — 60. Augustinus super oracionem dominicam. — 61. Ieronimus super cantica. — 62. Isidorus ethimoloiarum. — 63. Ysidori regula de secularibus celericis. [*sic*] — 64. Ysidorus testimoniorum contra Iudeos. — 65. canones Yvonis. — 66. epistole Yvonis. — 67. comentum super penthatheucum Moysi et actus apostolorum in uno volumine. — 68. epistole Hyncmari archiepiscopi ad Lotuvvicum et alie multe in uno volumine. — 69. Paulus glosatus. — 70. item Paulus glosatus. — 71. Paulus totus non glosatus et actus apostolorum in uno volumine. — 72. actus apostolorum. — 73. Paulus totus. — 74. canonice epistole, apocalipsis in uno volumine. — 75-77. ordo cantandi et legendi per circulum anni in tribus voluminibus. — 78. cantica canticorum et canonice epistole et apocalipsis. hec omnia [glosata *super lineam*] in uno volumine. — 79. item canonice epistole glosate et apocalipsis. — 80. item continue glose super canonicas epistolas. — 81. item cantica canticorum et lamentationes Ieremie in uno volumine glosata. — 82. apocalipsis et cantica canticorum et canonice epistole in uno longo volumine. — 83. decreta Caroli

et Lotuvvici imperatorum in uno longo volumine. — 84. libellus tituli psalmorum et sermones IIII evangeliorum. — 85. Heymo super apocalipsim. — 86. continue glose super apocalipsim in parvo volumine et denso. — 87. Amalarius et exposicio ecclesie dedicationis in uno volumine.

[fol. I^{v}] 88. regula monialium. — 89. A. de correptione et gracia. vita scī Martini. vita scī Ambrosii. vita scī Jeronimi. vita scī Gregorii. hec quinque opuscula in uno volumine. — 90. vita patrum. — 91. Pascasius de sacramento corporis et sanguinis domini. — 92. 93. opus domini Hygonis et [ex?] novo testamento divisum in duo volumina. — 94. item opus domini Hygonis de sacramentis et de arche Noe in uno volumine hec duo. — 95. item opus domini Hygonis super ecclesiasten. — 96. passionalis vetus. — 97. passionalis parvus. — 98. item opus domini Hygonis de fide spe et karitate et diversis utilitatibus. — 99. passionalis magnus. — 100. 101. Alcuinus de ordinacione divini officii in duobus voluminibus. — 102. liber Honorii cuius est titulus gemma anime. — 103 micrologus de ecclesiasticis ordinibus. — 104. Iunilius et Eucherius in uno volumine. — 105. Anselmus Chantuarensis archiepiscopus de concordia presciencie et predestinacione et gracie dei cum libero arbitrio. — 106. item liber Anselmi cuius titulus est: cur deus homo. — 107-10. libelli sententiarum diversarum [*correctum m. eadem*: diversorum] patrum quatuor. — 111. liber sententiarum unus de sacramentis. — 112. expositio regule. item libellus sentenciarum de miraculis scī Stephani in uno volumine. — 113. apollogeticum Bernardi abbatis. — 114. libellus in quo continetur sermo de sca Maria Magdalena et Maria mater [*sic*] domini et alia plura in eodem volumine. — 115. liber unus cuius est titulus liber prognosticorum. — 116. liber unus, in quo continetur ordo in rogacionibus et plura in eodem. — 117. liber in quo continetur de vita Cesarum. — 118. Paterius. — 119. pastoralis cura Gregorii. — 120-22. A. super spalterium [*sic*] in tribus voluminibus. — 123. Ysidorus super cantica canticorum. — 124. A. de natura et gracia. — 125. A. contra Faustum Manicheum. — 126. A. de vera religione. — 127. A. de unico bapt. — 128. A. questionum in libro numerorum. — 129. A. ad Valerium contra Iulianum. — 130. A. super epistolam ad Galathas. — 131. A. ex libro sentenciarum Prosperi. — 132. A. ad Maximinum Ar-

rianum. — 133. A. super librum Iosue. — 134. A. ad Macedonium. — 135. A. ad Publicolam. — 136. A. questionum in levitico. — 137. A. questionum in Matheo. — 138. A. questionum in genesi. — 139. A. contra mendacium. — 140. A. de bono coniugali. — 141. A. de periurio. — 142. A. ad Serenum episcopum. — 143. A. de verbis domini. — 144. A. questionum ewangel. — 145. A. contra hereticos trinitati derogantes. — 146. A. de penitencia. — 147. A. de natura et gracia. — 148. A. contra Arrium. — 149. A. dialogus de origine culpal [*suprascr.* bi] motus. — 150. A. de dono perseverancie. — 151. A. ad Volusionum. — 152. A. de continencia. — 153. A. contra Felicianum. — 154. A. ad Secundinum Manic. — 155. A. de fide et operibus. — 156. A. de simbolo. — 157. A. ad Fortunatum. — 158. II libri de origine anime. — 159. A. ad Vincencium Victorem. — 160. A. ad Selentianum. — 161. A. de sacramentis altaris. — 162. A. de corpore et sanguine domini. — 163. A. ad Parmenianum. — 164. A. ad Yreneum. — 165. A. ad Ianuarium. — 166. A. ad Demetrium. — 167. A. de adulteriis coniuḡ. — 168. A. de nuptiis et concupiscencia. — 169. A. de conflictu viciorum et virtutum. — 170. A. de bono viduitatis. — 171. A. ad Valerianum maḡ. equitum. — 172. A. ad Pollentiam. — 173. A. ad Claudium contra Iulianum. — 174. A. ad Victorinum. — 175. A. ad Iulianum de continencia viduali. — 176 A. de virginitate. — 177. A. ad Cassianum. — 178. A. ad Auxilium. — 179. A. ad Casulanum. — 180. A. de periculo sacerdotum. — 181. A. ad Donatum. — 182. A. de laude psalmorum. — 183. A. ad Paulinum Nolensem episcopum de cura agenda pro mortuis. — 184. A. de divinatione demonum..

Leyser in Serapei II 331-34. e eod. bibl. univers. Lips. 329, qui Gregorium de cura pastorali continet. fol. 2[r] manu posterioris aetatis scriptum est: Istum librum contulit dn̄s Heizo plebanus in Nerchowe. fr̄ibus minorib; in lipzig. Anno di M°. CC° L° III°. XI°. klas octobris.

130. Coenobium Niwenburgense = Klosterneuburg. saec. XII.

Isti sunt libri S. Marie in cenobio Niwenburgensi qui ibi diverso labore collecti vel conscripti sunt.

1. Bibliotheca in qua continentur quinque libri Moysi. liber Iosue. liber iudicum. liber Ruth. libri regum. in uno volumine. — 2. in secunda continentur hi libri: actus apostolorum. septem canonice epistole. apocalipsis. parabole Salomonis. ecclesiastes. item liber sapiencie. cantica canticorum. liber Ihesu filii Sirach. paralippomenon. liber Tobie. liber Iudith. liber Hester. libri Machabeorum. liber Iob. — 3. in tercia continentur Isaias. Hieremias. Ezechiel. Daniel. et XII minores prophete. epistole Pauli. — 4. omelie per totum anni circulum. — 5. item alia omelia in qua continentur sermones per totum annum de festivitatibus sanctorum et quedam expositiones evangeliorum. — 6. moralia beati Gregorii pape prima pars, II et III in uno. — 7-10. item pars IV et V et VI et ultima pars separatim. — 11. omelie eiusdem super Ezechielem. — 12. pastoralis cura eiusdem. — 13. libri dialogorum eiusdem. — 14. quadraginta omelie eiusdem super evangelia. — 15. sermones s. Augustini de diversis solemnitatibus sanctorum per annum. — 16. quinquaginta omelie de diversis scripturarum locis.

H. J. Zeibig. die Bibliothek des Stiftes Klosterneuburg. in Archiv für Kunde österreichischer Geschichts-Quellen V (Wien 1850) 279. e fine codicis 838. Serapeum XI (1850) Int. 177. 78.

131. **Bibliotheca Claremontana.** saec. XII.

Sunt in custodia Widonis archidiaconi Lingonensis isti libri quorum haec sunt nomina: 1. Orosius ab urbe condita. — 2. capitula Caroli M. sive Ludovici Augusti vel Clotarii Caesaris. — 3. expositio super Isaiam. — 4. gesta Francorum. — 5. Virgilius. — 6. Exmaredus. — 7. lex Reboariorum sive Alemanorum. — 8. Priscianus minor. — 9. Euticius.

G. Haenel in Serapei VII 334 ex Catalogo Manu scriptorum codicum Collegii Claremontani Parisiis 1764. p. 227.

132. **Monasterium S. Petri Resbacense = Rebais.** saec. XII.

INCIPIT BREVIARIVM CODICUM SANCTI PETRI MONASTERII RESBACENSIS.

I. 1. Unus textus Scotticus. — 2-10. novem libri sacramentorum. — 11. 12. duo lectionarii. — 13. 14. et duo texti.

— 15. 16. et duo collectanei. — 17. 18. duo antiphonarii. — 19. 20. et duo gradiles. — 21-26. sex psalteria. — 27. 28. duo libri vitae sancti Agili. — 29. unus vitae sancti Martialis. — 30. unus passionis sancti Berthearii. — 31. 32. duo vitae sancti Martini. — 33. unus liber miraculorum. — 34. unus vitae sancti Frodoberti. — 35. unus vitae sancti Marcelli. — 36. unus passionis sancti Dionysii. — 37. unus vitae sancti Audoeni. — 38. unus vitae sancti Ansberti. — 39. unus passionalis virgiginum. — 40. unus passionalis sancti Vincentii. — 41. unus passionalis sancti Sebastiani. — 42. unus vitae sanctae Mariae Aegyptiacae. — 43. unus vitae sancti Fursei. — 44. unus vitae sancti Garilephi. — 45. unus vitae sancti Basilii. — 46. unus vitae sancti Germani. — 47. unus passionis sancti Quinti. — 48. unus inventionis sanctae crucis. — 49. unus inventionis sancti Stephani. — 50. unus passionis apostolorum. — 51. 52. duo vitarum patrum.

II. 53. 54. Duo libri expositionis super genesim. — 55. unus liber super Hieremiam. — 56. unus super Danihelem. 57. unus super Iosue. — 58. moralia. — 59. sancti Ambrosii de officiis. — 60. 61. duo super apocalipsin. — 62. homeliae. — 63. Nihardi VI homiliae. — 64. Haimonis homil. — 65. sancti Augustini . . . . — 66. unus sancti Hieronymi super Matthaeum. — 67. unus liber prophetarum. — 68. et quaterniones Hieremiae prophetae. — 69. unus quaternio in genesim. — 70. unus liber actuum apostolorum. — 71. 72. duo epistolarii. — 73. 74. duo paenitentiales Halitgarii. — 75. unus Rhabani Mauri. — 76. unus liber dialogorum Gregorii P P. — 77. unus parabolae Salómonis. — 78. unus pastoralis. — 79. unus diadema. — 80. unus sancti Isidori de summo bono. — 81. item Isidori de disciplina et arte. — 82. unus Adalberti de septem plagis. — 83. unus Adelmi de virginitate. — 84. unus Albini Levitae. — 85. 86. unus lectionarius antiquus et unus quaternio. — 87. 88. duo orationales. — 89. unus Bedae de temporibus. — 90. unus Prosperi. — 91. unus sancti Augustini de cura pro mortuis gerenda. — 92-95. quatuor libri computi. — 96. unus pronosticus. — 97-99. tres libri canonum. — 100. unum enchiridion. — 101. unus sancti Hieronymi prioris translationis in Iob. — 102. unus in cantica canticorum. — 103. expositionis psalmorum unus. — 104. 5. duo martyrologia. — 106. unus regulae sancti Benedicti. — 107-9. tres alii. — 110. unus glo-

sarius. — 111. 12. duo notarii. — 113-19. septem breviarii. — 120. unus quaestionum. — 121. unus parvus missalis.

III. 122. 23. Duo libri de arte medicinae. — 124. unus vitae sancti Augustini. — 125. unus vitae sanctae Radegundis. — 126. unus liber sancti Augustini de sancta et individua trinitate. — 127. unus actuum sancti Petri apostoli. — 128. unus Paschasii Ratberti de corpore et sanguine Domini. — 129-32. duo Prisciani maioris et duo minoris artis. — 133. 34. duo Donati. — 135. 36. duo Horatii. — 137. 38. duo Sedulii. — 139. unus gestae Anglorum. — 140. et alter gestae Francorum. — 141. unus M. T. Ciceronis de senectute et amicitia, qui et vocatur Cato maior. — 142. unus inventionis sancti Stephani protomartyris cum passione sancti Laurentii et aliorum martyrum. — 143. unus lectionarius de festivitatibus sanctorum — 144. et alter de dominicis diebus. — 145. unus Prosperi. — 146. unus homiliarum Gregorii papae super Hiezechielem. — 147. unus Aratoris. — 148. unus gestorum Alexandri. — 149. unus Boethii de sancta et individua trinitate. — 150. unus Terentii. — 151. unus Porphyrii panegyricus, id est adulator. — 152. 53. duo libri vitae sancti Gregorii papae. — 154. unus Hadoardi de virtutibus quattuor. — 155. unus qui dicitur registrum Gregorii papae. — 156. Remigii super Donatum minorem, in quo et Augustinus super eundem. — 157. unus Boethii de consulatione philosophiae. — 158. unus epistolarum sancti Augustini.

A. Mai. spicileg. Rom. tom V (Romae 1841) 201. 2.

133. Monasterium S. Petri Resbacense. circa a. 1200.

hi sunt libri Sancti Petri Resbacensis monasterii.

1. 2. Duo texta Scotica. * * * 3. 4. duo libri Prosperi, prosaicus et metricus * * * * 5. unus sancti Hisidori de omnibus creaturis. * * * 6. unus Smaracdus de VII plagis. * * * 7. 8. duo Sedulii. — 9. unus Boetius de trinitate. — 10. alter de consolatione philosophiae. * * * 11. unus diadema. * * * 12. 13. duo [*suprascr.* unus] glosarii per a b c. — 14. unus salius [alius?] [*mutatum in* duo salii]. — 15. 16. duo notarii. * * * 17. unus prognosticus. * * * 18. unus Aldhelmi de virginitate. * * * 19. unus epithomatum Iustini super Trogum Pompeium. * * * 20. 21. duo Prisciani de maiori arte. * * * 22-24. duo [*suprascr.* tres] libri Donati. — 25. expositio Remigii super

Donatum minorem. — 26. unus Virgilii. — 27. Catonis...... 28. unus Porphirii. — 29. unus Prudentii. — 30. unus Terentii. — 31. unus Aristotelis. * * * 32. unus Persius. — 33. unus categoriarum. — 34. unus rethoricae. — 35. unus M. T. Ciceronis de senectute vel de amicitia. — 36. unus Prosper de epigrammatibus. — 37. unus Ysidori iunioris Ispalensis de disciplina et arte grammatica. — 38. unus glosarius. * * * 39. fabularum unus.

E. codice Vossiano 70 fol. 82. excerpsit Lucianus Müller in Jahrb. f. Philologie 97, 66. 67.

134. **Monasterium Fossatense.** circa a. 1200.

1. liber Szmaragdi, qui dicitur diadema monachorum* * * 2. [ges]ta Francorum. — 3. liber de enigmatibus ex libris [veteris] testamenti ac novi. * * * 4. Isidorus ethimologiarum. * * * 5. liber Ysidori qui dicitur sinonima. * * * 6. de formulis spiritualibus et de glosis. * * * 7. 8. duo Prisciani maiores. — 9. 10. duo libri Boeti de musica et aritmetica. — 11. Sedulius et Arator et Prosper simul. — 12. Donatus minor et Cato simul. — 13. 14. item Donatus minor in duobus locis. — 15. Boetius de trinitate et de consolatione simul. — 17. item Boetius de consolatione. — 18. Sedulius cum isagogis Porphirii. — 19. Donatus maior. — 20. expositio Remigii super Donatum. — 21. Sedulius cum Iuvenco. — 22. Iuvenalis. * * * 23. Terencius. — 24. item Arator absque [principio] et fine. — 25. Publius Ovidius Naso. — 26. Priscianellus. — 27. sinonima Ciceronis et Fulgencius episcopus simul ad Calcidium. — 28. item Priscianus minor cum duodecim versibus Virgilii et Beda et Catone. * * * 29. item libellus ex libris Valerii Maximi. — 30. Virgilius valde bonus. — 31. Prudencius de himnis et passionibus sanctorum. — 32. expositio Terentii in magno rotulo. * * * 33. liber collationum Odonis abbatis et de conflictu vitiorum. * * * 34. liber Sedulii. — 35. declinationes verborum. — 36. historia tripertita. — 37. flores psalmorum atque Orosium. * * * 38. liber mathesis Iulii Firmici. * * * 39. liber de viris illustribus. * * * * 40. antiphonarius Guidonis perobtimus musicae notatus.

pagina aversa folii: iste liber est monasterii Fossatensis.

E cod. Vossiano 70 fol. 83 excerpsit Lucianus Müller l. l.

135. **Lemovicum = Limoges.** saec. XII.

Haec est nostrorum descriptio facta librorum. Bernardus Iteresi huius loci armarius in hoc volumine [antiphonarii saec XII.] ideo intitulavit, quia liber iste inutilis est ad legendum et sic non erit inutilis.

Notices et extraits I p. 583. Archiv f. ä. deutsch. Gesch. VII 58 N 5248 XIII N 5245. Catalogus nondum videtur esse editus.

136. **Corbeia = Corbie.** circa a. 1200.

1. Augustinus de pastoribus liber unus. de mendacio liber unus. ad Celestinum epistola una. ad Antoninum epistola una. ad Gaium epistola una. ad Hermogenianum epistola una. ad Romanianum epistola una. ad Zenobium epistole una. ad Nebridium epistole novem. de avaritia et luxuria sermo unus. Prosperi Galli epistola una. Hylarii Arelatensis episcopi epistola una. Augustinus de predestinatione sanctorum liber unus de dono perseverantie libri duo. de perfectione iustitie liber unus. ad Timasium et Iacobum liber unus. ad Valentinum epistola una. [768]* — 2. doctrina christiana libri IIII. [254. *ms. en deficit*] — 3. de agone christiano. de disciplina christiana. de vita christiana. retractatio de grati[a] novi testamenti. [1287] — 4. de natura boni liber unus. — 5. questiones contra Manicheum. questiones in epistolam ad Romanos liber unus. ad Galatas liber unus. de responsionibus quinque contra adversarios catholice fidei. de predestinatione adversus Pelagianos. epistola ad Hilarium episcopum. concilium episcoporum ad Innocentium episcopum Romanum. Innocentii ad episcopos. [251] — 6. Augustini adversus quinque hereses liber unus. expositio fidei catholice adversus Manicheum liber unus. contra Maximum Arrianum libri tres. contra Pascentium liber unus. [248] — 7. de verbis Domini et apostoli. [243] — 8. de trinitate. — 9. contra Faustum hereticum. [228] — 10. Augustini de civitate Dei pars prima. libri XI. — 11. de civitate Dei pars secunda. libri XI. — 12. de civitate Dei pars secunda libri VII. [767] — 13. de baptismo parvulorum contra Donatistas libri sep-

* Servavi numeros Delislii. Numeri uncinis inclusi sunt ii, quibus hi codices hodie in bibliothecis significantur. Numerus sine nomine bibliothecae est numerus bibliothecae Sangermanensis.

tem [1285]. — 14. ad Valerium comitem de nuptiis et concupiscentia liber unus. contra Iulianum hereticum epistole XXXIIII. [769] — 15. liber confessionum libri XIII. [736] — 16. de modis locutionum super genesim exodum leviticum numeros libri VIII. [738] — 17. Vigilii episcopi pro defensione fidei catholice. epistola Petri Ravennatis ad Eutichiten presbiterum libri V. Augustini ad Paulinum episcopum de cura gerenda pro mortuis liber unus. De octo questionibus. [847 *ms. en déficit*] — 18. de civitate Dei pars prima. libri XV. — 19. super psalterium plura volumina. [*in margine*]. — 20. de utilitate credendi. de gratia novi testamenti. de natura boni. de octo questionibus veteris testamenti. [740] — 21. de gloria et festivitatibus. Augustinus de doctrina christiana. [1322] — 22. de singularitate clericorum. Gaudentii episcopi in exodum, de pasche observatione. de ratione sacramentorum, de lectione evangelii. [839] — 23. contra Cresconium Donatistam. [761] — 24. achademicorum. de ordine. de natura et de origine anime. responsio contra Arrianum. de quantitate anime. [1283] — 25. utrum anima a seipsa sit, ex libro retractationum. — 26. de mundicia cordis libri duo. de decem chordis. de conflictu vitiorum et virtutum liber unus. [327. 2^e^ *partie.*] — 27. quedam lectiones de evangeliis. — 28. de concordia evangelistarum [758]. — 29. Egisippus. soliloquia Augustini. — 30. de vera religione. de libero arbitrio. contra Felicianum. de predestinatione. super epistolam ad Romanos. [250] — 31. epistola Ieronymi ad Demetriadem virginem. epistola Iuliani Pelagiani ad eamdem. Augustinus super symbolum. super epistolam Iohannis. Alcuinus de trinitate ad Carolum regem. — 32. de chatezizandis rudibus. [759] — 33. de natura et origine anime liber unus. ad Petrum liber unus. de adulterinis coniugiis libri duo. de observatione ieiunii liber unus. contra adversarium legis et prophetarum libri duo. [250, 2] — 34. questiones Orosii et responsiones Augustini. [1291] — 35. sermones Augustini de pascha. liber Paschasii de spiritu sancto. — 36. super genesim ad litteram. — 37. solutiones questionum ab hereticis obiectarum. contra Adamantium. contra Arrianos. [760] — 38. Ieronymus super psalterium. [209] — 39. super Iheremiam libri sex. — 40. super Ysaiam. [213] — 41. super Iezechielem. [216] — 42. super psalterium. [212] — 43. super epistolam ad Galathas. — 44. super psalterium. — 45. super Danielem. [131] — 46. defensio Ieronymi contra accusatorem. epistola

eiusdem ad Rufinum. prefatio Rufini super peri arcon. invectio Ieronymi in scripta Rufini. dialogus Ieronymi. de nominibus Hebreis. [735] — 47. super ecclesiastem. Origenis super cantica canticorum a Ieronymo translatus. eiusdem de Balaam et Balac. [1273] — 48. contra Iovinianum. expositio symboli. [1276] — 49. dialogus. — 50. super epistolam ad Ephesios. [1275] — 51. libri Iuvenci cum quibusdam epistolis Ieronymi. [841] — 52. super epistolas ad Titum et Philemonem. — 53. super duodecim prophetas et super Danielem. [732] — 54. super ecclesiastem. [1274] — 55. Ieronymus super genesim. [729] — 56. epistole. — 57. Ieronymus super Ysaiam. [211 *ms. en. déficit*] — 58. epistole. — 59. epistole. — 60. in Hesdram. — 61. Ambrosius super epistolas ad Romanos et ad Chorintios. [*Amiens* 87] — 62. super epistolam ad Galatas et sequentes. [*Amiens* 88] — 63. super evangelium Luce. [205] — 64. exameron. [203] — 65. de trinitate. — 66. de incarnatione Domini. pastoralis. de mysteriis. de sacramentis. de officiis. — 67. de Noe liber unus. de Abraham libri duo. de David liber unus. de Ioseph liber unus. de benedictionibus patriarcharum liber unus. de excessu fratris sancti Ambrosii libri duo. epistole eiusdem quatuor. de incarnatione Domini liber unus. [204] — 68. contra Novatianum. Iohannis de similitudine carnis. Augustinus de quantitate temporis. eiusdem de predestinationibus. eiusdem de decem cordis. [1307] — 69. Ambrosius et Tullius de officiis. [1271] — 70. Explanatio sex dierum ex dictis Ambrosii. — 71. Gregorius. moralia Gregorii in sex partitionibus. [269. 272. 275. 786.] — 62. omelie Gregorii. [278] — 73. exceptiones de libris Gregorii — 74. super Iezechielem pars prima. [788] — 75. super Iezechielem pars secunda. [791] — 76. super Iezechielem pars prima. [789] — 77. Gregorialis. — 78. dialogus. [798] — 79. registrum. [283] — 80. Gregorialis. — 81. pastorales cure. [479] — 82. epistole de registro cum exceptione. [858] — 83. liber dogmatum ex epistolis Ieronymi. — 84. omelie Gregorii. [793] — 85. exceptiones moralium. — 86. omelie Origenis super pentateucum, Iosue et iudicum. [193] — 87. super cantica. [196] — 88. apologeticus Panfilii. peri arcon Origenis. [199] — 89. Origenis de Balaam. Iohannes de reparatione lapsi. [197] — 90. omelie super cantica et prophetas. [194] — 91. Origenis super numeros. Beda de tabernaculo. — 92. Beda de natura rerum. de temporibus. chronica. [990] — 93 super genesim. —

94. super Lucam libri sex. [817] — 95. de gratia Dei. super Iulianum hereticum. super cantica. — 96. super parabolas. [813] — 97. super Marcum. — 98. super genesim. — 99. de templo Salomonis. questiones super libros regum XXX. super canticum. Abacuc. [820] — 100. super actus apostolorum. super apocalipsim. [819] — 101. super actus apostolorum. [818] — 102. de temporibus. — 103. super Samuhelem i. e. duos primos libros regum. nomina lecorum ex libris Ieronymi. [293] — 104. de libris psalmorum. [811] — 105. de compoto. — 106. Beda super Lucam. [*Amiens.* 75] — 107. de temporibus. — 108. Rabertus super lamentationes Iheremie. Seneca de copia verborum. collationes Alexandri et Didymi regum. [308] — 109. super lamentationes Iheremie. [824] — 110. de corpore et sanguine Domini. — 111. super Mattheum libri IIII. pars prima. [823] — 112. super Matheum pars prima. [825] — 113. de fide, spe et caritate. — 114. liber XII prophetarum glosatus. — 115. glose super psalterium. — 116. psalterium Gileberti — 117. glose super psalterium. — 118. epistole Pauli glosate. — 119. Iohannis evangelium glosatum. — 120. tituli psalmorum. — 121. evangelium Mathei cum glosis. — 122. glose super evangelia. — 123. glose hymnorum. — 124. glose psalterii. — 125. glose psalterii. — 126. Gregorii Nazianzeni apologeticus. — 127. exceptiones ecclesiasticarum regularum. expositio super Boetium. Anastasius. [Athanasius *coni. Delisle*] contra hereticos. — 128. sententie Lombardi. — 129. sermones de ecclesiasticis officiis et alia. — 130. expositiones evangeliorum. — 131. Prudentius hymnorum. — 132. expositiones evangeliorum. — 133. Ionas de diversis rebus. [301] — 134. Bernardi Clarevallensis. — 135. Faustus de gratia. — 136. epistole Paulini. — 137. Rabanus super actus apostolorum. — 138. liber ethimologiarum. — 139. Seduli et Fortunati versus. — 140. Tertullianus de ignorantia. — 141. collationes. — 142. ethimologie Ysidori. — 143. codex Karoli Magni. — 144. pronosticon Iuliani. — 145. Ysidorus ethimologiarum. — 146. Rabanus, Beda de sanctis locis. — 147. Amalarius, Robertus de divinis officiis. [43] — 148. Ysidorus de divinis officiis et alia opuscula de eodem. Hugo de sacramentis. Hugo de sacramentis. notule eiusdem. [42] — 149. didascalicon. expositio super lamentationes Iheremie. — 150. Mariale. [486] — 151. Anselmus de predestinatione et gratia et libero arbitrio. — 152. cur Deus homo. primus liber de claustro anime. — 153.

meditationes. — 154. omelie eiusdem cum quibusdam libellis eius. — 155. libri Prosperi. — 156. exceptiones Paterii. [*Amiens* 220] — 157. pronosticon Iuliani. interrogationes et responsiones. [853] — 158. omelie Iohannis Crisostomi in Matheum. — 159. sermones eiusdem. — 160. Fortunati de diversis rebus libri XI. de vita sancti Martini libri IIII. de laude sancte Marie liber unus. — 161. Fortunati de diversis rebus versus. Aldelmus de virginitate versus. — 162. Paterius. — 163. epistole Valentini monachi ad Augustinum. Augustinus ad eundem. sermo de Adam et ligno vetito. instituta Nili monachi de VIII vitiis. enchiridion Rufini. regula sanctorum patrum Serapionis, Macharii, Paunuchiri et alterius Macharii. [255] — 164. Cirillus de benedictionibus levitarum et sacerdotum. [*fort.* 719]. — 165. Eusebii Pamphili de fide contra Sabellium libri duo. — 166. de resurrectione liber unus. — 167. item de resurrectione et ascensione liber unus. — 168. de incorporali et invisibili Deo liber unus. — 169. eiusdem libri VIII. de anima liber unus. de spiritali cogitatu hominis liber unus. quod Deus pater incorporalis est liber unus. de eodem liber unus. Non veni pacem mittere liber unus. Quod dico vobis in aure predicate super tecta liber unus. de operibus bonis et malis liber unus. de operibus bonis ex epistola Pauli ad Chorintios secunda libri duo. — 170. Fortunati de diversis rebus. in laudem sancte Marie liber unus bis scriptus. de vita sancti Martini libri IIII. multa alia de diversis. de virginitate laudanda in sanctis veteris et novi testamenti. enigmata Althelmi episcopi et Symphosii scolastici. versus Probe. [783] — 171. Fulgentii de predestinatione liber unus. de questione Arriani liber unus. de alia liber unus. dicta regis Trasamundi cum resposionibus liber unus. de mysterio Christi liber unus. de divinitate Christi liber unus. de consultatis Optati liber unus. epistole ad Gallam. ad Probam. de passione eius liber unus. ad Ereptum. ad Theodorum. ad Venantiam. [263] — 172. de remissione peccatorum. regula Ticonii. de promissis et lege. de specie et genere. de temporibus. de recapitulatione. de diabolo. [854] — 173. de fide catholica. — 174. historia Clementis libri decem. [190] — 175. historia Orosii. [509. *ms. de déficit*] — 176. historia Gregorii Turonensis. [*Notre-Dame* 132] — 177. historia tripartita. [460. *ms. de déficit*] — 178. item tripartita. — 179. historia Egesippi. [448] — 180. historia Francorum. — 181. historia Gothorum. — 182. historia Anglorum. —

183. historia Friculfi episcopi. — 184. historia de bello Troiano. — 185. historie Eusebii ecclesiastice pars prima. [456] — 186. historia pars secunda. [459] — 187. gesta Francorum Iherosolimis. — 188. historia Treberensium. Pauli diaconi Romanorum historia. — 189. Iosephus antiquitatum et belli Iudaici. [*Bibl. imp. Corbie* 1]. — 190. historia Manducatoris. [*Bibl. imp. Corbie* 2] — 191. historia Gaii Cesaris belli Gallici. — 192. cronica eiusdem cum quibusdam epistolis. — 193. Philippicarum. — 194. Alexandri. — 195. Tiberius. — 196. Florus prima pars, secunda pars. [39. 40.] — 197. corpus canonum. — 198. canones apostolorum et sanctorum patrum. — 199. synodus Calcedonensis. [368] — 200. synodus Calcedonensis [466] — 201. lex Romana. — 202. Nichenum concilium. — 203. exceptiones decretorum et legum. — 204. summa Sicardi. — 205. decreta Gratiani. — 206. expositio super quedam evangelia. — 207. exceptiones decretorum. — 208. exceptiones legum. — 209. Primasius episcopus super apocalipsim libri V. [1292] — 210. Philippi in Iob. [262.] — 211. Angelomi super regum. [310] — 212. Ioseph super Ysaiam. [730] — 213. expositio cuiusdam super epistolam ad Romanos. Prosperi de promissis et redditis. — 214. Paschasii diaconi de trinitate. — 215. Albini, qui et Alcuinus, de trinitate et quedam opuscula eiusdem. — 216. Cassiodorus de anima. opuscula Odonis. epistola Cam' [carmen *Mai.* Odonis episcopi Cameracensis *Delisle*]. — 217. meditationes. versus Hildeberti de officio altaris. — 218. Isichius super leviticum. [291] — 219. cronica. tractatus Haimonis. [991] — 220. elucidarium. de penitentia libri sex. [326] — 221. questiones et responsiones de libris sanctorum Augustini, Gregorii, Bede et aliorum. — 222. Lactantii de falsa religione. — 223. expositio super canticum. — 224. epistole Ivonis. sententie abbreviate. — 225. Anastasii [Athanasii *ci. Delisle*] de trinitate libri VIII. de fide liber unus. contra Arrium, Sabellium, Fotinum altercatio a Vigilio nomine Athanasii edita. epistola Potamii una. Athanasii una. solutiones ad obiectiones hereticorum. — 226. Athanasius de fide catholica. — 227. Hylarii de fide seu de trinitate libri XII. [201] — 228. omelie Valeriani. — 229. Effrem. sancte Paule vita. — 230. ordo scrutinii. [686] — 231. regula Basilii. Iuvenalis. — 232. cronica Victoris. — 233. Florus contra Iohannem quemdam. Cassiani de institutione monachorum. [852] — 234. Isidorus

ethymologiarum. — 235. sententie ad sororem suam. — 236. Eucherius. — 237. item Eucherius episcopus. liber differentiarum Ysidori. [862] — 238. Eugippius. Belus de laude crucis. — 239. Salvianus de gubernatione Dei. [776] — 240. Filaster de heresibus. Tertullianus de cibis Iudaicis. epistola Barnabe. epistola Iacobi. [717] — 241. Algeri de corpore et sanguine Domini cum quibusdam opusculis. [314] — 242. sententie quedam. — 243. Ennodius. exameron Basilii. — 244. dialogorum libri sex. Cypriani libri IIII cum quibusdam epistolis. — 245. Iohannes diaconus super pentateuchum. Luciferi episcopi pro Athanasio libri duo. de regibus apostaticis liber unus. de non conveniendo cum hereticis liber unus. de non parcendo in Deum delinquentibus liber unus. quod moriendum sit pro Dei filio liber unus. epistola Florentii liber unus. Athanasii libri duo. liber ad Constantium. Athanasius ad monachos. [838] — 246. de locis versus Prosperi. versus Fortunati. — 247. epistole Pauli Grece. epistole Pauli Latine. [*Saint-Pétersbourg n. 3 des mss. grecs.*] — 248. genesis Hebraice. — 249. Rufinus in prophetis. [226] — 250. glossarium Grecum et Latinum. — 251. Robertus de officiis. omelie. — 252. Valerius Maximus. gesta Britonum — 253. historia. enchiridion. — 254. cantica canticorum. Ieronymus de nominibus urbium vel locorum. — 255. Iulianus Pomerius. omelie. — 256. consuetudines sancti Adalardi et ars musica. [964] — 257. regula sancti Benedicti. — 258. gesta abbatum Corbeiensium. Donati editio. vita Brictii Romani. Filaster de heresibus. Ambrosius de Ioseph. vita sancti Eligii et Maximini. — 259. translatio sancti Nicolai cum expositionibus evangeliorum. vita sancti Fulgentii, Marcellini episcopi et confessoris. passio sancti Apollinaris et Dionysii. sancti Germani Parisiensis episcopi. Audomarii. — 260. passio sancti Ignatii, Policarpi, Marcellini et Petri, Christine, Cipriani, Theodosie. sancte Bathildis, Adalardi, Eusebii Vercellensis. — 261. passio sancti Mauricii et sociorum. memoria sancti Michaelis. passio sancti Georgii, Stephani pape, Theodote cum tribus filiis. inventio sancti Stephani prothomartyris. sancte Affre. vita sancti Gaugerici episcopi. passio sancti Ysaac et Maximiani. Mammes, Thimothei et Apolinaris trium fratrum, Iusti et Pastoris. vita Victoris, Iusti episcopi. passio Marcellini. [Marcelli *ci. Delisle*] vita Lamberti, Tecle, Cosme et Damiani. vita Fronti. passio Reparate, Domini. vita Pelagie. vita Philippi episcopi. inventio capitis sancti Iohannis baptiste. Benedicti

[Benigni *ci. Delisle*] presbyteri. passio Romani. Mauri. Benedicti. vita Maximiani. passio sancte Marie, Rufini et Valerii. vita Germani Autissiodorensis, sancti Gregorii, Egidii, Anscharii. vita Ieronymi, Adalardi et aliorum. Augustini. passio sancti Vincentii, Laurentii, Agapiti, Sixti, Ypoliti, Andree, Tebeorum, Albani. vita sancti Martini et passio plurimorum. Karlerfi, Gaugerici. passio Processi et Martiniani. vita Goaris. passio Procopii, Cyrilli, Felicitatis cum filiis. translatio sancti Benedicti et Scholastice. vita Arnulfi. passio Victoris, Apollinaris, Christine, Iacobi apostoli, Kristofori, Cucufatis, Pantaleonis, Nazarii. vita Lupi episcopi, Abdon et Sennes. vita Germani episcopi. — 262. Karoli Magni, Nicolai et Mauri. — 263. Petri, Pauli, Iacobi, Philippi. virtutes Iohannis evangeliste. Bartholemei miracula et passio apostolorum Andree, Thome, Iacobi, Simonis et Iude. — 264. sancti Cu[t]berti et alia passio Sebastiani. vita Alexis. passio Blasii. vita Thebaldi. passio Viti, Modesti, Crescentie, Cirici et Iulite. — 265. translatio sancti Gentiani [et] Precordii. — 266. vita Karoli, Anscharii. — 267. Wandregisili. [*Notre-Dame 101 bis.*] — 268. miracula sancti Dionisii et passio eiusdem. Fusciani, Victorici, Gentiani. translatio sancti Precordii. passio Iustini. vita beate Marie Egyptiace. passio sanctarum virginum Sophie, Fidei, Spei, Caritatis. vita Hunegundis. translatio eiusdem. miracula eiusdem. vita Eufrosine, Iustine. vita Margarete. vita Marie virginis, Anastasie, Genovefe. passio Agathe, Cecilie, Agnetis. — 269. Demetrii. grammatica Bede. — 270. Balaam. Radulfus super leviticum. [316] — 271. liber confessorum. commentum Boetii super ysagogas Porfilii. — 272. musica et geometria eiusdem. — 273. Boetius de consolacione philosophie. — 274. musica et geometria. — 275. musica et geometria. — 276. super peri armenias liber. — 277. notule super Bo[e]tium de trinitate cum aliis opusculis. — 278. commentum in isagogas Porfirii. — 279. grammatica Euticii. Prima rethorica Tullii. — 280. arismetica. musica. de consolatione. — 281. musica et geometria. — 282. arismetica. Tullii de senectute. Macrobius. — 283. arismetica. topica. liber divisionum. — 284. cathegorici. ypothetici sillogismi. — 285. de consolatione. — 286. de consolatione. — 287. Tullius liber. secunda rethorica. — 288. utraque rethorica. 289. prima. — 290. utraque rethorica. — 291. rhetorica Fortunati. — 292. rhetorica secunda. — 293. musica Augustini. [1282] — 294. Martiani Capelle de nuptiis Mercurii et philo-

logie. — 295. ars Prisciani. [*Amiens 425*] — 296. ars Prisciani. — 297. ars Prisciani. — 298. Priscianus constructionum. — 299. Priscianus constructionum. — 300. ars Prisciani. — 301. Diomedes, Probus grammatici. — 302. Annei Flori de Tito Livio. — 303. orthographia. ethimologie. — 304. Smaragdus in partibus Donati. — 305. grammatica Victoris. editio Donati prima. — 306. de grammatica. Smaragdi grammatica. [635] — 307. liber de temporibus. — 308. grammatica Pompei cum commento in Donatum. [1179] — 309. dirivationes. — 310. utraque editio Donati. — 311. Macrobius. Priscianus constructionum. — 312. Thimeus Platonis. — 313. philosophia magistri Willelmi de Concis. — 314. Terentius cum Statio Thebaidos. — 315. Terentius. — 316. Plinius. [*Ms* 6796 *du fonds latin*] — 317. bucolica cum georgicis. — 318. epistole Sidonii. Remigii super Donatum. — 319. Lucanus. Eneis. Fulgentius super Eneidos. — 320. glose super odas. — 321. Virgilius. Flavius de re militari. Lucanus. Solinus de situ orbis terrarum. — 322. Persius. Iuvenalis. bucolica. — 323. Lucanus. Martialis. Statius. — 324. Eneidos. Ovidius fastorum. — 325. Salustius. — 326. Servius in Eneide. — 327. idem. — 328. Pollion in Eneide. Cornutus in Persium. — 329. glose odarum. commentum in Statium. — 330. Vaca in Lucanum. — 331. Titi Livii decada tertia [*Ms.* 5730 *du fonds latin.*] — 332. idem. — 333. epistole Senece ad Lucilium. — 334. Seneca de controversiis. — 335. Iunii Moderati rei rustice. — 336. Titi Lucretii de rerum natura. — 337. Seneca de beneficiis. — 338. Lucanus. Macrobius Saturnaliorum. — 339. de naturis avium. — 340. liber Cornelii de bello Troiano. — 341. martirologium. vite patrum. — 342. martirologium.

Delisle in Bibliothèque de l'école des chartes. S. 5. tome 1 (Paris 1860) p. 499-511. et in Mémoires de l'Institut. Académie des inscriptions et belles-lettres. tom. 24. p. 325-338. — Mai. spicilegium Rom. V. 204-12. — Delisle Bibliothèque p. 400 Mém. p. 274: 'J'en ai revu le texte sur la copie que M. de Certain a raportée de Rome; puis je l'ai confronté avec les deux autres catalogues anciens et avec plusieurs catalogues de la bibliothèque de Corbie rédigés au dix-septieme et au dix-huitieme siècle enfin, autant que c'était possible, j'ai verifié sur les volumes eux-mêmes les descriptions par les inventaires anciens et modernes'.

Catalogus catalogorum posterioris aetatis.

137. Durobrivis (Rochester) a. 1202. librarium beati Andreae. Royal MS. 5 B. 12 ff. 2, 3. W. B. Rye. Archaeologia Cantiana III. E. Edwards. libraries and founders of libraries. London 1865 p. 453.

138. Archiepiscopus quidam Ravennas a. 1215 post mortem libros donat. Fantuzzi monum. Ravennati V. p. 313. Savigny. Gesch. d. r. Rechts III² 600.

139. Nemausus (Nismes) a. 1218. Ménard. hist. de la ville de Nismes. tom. 1 preuves p. 65.

140. Neumünster apud Herbipolim (Würzburg) a. 1223. Archiv des hist. Vereins von Unterfranken und Aschaffenburg. XVI (1863) 251-56.

141. Monasterium Wessofontanum (Wessobrunn) circa a. 1227. Hos libros Chunradus Bozo dum esset armarius resignavit. 139 volumina. Leuthner. hist. monast. Wessofont. p. 175 et 254 e cod. Wessobr. 28. Oberbayerisches Archiv 1839 p. 360. Serapeum II 257-59.

142. Conradus Schirensis (Scheyern) a. 1241. Pez. thesaur. anecd. I isag. p. XXVIII. Ziegelbauer. hist. r. l. ord. Bened. I 551. Monum. Germ. XVII 623-24.

143. Numerus librorum Glastoniensis ecclesiae. (Glastonbury). a. 1248. 400 volumina. MS. Trinity Coll. Cambridge. Hearne. Ioannis Glastoniensis chronica append. p. 43-244. E. Edwards. memoirs of libraries I (1859). 112. E. Edwards. libraries (1865) 451.

144. Isti sunt libri Burensis (Benedictbeuern) ecclesiae. circa a. 1250. Pez. thesaur. anecdot. III 3 p. 613. Ziegelbauer hist. r. l. ord. Bened. I 543-45.

145. Ratisbona (Regensburg). a. 1251. 500 volumina. Peignot cat. de l'anc. bibl. des ducs de Bourgogne. Anzeiger für Literatur der Bibliothekwissenschaft 1841 p. 22.

146. Ricardus Chandos episcopus Cicestriae (Chichester) a. 1252 in testamento suo libros suos legat. Nicolas. Testamenta vetusta. p. 761-62. E. Edwards. memoirs I. 372-73.

147. Catalogus librorum Ottonis de Lonsdorf episcopi Pataviensis (Passau). anno 1254 reperti sunt isti libri in sa-

crario ecclesiae Pataviensis. Monumenta Boica XXVIII 2, 484-87. Serapeum XXV 242-47. Item e camera sua libros abbatibus communicat. Monum. Boica XXIX 2, 81, Serap. XX 113.

148. Zoën episcopus Avennicus (Avignon) anno 1257. Bononiae libros suo Thomae Tencarario propinquo legat. Sarti. de archigymnasii Bononiensis professoribus II 121. Savigny, Gesch. des röm. Rechts III² 600.

149. Filius quidam doctoris iuris canonici a. 1262 undecim libros monasterio prope Othonianam (Volterra) donat. Sarti II 214. Savigny, Gesch. des röm. Rechts III² 595.

150. Bernardus Botonus a. 1265 magistro Gerardo nepoti suo iure legati libros suos legales relinquit. Sarti II 130. Savigny III² 601.

151. Anno 1267 Bononiae (Bologna) libri Gerardi Cremonensis professoris. Sarti I 511 ann. c. Savigny III² 596.

152. Ludovicus IX rex Francogalliae a. 1269 testamento bibliothecam suam, quae Lutetiae Parisiorum (Sainte-Chapelle à Paris) asservabatur, inter monasteria quaedam dividit. Peignot. catal. de l'anc. bibl. des ducs de Bourgogne. Anzeiger für Lit. der Bibl. 1841 p. 22.

153. Cervottus filius Accursii a. 1273 libros suos Guilielmo fratri vendit. Catalogus librorum in archivo Bononiensi extat. Savigny III² 601.

154. Cartularium vetustius ecclesiae Corisopitensis (Quimper) anni 1273 fol. 52ʳ continet 49 volumina. in bibliotheca nationali Paris. fonds des cartulaires n. 31. Bibliothèque de l'école des chartes S. V. tom. 3 p. 41.

155. Libri quos Iohannes Taurinensis (Turin) de ordine praedicatorum conventus Mediolani a. 1278 conventui praedicatorum Taurinensi donavit. Miscellanea di storia Italian. tom. XIX 354-69. Anzeiger für Bibl. 1881 p. 168-71.

156. Doctor quidam iuris canonici a. 1279 Bononiae (Bologna) libros hereditate accipit. Sarti II 131. Savigny III² 602.

157. Hugonis de Trimberg registrum multorum auctorum a. 1280. M. Haupt, Ber. der Berl. Akad. 1854 p. 144-64.

158. Nicolai de Bibera Occulti carmen satiricum v. 32 sq. a. 1281-83. Th. Fischer in Geschichtsq. der Prov. Sachsen I.

159. Henricus de Estria prior Cantuariensis (Canterbury)

a. 1285 memoriale reliquit, in quo in 38 paginis trium columnarum plus tria milia operum bibliothecae enumerata sunt. Merryweather. Bibliomania in the middle age. London 1849. Serapeum XII 115.

160. Robert de Sorbonne Parisiis a. 1289. Franklin. les anciennes bibliothèques de Paris I 304.

161. Litterae Henrici de Hochheim a. 1291 de libris quibusdam monasterio Zschillensi traditis. Petzholdt urkundl. Nachrichten n. 15. Anzeiger für Bibl. 1854 p. 15-16.

162. Anno 1297 isti libri scolastici ecclesie Lubycensis (Lübeck) facta collatione sunt reperti. Leverkus. Urkundenbuch des Bisthums Lübeck. I (1856) 383 sq. Serap. XV. Intell. 177 sq.

163. Albertus Odofredi a. 1293 testamento suo libros legat. Sarti II 88-90. Savigny III^2 603.

164. Liber quotidianus contrarotulatoris garderobae anno reg. Edw. I. 28vo (a. 1299-1300). editus in appendice Archaeologiae. Edwards. memoirs I 391. Edwards. libraries p. 145.

165. Hi sunt libri S. Marie et S. Nicolai in Arnstein. Quicumque aliquem abstulerit anatema sit. e codice Harleiano 3045 nuper edidit S. Widmann. Ann. d. Ver. f. Nass. Altertumsk. XVIII 28-32. cf. Archiv f. ä. deutsch. Gesch. VII 80.

166. Bibliotheca ecclesiae S. Nicolai Pataviensis (Passau) saec. XIII. edidit Pez thesaur. anecd. I diss. isag. LII. Serapeum II 247.

167. Catalogus librorum Richardi de Gravesend episcopi Londinensis (a. 1280-1303). Miscellanies of Philobiblon Society 1856. Edwards. memoirs I 373.

168. Ordo librorum campi beatae Mariae (Marienfelde in Westfalia) saec. XIII. Kindlinger in allg. litt. Anzeiger 1800 p. 521-25. Serapeum IX 21-24. M. Haupt. Sitzungsber. d. Berl. Akademie 1854 p. 160.

169. Catalogi librorum in coenobio Benedictinorum Pegaviensi (Pegau) asservatorum saec. XIII et XIV manu exarati e codice bibl. Lipsiensis n. 848 fol. Petzholdt, urkundl. Nachrichten n. 10. Serapeum XXIV Intell. p. 53.

170. Hic continentur inscripti libri ecclesie Halesbrunnensis. (Heilsbronn) saec. XIII. e codice 337 bibliothecae Erlangensis Kerler in Serapei XXVI 200-203.

171. Isti sunt libri qui magistro Richardo commissi sunt. saec. XIII. Bamberg. Dümmler Anzeig. f. Kunde d. d. Vorzeit N. 6 p. 85. Anzeig. f. Bibl. 1877. p. 276-77. Jaeck in Iside XXII 1237.

172. Abbatia Aldersbach saec. XIII e codice Monac. 2574 (Ald. 44) fol. 40. Schmeller in Serapei II 259.

173. Evesham. Rawlinson MS. in Bodl. Library A. 287. 13th. century and Cotton MS. Vespasian B 24. § De operibus Thomae de Marleburwe prioris. printed from Bodley MS. in 'Chronicon Abbatiae de Evesham' in Sir J. Romilly's Series. Edited by Mr. Macray. 1863. Edwards libr. 450.

174. Nomina librorum S. Laurentii in suburbio Leodii (Lüttich) saec. XIII. F. X. Kraus e cod. Bruxell. 9814. in Jahrb. des Vereins von Alterthumsfreunden im Rheinlande 50 (1871) 229-31.

175. Isti sunt libri qui pertinent ad dotem ecclesiae Cibiniensis (Hermannstadt). Serapeum IX 244. Anz. f. Bibl. 1848 p. 48.

176. Isti libri subnotati sunt in taberna prope Zabern in libraria in conventu fratrum praedicatorum in Esslingen. saec. XIII. Oefele. scriptores rerum Boicarum II 609.

177. Coenobium Niwenburgense (Klosterneuburg) saec. XIII H. J. Zeibig. die Bibliothek des Stiftes Klosterneuburg. in Archiv f. Kunde österreich. Geschichtsquellen V (1850) 280-82. Serapeum XI Intell. 178-85.

178. eiusdem bibliothecae catalogus. saec. XIII. Zeibig l. l. 282. 83. Serapeum l. l. 185-87.

179. eiusdem bibliothecae catalogus saec. XIII. Zeibig. l. l. 283. Serapeum l. l. 187.

180. Tituli librorum de libraria ecclesiae Christi Cant[uariensis] et contenta in eisdem libris tempore H[enrici de Estria] prioris. (Benedictine monastery of Christ church Canterbury) fine saec. XIII vel initio saec. XIV. catalogus locupletissimus 698 volumina complectitur. e Cotton. MS. Galba E IV editus ab Edwards memoirs of libraries I 122-235.

181. Ricardus de Hoton prior Dunelmensis (Durham) circa a. 1300 queritur de Antonio episcopo quod cumidem. prior * * * accommodasset dicto episcopo duo paria decretorum etc. * * * licet idem episcopus per ipsum priorem saepius fuisset requisitus ad dictos libros restituendos hoc ta-

men facere noluit. Catalogi veteres librorum eccl. Dunelm. p. 121-22.

182. Testamentum Martini Sulimani anno 1305. Sarti II 107. Savigny III² 603.

183. In isto libro continentur libri quos abuit conventus Divionensis (Dijon) anno Domini M. CCC. VII. G. Peignot. Catalogue d'une partie des livres composant l'ancienne bibliothèque des Ducs de Bourgogne. Dijon 1841. p. 123-32. Anzeiger f. Bibl. 1841 p. 22.

184. Guy de Beauchamp, Comte de Warr. Saluz en Deu. Nous avair bayle e en logarde le Abbé e le Covent de Bordesleye, lesse a demorer a touz jours touz les Romaunces de souz nomes; ceo est assaveyr. Un volum, qe est apele Tresor. * * * anno 1315. Edwards memoirs I 375-76. Merryweather Bibliomania p. 193-94. Todd. illustr. of Gower and Chaucer p. 161. Edwards libr. 449.

185. Testamentum Adolfi canonici Coloniensis a. 1319. Archiv f. Gesch. d. Niederrheins II 168. Anz. f. Bibliogr. 1854. p. 395.

186. Summa pretii librorũ venditorũ. In nomine amen. Notandum quod sub anno dñi M. CCC. XXII. ego magister Wernherus de Woleshouen canonicus ecclesiae Beronensis venditis aliquibus libris meis comparatis et scriptis mihi in Constantia * * * * * * Summa estimationis dictorum librorum est XVIII Mr. argenti . . . . . nalium in thur. (Thurego.). E codice Einsiedl. 193 Gall. Morel in Serapei I 365-67. Singulis libris pretium additum est.

187. Inventarium librorum ecclesiae beati Petri Exoniensis (Exeter) per Ricardum de Brailegh. a. 1327. Oliver. lives of the bishops of Exeter p. 301-10. Edwards libr. p. 450.

188. Iohannes episcopus Sambiae (Samland) anno 1327 capitulo libros suos 100 marcas valentes donat. Gebser. Gesch. der Domkirche p. 84-88. Steffenhagen. N. Anzeiger f. Bibliographie 1863 p. 286.

189. Anno 1330 registrati sunt libri bibliothecae ecclesiae Neuburgensis (Klosterneuburg). Zeibig. Archiv f. Kunde österr. Geschichtsquellen V 284 sq. Serapeum XII Intellig. 1.

190. Anno dni. 1332 * * * constitutus coram nobis abbate loci Heremitarum (Einsiedeln) discretus vir dns Hermannus rector ecclesie in Fryenbach subscriptos libros sibi

iure proprietatis attinentes fraternitati nostri monasterii predicti libere tradidit et donavit sub tali condicione, ut ipse libros eosdem nomine concessiónis a nobis pro annuo censu detineat pro tempore vite sue, scilicet uno pullo annuatim in carnisprivio persolvendo * * * * Der Geschichtsfreund. III (Einsiedeln 1846) 249-50. Anzeig. f. Bibl. 1847 p. 73.

191. Post annum 1321 matricularium librariae monasterii Burgi Sancti Petri (Peterborough) paucis libris non examinatis. Symon Gunton. history of the church of Peterburgh. (London. 1686 fol.) 173-224. Serapeum XII Intell. n. 18. XIII Intell. n. 1. Edwards memoirs I 117.

192. Inventarium quatuordecim librorum Cini mortui anno 1337. Ciampi memorie di Cino p. 149[1]. p. 152[2]. p. 152[3]. Savigny III[2]. 604.

193. Avenione procurator quidam senatus Hamburgensis anno 1338 complures libros emit. Lappenberg in civilist. Magazin VI 207-9. Savigny III[2]. 598.

194. Hic infra describitur thesaurus et ornamenta ecclesiae Constanciensis. *in fine*: M. CCC. XLIII. de mense. februarii. conscripta fuerunt ornamenta ecclesie Constanciensis supra scripta. per magistrum. Ottonem de Rinegg. canonicum ecclesie suprascripte. I. v. Lassberg in Serapei I 49-58. Anzeiger f. Kunde teutscher Vorzeit 1838 p. 417-20.

195. Testamentum Iohannis de Hoxem anno 1344. Analectes pour servir à l'hist. eccles. de la Belgique publ. par E. Reusens. II (1865). Serapei XXVII 125.

196. Liberia ecclesiae S. Emmerami Ratisb. (Regensburg.) Anno domini MCCC 46 constructa est haec liberia per venerabilem patrem dominum Albertum abbatem monasterii huius. * * * * Anno vero domini MCCC 47 inventi et conscripti sunt libri inferius annotati in praedicta liberia. erant 250 volumina in 32 pulpitis. Schmeller e cod. Monac. 14397 [Emmeram. E 20] in Serapei II 262.

197. Catalogi bibliothecarum Dominicanorum et Franciscanorum et Augustinensium Ratisbonensium anno 1347 e cod. Monac. 14397 [Emmeram. E 20]. Schmeller in Serapei II 266.

198. Monasterium Prufeningense e cod. Monac. 14397 [Emm. E 20]. Schmeller in Serapei II 266. Pez. thesaur. I p. XLI-XLII.

199. Monasterium Pruelense prope Ratisbonam. Schmeller e cod. Monac. 14397 [Emm. E 20] in Serapei II 266. Pez. thesaur. III p. XVI.

200. Clericus quidam anno 1348 Lucae inventarium bibliothecae suae facit. Blume. Rh. Mus. für Jurispr. II 390-93. Savigny III² 598.

201. Iohannes Hyndebeke canonicus et thesaurarius S. Willehadi Bremensis anno 1355 capitulo libros suos donat. Serapeum X 50.

202. Anno 1355 Elizabeth de Burgh 'lady of Clare' donat libros. Edwards. memoirs of libraries I 374. *Inter libros affertur* l. hugucion, *quem perperam Edwards 'Hugh de Vorœilles on the Decretals' intellegit, est glossarium Ugucionis.*

203. Anno 1357 Albertus abbas ecclesiae S. Emmerami Ratisbon. 40 libros donat. Schmeller e cod. Monac. 14003. [Emm. A. 3] in Serapei II 262.

204. Anno 1361 cartularium vetustius ecclesiae Corisopitensis (Quimpre) fol. 62ʳ in Bibliotheca nationali Parisiensi fonds des Cartulaires n. 31. continet 103 volumina. Bibliothèque de l'école des chartes S. V tom. III 41.

205. Anno 1363 ecclesia sancti Anscharii Bremensis. Merzdorf in Serap. X 351 sq.

206. Bibliotheca Iohannis regis Francogalliae mortui a. 1364. decem voluminum. Peignot. Catalogue. Anzeig. f. Bibliogr. 1841 p. 23.

207. Anno 1366 indentura inter priorem Dunelm. (Durham) et Willielmum de Swetop et Iohannem fratrem eius de libris. Catalogi veteres librorum ecclesiae Dunelm. [Surtees Society n. 7.] p. 122-23.

208. Anno 1367 inventarium S. Petri Carnotensis (Chartes) continet 221 volumina. Catalogue des manuscrits de la bibliotheque de la ville de Chartres (1840) 142 sq. Bibl. de l'école des chartes. S. V tom. III 264. cf. § 59.

209. Anno dominice incarnacionis M. CCC. LXX sub domino Alberto abbate facta est inquisicio librorum nostri Admontensis monasterii per fratrem Petrum [de Arbon] cantorem. J. Wichner. Gesch. des Benediktiner-Stiftes Admont III (Graz 1878) 87-89. N. Anzeiger f. Bibliogr. 1878. p. 134-36. Mittheilungen des hist. Vereins f. Steiermark 20 (1873) 67.

210. Eodem tempore [1370] Dominus Imperator [Carolus

IV] multum affectus studium generale et studentes in Praga comparavit pro C. marcis centum et XIIII volumina librorum sacrae theologiae et iuris canonici ac aliarum artium liberalium, qui libri fuerant venerandae memoriae Domini Wilhelmi decani Wissegradensis hoc anno defuncti, quos idem in Avinione et in aliis diversis mundi partibus comportaverat et illos libros donavit Dominus Imperator pro collegio studentium in Praga. Registrum librorum colegii Carolini. Verhandl. der Ges. des vaterl. Museums in Böhmen (Prag 1840) p. 65-76. Serapeum XI Intell. p. 58 sq.

211. Monasterium S. Vincentii Laudunense (Laon) anno 1370 sub Ioanne de Nouelles, vulgo de Guisia. 1100 voll. Acher. in ed. opp. Guiberti p. 652. Ziegelbauer hist. r. l. o. Ben. I 470.

212. Anno 1370 Adam de Stanton 'chaplain of Bury St. Edmunds' enumerat quatuor volumina. Campbell. lives of the Chancellors R. de Bury I 230. Edwards. memoirs I 384.

213. Monasterium S. Audoeni Rotomagi (Rouen.) Index librorum, qui annis 1372. 1373. 1378 legentibus commodati erant. Delisle. Bibl. de l'école des chartes S. III tom. I p. 227-30.

214. Inventarium librorum Caroli V regis Francogalliae. 'Tour du Louvre estagiée en chambres d'embas, du milien et d'amont. Cy après sont escripts les livres de très souverain et très excellent prince Charles le Quint de ce nom, par la grace de Dieu roy de France, enregistrés de son comandement par moy Giles Malet son valet de chambre, l'an de grace 1373'. 504 voll. (Barrois) bibliothèque protypographique. (Paris 1830) 49-86.

215. Anno 1374 Nicolaus episcopus Pomesaniae capitulo bibliothecam suam donat. Voigt. Codex dipl. Pruss. III n. CXVII. Steffenhagen Anzeig. f. Bibliogr. 1863. p. 286.

216. Anno 1375 Bernhardus de Berke notarius inventarium supellectilis et librorum Godefredi de Gardapen canonici Coloniensis facit. In archivo urbico Coloniensi. Quae L. Korth meum in usum excerpsit, nuper vulgavi in Anzeiger für Bibliogr. p. 242-44.

217. Anno 1376 Fridericus notarius ad honorem s. Marie et s. Blasii pro remedio anime sue monasterio Admontensi 117 libros donat. Novem volumina, quae ipse ex bibliotheca monasterii mutuatus erat, in domo eius combusta erant. J. Wich-

ner. Gesch. des Benediktiner-Stiftes Admont. III 87. Anzeig. f. Bibliogr. 1878. p. 135.

217[a]. Anno 1380 alter catalogus librorum Admontensis monasterii factus per Petrum de Arbon 805 voluminum. J. Wichner. l. l. Mitth. des histor. Vereins f. Steiermark 20 p. 67. N. Anz. f. Bibl. 1878 p. 136. cf. § 210.

218. Anno 1380. monasterium Carthusianorum Erfordiae. Ex Arnoldi chronicis Serapeum XVIII 134-37.

219. Anno 1380 testamentum Philippi Leidensis. (v. Heussen) hist. episcopatuum foederati Belgii I (1733) 469.

220. Bibliotheca Caroli V Francogalliae regis mortui a. 1380. 910 voll. Boivin. Inventaire ou catalogue des livres de l'ancienne bibl. des Louvre. 1836. cf. § 215.

221. Anno 1389 abbatia S. Martini in portu Daverni. (Dover) Bodley MS. 920. Edwards libraries p. 450. Hunter monastic libraries 13.

222. Anno 1390 testamentum Thomae plebani S. Michael. Prag. E. Ott. Beiträge zur Receptions-Gesch. p. 100 ann.

223. Isti libri infra scripti inventi fuerunt in communi armariolo Dunelmi (Durham) infra spendlmentum in recessu fratris domini Roberti de Langechester ab officio librariae ad officium feretrariae et liberati fratri Willielmo de Appelby circa festum purificationis beatae virginis Mariae anno domini millesimo CCC nonogesimo primo. Catalogi veteres librorum ecclesiae Dunelm. (Surtees society n. 7.) London 1838 p. 10-34.

224. De libraria interiori Dunelm, quae vocatur spendment. Isti libri sunt de communi Dunelm, infra le spendement Dunelm. anno domini M. III[c] nonogesimo primo. Catalogi vet. p. 34-39.

225. Anno 1392 testamentum Iohannis Percyhay of Swinton. Wills and Inventaries from the register of the commissary of Bury (Camden Society) I. Edwards. memoirs I 384.

226. Catalogus librorum monasterii S. Maximini Treverensis. Summa voluminum 159 pecie integre. Notandum, quod omnes libri quibus utimur in choro, non sunt registrati sed sola volumina librorum in bybliotheca scripta sunt in presentia domini Engilberti prioris custodis et Nycolai de Redelingen ac per exempla per dominum Enricum presbyterum de Tylo ex precepto domini nostri domini Rorici abbatis monasterii sancti Maximini die Servatii episcopi anni MCCC nonagesimi

tertii. Extat in archivo publico Confluentiae. apographum vidi beneficio Lamprechtii. Catalogum propediem edam.

227. Literae de donatione librorum ecclesiae Misnensi (Meissen) a Nicolao Ebersdorfio facta a. 1395. Petzholdt. urkundl. Nachrichten n. II. Anzeiger f. Bibl. 1843. p. 66. 1846 p. 24.

228. Anno 1396 testamentum Walteri de Brugge canonici Eboracensis (York). Hunter. Notes of Wills in the Registers of York. (Memoirs read at the York meeting of the Archaeological Institute of Great Britain) p. 11. 22. Edwards memoirs I 385.

229. Isti libri subscripti inventi fuerunt in communi armariolo Dunelmensi (Durham) in diversis locis infra claustrum tempore quo frater Willelmus de Appelby librarius fuit, ad festum paschae videlicet anno Domini 1395. Catalogi veter. p. 46-79.

230. Libri subscripti iacent in almariolo [Dunelmensi] iuxta introitum ad infirmariam pro lectura in refectorio et ponuntur sparsim inter alios libros in inventario praecedenti. Catalogi vet. p. 80. 81.

231. Libri subscripti inventi fuerunt in communi almariolo noviciorum Dunelmi infra claustrum tempore quo frater Willielmus de Appelby fuit librarius, viz. ad festum paschae anno Domini 1395. Catalogi vet. p. 81-84.

232. Anno 1399 testamentum Eleanoris de Bochun 'duchess of Gloucester'. Nicolas. testamenta vetusta 148. Edwards memoirs. I 385-86.

233. Catalogi librorum in coenobio Benedictinorum Pegaviensi (Pegau) asservatorum saeculi XIII et XIV manu exarati. MS. bibl. Lipsiensis N 848. fol. Petzholdt. urkundliche Nachrichten n. 10. Serapeum XXIV Intelligenzbl. p. 53.

234. Saec. XIV. Catalogus monasterii Benedictinorum Opatowic. E. Ott. Beiträge zur Receptions-Gesch. des römisch-canon. Processes p. 94. Abhandl. der böhm. gel. Ges. 1785. II 238.

235. Saec. XIV. Catalogus monasterii Dominicanorum Gabel. Ott. l. l. p. 96.

236. Saec. XIV. Post mortem Bartoli in domo eius triginta libri iuridici et triginta quattuor libri theologici inveniuntur. Savigny. Gesch. d. r. R. VI cap. 53.

237. Saec. XIV In statutis universitatis Bononiensis (Bologna) [lib. I p. 27-29] inest catalogus 117 librorum, qui apud quem libet stationarium inveniri potuerunt. Savigny. Gesch. d. r. R. III² p. 649-53. Schulte. Gesch. der Quellen des can. Rechts. II 554-56.

238. Saec. XIV. Hi sunt libri sancte Marie Rievall[ensis] (Rievaux). E codice Cantabrigensi collegii Iesu N. B. 17. Edwards. memoirs I 333-41.

239. Saec. XIV. Inventarium librorum derelictorum universitati [Heidelberg.] per dominum Colinum, quondam cantorem S. Pauli Wormatiens. Wilken. Gesch. der alten Heidelb. Büchersammlungen (1817) 49.

240. Saec XIV. Libri Isabellae Bavaricae, coniugis Caroli VI regis Francogalliae. Bulletin du Bibliophile XIII 665. Edwards. libraries p. 102.

241. Anno 1404. Indentura inter Walterum episcopum Dunelm. (Durham) et magistrum collegii de sex voluminibus librariae collegii traditis. Catalogi veteres p. 127. 28.

242. Anno 1404. 'Inventoire des livres Roumans de feu monseigneur Philippe le Hardi, que maistre Richart le Conte, son barbier, a euz en garde à Paris'. 33 volumina. (Barrois) bibliothèque protypographique (Paris 1830) 105-08.

243. Anno 1404. 'Inventoire des livres et romans du Duc Philippe-le-Hardi. Liures appartenant à la chapelle de mon dict Seigneur. — Aultres liures pour l'oratoire de Monseigneur fermans a fermouers d'or ou d'argent. — 1. Heures et aultres liures d'orisons au coffres seigniet AP. 2. Liures et Roumans en III coffres, dont l'un est signiet A. E. 3. Aultres liures et Roumans au coffre A. M. 4. Aultres liures Roumans au coffre A. O'. Peignot. Catalogue d'une partie des livres composant l'ancienne bibliothèque des Ducs de Bourgogne de la dernière race. Paris 1830. Anzeiger f. Bibl. 1841. p. 21.

244. Anno 1405. 'Inventoire de Marguerite de Male, héritière de Flandre, veuve de Philippe le Hardi, morte à Arras en 1405.' 26 volumina. (Barrois) bibl. protypogr. 110-13. Lettres et pièces rares publ. par Matter. p. 19-39. Anzeiger f. Bibl. 1841 p. 105.

245. Ante a. 1409. Isti sunt libri missi prima vice collegio monachorum Dunelm. In Oxonia per Iohannem Wessyngton cancelarium ex deliberato mandato prioris et conventus

Dunelm. per supervisionem dominorum supprioris Iohannis Barton et Wilelmi Poklyngton. Catalogi vet. p. 39.

246. Isti sunt libri missi secunda vice Oxoniam per Iohannem Wessington cancellarium ex deliberato mandato prioris et conventus Dunelm. per supervisionem dominorum supprioris Walteri Tesdale et Willelmi Peklyngton a capitulo deputatorum anno Domini 1409. Catalogi veteres p. 40. 41.

247. Libri infra scripti sunt de novo adquisiti ad communem armariolum in recompensationem librorum Oxoniam missorum. Catal. vet. p. 41-45.

248. Litterae Petri abbat. et conventus Novae Cellae (Neuzelle) de libris monasterio veteri Cellensi impignoratis a. 1409 datae. Petzholdt. urkundl. Nachrichten n. 9. Anzeiger 1846 p. 24.

249. Anno 1409. Conradus Schade canonicus et thesaurarius Hildesheimensis confitetur se inter thesaurum infra scriptos libros accepisse. R. Döhner in Anzeiger f. Kunde d. d. Vorzeit 1878. p. 207-13. Anzeiger f. Bibl. 1878. p. 319-21.

250. Anno 1410 obiit Mattheus Wormaciensis episcopus, qui universitati Heidelbergensi infra scriptos libros donavit. Fr. Wilken Gesch. der alten Heidelbergischen Büchersammlungen (1817) p. 50. 51.

251. Anno 1411 bibliotheca Caroli VI Francogalliae regis. (Boivin) inventaire du Louvre 1836. Edwards memoirs I 389.

252. Anno 1414 libri Adami de Nečetic. Ott. Beiträge zur Receptions-Gesch. p. 79.

253. Anno 1415 inventarium conventus Pragensis S. Thomae apostoli. Ott. Beiträge p. 94.

254. Anno 1416. ʻInventoire et prisée des livres de Jean duc de Berry frère du roi Charles quintʼ. 100 voll. addito pretio librorum. (Barrois) bibl. protypographique p. 87-101.

255. Infra scripti libri praepunctuati inventi fuerunt in cancellaria Dunelm. per J. Fyshborn * * * anno 1416. Catal. vet. p. 85-116.

256. Anno 1417 obiit Iohannes Buntzinger, qui donavit bibliothecae Heidelbergensi libros infra scriptos. Wilken. Gesch. der Heidelb. Büchersammlung. p. 50-51.

257. Anno 1417 Blesae. (Blois) Delisle le cabinet des mss. de la bibl. nat. I 105-108.

258. Anno 1418 John de Newton. Hunter Notes of Wills in the Registers of York. 15. Edwards memoirs. I 386.

259. Anno 1418 inventarium monasterii Sanctae Coronae (Goldenkron) ordinis Cisterciensis. Fontes rer. Austr. II vol. 37 p. 391.

260. Anno 1421 inventarium librorum cancellarii prioris Dunelmensis factum per Iohannem Fyshborn. Catal. vet. p. 123.

261. Anno 1421 Heidelberg. Acta academiae Theodoropalatina I 383 sq.

262. Anno 1423 'inventoire de Marguerite de Bavière, femme de Jean Sans peur'. (Barrois) bibl. protypogr. p. 114-16.

263. Anno 1424 Nicolaus de Sybelinder plebanus Cibiniensis ecclesiae Cibiniensi (Hermannstadt) libros donat. Serapeum IX, 243. Anzeiger 1848 p. 48.

264. Anno 1425 Otto olim episcopus Constantiensis recognovit se habere libros subscriptos de sacristiae ecclesia maioris. v. Lassberg. in Serapei I 58.

265. Anno 1427 bibliotheca Caroli de Orleans in castello Blesensi (Blois) Roux de Lincy in Bibl. de l'école de chartes t. V 59. idem 49 voluminibus auctam Paris. Anzeiger 1843 p. 45. Delisle le cabinet des mss. de la bibl. nat. I 105-8.

266. Anno 1428 inventarium bonorum mobilium existentium Padue in domo habitationis quondam domini Lodovici. Valentinelli. bibl. manuscr. ad S. Marci Venetiarum VI (1873) 254.

267. Initio saec. XV catalogus monasterii S. Thomae Argentorati (Strassburg). C. Schmidt. z. Gesch. der ält. Bibliotheken zu Strassburg (1882) 49-50. Anzeiger f. Bibl. 1882 p. 284.

268. Anno 1430 Memmingen. Serapeum XXIV Intell. p. 97-99.

269. Anno 1432 libri universitati Heidelbergensi per Io. de Noet legati. Wilken. Gesch. p. 54.

270. Anno 1432 Rotomagi (Rouen) 'André de Marguerie. chanoine et archidiacre du Petit-Caux donna de son vivant les dix-sept ouvrages suivants'. Précis des travaux de l'académie de Rouen pendant 1851-52 p. 492-93.

271. Anno 1434 librorum ordo in Wittenberg. Serapeum XXI 299. Bartsch. Germania XXIV 16-21.

272. Anno 1434 inventarium equitum ordinis Teutonici. J. Voigt. Gesch. Marienburgs (1824) 382. Steffenhagen N. Preuss. Prov.-Blätter 3. F. VIII 222. idem Anzeiger f. Bibl. 1863 p. 287.

273. Amplonii Ratynck de Berka (mortui a. 1435) cata-

logus librorum manuscriptorum in propria bibliotheca asservatorum. Serapeum XXVI 356 sq.

274. Anno 1436 prioris Dunelmensis epistola ad Iohannem Eboracensem archiepiscopum data, qua ei libros ad transscribendum offert.

275. Anno 1436 declaratio librorum huic Rothomagensi (Rouen) ecclesiae per executores defuncti magistro Petri Mauricii legatorum. Précis des travaux de l'académie de Rouen 1851-52 p. 537.

276. Anno 1436 bibliotheca Blesensis. (Blois) Laborde. ducs de Bourgogne. preuves n. 6323-6446. Delisle le cabinet I 105-108.

277. Anno 1437 testamentum Thomae Langley episcopi Dunelm. Catalogi veter. p. 119-21.

278. Anno 1440 'obituaire de l'église de Dol fol. 91.' 67 volumina. Bibl. de l'écol. des chartes Ser. V tom. III 41.

279. Anno 1441 monasterium Cisterciensium in Dobrilugk monasterio Praemonstratensium ad Brenoburgum (Brandenburg) libros vendit. Serap. XI 578-79.

280. Anno 1442 registrum librorum librariae capituli ecclesiae Salzburg. Archiv f. ä. d. Gesch. III 101. Anzeig. des Germ. Mus. V 283. XIX 12.

281. Anno 1442 invente sunt res ecclesie parochialis beate virginis civitatis Cibiniensis (Hermannstadt). Serapeum IX 227-245.

282. Anno 1443 'compte de livres laissés par Guillaume Maubert, chanoine de Troyes.' Revue de Champagne et de Brie 1881. Anz. f. Bibl. 1882. p. 308.

283. Anno 1447 catalogus bibliothecae Annabergensis scriptus per manus Iohannis Paulii notarii civitatis Misne. Wilisch. Nachricht der Bibl. d. St. Annaberg. p. 5. Arcana bibl. Annaeberg. 17-21. Petzholdt. urkundl. Nachrichten p. 24.

284. Anno 1451 registrum librorum. quos Fridericus ab Wartenberg abbas a marchione de Rotal fratre episcopi Ottonis III episcopi Constantiensis emit et in bibliothecam monasterii Augiensis (Reichenau) reposuit. Ziegelbauer. hist. r. lit. ord. S. Bened. I 573. paulo aliter Schönhuth. Chronik des Klosters Reichenau (1836) 256-58. Serap. III 41. Mone. Quellensamml. z. bad. Landesgesch. I 234. Anzeiger f. Bibl. 1848 p. 52.

285. Anno 1452 libri Iacobi Pütrich de Reichertshausen

versibus enumerati. R. Duellius. excerpt. hist. geneal. (1727) 265-84.

286. Anno 1453 bibliotheca doctoris Iohannis Pelzmacher. Sitzungsber. der Wiener Akad. XIII 135-43.

287. Anno 1456 libri equitum ordinis Teutonici in Jahrb. Iohannes Lindenblatt's her. v. J. Voigt u. F. W. Schubert. (1823) 18.

288. Anno 1459 testamentum medicinae doctoris Paulico Dresdae. Anzeiger f. Bibl. 1842 p. 65.

289. Anno 1460. hoc est inventarium descriptionis librorum et scripturarum existentium in bibliotheca sita in palatio residentiae dominorum priorum * * * Pistorii, qui libri fuerunt Sozzomeni canonici Pistoriensis. F. A. Zachariae. bibl. Pistoriensis (1782) 37 Serap. XIV Int. p. 33-38. (continet multos scriptores veteres et Latinos et Graecos.)

290. Anno 1460 testamentum Wencesla ide Krumlow. MS urbarium praep. Prag. fol. 29. Ott. Beiträge. 100.

291. Anno 1461 catalogus bibliothecae Bobiensis. A. Peyron. M. Ciceronis orationis fragmenta (Stuttg. 1824) 45. 164.

292. Anno 1461 factum est hoc registrum omnium librorum potiorum in bibliotheca monasterii S. Galli. Weidmann. Gesch. d. Bibl. von S. Gallen (1841) 401-422.

293. Catalogus quadraginta librorum Henrici Rubenow, qui a. 1462 occisus est. K. Th. Pyl. das Rubenowbild. (Greifswald 1863) in Baltisch. Studien.

294. Anno 1464 catalogus bibliothecae Murbacensis. Matter. lettres et pièces rares. p. 40-76. Anzeig. f. Bibl. 1846 p. 50.

295. Anno 1466 Blesae. (Blois) Delisle le cabinet des mss. de la bibl. imp. I 164.

296. Anno 1466 Weddego abbas monasterii Clusini (Clos) ad Gandersheim tredecim libros emit. Cod. Helmst. 20. Serapeum XVIII 78.

297. Circa annum 1467 'Inventoire de la librarie, qui est en la maison à Bruges.' 908 volumina. (Barrois) bibl. protypogr. 123-226.

298. Hermanus Poetzlinger, qui anno 1469 obiit, bibliothecae S. Emmerammi Ratisbon. 110 libros donat. Schmeller. Serap. II 262 e cod. Mon. 14,304 [Em. D 29].

299. Anno 1468 litterae Bessarionis, quibus bibliothecae

S. Marci Venetiis 800 libros donat. Muratori script. rer. Ital. XXII 1185-88 et alias. Serapeum II 94 sq.

300. Anno 1469 inventarium 'Marguerite de Bretagne femme de François II dernier duc de Bretagne.' Bibl. de l'école des chartes S. V t. III 45.

301. Anno 1474 Ulricus Schwenck, praepositus in Schinen, accommodavit monasterio Augiae maioris (Reichenau) certos libros. Mone. Quellensamml. z. bad. Landesgesch. I 236. Anzeig. f. Bibl. 1848 p. 54.

302. Repertorium Conradi Pleystainer, qui anno 1475 obiit, prioris super bibliothecam monasterii S. Emmerammi Ratisbon. Cod. Em. 61. 59. fol. 133-41. Schmeller in Serapei II 263.

303. Anno 1475 Antonio Rovaria oratorio ad Alice-inferiore' sito libros donat. Miscell. di storia Italiana tom. XIX (1880) 369-79. Anz. f. Bibl. 1882 p. 239 sq.

304. Anno 1476 Laurencius Surreau canonicus huius ecclesiae Rotomagensis (Rouen) ecclesiae libros suos donat Précis des travaux 1852-53 p. 451. Anzeig. f. Bibl. 1854. p. 307.

305. Ab anno 1475 usque ad annum 1481 catalogus bibl. Vaticanae a Bartol. Platina compositus. Serap. II 235 sq.

306. 'Inventoire des meubles de Charles le téméraire estans ès chambres des Joyaulx en l'ostel de Bourgoigne à Dijon en 1477.' 29 volumina. (Barrois) bibl. protypograph. 117-19.

307. Anno 1480 inventarium librorum monasterii Cistercii (Cisteaux) Cabillonensis dioecesis factum per nos fratrem Iohannem abbatem eiusdem loci. Anz. f. Bibl. 1841 p. 23.

308. Anno 1482 inventarium librorum existentium in studiorio monasterii apud Cistercium (Cisteaux) per nos abbatem eiusdem loci factum. Anz. f. Bibl. 1841 p. 23.

309. Anno 1483 * * * inventi ac recensiti sunt in bibliotheca nostra [Tegernsee] sequentes doctores egregii ac magistri reverendi cum suis libris * * * cum quotis eorundem ubi quaerendi sunt, prout infra positi sunt cum eorum propriis nominibus secundum ordinem alphabeti. Schmeller in Serap. II 268.

310. 'Gand. Inventoire général fait en la Chambres des Joyaulx l'an 1485.' (Barrois) bibl. protypogr. 227-31.

St. Peter's, Basel. 1484. A. Bruckner in Studies in Honor of E. K. Rand 1938

311. 'Bruges. Autres livres et volumes trouvés en la Chambre des Ioyaulx, non comprins en l'Inventiore de Woultre.' Idem 309-31

312. Anno 1487 catalogus 546 voluminum bibl. Bruxell. Idem 233-308.

313. Anno 1488 catalogus bibliothecae Bordesholm. e cod. Kilionensi Merzdorf. bibliothek. Unterhaltungen II [1850] 11 sq. Serap. X 51. Steffenhagen. Zeitschrift f. Schlesw.-Holst. Gesch. XIII 65-142.

314. Anno 1488 testamentum Alexii patria Trebonensis (Wittingau). Ott. Beiträge. 101.

315. Anno 1490 auctores Graeci, quos impensis Laurentii Medicis Lascaris ex Peloponneso in Italiam nuper advexit. Serap. XV 155 sq. Nuper K. K. Müller in Vaticana catalogum Iani Lascaris invenit, quem in 'Centralblatt für Bibliothekwissenschaft' vulgabit.

316. Anno 1491 'Inventories of Jarrow and Monk Wearmouth.' Surtees Society 1854. Edwards. libr. 451.

317. Anno 1492 registrum librorum monasterii B. Mariae de pratis Leycestriae. Nichols. Leicestershire I 1, 101-8. Edwards libr. 452.

318. Anno 1494 bibliotheca S. Martini Coloniae. Ziegelbauer. hist. r. l. o. S. Ben. I 506.

319. Anno 1494 bibliotheca Bobiensis. Raph. Volaterranus comm. urban. lib. IV (1603) 140.

320. Anno 1499 Ludovicus de Odratzheim decanus Argentoratensis. C. Schmidt. z. Gesch. der alten Bibl. zu Strassburg (1882) 70-74. Anzeig. f. Bibl. 1882 p. 307.

Catalogi vel saeculi XV vel incertae aetatis, ordine alphabetico digesti.

321. Registrum S. Albani. Edwards. libr. 453.

322. Libri collegii de Auckland episcopi. Wills and Inventories p. 101-103. Edwards. libr. 448.

323. Ecclesia sancti Willehadi Bremensis. Serap. X 49.

324. Bretton. Hunter. English Monastic libraries I. Edwards. libr. 449.

325. Catalogus MStorum bibliothecae S. Eremi Camaldulensis in Etruria. Mittarelli bibl. codd. S. Michaelis p. 243.

326. Monasterium S. Augustini Cantuariae (Canterbury) J. Romilly. Series of chronicles and memoriales. Edwards. libr. 449. memoirs I. 103.

327. Conventria (Coventry). Hii sunt libri quos Iohannes de Bruges * * scripsit. Hearne hist. of Glastonbury 291-93. Edwards. libr. 450.

328. Monasterium S. Petri Eborac. (York) Gale scriptores XV III 730. Edwards libr. 454.

329. Flaxley. Transactions of Royal Society of lit. I 54. Edwards. libr. 450.

330. Hereford. Catalogi libr. man. Angliae Hiberniae II (1697) 43-45. Edwards. libr. 451.

331. Inventorium librorum conventus de Holn. (Hulne abbey). Catalogi vet. 128-35.

332. Londinum. Inventarium bonorum B. Mariae de Elsyng. Malcolm Londinium redivivum. I. 29. Edwards. libr. 452.

333. Londinum. ecclesia S. Pauli. Kalendarium sive inventorium indentatum. Dugdale. history of Saint Paul's cathedral. 392-401. Edwards libr. 452.

334. Marienburg. Steffenhagen. Anz. f. Bibl. 1863 p. 288.

335. Michelfeld. Mai spicil. Rom. V 217.

336. Registrum bibliothecae monasterii S. Egidii in Nurnberg. Bartsch. Anz. f. Kunde d. d. Vorzeit N. F. n. 6. 205 sq.

337. Annotatio librorum Pontiniacensium (Pontigny). Catal. gen. des manuscr. I (1849) 697. Serap. XV Intell. 65-101.

338. Hi sunt libri qui continentur in Radingensi (Reading) ecslesia. Coates. hist. of Reading. (1809.) Edwards. libr. 452.

339. Reichenbach. Mai. spicil. Rom. V 217.

340. 'Don Carlos Principe di Viana.' Volger. Philol. XIV 164. Bibl. de l'école des chartes S. IV t. V 483.

341. Wallerbach. Mai. spicil. Rom. V 215.

342. Waldsass. Mai spicil. Rom. V 218.

343. Libri collegii B. Mariae prope Winton (Winchester). Archaelogical Journal XV 59-74. Edwards. libr. 454.

I. Index

scriptorum et librorum anonymorum.

(*Maior numerus paragraphum, minor volumen designat.*)

II. Index bibliothecarum.

Addenda.

228[a]. Catalogus eorum librorum, qui anno 1396 in bibliotheca Heidelbergensi extiterunt, eorumque qui ab anno 1396 usque ad annum 1431 accesserunt. G. Toepke, die Matrikel der Universität Heidelberg. Heidelberg 1884. I. 655-95.

239. cf. G. Toepke. l. l. p. 685.

250. cf. G. Toepke. l. l. p. 687.

256. cf. G. Toepke. l. l. p. 689 et corrige 'Iohannes Muntzinger'.

269. cf. G. Toepke. l. l. p. 694.

287[a]. Anno 1458 catalogus librorum, quos filius Thomae Werner donavit. F. Beckmann de rei scholasticae in Warmia origine ac progressu observationum particula II p. 14. [Index lectionum in acad. Brunsbergensi per aestatem 1861 habendarum.]

294[a]. Anno 1464 index librorum Simonis Batz Lubecensis. K. Curtius in 'Aufsätze für E. Curtius'. 1884. p. 336.

TYPIS CAROLI GEORGI VNIV. TYPOGR.

[illegible] p. 193.
[illegible] 1374 – [illegible] p. 1868

